EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

32

1967

★ ★

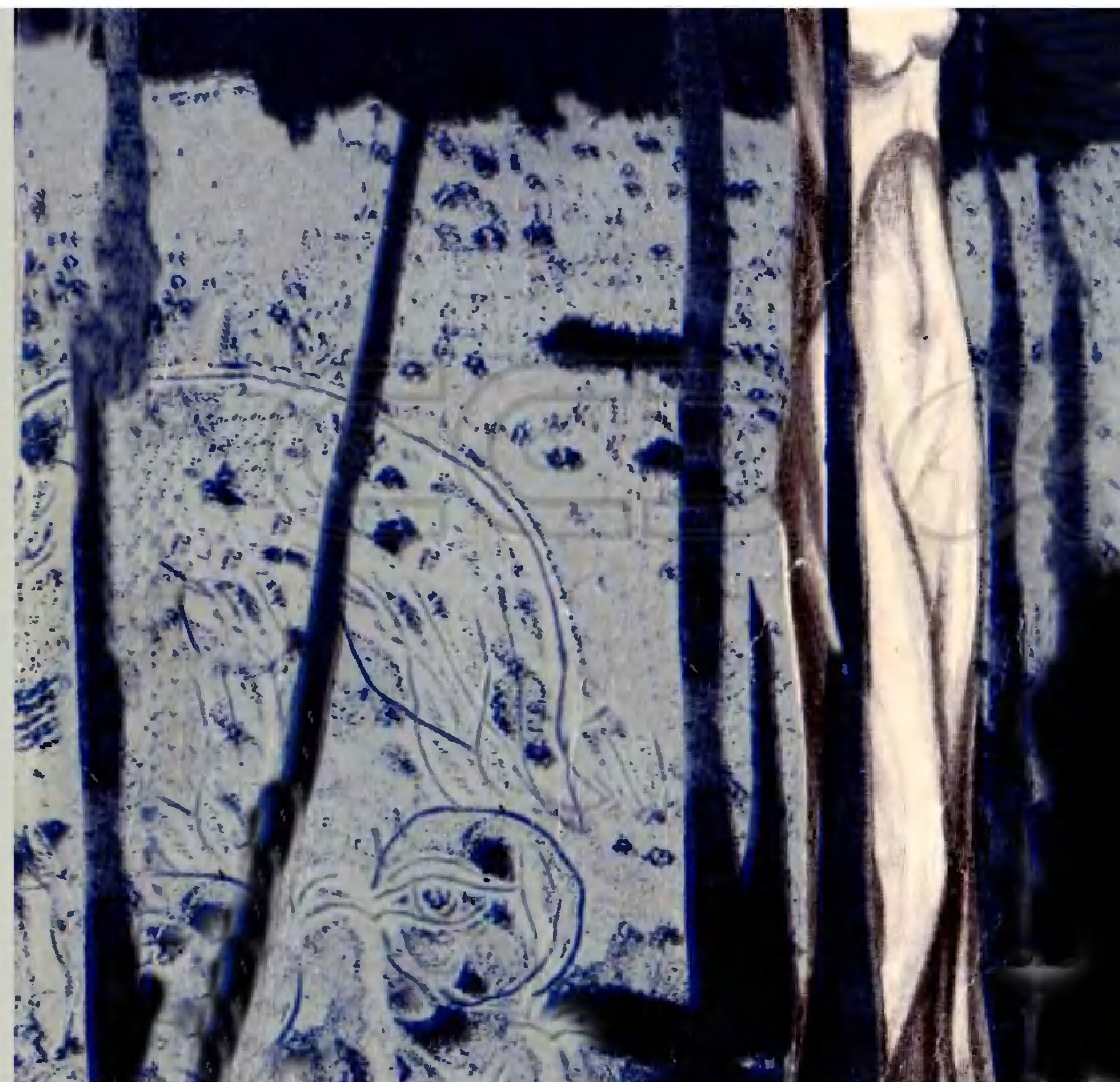
KNUT HAMSUN

PAN • VICTORIA

„Celebritatea la care a ajuns Knut Hamsun după ce i s-a decernat Premiul Nobel pentru literatură mi-a dat o mare satisfacție personală; după părerea mea, niciodată această distincție nu a fost mai meritată."

THOMAS MANN

KNUT HAMSUN PAN • VICTORIA

Vol. I și II Lei 11

CM

COLECȚIA MERIDIANE

CM

CM

Desenul copertei de *Petre Vulcănescu*

Knut Hamsun
PAN
Av løitnant Thomas Glahns papirer
Gyldendal Norsk Forlag
Oslo 1954

Knut Hamsun
VICTORIA
En kjaerligheds historie
Gyldendal Norsk Forlag
Oslo 1961

Knut Hamsun

Pan

Din însemnările
locotenentului Thomas Glahn

•

Victoria

Povestea unei iubiri

Traducere din limba norvegiană de
Valeriu Munteanu

Editura pentru Literatură Universală

București, 1967

PAN

Din însemnările locotenentului Thomas Glahn

I

În ultimul timp m-am gîndit mereu la zilele fără noapte ale verii din ţinutul Nordland. Mă gîndesc la ele, la cabana în care am locuit şi la pădurea care se întindea îndărătul ei. Apoi încep să aştern în scris unele lucruri, ca să-mi mai omor timpul şi să mă distrez. Zilele trec foarte încet ; nu reuşesc să le fac să se scurgă atît de repede pe cît aş dori ; totuşi, duc o viaţă dintre cele mai vesele. Sînt mulţumit de toate — şi cei treizeci de ani ai mei nu înseamnă nicidecum o vîrstă apăsătoare. Cu cîteva zile în urmă, am primit două pene trimise de departe, de o persoană care nu mi le datora, două pene învelite într-o coală de hîrtie de corespondenţă marcată cu o coroană şi pecetluită cu ceară. M-a bucurat foarte mult să văd nişte pene de o culoare atît de diabolic de verde. Încolo, nu sufăr de nimic afară doar de dureri reumatice, care apar din cînd în cînd în piciorul stîng, consecinţele unei răni provenite de la o împuşcătură. Dar rana s-a vindecat de mult.

Cititorul va găsi o notă bio-bibliografică asupra lui Knut Hamsun în volumul „Foamea", apărut în aceeaşi colecţie o dată cu volumul de faţă.

Îmi amintesc că în urmă cu doi ani mi se părea că timpul trece foarte repede, cu mult mai repede decît acum ; aproape că s-a scurs o vară întreagă pînă să-mi dau bine seama de aceasta. Acum doi ani, în 1855 — dar despre asta scriu doar pentru plăcerea mea — mi s-a întîmplat ceva sau poate am visat numai. Am uitat multe amănunte ale acestor întîmplări, fiindcă aproape nu m-am mai gîndit la ele de atunci ; îmi aduc totuşi aminte că nopţile erau foarte luminoase. De asemenea, că aproape toate mi se păreau neobişnuite atunci ; anul avea douăsprezece luni, dar noaptea era lumină ca ziua şi pe cer nu se zărea nici o stea. Iar oamenii pe care-i întîlneam erau ciudaţi ; erau altfel decît cei pe care-i cunoşteam de mai înainte ; cîteodată era suficientă o singură noapte ca să se transforme din copii în oameni maturi în toată puterea cuvîntului. Nu erau nici un fel de farmece la mijloc, dar nu mai văzusem înainte ceva asemănător. Vă asigur că nu.

Într-o casă mare, văruită în alb, jos, pe ţărmul mării, am întîlnit o persoană care m-a preocupat un timp. Dar acum nu-mi mai aduc mereu aminte de ea, ba aş putea chiar să spun că am uitat-o de tot ; în schimb, îmi amintesc de toate celelalte, de strigătul păsărilor de mare, de vînătoarea mea în pădure, de nopţile mele, de toate ceasurile calde ale verii. De altfel, persoana amintită am cunoscut-o numai datorită unei simple întîmplări ; fără acea întîmplare, nu mi-ar fi rămas în memorie nici măcar o singură zi. Din cabana mea puteam să zăresc o puzderie de insule, ostroave şi stînci, o parte a mării, cîteva piscuri de munţi în zarea

albastră, iar în spatele cabanei se întindea pădurea, o pădure nesfîrşită. Eram plin de bucurie şi de recunoştinţă pentru parfumul rădăcinilor, al frunzişului şi faţă de mireasma pătrunzătoare a pinilor, care aminteşte de mirosul de măduvă ; numai în pădure îmi regăseam liniştea, echilibrul sufletesc, numai aici îmi refăceam forţele. Cutreieram în fiecare zi dealurile împădurite, însoţit de Esop, şi nu doream nimic decît să pot continua să merg aşa zi de zi, cu toate că pe jos încă era zăpadă şi mult noroi. Singurul meu prieten era Esop ; acum o am pe Cora, dar pe vremea aceea îl aveam pe Esop, cîinele pe care mai tîrziu l-am împuşcat.

Adesea, seara cînd după vînătoare, mă întorceam la cabană, simţămîntul cald de a mă afla acasă mă străbătea din creştet pînă în tălpi, dîndu-mi fiori de plăcere ; stăteam de vorbă cu Esop, spunîndu-i cît de bine ne merge. Aşa, spuneam eu, acum facem focul şi frigem o pasăre... ce părere ai ? Iar după ce totul era gata şi după ce mîncam, Esop se tîra la locul său, iar eu îmi aprindeam pipa, mă lungeam pe patul de campanie şi ascultam la foşnetul lin al pădurii. Vîntul adia uşor spre colibă şi puteam auzi desluşit strigătul cocoşului de munte, departe, printre dealuri. Încolo, era linişte deplină.

De multe ori adormeam îmbrăcat şi nu mă trezeam decît după ce păsările de pe mare începeau să strige. Iar cînd priveam pe fereastră, zăream clădirile mari, albe ale portului, debarcaderele de la Sirilund, băcănia unde îmi cumpăram pîinea — apoi stăteam un timp şi mă minunam că mă aflu

aici, într-o cabană, la marginea unei păduri din Nordland.

Lîngă vatră, Esop își scutura trupul lung și subțire făcînd să-i zăngăne zgarda, căsca, dădea din coadă, iar eu mă sculam repede după aceste trei, patru ore de somn, odihnit și tare bucuros.

Așa au trecut multe nopți.

II

N-are decît să plouă și să fie furtună. Aceasta nu înseamnă neapărat un inconvenient. Adesea te poate cuprinde, chiar pe o zi ploioasă, o bucurie care să te facă să te izolezi și să dorești să păstrezi numai pentru tine această fericire intimă. Începi să privești drept înainte, din cînd în cînd rîzi discret și apoi te uiți și în jur. La ce te gîndești oare ? Un geam curat într-o fereastră, o rază de soare care pătrunde prin acest geam, o perspectivă spre un pîrîiaș sau poate un petic de azur printre nori. Nu e nevoie de mai mult.

În alte momente, nici măcar întîmplările cele mai neobișnuite nu reușesc să te scoată din toropeală ; poți chiar în mijlocul unei săli de bal să rămîi indiferent, să nu iei parte la ceea ce se întîmplă în jur. Căci izvorul tuturor supărărilor și bucuriilor se află în noi înșine.

Îmi aduc aminte de o zi anumită. Coborîsem la mare. M-a surprins ploaia și m-am refugiat sub un adăpost pentru bărci. Am fredonat puțin, dar

fără bucurie şi fără melodie, numai ca să mai treacă timpul. Esop era cu mine ; s-a aşezat ciulind urechile ; am încetat să mai fredonez şi am început să ascult şi eu ; afară se aud voci, se apropie oameni. O întîmplare, ei bine, o întîmplare foarte firească ! Doi domni şi o fată intră în mare grabă sub acoperişul sub care stăteam şi eu. Ei îşi spun rîzînd :

— Repede ! Aici ne putem adăposti pînă va sta ploaia !

M-am ridicat.

Unul dintre domni avea plastronul de la cămaşă nescrobit şi acesta atîrna acum, după ce fusese înmuiat de ploaie, ca un sac ; în plastron era înfiptă o agrafă cu diamante. Purta ghete lungi, ascuţite, care îi dădeau puţin aspectul unui dandy. L-am salutat, era domnul Mack, l-am recunoscut, negustorul de la care cumpăram pîine. Mă invitase odată chiar la el acasă, dar nu fusesem încă.

— A, lume cunoscută ! spuse el, zărindu-mă. Ne duceam spre moară şi am fost nevoiţi să ne întoarcem din drum. Ce vreme ! Dar cînd mai veniţi la Sirilung, domnule locotenent ? Apoi mi-l prezentă pe domnul cel mic, cu barbă neagră, care-l însoţea : un medic din comuna vecină.

Fata îşi ridică puţin voalul şi începu să vorbească încet cu Esop. M-am uitat la jacheta ei ; după căptuşeală şi după butoniere am putut să-mi dau seama că era revopsită. Domnul Mack mi-a prezentat-o : era fiica sa, Edvarda.

Edvarda mi-a aruncat o privire prin voal, apoi a continuat să vorbească în şoaptă cu cîinele şi i-a citit numele pe zgardă.

— Aşa, te cheamă Esop... doctore, cine-a fost Esop? Nu-mi mai aduc aminte decît că a scris fabule. Nu era cumva din Frigia? Eu nu mai ştiu... Un copil, o fată de şcoală. M-am uitat la ea, era înaltă, dar încă neîmplinită, cam de vreo cincisprezece, şaisprezece ani, cu mîini lungi, bronzate; fără mănuşi. Poate că tocmai în după-amiaza aceea căutase într-o enciclopedie la „Esop" ca să se pună la punct cu acest capitol.

Domnul Mack m-a întrebat cum merge cu vînătoarea. Ce vînam de preferinţă? Îmi putea oricînd pune la dispoziţie una dintre bărcile sale, nu aveam decît să-i spun. Doctorul nu a scos nici un cuvînt. La plecarea lor, am observat că doctorul şchioapătă puţin şi că se foloseşte de un baston.

Am luat-o spre casă în aceeaşi dispoziţie fadă şi am început să fredonez cu indiferenţă. Această întîlnire sub adăpostul pentru bărci nu-mi făcuse nici o impresie deosebită; lucrul de care îmi aminteam cel mai bine era plastronul înmuiat de ploaie al domnului Mack, în care era înfiptă o agrafă cu diamante — udată şi aceea — şi fără o strălucire deosebită.

III

Afară, în faţa cabanei, se afla o piatră mare, cenuşie; părea că mă priveşte cu prietenie, ca şi cînd m-ar vedea cînd sosesc şi m-ar recunoaşte. Cînd plecam dimineaţa, treceam bucuros prin faţa pietrei, şi mi se părea că las în urmă un prieten bun, care mă aşteaptă pînă la întoarcere.

Sus, în pădure, începea vînătoarea. Poate împuşcam ceva, poate nu...

Dincolo de insule se întindea marea, într-o nemişcare apăsătoare. O priveam adesea de sus, de pe culmea dealurilor ; cînd vremea era liniştită, corăbiile parcă nu înaintau de loc ; puteam vedea uneori aceeaşi pînză timp de trei zile în şir, mică şi albă ca un pescăruş plutind pe ape. Dar de îndată ce vîntul îşi schimba direcţia, munţii din depărtare deveneau aproape invizibili, se apropia furtuna, furtună dispre sud-vest, iar eu asistam la acest spectacol măreţ. Totul părea învăluit în fum. Pămîntul se învălmăşea cu cerul, marea se ridica zvîrcolindu-se într-un bizar dans aerian, desemnînd siluete de oameni, cai şi fanioane care fluturau. Stăteam adăpostit sub o stîncă şi mă năpădeau o sumedenie de gînduri, eram cuprins de o tot mai puternică încordare sufletească. Dumnezeu ştie, îmi ziceam, la ce-mi va mai fi dat să fiu martor astăzi şi de ce marea mi se deschidea în faţa ochilor. Poate că în momentul acesta zăresc centrul pămîntului, unde totul se agită, totul fierbe ; Esop era neliniştit şi din cînd în cînd îşi ridica botul adulmecînd ; parcă era în pragul unei boli ; îi tremurau picioarele. Fiindcă nu-i spuneam nimic, se aşeză jos, la picioarele mele, holbîndu-se şi el la mare. Nu se auzea nimic care să semene a voce omenească, nici un cuvînt, nimic, în afară de tumultul descătuşat al elementelor. Departe, în larg, se zărea o stîncă izolată. Apa mării îmbrăţişa stînca izbind-o cu furie şi se urca în sus ca o spirală dementă, ca un zeu al mării, care parcă ieşise

şiroind din adîncuri spre a contempla universul, împrăştiind spumă în toate direcţiile, cu părul şi barba învîrtejindu-i-se în jurul capului ca o roată; apoi se cufunda din nou în abis.

Iar în toiul furtunii, un vaporaş negru ca un cărbune înainta spre ţărm...

După-amiază, cînd am coborît pe chei, vaporaşul cel negru intrase în port; era vasul-poştă. Pe chei se aflau o mulţime de oameni veniţi să ureze bun-sosit oaspetelui rar; am observat că toţi, fără excepţie, aveau ochii albaştri. Afară de această asemănare însă, ei se deosebeau total unii de alţii. Ceva mai la o parte stătea o fată cu un batic alb de lînă pe cap; avea părul negru ca pana corbului, contrastînd puternic cu baticul cel alb. Se uită curioasă la mine, la hainele mele de piele, apoi la arma mea; cînd i-am adresat cîteva cuvinte, s-a jenat şi şi-a întors privirile în altă parte. I-am spus: Ar trebui să porţi mereu baticul ăsta alb, te prinde bine. În acelaşi moment s-a apropiat de ea un bărbat cu mîinile şi picioarele mari, purtînd o cămaşă de Islanda, şi spunîndu-i „Eva". După toate aparenţele, era fiica lui. Îl cunoşteam pe acest om greoi: era fierarul, fierarul din localitate. Cu cîteva zile înainte, îmi schimbase închizătorul la una din puştile mele...

Iar ploaia şi vîntul îşi îndeplineau menirea, topind încetul cu încetul toată zăpada. Cîteva zile a fost vreme mohorîtă şi rece; ramurile putrede trosneau iar ciorile se adunau în cîrduri mari şi croncăneau. Dar asta nu a ţinut mult; într-o dimineaţă, soarele care pînă atunci nu se arătase, a răsărit dincolo de pădure. Cînd văd soarele răsă-

rind, mă străbate din creştet pînă în tălpi o rază de bucurie. Îmi arunc puşca pe umăr cu un sentiment de tăcut triumf.

IV

În vremea aceea nu duceam lipsă de vînat ; împuşcam tot ce doream : iepuri, cocoşi de munte, găinuşe — iar dacă se întîmpla să fiu jos, la ţărmul mării, şi dădeam de vreo pasăre de apă, o vînam şi pe aceea. Erau vremuri bune, zilele erau lungi şi aerul curat. Mă echipam pentru cîte două zile şi plecam în munţi pînă sus, pe culmi, unde întîlneam laponi cu reni. Aceştia îmi dădeau caş, nişte roţi mici de caş, gras, mirosind a ierburi. Am fost acolo în mai multe rînduri. Cînd mă înapoiam acasă, împuşcam de fiecare dată cîte o pasăre şi o puneam în raniţă. Apoi îl legam pe Esop. Jos, la depărtare de o milă, zăream marea ; pereţii stîncilor erau uzi şi înnegriţi de apa care curgea în şuviţe fine, picurînd într-una cu aceeaşi melodie. Cînd mă aşezam să contemplu acest tablou, susurul apei în cădere, care se auzea pînă departe în creierul munţilor, făcea să-mi treacă timpul mai repede. Îmi spuneam : acum melodia asta se scurge nesfîrşită în monotonia sa, şi nimeni nu o aude, nimeni nu se gîndeşte la ea, totuşi ea continuă la infinit ! Cînd auzeam acest murmur, nu mi se mai părea că munţii erau pustii. Adesea, se întîmplau următoarele : un tunet puternic zguduia pămîntul, apoi dintr-o stîncă se desprindea un bloc, care se

prăbuşea în mare lăsînd în urmă o dîră groasă de praf ca un fum ; în acelaşi moment, Esop îşi ridica botul şi adulmeca mirat mirosul de încins, cu care nu era obişnuit. Acolo unde apa provenită din zăpadă făcuse crăpături în stîncă era destul o împuşcătură sau chiar şi numai un strigăt puternic spre a desprinde un bloc mare de stîncă şi a-l face să se prăbuşească...

Trecea o oră, poate şi mai mult — timpul se scurge atît de repede ! Apoi îl dezlegam pe Esop, aruncam tolba pe celălalt umăr şi porneam spre casă. Ziua era pe sfîrşite. Jos, în pădure, regăseam fără greutate vechea mea cărare cunoscută, o fîşie îngustă, cu cotituri dintre cele mai ciudate. Lăsam în urma mea o cotitură după cealaltă, fără grabă, căci acasă nu mă aştepta nimeni ; mergeam liber ca un stăpîn, treceam prin această pădure paşnică fără nici cea mai mică grabă. Toate păsările tăceau, doar cocoşul de munte cînta în depărtare ; de altfel, el cînta totdeauna.

Ieşind din pădure, am zărit două persoane care mergeau înaintea mei ; le-am ajuns din urmă : una era domnişoara Edvarda — am recunoscut-o şi am salutat-o — în spatele ei mergea doctorul. A trebuit să le arăt puşca ; mi-au cercetat busola, tolba ; i-am poftit la cabana mea şi mi-au făgăduit că vor veni într-o zi.

Se înserase. M-am întors acasă şi am aţîţat focul, am fript o pasăre şi am cinat. Mîine e iar o zi...

Linişte şi tăcere peste tot. Stau răsturnat pe pat pînă tîrziu şi privesc afară, pe fereastră. O strălucire feerică învăluia pămîntul şi pădurea ; soarele asfinţise şi colorase orizontul cu o lumină ro-

şie, densă, care stătea nemişcată în zare, ca untdelemnul. Cerul era senin peste tot ; îmi cufundam privirile în această mare imensă şi aveam senzaţia că privesc centrul universului, că inima îmi bate cu căldură la contactul cu acest spaţiu vid, ca şi cînd s-ar afla într-un loc foarte prielnic. Dumnezeu ştie, îmi ziceam, de ce seara orizontul se colorează în violet şi auriu. Poate că acolo sus, în sînul universului, este vreo sărbătoare, o festivitate măreaţă, cu acompaniament de muzică stelară şi cu plimbări cu bărcile pe fluvii. Aşa pare să fie ! Apoi închideam ochii şi îmi închipuiam că sînt şi eu într-una din acele bărci — şi prin minte îmi treceau tot felul de gînduri.

Aşa au trecut cîteva zile...

Hoinăream prin împrejurimi şi observam cum zăpada se transforma în apă şi cum gheaţa se topea. Zile întregi nu trăgeam nici un singur foc de armă, dacă aveam destule provizii în cabană ; în timpul liber hoinăream fără să mă gîndesc de cît ce repede trecea timpul. Oriîncotro îmi îndreptam paşii, erau la fel de multe de văzut şi de auzit ; totul se transforma de la o zi la alta, pînă şi sălciile şi ienupărul aşteptau parcă primăvara. Cîteodată mă duceam pînă la moară, care era încă prinsă într-o carapace de gheaţă : dar de jur-împrejur, pămîntul era bătucit de cine ştie cîţi ani, arătînd că oamenii veniseră cu sacii de grîne în spinare şi măcinaseră conţinutul lor. Treceam pe acolo ca printre oameni, iar pe pereţi erau zgîriate multe litere şi date care arătau diferiţi ani.

V

Oare să mai scriu ? Nu, nu ! Doar încă puţin, pentru plăcerea mea şi pentru că — povestind cum a sosit primăvara acum doi ani şi cum arăta pămîntul atunci — fac ca timpul să pară mai scurt. Mai întîi, pămîntul şi marea au început să aibă un anumit parfum, asemănător mirosului de sulf al frunzişului vechi, care putrezea în pădure. Coţofenele zburau cu rămurele în cioc şi îşi făceau cuiburi. După cîteva zile, pîraiele s-au umflat şi au început să vină spumegînd la vale ; apoi a apărut ici şi colo cîte un fluture, iar pescarii se înapoiau acasă de prin locurile unde îşi aruncaseră năvoadele. Cele două iahturi ale negustorului soseau pline cu peşte şi ancorau în faţa celei mai mari dintre insule. Aceasta se umplea de animaţie, de neîncetatul du-te-vino al oamenilor care urmau să usuce peştele. Toate acestea le vedeam bine de la fereastra mea.

Dar pînă la cabană nu ajungea nici un fel de zgomot ; de fapt, continuam să rămîn tot singur. Din cînd în cînd, trecea cîte cineva : astfel, într-o zi, am văzut-o pe Eva, fiica fierarului ; îi apăruseră cîţiva pistrui pe nas.

— Unde te duci ? am întrebat-o.

— În pădure, răspunse ea încet. Avea o funie în mînă, ca să lege lemnele, iar pe cap avea baticul alb de lînă. M-am uitat după dînsa, dar ea nu şi-a întors privirile.

Apoi, pînă să mai văd iarăşi pe cineva, au trecut cîteva zile.

Primăvara era tot mai aproape şi pădurea arbora un veşmînt de culoare deschisă. Era o mare plăcere să vezi sturzii care stăteau în vîrful copacilor, priveau spre soare şi ţipau ; adesea mă sculam încă de la ora două noaptea ca să iau şi eu parte la bucuria ce cuprindea păsările şi celelalte animale cînd răsărea soarele.

Primăvara ajunsese desigur şi la mine — şi simţeam cum sîngele îmi pulsa puternic prin vine, zvîcnind ca nişte paşi energici. Stăteam în cabană şi mă gîndeam să fac o „revizie" a uneltelor mele de pescuit ; totuşi, nu mă urneam de loc ; parcă pusese stăpînire pe mine un presentiment plăcut şi totodată nedesluşit. Deodată, Esop se ridică de jos, se opri în loc şi lătră scurt. Spre cabană veneau mai multe persoane. Mi-am scos în grabă cascheta. La uşă se şi auzea vocea domnişoarei Edvarda. Fata şi doctorul veneau să-mi facă vizita amicală pe care mi-o făgăduiseră.

— Da, este acasă, am auzit-o spunînd. Apoi s-a apropiat şi mi-a întins mîna fără nici un fel de fasoane, întocmai ca o fetiţă. Am trecut pe aici şi ieri, dar nu eraţi acasă, spuse ea.

S-a aşezat pe patul meu de campanie, pe pătură, şi s-a uitat în jur prin încăpere ; doctorul a luat loc lîngă mine pe banca cea lungă. Am discutat de unele şi de altele. Le-am vorbit despre speciile de vînat ce se aflau în pădure şi le-am arătat pe care dintre acestea nu aveam voie să le mai vînez fiindcă erau ocrotite. În momentul de faţă era ocrotit cocoşul de munte.

Doctorul nu a spus nici de data aceasta prea multe : dar cînd a dat cu ochii de cutia mea cu

praf de puşcă, pe care se afla figura unui Pan, a început să explice mitul legat de acest zeu.

— Dar, spuse Edvarda pe neaşteptate, ce o să aveţi de mîncare dacă, la un moment dat, toate animalele vor fi ocrotite ?

— Peşte, am răspuns eu. Mai ales peşte. De mîncare se găseşte oricînd ceva.

— Dar puteţi să veniţi şi să mîncaţi la noi, spuse ea. Anul trecut a stat în cabana dumneavoastră un englez ; venea şi el de multe ori şi lua masa la noi.

Edvarda mi-a aruncat o privire şi eu i-am aruncat o privire Edvardei. În momentul acela am simţit că se îndreaptă spre mine ceva asemănător unui salut mîngîios şi fugar. Asta se datora primăverii şi unei zile foarte senine, mi-am zis mai tîrziu. În plus, îi admiram şi sprîncenele arcuite. Ea a mai spus ceva şi cu privire la locuinţa mea. Îmi căptuşisem pereţii cu tot felul de piei şi pene de păsări ; pe dinăuntru, cabana semăna cu un bîrlog. Ea a încuviinţat comparaţia.

— Da, este ca un bîrlog, făcu ea.

Întrucît în momentul acela nu aveam nimic să le ofer oaspeţilor, am propus să le frig o pasăre, pe care apoi urmau s-o mănînce cu mîna, ca vînătorii. Aceasta ar putea să fie amuzant.

Şi m-am apucat să frig pasărea.

Edvarda povestea despre englez. Era un om mai în vîrstă şi ciudat, care vorbea singur. Era catolic — şi oriunde mergea, lua cu el o carte mică de rugăciuni, cu litere negre şi roşii.

— Nu era cumva irlandez ? întrebă doctorul.

— Irlandez ?

— Desigur, dacă era catolic.

Edvarda roşi, bîlbîi ceva şi-şi întoarse privirile în altă parte.

— Ei da, poate că era irlandez.

Şi din momentul acela, vioiciunea i-a dispărut. Mi-a părut rău de Edvarda şi, vrînd să dreg lucrurile, am spus :

— Fireşte, aveţi dreptate, era englez ; irlandezii nu vin în Norvegia.

Ne-am înţeles ca într-o zi să facem o plimbare cu barca şi să vedem locul unde se usucă peştele...

După ce, la plecare, îmi condusesem oaspeţii mei o bucată de drum, m-am întors şi am început să-mi repar uneltele de pescuit. Năvodul stătuse atîrnat în cuiul de la uşă şi mai multe ochiuri se stricaseră din cauza ruginii ; am ascuţit cîteva cîrlige şi am înnodat firul la capul undiţei. Cît de greu era să fac ceva astăzi ! Prin cap îmi treceau tot felul de gînduri, mi se părea că făcusem o greşeală că o lăsasem pe Edvarda să şadă pe patul de campanie, în loc să-i ofer loc pe canapea. Dintr-o dată, mi-au apărut înaintea ochilor faţa şi gîtul ei creol ; şorţul şi-l legase puţin mai jos, ca să aibă talia mai lungă, cum era la modă ; expresia de ingenuitate a degetelor ei mă înduioşase şi cele cîteva cute de la articulaţii erau pline de gingăşie. Avea o gură mare, cu buzele foarte roşii.

M-am ridicat, am deschis uşa şi am ascultat atent. Dar nu am auzit nimic. De altfel, ce aş fi putut să aud ? Am închis din nou uşa ; Esop a venit spre mine din culcuşul său. Îmi vedea neliniştea. Deodată, m-am gîndit că aş putea să dau fuga după domnişoara Edvarda, s-o rog să-mi

dea puţină sfoară de mătase ca să-mi repar năvodul ; nu era numai un pretext, puteam să-i şi arăt ochiurile ruginite ale acestuia. Apucasem să ies pe uşă, cînd mi-am adus aminte că în cutia cu muşte aveam destulă sfoară de mătase. Atunci m-am întors — încet şi descurajat că aveam sfoară de mătase.

În cabană se răspîndise adierea unui suflu străin ; cînd am intrat, mi s-a părut că nu mai sînt singur acolo.

VI

Cineva m-a întrebat dacă mă duc la vînătoare, căci timp de două zile, cît a fost la pescuit, nu a mai auzit nici un foc de armă tras de mine. I-am spus că nu mai vînasem nimic, că stăteam acasă pînă cînd mi se vor termina toate proviziile.

A treia zi, m-am dus la vînătoare. Pădurea înverzise, mirosea a humă şi a frunziş tînăr, iar din muşchiul pişcat de ger răsăreau acum fire de ceapaciorii. Eram cam nervos şi m-am aşezat de mai multe ori. De trei zile nu mai văzusem decît un singur om : pescarul pe care îl întîlnisem în ajun. Mi-am zis : poate că deseară, cînd mă întorc acasă, o să dau pe neaşteptate de cineva la marginea pădurii, în locul unde ultima dată o întîlnisem pe domnişoara Edvarda şi pe doctor. Se prea putea ca ei să se plimbe din nou pe acolo. Dar de ce mă gîndeam oare tocmai la ei ? Am împuşcat o pereche

de găinuşe — şi una am gătit-o îndată ; după aceea, l-am legat pe Esop.

Am mîncat întins jos, pe pămîntul uscat. Pe deasupra întregii regiuni domnea linişte, întreruptă cînd şi cînd doar de o adiere slabă de vînt şi de ciripitul vreunei păsărele. De jos, mă uitam la ramurile mlădioase care se legănau încet în bătaia vîntului ; curentul de aer ducea polenul de la o floare la alta şi umplea fiecare caliciu ; întreaga pădure era într-o stare de încîntare... O omidă verde se tîrăşte, neobosită, în sus pe o cracă. Deşi are ochi, nu vede aproape nimic, adesea se ridică drept în sus şi tatonează în gol dacă nu cumva se loveşte de vreo piedică în drumul său ; pare ca un cap de aţă verde, care cu împunsături rare coase un tiv de-a lungul crengii. Pînă seara poate că va ajunge la ţinta călătoriei sale...

Acelaşi calm tot timpul. Mă ridic şi fac cîţiva paşi. Apoi mă aşed din nou şi, în sfîrşit, plec iarăşi. Este cam pe la ora patru ; cînd se face ora şase, o pornesc spre casă şi pe drum privesc în toate părţile dacă nu cumva îmi iese cineva în cale. Mai am două ceasuri, dar sînt încă de pe acum puţin neliniştit şi îmi adun cu degetele firele de iarbă neagră şi muşchiul de pe haine. Cunosc prea bine locurile pe unde trec, copacii şi pietrele stau singuratice tot acolo unde le ştiam ; frunzişul uscat îmi foşneşte sub picioare. Freamătul monoton al pădurii, copacii şi pietrele atît de cunoscute încep să mă înduioşeze, mă simt copleşit de o recunoştinţă ciudată, mă confund cu tot ce e în jurul meu, iubesc totul. Iau de jos o ramură uscată, o privesc şi mă gîndesc la ale mele ; ramura este aproape

putredă, coaja ei zbîrcită mă impresionează, inima mi-e cuprinsă de înduioşare. Iar cînd mă ridic din nou să plec, nu arunc ramura prea departe, ci o pun pe pămînt binişor ; chiar şi jos, mi-e dragă ; apoi o privesc încă o dată cu ochii umeziţi înainte de a o părăsi.

Între timp, se face ora cinci. Soarele m-a înşelat, am mers ziua întreagă tot spre apus şi poate că a luat-o cu o jumătate de ceas înaintea cadranului meu solar de lîngă cabană. Sînt atent la toate acestea ; în orice caz, mai am o oră pînă la şase ; de aceea mă ridic din nou şi mai merg o bucată de drum. Iar frunzişul continuă să-mi foşnească sub picioare. Şi aşa, trece încă o oră.

Văd jos, în vale, pîrîul şerpuind şi moara cea mică, pe care în timpul iernii o blocase gheaţa. Mă opresc. Acum moara merge, zgomotul ei mă readuce la realitate. Mă opresc brusc şi spun cu glas tare : „Am întîrziat !" Mă străbate un fior de suferinţă ; mă întorc îndată şi încep să merg spre casă, dar în tot timpul acesta sînt conştient că am întîrziat. Încep să merg mai repede, să alerg ; Esop îşi dă seama că este vorba de ceva deosebit ; trage de curea, mă tîrăşte după el, respiră din greu ; este foarte grăbit. Frunzele uscate foşnesc în jurul nostru... Dar cînd ajungem jos, la marginea pădurii, nu găsim pe nimeni ; nu, totul este pustiu... nu aştepta nimeni.

„Nu e nimeni aici", îmi zic. „Dar mă aşteptam la asta !..."

Nu m-am oprit locului, ci am pornit-o iarăşi la drum, copleşit de gînduri. Am trecut prin faţa ca-

banei şi am coborît la Sirilund — cu Esop, cu tolba şi cu puşca, cu tot ce aveam.

Domnul Mack m-a întîmpinat cu cea mai mare amabilitate şi m-a invitat să rămîn la cină.

VII

Cred că sînt capabil să citesc puţin în sufletul altuia... Sau, poate, mă înşel... În anumite momente, am convingerea că văd ce se petrece în adîncul sufletului unui alt om, chiar dacă nu sînt dotat cu o inteligenţă deosebită. Ne aflăm într-o încăpere cîţiva bărbaţi, cîteva femei şi cu mine — şi mi se pare că ghicesc ce se petrece în sufletele acestor oameni, că ştiu ce gîndesc ei despre mine. Din fiecare clipire a lor desprind un sens ; cîteodată, sîngele le năvăleşte în obraji îmbujorîndu-i, altă dată se prefac că se uită în altă parte, dar continuă să tragă la mine cu coada ochiului. Nimic nu-mi scapă din toate acestea şi nimeni nu bănuieşte că eu citesc gîndurile fiecăruia. De mai mulţi ani sînt convins că pot ghici gîndurile tuturor oamenilor. Dar poate că totuşi mă înşel...

Am stat toată seara în salonul domnului Mack. Aş fi putut să plec îndată, căci nu găseam că e interesant să rămîn acolo ; dar oare nu venisem tocmai fiindcă toate gîndurile mă atrăseseră acolo ? Puteam să plec îndată ? După cină am jucat whist şi am băut grog. M-am aşezat cu spatele spre interiorul încăperii, ţinîndu-mi capul aplecat ; Edvarda trebăluia cînd prin cameră, cînd prin bucătărie. Doctorul plecase acasă.

Domnul Mack mi-a arătat cum funcţionează lămpile sale, primele lămpi cu parafină cunoscute în această regiune din nord — nişte exemplare superbe, cu picioare de plumb. Le aprindea personal în fiecare seară, spre a preveni orice accident. În cîteva rînduri, a pomenit de bunicul său, consulul :

— Bunicul meu, consulul Mack, a primit această cataramă chiar din mîinile regelui Karl Johan, spuse domnul Mack, arătînd cu degetul agrafa sa cu diamante. Soţia îi murise ; mi-a arătat un portret al acesteia într-una din camerele vecine. Era distinsă, cu un surîs prietenos şi purta o bonetă de dantelă. În aceeaşi cameră era şi o bibliotecă, în care se aflau cărţi vechi franţuzeşti, probabil rămase moştenire. Volumele erau frumoase şi aurite şi un mare număr de posesori ai lor îşi semnaseră numele pe ele. Unele din aceste cărţi tratau subiecte ştiinţifice — domnul Mack era un erudit.

Pentru whist au fost chemaţi şi cei doi vînzători din prăvălie ; aceştia jucau încet şi nesigur, socoteau cu exactitate punctele, dar cu toate acestea făceau greşeli. Unuia dintre ei i-a venit în ajutor Edvarda.

Am avut ghinionul să-mi răstorn paharul ; foarte contrariat, m-am ridicat spunînd :

— O, mi-am răsturnat paharul.

Edvarda a izbucnit în rîs şi a răspuns :

— Asta vedem şi noi.

Toţi m-au asigurat, rîzînd, că nu face nimic. Mi s-a dat un şervet cu care să mă şterg şi am continuat să jucăm. Se făcuse ora unsprezece.

La un moment dat, am avut un sentiment vag de nemulţumire auzind rîsul Edvardei ; am privit-o

şi am găsit că figura îi devenise inexpresivă şi nu prea frumoasă. În cele din urmă, domnul Mack a întrerupt jocul sub pretextul că cei doi vînzători trebuie să se ducă la culcare ; apoi, rezemîndu-se de speteaza canapelei, îmi spuse că vrea să pună o firmă la faţada dinspre chei a casei şi m-a întrebat care ar fi, după părerea mea, culoarea potrivită. Subiectul mă plictisea ; am răspuns, la întîmplare, să folosească negrul. Domnul Mack spuse îndată acelaşi lucru :

— Negru, chiar aşa m-am gîndit şi eu. „Depozit de sare şi de butoaie goale" — cu litere mari, negre ; aşa ar fi cel mai frumos ...Edvarda, nu te duci la culcare ?

Edvarda se ridică, ne întinse fiecăruia mîna şi, după ce ne ură noapte bună, se retrase. Noi am mai rămas încă un timp. Am vorbit despre calea ferată, care fusese terminată anul trecut, despre prima linie de telegraf, care nu fusese instalată. Dumnezeu ştie cînd o să fie adus telegraful şi aici, în nord ! Pauză.

— Vedeţi, spuse domnul Mack, am ajuns cu încetul la vîrsta de patruzeci şi şase de ani şi am încărunţit. Da, simt că îmbătrînesc. Mă vedeţi în timpul zilei şi mă credeţi tînăr : dar cînd vine seara şi rămîn singur, mă simt foarte dărîmat. Atunci stau aici în cameră şi fac pasienţe. Ele reuşesc, fiindcă trişez un pic. Haha !

— Reuşesc fiindcă trişaţi puţin ? întreb eu.

— Da.

Mi se părea că în momentul acela pot să-i citesc în ochi...

El se ridică, se îndreptă spre fereastră şi privi afară ; stătea acolo, uşor adus de spinare ; ceafa şi gîtul îi erau păroase. M-am ridicat şi eu. El se întoarse şi păşi spre mine, în ghetele sale lungi şi ascuţite ; îşi înfipse degetele mari în cîte unul din buzunarele vestei, bătînd cu celelalte degete darabana pe şold. Şi-a reînnoit oferta de a-mi împrumuta o barcă, apoi mi-a întins mîna.

— Permiteţi-mi să vă însoţesc, spuse el şi stinse lămpile. Fac şi eu cu plăcere o plimbare, căci încă nu-i aşa de tîrziu.

Am ieşit.

Apoi îmi arătă drumul care trecea prin faţa casei fierarului şi spuse :

— Pe acolo. E mai aproape.

— Nu, am răspuns eu. Drumul cel mai scurt e pe la debarcader.

Am mai schimbat cîteva cuvinte cu privire la aceasta, fără să putem cădea de acord. Eram sigur că am dreptate şi nu înţelegeam încăpăţînarea lui. În cele din urmă, el propuse ca fiecare să meargă pe alt drum, iar acela care va ajunge mai întîi să aştepte la cabană.

Am plecat. El dispăru curînd în pădure.

Eu mergeam în ritmul meu obişnuit şi socoteam să ajung cu vreo cinci minute înaintea lui. Dar cînd am sosit la cabană, el mă aştepta acolo. Îmi spuse :

— Ei, vedeţi ? Eu merg mereu pe drumul ăsta, căci e într-adevăr cel mai scurt.

L-am privit tot mai nedumerit ; nu era încălzit, şi nu părea să fi fugit. Mi-a mulţumit că i-am ţinut

de urît în seara aceea şi, luîndu-şi rămas bun, a plecat înapoi tot pe drumul pe care venise.

Am stat o clipă locului şi mi-am zis : Cît e de ciudat ! Oare să mă fi înşelat atît de tare ? Doar am mai umblat de multe ori pe drumurile acestea. Dar, omule, vezi că trişezi din nou ! Oare nu a fost totul decît un pretext ?

I-am văzut spatele dispărînd din nou în pădure. În clipa următoare m-am luat după el; prudent şi repede, l-am văzut ştergîndu-şi transpiraţia tot timpul ; acum nu mai ştiam dacă totuşi înainte nu fugise. Acum mergea foarte încet şi eu nu-l slăbeam din ochi. S-a oprit în dreptul casei fierarului. M-am ascuns şi am văzut uşa deschizîndu-se şi pe domnul Mack intrînd în casă.

Se făcuse ora unu ; aceasta se putea vedea după culoarea mării şi cea a ierbii.

VIII

Au trecut cîteva zile. Singurii mei prieteni erau pădurea şi nesfîrşita singurătate. O, Doamne, Dumnezeule ! Niciodată nu am căutat să fiu mai singur decît în prima din aceste zile. Se făcuse primăvară de-a binelea, prin poiene găseam scînteiuţe şi coada-şoricelului, şi se întorsese piţigoiul. Cunoşteam toate păsările. Din cînd în cînd, scoteam din buzunar două monede şi le zăngăneam ca să-mi mai alung singurătatea. Îmi ziceam : ce-ar fi dacă

Diderik şi Iselin [1] şi-ar face apariţia, venind agale pe cărare ?

Acum nu mai era noapte aproape de loc, soarele îşi cufunda discul în mare şi apoi reapărea îndată roşu, reînnoit, ca şi cînd s-ar fi reconfortat printr-o baie. Cît de minunat mă simţeam în aceste nopţi, nimeni nu-şi poate închipui. Să fi fost cumva Pan cocoţat în vreun copac, de unde îmi urmărea faptele şi gesturile ? Oare îi era burta deschisă şi se ghemuise atît de mult încît părea că bea din propriul său stomac ? Dar toate acestea le făcea doar pentru ca să mă urmărească din priviri şi întregul copac se scutura de rîsul său înfundat, după ce şi-a dat seama că nu-mi mai pot stăpîni gîndurile. În întreaga pădure se auzeau tot felul de zgomote nedesluşite ; păsările se chemau unele pe altele, semnalele lor umpleau văzduhul. Apoi, era anotimpul cărăbuşilor ; zbîrnîitul lor uşor se unea cu cel al fluturilor de noapte ; în toate părţile pădurea părea străbătută de şoapte. Şi cîte nu se puteau auzi ! N-am dormit trei nopţi de-a rîndul, m-am tot gîndit la Diderik şi la Iselin.

Vezi, îmi ziceam, s-ar putea să vină. Iar Iselin îl va ademeni pe Diderik pînă la un copac şi-i va spune :

— Stai aici, Diderik, şi păzeşte-o bine pe Iselin, căci vreau ca vînătorul acela să-mi lege încălţările.

Iar vînătorul sînt eu — şi Iselin îmi va face un semn cu ochiul, ca să înţeleg. Iar cînd ea se apropie, inima mea înţelege totul şi bate nebuneşte. Nu

---

[1] Diderik şi Iselin — personaje ale unor legende populare scandinave.

are nimic pe sub rochie şi mîna îmi lunecă pe trupul ei.

— Leagă-mi încălţările! spune ea şi obrajii i se îmbujorează. Îndată după aceea îmi şopteşte aproape de gură, de buze: O, nu-mi legi încălţările, iubitule, nu-mi legi... nu-mi legi ?...

Soarele se cufundă în mare şi apoi se ridică din nou, roşu, reînnoit, ca şi cînd ar fi fost în adîncuri şi şi-ar fi potolit setea. Iar aerul este plin de şoapte.

După un ceas, Iselin îmi şopteşte cu buzele lipite de ale mele:

— Acum trebuie să te las.

Şi în timp ce se îndepărtează îmi face semne, iar obrajii îi sînt încă mereu îmbujoraţi; obrajii ei delicaţi şi extaziaţi.

Dar Diderik se depărtează cu cîţiva paşi de copac şi spune:

— Iselin, ce-ai făcut? Am văzut totul.

Ea răspunde:

— Ce-ai văzut, Diderik? N-am făcut nimic rău.

— Iselin, am văzut ce-ai făcut, spuse el din nou. Am văzut totul.

Apoi rîsul ei argintiu şi vesel răsună din pădure; pleacă amîndoi mai departe; ea jubilînd şi plină de păcat. Dar încotro pleacă? Spre primul cavaler care le va mai ieşi în cale, tot vînător şi acesta.

Era miezul nopţii. Esop reuşise să se dezlege şi zburda de unul singur, îi auzeam lătratul sus pe culme şi pînă cînd, în sfîrşit, l-am prins din nou, se făcuse ora unu. Deodată apăru o păstoriţă; împletea un ciorap, fredona un cîntec dulce şi se uita în jur. Dar unde îi era turma? Şi ce căuta în pădure la miezul nopţii? Nimic. Nimic. Poate că

venise acolo din pricina neliniştii, ori de bucurie. Mi-am zis : l-a auzit pe Esop lătrînd şi ştia că sînt în pădure.

Cînd a ajuns în dreptul meu, m-am ridicat şi am privit-o : era atît de subţirică şi de tînără ! Esop o privea şi el.

— De unde vii ? am întrebat-o.

— De la moară, răspunse ea.

— Dar ce-ai făcut la moară aşa de tîrziu ? Nu ţi-e frică să umbli prin pădure noaptea tîrziu, tînără şi subţirică precum eşti ?

Ea rîse şi răspunse :

— Nu sînt atît de tînăr, am nouăsprezece ani. Dar nu putea să fie de nouăsprezece ani, eram convins că îşi dăduse cu doi ani mai mult decît avea, şi că de fapt nu avea decît şaptesprezece. Dar de ce mi-o fi spus că e mai în vîrstă ?

— Ia loc, am zis, şi spune-mi cum te cheamă. Ea s-a aşezat lîngă mine şi, roşind, mi-a spus că o cheamă Henriette.

Am întrebat-o :

— Ai un iubit, Henriette, şi te-a îmbrăţişat vreodată ?

— Da, răspunse ea, rîzînd puţin jenată.

— De cîte ori pînă acum ?

Ea tace.

— De cîte ori ? repet eu.

— De două ori, spune ea încet.

O trag la piept şi o întreb :

— Cum te-a îmbrăţişat ? Aşa ?

— Da, şopti ea tremurînd.

Între timp, s-a făcut ora patru.

IX

Am avut o conversaţie cu Edvarda.

— O să plouă în curînd, am spus.

— Cît e ora ? a întrebat ea.

M-am uitat la soare şi am răspuns :

— Aproape de cinci.

Ea a întrebat :

— Puteţi să vedeţi asta aşa de precis după soare ?

— Da, am răspuns eu, pot.

Pauză.

— Dar cînd nu vedeţi soarele, cum ştiţi cît e ora ?

— Atunci mă orientez după alte lucruri. După flux şi reflux, după iarbă, care la o anumită oră se culcă, după cîntecul păsărilor, care se schimbă : unele păsări încep să cînte abia după ce altele au încetat. Apoi mai văd cît este ora şi după florile care se închid spre amurg, după frunze, care sînt de un verde cînd deschis, cînd închis ; şi-apoi am şi intuiţia timpului.

— Aşa ! făcu ea.

Mă temeam să nu înceapă ploaia şi fiindcă nu voiam s-o mai reţin în mijlocul drumului, am dat să-mi pun cascheta. Atunci Edvarda m-a oprit brusc cu o nouă întrebare : voia să ştie de ce sînt, de fapt, aici, de ce mă duc la vînătoare, de ce una, de ce alta. E adevărat că vînez doar atîta cît am nevoie pentru hrană şi că pe Esop îl las să se odihnească ?

Roşise şi avea o figură smerită. Am înţeles atunci că i se vorbise despre mine şi că întrebările pe care

mi le punea îi fuseseră sugerate de cineva. Chipul ei de copil părăsit m-a mişcat ; mi-am adus aminte că nu are mamă ; braţele ei subţiri îi dădeau o înfăţişare necăjită. Încercam un sentiment de compătimire.

I-am spus că, bineînţeles, nu vînez de dragul de a ucide, ci pentru ca să am ce mînca. De pildă, astăzi am nevoie de un cocoş de munte ; nu împuşc doi, ci numai unul. De ce să vînez mai mulţi ? Trăiam în pădure, eram fiul pădurii. Începînd de la întîi iunie va fi oprit şi vînatul găinuşelor şi al iepurilor, aşa încît aproape că nu mai aveam ce să vînez ; ei bine, o să încep să pescuiesc. O să împrumut barca pe care mi-o promisese tatăl ei şi o să ies în larg. Fără îndoială că nu eram vînător numai de dragul de a ucide, ci pentru ca să-mi petrec tot timpul în pădure. Mă simţeam bine acolo : mîncam întins pe jos, nu şezînd pe un scaun, şi nu trebuia să mă tem că-mi răstorn paharul. În pădure îmi permiteam orice ; puteam, dacă voiam, să mă culc pe spate şi să închid ochii ; în pădure puteam să spun tot ce voiam. Cînd îmi venea să vorbesc tare, mi se părea că aud o voce răsunînd din însăşi inima pădurii...

Întrebînd-o dacă înţelege toate acestea, ea mi-a spus că da.

Observînd că îşi ţinea ochii aţintiţi asupra mea, am continuat :

— Dacă aţi şti cîte văd eu în timp ce mă aflu afară, în natură ! Se poate, de pildă, ca în timpul iernii, să zăresc în zăpadă urme de găinuşe. Ceva mai departe urmele dispar, fiindcă păsările şi-au luat zborul. Dar dîrele lăsate de aripi în zăpadă

îmi indică încotro să mă îndrept ca să găsesc vînatul. Asemenea descoperiri au, de fiecare dată, ceva nou pentru mine. Apoi, toamna, se pot vedea adesea stele căzătoare. Ce ? îmi zic în singurătatea mea, oare lumea asta a ajuns să fie cutremurată de convulsiuni ?... Se prăbuşeşte chiar sub ochii mei ? Iar mie mi s-a dat prilejul să văd o stea căzătoare. Apoi, vara, poate că pe fiecare frunză se găseşte cîte o mică vietate ; unele sînt fără aripi, nu pot zbura şi trebuie să trăiască şi să moară pe frunza pe care s-au născut. Închipuiţi-vă ! Cîteodată văd musca albastră. Toate acestea trec neobservate de alţii şi nu ştiu dacă dumneavoastră le înţelegeţi.

— Da, da, le înţeleg.

— Cîteodată privesc iarba şi poate că iarba mă priveşte şi ea, cine ştie ? Mă uit la un singur fir, poate că el freamătă uşor şi, desigur, asta e ceva. Îmi zic : iată un fir de iarbă care palpită ! Iar dacă mă uit la un pin, poate că văd o creangă, care mă face să mă gîndesc şi la ea puţin. Apoi, cîteodată, în timpul plimbărilor mele, mi se întîmplă să întîlnesc şi oameni.

Mă uit la dînsa ; stă puţin aplecată înainte şi ascultă. Nu o mai recunosc. Este atît de atentă încît uită de sine, faţa i se face urîtă, are o expresie năucă, buza îi atîrnă mult în jos.

— Aşa ! spune ea şi se ridică.

Cad primele picături de ploaie.

— Plouă, spun.

— Da, adevărat, plouă, zise şi ea şi o luă îndată.

N-am condus-o acasă, a mers singură : iar eu am luat-o la picior ca să ajung cît mai repede la cabană. După cîteva minute a început să plouă pu-

ternic. Deodată aud pe cineva fugind după mine, mă opresc şi văd că este Edvarda. Obrajii i se îmbujoraseră şi zîmbea.

— Am uitat, spuse ea gîfîind de oboseală. Mîine facem o plimbare în insula unde se usucă peştele. Vine şi doctorul... aveţi timp ?

— Mîine ? Da, am timp.

— Uitasem, spuse ea din nou şi zîmbi.

Cînd a plecat, m-am uitat la picioarele ei subţiri, frumoase, udate de ploaie. Ghetele îi erau scîlciate.

X

Îmi aduc încă bine aminte de o anumită zi. De ziua în care pentru mine a venit vara. Soarele începuse să strălucească încă de cu noapte şi pînă dimineaţa zbicise pămîntul ; după ultima ploaie, aerul se făcuse curat şi plăcut.

După-amiaza m-am dus la debarcader. Apa era cu totul liniştită, puteam să aud conversaţia şi rîsetele fetelor şi băieţilor de pe insulă care lucrau la uscatul peştelui. Era o după-amiază veselă.

Duceam cu noi coşuri pline de merinde şi de băuturi ; eram un grup numeros, împărţit în două bărci, iar femeile tinere îmbrăcaseră rochi de culoare deschisă. Eram atît de mulţumit încît fredonam o melodie.

Cînd am luat loc în barcă, mi-am pus întrebarea de unde era oare tot acest tineret. Veniseră fiicele prefectului şi ale medicului de circumscripţie, cîteva guvernante, fetele pastorului. Le vedeam

pentru prima dată ; cu toate acestea, ele s-au arătat atît de amabile față de mine ca și cînd aș fi fost o cunoștință veche. Cum nu mai ieșisem de mult în lume, am făcut cîteva greșeli, ca de pildă de a le tutui, în mai multe rînduri, pe aceste domnișoare ; dar ele nu mi-au luat-o în nume de rău. De cîteva ori am spus „dragă" sau „draga mea" dar am fost scuzat și pentru aceasta și toți se purtau în așa fel încît parcă nu ar fi băgat de seamă.

Domnul Mack purta, ca de obicei, o cămașă cu plastronul nescrobit și broșa cu diamante. Părea să fie într-o dispoziție minunată — și le strigă celor din cealaltă barcă :

— Aveți grijă de coșurile cu sticle, zăpăciților ! Doctore, răspunzi de sticle !

— Se-nțelege, răspunse doctorul. Chiar numai aceste două strigăte peste apă de la o barcă la cealaltă aveau pentru mine o nuanță de sărbătoare și veselie.

Edvarda purta rochia din ajun, ca și cînd nu ar mai fi avut sau nu ar fi vrut să îmbrace alta. Încălțămintea era de asemenea aceeași. Mi s-a părut că mîinile ei nu erau chiar curate ; în schimb, își pusese o pălărie cu pene nouă-nouță. Jacheta vopsită și-o adusese ca să șadă pe ea.

La dorința domnului Mack, în momentul în care am pășit pe țărm am tras un foc de armă — de fapt, două focuri : cîte unul pe fiecare țeavă ; apoi am strigat toți ura. Am urcat în insulă ; oamenii care uscau peștele ne-au salutat, iar domnul Mack a stat puțin de vorbă cu muncitorii săi. Apoi ne-am răspîndit care încotro. Am cules margarete, iarba-

osului şi piciorul-cocoşului, pe care le-am pus la butoniere ; cineva a găsit şi clopoţei.

Iar stoluri întregi de păsări de apă ţipau de sus, din aer şi de pe ţărm.

Ne-am aşezat pe iarbă în dreptul unor mesteceni pitici, cu coaja albă ; coşurile fură desfăcute iar domnul Mack destupă sticlele. Rochii de culoare deschisă, ochi albaştri, ciocnit de pahare, marea, pînzele albe... Am şi cîntat puţin.

Iar obrajii se îmbujorau.

După o oră, toată fiinţa mea e plină de bucurie ; chiar şi lucrurile fără importanţă mă impresionează ; un voal flutură pe o pălărie, fire de păr se desprind de la locul lor, două pleoape se închid. Sînt mişcat. O, ce zi, ce zi !

— Domnule locotenent, am auzit că aveţi o cabană nostimă.

— Da, un cuib... Doamne ! chiar după pofta inimii mele. Veniţi, domnişoară, într-o zi şi faceţi-mi o vizită. Cabana mea n-are pereche. Iar în spatele ei se întinde o pădure mare.

O altă fată se apropie şi mă întreabă amabil :

— Nu aţi mai fost pînă acum aici, în nord ?

— Nu, răspund eu. Dar cunosc totul. Noaptea stau faţă în faţă cu munţii, cu pămîntul şi cu soarele. De altfel — nu vreau să exagerez — totuşi, cît de minunată e vara aici ! Ea apare într-o noapte, pe neaşteptate, cînd toţi dorm... Iar dimineaţa vezi că a sosit ! M-am uitat pe fereastră şi am văzut-o... Am două ferestre mici.

Acum se apropie o a treia fată. Vocea şi mîinile ei mici sînt pline de farmec. Cît de încîntă-

toare sînt de altfel toate aceste fete ! Cea de a treia spune :

— Vreţi să facem un schimb de flori ? Asta aduce noroc.

— Da, zic eu întinzînd mîinile, să schimbăm flori. Vă mulţumesc pentru idee. Cît de drăguţă sînteţi ; aveţi o voce fermecătoare — am ascultat-o tot timpul, de cînd am sosit aici.

Dar ea strînge mai puternic la piept buchetul de clopoţei şi spune scurt :

— Ce vă priveşte ? Nu m-am adresat dumneavoastră.

Aşadar, nu mie mi se adresase. Eram dezolat că făcusem o gafă, doream să fiu din nou acasă, departe, în cabana mea, unde numai vîntul stătea de vorbă cu mine.

— Iertaţi-mă, spun eu.

Celelalte fete se uită una la alta şi apoi se îndepărtează ca să nu mă simt prea jenat. Chiar în momentul acela, o fată se apropie vertiginos, în văzul tuturor : era Edvarda. Vine drept la mine şi, rostind cîteva cuvinte, îmi sare de gît, mă îmbrăţişează cu putere şi apoi mă sărută de mai multe ori pe buze. De fiecare dată spune ceva, dar nu desluşesc ce. Nu înţeleg nimic din toată această comportare, inima mi se opreşte o clipă în loc, nu mai simt decît privirile ei arzătoare. Cînd îmi dă drumul, sînii ei mici palpită puternic. Rămîne mai departe pe loc, cu faţa şi cu gîtul bronzat, înaltă şi subţire, cu ochii scînteietori, fără să-i pese absolut de nimic şi de nimeni. Toţi o privesc. Pentru a doua oară mă farmecă sprîncenele ei negre, care descriu un arc înalt pe frunte.

Dar, pentru Dumnezeu, fata asta m-a sărutat în văzul tuturor !

— Ce se întîmplă, domnişoară Edvarda ? întreb eu, auzind în acelaşi timp cum îmi bate inima ; parcă-mi palpită ceva în gît şi mă împiedică să vorbesc desluşit.

— Nimic, răspunde ea. Aşa am vrut eu. Nu face nimic.

Îmi scot cascheta şi, în timp ce o privesc pe Edvarda, îmi dau părul de pe frunte cu un gest mecanic. Oare nu face nimic ? mă întreb.

În momentul acela se aude vocea domnului Mack din cealaltă parte a insulei ; el spune ceva, dar nu putem desluşi ; mă gîndesc cu bucurie că măcar domnul Mack nu a auzit nimic. Ce bine că se afla tocmai de cealaltă parte a insulei ! Aceasta mă linişteşte, mă apropii de ceilalţi şi spun, rîzînd şi prefăcîndu-mă indiferent :

— Vă rog să-mi iertaţi purtarea de adineauri ; eu însumi sînt dezolat. Am profitat de momentul în care domnişoara Edvarda voia să schimbe flori cu mine pentru ca s-o jignesc ; o rog atît pe dînsa cît şi pe dumneavoastră toţi să mă iertaţi. Vă rog să vă puneţi în situaţia mea : trăiesc singur, nu sînt obişnuit cu domnişoarele ; iar, pe deasupra, am băut şi vin. Nici cu acestea nu sînt obişnuit. Vă rog să fiţi îngăduitori cu mine.

Am rîs şi m-am prefăcut indiferent faţă de această bagatelă, pentru ca s-o fac uitată ; dar în sinea mea numai chef de rîs nu aveam. Cuvintele mele nu păreau să fi produs nici o impresie deosebită asupra Edvardei ; ea nu a încercat să ascundă nimic, nu a căutat de loc să şteargă impresia peni-

bilă pe care o produsese purtarea ei extravagantă. Dimpotrivă, a continuat să rămînă în apropierea mea şi să mă privească tot timpul. Iar din cînd în cînd îmi şi vorbea. Mai tîrziu ne-am jucat de-a văduva care-şi caută un nou soţ.

— Îl aleg pe locotenentul Glahn. Nu vreau altul.

— La naiba, dar mai taci o dată, fată ! i-am spus în şoaptă, bătînd cu piciorul în pămînt.

Pe faţa ei s-a ivit o expresie de surpriză — apoi a schiţat o strîmbătură îndurerată şi a zîmbit jenată. Am fost adînc mişcat ; durerea de a fi singură ce i se putea citi din priviri şi întreaga ei făptură delicată acţionau asupra mea cu un farmec irezistibil. Am simţit că mă îndrăgostesc de ea şi i-am luat mîna lungă şi subţire într-a mea.

— Mai tîrziu ! am spus. Nimic altceva acum. Putem doar să ne revedem mîine.

XI

În timpul nopţii l-am auzit pe Esop ridicîndu-se din culcuşul lui şi mîrîind ; l-am auzit prin somn. Dar cum tocmai visam ceva despre vînătoare, mîrîitul acesta s-a îngemănat cu visul meu şi nu m-a trezit de-a binelea. Cînd, pe la orele două, am ieşit din cabană, prin iarbă se vedeau urmele unui picior de om ; de bună seamă, cineva trecuse mai întîi pe la o fereastră şi apoi pe la cealaltă. Apoi urmele se pierdeau din nou pe drum în jos.

Mi-a ieşit în cale cu obrajii îmbujoraţi, cu o figură strălucitoare.

— M-ai aşteptat ? întrebă ea. Mi-a fost frică nu cumva să fii nevoit să mă aştepţi.

Nu aşteptasem, îmi ieşise înainte pe drum.

— Ai dormit bine ? făcui eu. Aproape că nu ştiam ce să spun.

— Nu, nu am dormit bine, am stat trează. Apoi mi-a povestit că nu a dormit toată noaptea, ci a şezut într-un fotoliu ţinînd ochii închişi. Mai tîrziu a făcut şi o plimbare.

— Cineva a fost pe lîngă cabana mea astănoapte, am spus eu. Dimineaţa am văzut urme în iarbă.

Atunci obrajii i se aprind, mă ia de mînă — acolo, pe drum — şi tace. O privesc, apoi spun :

— Ai fost poate dumneata ?

— Da, răspunde, strîngîndu-se la pieptul meu. Sper că nu te-am trezit, am umblat cît am putut de uşor. Da, eu am fost. Am vrut să fiu încă o dată aproape de tine. Mi-eşti drag.

XII

O întîlneam în fiecare zi, da, în fiecare zi. Mărturisesc adevărul : îmi făcea mare plăcere s-o întîlnesc, pot chiar să spun că inimii mele îi crescuseră parcă aripi ca să zboare spre dînsa. Se împlinesc doi ani de atunci ; acum mă gîndesc la toate numai cînd îmi face plăcere. Toată această aventură mă amuză, mă destinde. Cît despre cele două pene verzi, o să vă dau amănunte mai tîrziu.

Aveam mai multe locuri unde ne întîlneam : lîngă moară, pe drum, ba chiar în cabana mea. Ea

venea oriunde doream. „Bună ziua !“ spunea — ea totdeauna mai întîi — iar eu răspundeam „bună ziua !“

— Eşti vesel azi, cînţi, îmi spune, cu ochii scînteietori.

— Da, sînt bucuros, răspund. Ai o pată acolo, pe umăr, de praf, poate de noroi ; vreau s-o sărut... da, lasă-mă s-o sărut. Tot ce-i al tău mă interesează din cale-afară ; sînt atît de îngrijorat din pricina ta. Azi-noapte nici nu am dormit.

Şi era adevărat ; multe nopţi suferisem de insomnie.

Ne plimbăm pe drum, unul lîngă altul.

— Ce părere ai despre mine ? Mă port aşa cum doreşti ? Poate vorbesc prea mult ? Nu-i aşa ? Spune-mi tot ce gîndeşti. Cîteodată am o presimţire că n-o să se termine cu bine...

— Ce n-o să se termine cu bine ?

— Povestea noastră. N-o să se termine cu bine. Fie că mă crezi, fie că nu, uite, acum cînd merg, mă ia cu friguri ; mă trece un fior rece pe spinare numai cît mă apropii de tine. Asta e de fericire.

— Da, tot aşa mi se întîmplă şi mie, răspund, şi eu mă înfior numai cît te zăresc. Dar fii liniştită, totul o să meargă bine. Şi acum, să te bat puţin pe spate, ca să te încălzeşti.

Mă lasă, nu chiar entuziasmată, s-o bat pe spate ; lovesc puţin mai tare, doar în glumă, rîd şi întreb dacă ajută.

— O nu ! Renunţă la gentileţea de a mă bate pe spate !

Ce nuanţă de dezolare în aceste cuvinte : „Renunţă la gentileţea...“

Am continuat să ne plimbăm mai departe, pe drum. Să se fi supărat puţin pe mine pentru gluma mea ? Ia să vedem ! Şi am început să povestesc :

— Îmi aduc aminte de ceva. Odată, la o plimbare cu sania, o fată şi-a scos fularul alb de mătase de la gît şi mi l-a legat mie de gît. Seara i-am spus : Fularul ţi-l dau înapoi mîine ; vreau să-l dau mai întîi la spălat. Nu, spuse ea, dă-mi-l acum, vreau să-l păstrez aşa cum este, aşa cum l-ai avut dumneata. Şi i l-am dat. După trei ani am întîlnit-o din nou. Fularul ? am întrebat eu. Îl adusese. Era tot în hîrtia în care-l împachetase şi tot nespălat. Am văzut cu ochii mei.

Edvarda m-a privit pieziş.

— Da. Şi apoi, ce s-a mai întîmplat ?

— Nu s-a mai întîmplat nimic, dar cred că a fost un gest frumos.

Pauză.

— Unde-i fata aceea acum ?

— În străinătate.

Nu am mai vorbit despre aceasta. Dar cînd a fost să plece acasă, a spus :

— Noapte bună. Lasă, nu te mai gîndi la fata aceea, vrei ? Eu nu mă gîndesc decît la tine.

Am crezut-o ; vedeam bine că este sinceră în ceea ce spune şi asta îmi era destul. Mergeam în urma ei.

— Îţi mulţumesc, Edvarda, am spus. Apoi am adăugat, cu toată căldura inimii : eşti mult prea bună cu mine. Îţi sînt recunoscător că îmi primeşti dragostea. Dumnezeu să te răsplătească. Desigur că mulţi alţii pe care i-ai putea avea sînt mai buni decît mine. Dar eu sînt al tău, atît de

fără rezerve al tău ; ţi-o jur pe sufletul meu nemuritor. Dar la ce te gîndeşti ? Ai lacrimi în ochi.

— Nu-i nimic, răspunse ea. Mi s-a părut ciudat cînd ai spus că Dumnezeu să mă răsplătească. Spui lucruri atît de... Cît de mult te iubesc.

Apoi, chiar acolo, în drum, mi-a sărit pe neaşteptate de grumaz şi m-a sărutat fierbinte. După ce am rămas singur, am intrat adînc în pădure ca să mă ascund, să fiu singur cu fericirea mea. Apoi am alergat din nou înapoi pînă în drum, să văd dacă nu cumva cineva m-a observat că am intrat în pădure. Dar nu am văzut pe nimeni.

XIII

Nopţi de vară : marea calmă, iar în păduri linişte deplină. Nici un strigăt, nici un pas pe cărări ; inima îmi era plină ca după un vin reconfortant.

Prin fereastră intră fără zgomot molii şi fluturi-sfincşi, atraşi de lumina focului şi de mirosul cărnii de pasăre prăjită. Se lovesc de tavan cu un zgomot surd, îmi zboară bîzîind pe lîngă urechi de mă trec fiori reci şi se aşază pe cutia cu praf de puşcă atîrnată pe perete. Îi privesc mai de aproape ; stau tremurînd şi se uită la mine, mai sînt printre ei şi fluturi înrudiţi cu cei de mătase şi molii. Descopăr că unii seamănă cu panseluţele.

Ies din cabană şi ascult. Nimic, nici un zgomot, totul doarme. Miriade de insecte, de aripi ce vibrează, fac ca aerul să strălucească. Mai departe, la marginea pădurii, creşte feriga şi omagul ; iarba-

neagră este tocmai în floare şi mie îmi plac florile ei mici. Mulţumesc lui Dumnezeu pentru fiecare floricică pe care am văzut-o ; ele au fost ca nişte trandafiri mici presăraţi în calea mea şi plîng de dragoste pentru ele. Undeva, în apropiere, cresc garoafe sălbatice ; nu le văd, dar le simt parfumul.

Acum, în orele nopţii, în pădure florile albe îşi deschid subit corola, respiră. Iar fluturi păroşi se cufundă între frunze şi fac ca întreaga plantă să tremure. Trec de la o floare la alta ; acestea parcă sînt cuprinse de o euforie a simţurilor... Flori căzute pradă unei beţii erotice — le văd cum se îmbată.

Cîţiva paşi uşori, respiraţie omenească, un „bună seara“ vesel.

Îi răspund, apoi mă las jos, îi îmbrăţişez genunchii şi rochia modestă.

— Bună seara, Edvarda ! spun încă o dată, sfîrşit de fericire.

— Cît de mult mă iubeşti ! şopteşte ea.

— Cît de recunoscător îţi sînt ! răspund. Eşti a mea şi inima mi se opreşte parcă pe loc ziua întreagă şi se gîndeşte la tine. Eşti cea mai frumoasă fată de pe acest pămînt. Adesea roşesc de bucurie cînd îmi amintesc că te-am sărutat.

— De ce eşti atît de îndrăgostit de mine în seara asta ? întrebă ea.

Din nenumărate pricini. De altfel, era destul să mă gîndesc la ea, ca să mă simt îndrăgostit. Privirea aceasta de sub sprîncene arcuită în sus, pe frunte şi pielea aceea brună, delicată !

— Cum să nu te iubesc ! Îi mulţumesc pînă şi fiecărui arbore, că eşti sănătoasă. Odată, la un bal,

o fată şedea pe scaun, căci nimeni nu o invita la dans. Nu o cunoşteam, dar figura ei mă impresionase şi atunci am invitat-o eu. Dar ea a dat din cap în semn de refuz. „Nu dansaţi, domnişoară ?" am întrebat-o. Atunci mi-a răspuns : „Închipuiţi-vă, tatăl meu era un om atît de frumos, iar mama de o frumuseţe rară. S-au iubit cu pasiune... Iar eu, eu sînt şchioapă."

Edvarda mă privi lung.

— Să şedem, spuse ea.

Ne-am aşezat pe pajiştea de iarbă-neagră. Apoi ea începu :

— Ştii ce a spus o prietenă a mea despre tine ? Că ai o privire de animal sălbatic şi că atunci cînd te uiţi la ea, simte că o apucă nebunia... Zice că parcă ai atinge-o cu mîna.

Am simţit o uşoară bucurie, nu atîta fiindcă aceste cuvinte m-ar fi făcut vanitos, ci mai ales gîndindu-mă la Edvarda. În fond, nu mă interesa decît un singur lucru — şi anume, ce părere avea ea, Edvarda, despre privirile mele. Am întrebat-o :

— Ce prietenă e aceea ?

— Nu-ţi spun, răspunse ea ; dar e una dintre fetele care au fost acum cîteva zile cu noi în insulă.

— Da, da, am spus.

Apoi am vorbit despre altceva.

— Tata pleacă zilele astea într-o călătorie în Rusia, spuse ea, şi în lipsa lui vreau să aranjez o plimbare. Ai fost în insulele Korholmer ? O să ducem două coşuri cu sticle de vin. Vin şi fetele pastorului. Tata mi-a şi dat vinul. Dar nu-i aşa că n-o să te uiţi iar la prietena mea ? Dacă nu-mi promiţi, atunci n-o invit.

Apoi, fără să mai spună altceva, mi se aruncă de gît uitîndu-mi-se ţintă în ochi şi respirînd din greu. Privirea îi era întunecată.

M-am ridicat brusc şi, în încurcătura mea, nu am reuşit să spun decît :

— Va să zică, tatăl tău pleacă în Rusia.

— De ce te ridici atît de repede ? întrebă ea. Fiindcă e tîrziu, Edvarda, am spus. Acum florile albe se închid din nou. Răsare soarele, se face ziuă.

Am însoţit-o prin pădure, m-am oprit şi m-am uitat după ea ; departe, jos, s-a întors şi cu o voce înăbuşită mi-a strigat „Noapte bună !" Apoi a dispărut. Chiar în momentul următor s-a deschis uşa la casa fierarului şi a ieşit un bărbat care purta cămaşă cu plastron alb. El a privit în jur ; apoi, trăgîndu-şi pălăria mai adînc pe frunte, a luat-o spre Sirilund.

Strigătul de rămas bun al Edvardei îmi mai răsuna încă în urechi.

XIV

Bucuria te ameţeşte. Descarc un foc de armă şi un ecou de neuitat răsună de la un munte la celălalt, se răspîndeşte departe, pe mare şi ajunge pînă la urechile unui barcagiu, extenuat de o noapte nedormită. Oare ce îmi pricinuieşte această bucurie ? Un gînd care îmi vine, o amintire, un zvon din pădure, o fiinţă omenească... Mă gîndesc la ea, închid ochii, mă opresc în drum gîndindu-mă tot la ea, numărînd minutele.

Mi-e sete şi beau apă din pîrîu ; apoi număr cîteva sute de paşi înainte şi cîteva sute de paşi înapoi ; acum s-a făcut tîrziu, îmi zic.

S-a ivit vreo piedică ? A trecut o lună — şi o lună nu este un timp chiar atît de îndelungat ; nu s-a întîmplat nimic deosebit ! Mi-e martor Dumnezeu că luna aceasta mi s-a părut scurtă. Dar cîteodată nopţile sînt lungi şi, ca să treacă mai repede timpul, mă apuc să-mi înmoi cascheta în apa pîrîului şi să o las apoi să se usuce.

Îmi calculam timpul după nopţi. Cîteodată se întîmpla să treacă o noapte şi Edvarda să nu vină ; odată nu a venit chiar două nopţi la rînd. Nu se întîmplase nimic, dar mă gîndeam că poate fericirea mea atinsese apogeul.

Sau poate nu-l atinsese încă ?

— Edvarda, ai observat cît este de agitată pădurea în noaptea asta ? Neîntrerupt se aud zgomote uşoare şi frunzele tremură. O pasăre cîntă sus, pe deal — un piţigoi ; de două nopţi stă în acelaşi loc şi caută să ademenească. Auzi un sunet monoton ?

— Da, De ce mă întrebi dacă-l aud ?

— Numai aşa. De două nopţi pasărea asta cîntă la fel ; iată ce voiam să-ţi spun... Îţi mulţumesc, îţi mulţumesc fiindcă ai venit în seara asta, iubito ! Te-am aşteptat să vii în seara asta sau mîine seară şi m-am bucurat că o să vii.

— Şi eu am aşteptat. Mă gîndesc mereu la tine ; am adunat şi am pus bine cioburile paharului pe care l-ai spart atunci... îţi mai aduci aminte ? Tata a plecat astă-noapte, încît scuză-mă că n-am venit ; am avut atît de multe lucruri de împachetat şi atî-

tea să-i spun. Ştiam că mă aştepţi nerăbdător aici, în pădure, iar eu plîngeam şi împachetam înainte.

Dar au trecut două nopţi, mi-am zis în gînd. Oace ce-o fi făcut ea în aceste două nopţi ? Şi de ce nu i se mai poate citi acum atît de multă bucurie în ochi ca înainte ?

A trecut o oră. Piţigoiul amuţise, sus pe deal ; pădurea amorţise. Nu, nu se întîmplase nimic, totul era ca mai înainte ; mi-a dat mîna şi mi-a spus noapte bună privindu-mă cu ochi de îndrăgostită.

— Pe mîine ? am întrebat.

— Nu, mîine nu, răspunse ea.

Nu am insistat să-mi spună care este motivul refuzului.

— Mîine facem doar plimbarea noastră, spuse ea rîzînd. Mă gîndeam să-ţi fac o surpriză, dar faci o figură atît de jalnică încît prefer să-ţi spun îndată. La început voiam chiar să-ţi trimit o invitaţie scrisă.

Parcă mi s-a luat o piatră de pe inimă.

Ea a dat să plece şi a înclinat uşor din cap în semn de rămas bun.

Continuînd să rămîn în acelaşi loc, am întrebat-o :

— Cît timp a trecut de cînd ai adunat cioburile de sticlă şi le-ai pus bine ?

— Cît a trecut de atunci ?

— O săptămînă ? Două ?

— Da, poate că sînt vreo două săptămîni. Dar de ce întrebi ?... Uite, ca să-ţi spun drept, le-am adunat ieri.

Aşadar, le adunase ieri ; ieri încă se gîndea la mine ! Totul era în ordine.

XV

Cele două bărci aşteptau. Ne-am îmbarcat îndată. Cîntam şi discutam. Insulele Korholmer se aflau în larg, aşa că a fost nevoie de o bucată bună de vreme ca să vîslim pînă acolo. Între timp, ocupanţii uneia dintre bărci au început să stea de vorbă cu cei din a doua. Doctorul îmbrăcase haine deschise, de altfel ca şi fetele ; nu-l văzusem niciodată atît de bine dispus ; lua parte la conversaţie — de data aceasta nu mai era un spectator mut. Am avut impresia că băuse puţin şi că era vesel. Cînd am ajuns la ţărm, i-a întîmpinat pe cei prezenţi cu un discurs de bun sosit. Mi-a zis : uite că Edvarda l-a ales să fie amfitrion.

El s-a întreţinut cu fetele în modul cel mai amabil posibil. Faţă de Edvarda s-a arătat politicos şi afectuos, aproape patern şi cu nuanţe de pedantism pe care o observasem la el de atîtea ori. De pildă, cînd a spus, la un moment dat : „M-am născut în treizeci şi opt", el a intervenit prompt : „Cred că vrei să zici o mie opt sute treizeci şi opt". Cînd spuneam cîte ceva, asculta politicos şi atent şi nu mă trata nici cu cea mai vagă nuanţă de dispreţ.

O fată s-a apropiat de mine şi m-a salutat. Nu am recunoscut-o, nu puteam să-mi aduc aminte de ea şi mi-am exprimat surpriza în cîteva cuvinte, cea ce a făcut-o să izbucnească în rîs. Era una dintre fiicele pastorului. Fusesem împreună în insula unde se usca peştele şi apoi o invitasem la cabana mea. Am stat de vorbă un timp.

A trecut o oră — sau două. Încep să devin indiferent, beau din vinul care mi se serveşte şi trec de la un grup la altul, stau de vorbă şi în dreapta, şi în stînga. Din nou mă fac vinovat de cîteva gafe. Mă aflu pe un teren primejdios şi nu ştiu cum să răspund la o amabilitate ; se întîmplă să vorbesc fără noimă sau să nu mai spun chiar nimic şi asta mă supără. Mai încolo, lîngă piatra cea mare care slujeşte drept masă, şade doctorul şi gesticulează.

Suflet ! Oare ce este sufletul ? întrebă el. Fiica pastorului îl învinovăţise că este liber-cugetător ; dar nu are oare fiecare dreptul să gîndească liber ? Să ne închipuim că iadul e un loc situat undeva jos, sub pămînt, iar diavolul şef de birou — ba nu, e de-a dreptul o maiestate. Vorbind despre tabloul din altarul bisericii din comuna vecină, el îl descrise astfel : un Crist, cîţiva evrei şi evreice, apă prefăcută în vin ; bine. Dar Cristos are un nimb în jurul capului. Ce este un nimb ? Un cerc galben de butoi, care stă pe trei fire de păr...

Două dintre fete îşi împreună mîinile speriate. Dar doctorul se salvează din această situaţie neplăcută, întrebînd pe un ton glumeţ :

— Nu-i aşa că ceea ce am spus e îngrozitor ? Recunosc. Dar dacă spui de mai multe ori lucrul acesta, îl repeţi de şapte ori, de opt ori, şi apoi reflectezi niţeluş asupra lui, atunci începe să sune mai suportabil... Domnişoarelor, vă rog să-mi permiteţi să beau în sănătatea dumneavoastră !

Apoi, aşezîndu-se în genunchi în faţa celor două fete, şi-a ridicat pălăria cu mîna stîngă şi a golit paharul pe nerăsuflate. Marea sa siguranţă m-a

entuziasmat. I-aş fi propus bucuros să ciocnim paharele, dar al lui era acum gol.

Edvarda îl urmărea din ochi. M-am apropiat de ea şi i-am spus :

— Azi ne mai jucăm de-a văduva ?

Ea a tresărit puţin şi, ridicîndu-se, mi-a şoptit :

— Fii atent să nu mă tutuieşti aici.

De fapt, nici nu o tutuisem. M-am îndepărtat din nou.

A mai trecut o oră. Ziua era lungă, aş fi plecat de mult acasă, dacă am fi avut o a treia barcă ; pe Esop îl lăsasem legat în colibă, poate că se gîndea la mine. Cît despre Edvarda, ea nu se gîndea de loc la mine, căci vorbea despre fericirea de a putea călători departe, în locuri necunoscute ; în timp ce vorbea, obrajii i se îmbujoraseră şi, într-un rînd, chiar a luat-o gura pe dinainte :

— Nimeni nu ar fi mai mult fericită decît mine în ziua...

— Mai fericită, o corectă doctorul.

— Cum ? întreabă ea.

— Mai fericită.

— Nu înţeleg.

— Ai spus „mai mult fericită decît mine".

— O ! Scuză-mă ! Nimeni nu va fi mai fericită decît mine în ziua în care o să mă pot îmbarca să plec într-o călătorie îndepărtată. Cîteodată parcă aş dori să văd locuri despre care nici nu ştiu că există.

Dorea să călătorească departe, nu se mai gîndea la mine ! Vedeam pe figura ei că mă uitase. Ce mai calea-valea, lucrurile aşa stăteau ; dar nu-mi era totuşi plăcut să-i citesc aceasta pe faţă. Iar mi-

nutele treceau penibil de încet. Am propus să ne întoarcem acasă, arătînd că e tîrziu, că Esop mă aştepta, legat în cabană. Dar nimeni nu voia să plece.

Pentru a treia oară am intrat în vorbă cu fata pastorului; eram sigur că era aceea care vorbise despre privirea mea de animal sălbatic. Am băut împreună. Avea ochii foarte jucăuşi şi mă fixa aproape tot timpul.

— Nu credeţi, domnişoară, am întrebat-o, că aici oamenii seamănă cu vara dumneavoastră scurtă? Că sînt la fel de nestatornici şi de înşelători?

Vorbeam foarte tare şi făcea aceasta dinadins. Cu aceeaşi intensitate în glas am invitat-o din nou să-mi facă o vizită la cabană. „Dumnezeu o să vă răsplătească pentru asta", i-am spus şi mă şi gîndeam ce aş putea să-i fac cadou, dacă ar veni. Nu vedeam ce altceva i-aş putea dărui în afară de cutia mea cu praf de puşcă.

Fata a promis că o să vie.

Edvarda stătea cu faţa întoarsă în altă parte, lăsîndu-mă să vorbesc după plac. Asculta ce vorbeau ceilalţi şi din cînd în cînd spunea şi ea cîte un cuvînt. Doctorul le ghicea fetelor în palmă şi vorbea într-una; avea mîini mici şi fine; la un deget purta un inel. Simţindu-mă de prisos, am stat un timp mai la o parte, aşezat pe o piatră. Acum era după-amiază, tîrziu. Iată-mă stînd acum aici singur, mi-am zis, şi cea care m-ar putea face să mă urnesc din locul acesta mă lasă în voia sorţii. De altfel, acum şi asta mi-e indiferent.

Sînt din ce în ce mai copleşit de un sentiment de părăsire. Conversaţia din spatele meu îmi răsuna în urechi şi o auzeam pe Edvarda rîzînd ; m-am ridicat brusc şi m-am apropiat de grup. Sub impulsul agitaţiei mele lăuntrice, am spus :

— Tocmai mă gîndeam că poate aţi vrea să vedeţi cutia mea cu muşte. Scuzaţi-mă că nu mi-am adus aminte de aceasta mai de mult. Fiţi amabili şi uitaţi-vă, îmi faceţi plăcere. Trebuie să vedeţi totul ; am muşte roşii, altele galbene. În timp ce vorbeam, îmi ţineam cascheta în mînă, dar mi-am dat seama că e nepotrivit şi atunci mi-am pus-o repede în cap.

Cîteva clipe a fost o linişte desăvîrşită. Nimeni nu lua cutia.

În cele din urmă, doctorul a întins mîna după ea şi a spus politicos.

— Da, să le vedem. Pentru mine a fost totdeauna un mister cum se pot fabrica muşte.

— Le fac singur, am spus eu plin de recunoştinţă.

Apoi am început să explic procedeul, care era foarte simplu : cumpăram pene şi le lipeam cît se putea mai bine ; nu erau prea reuşite, dar erau numai pentru uzul personal. Se găseau şi muşte gata, foarte frumoase. Edvarda mi-a aruncat o privire indiferentă şi mie şi cutiei şi a continuat să stea de vorbă cu prietenele sale.

— Iată şi materialele, spuse doctorul. Uite ce pene frumoase !

Edvarda şi-a ridicat privirea.

— Cele verzi sînt frumoase, spuse ea ; să le văd şi eu, doctore.

— Păstraţi-le, am spus eu atunci. Faceţi-mi, vă rog, plăcerea şi primiţi-le ca amintire.

Ea le-a privit — şi apoi a spus :

— Sînt ba verzi, ba aurii, după felul cum le ţii la soare. Da, le primesc, dacă vreţi să mi le daţi.

— Da, da, vi le dăruiesc.

Le-a luat.

Puţin după aceea, doctorul mi-a înapoiat cutia şi mi-a mulţumit. S-a ridicat şi a întrebat dacă nu cumva e cazul să ne gîndim să plecăm. Am spus :

— Da, să plecăm, zău aşa. Am un cîine acasă ; da, am un cîine, care-i prietenul meu şi care se gîndeşte la mine. Cînd mă întorc, stă cu labele dinainte pe marginea ferestrei şi mă salută... Ziua de astăzi a fost minunată. Dar s-a terminat — şi-acum e cazul să plecăm... Vă mulţumesc tuturor.

Am aşteptat la debarcader ca să văd ce barcă alege Edvarda, cu gîndul să mă urc în cealaltă. Dar, deodată, ea m-a strigat. Am observat cu mirare că faţa i se îmbujora. A venit la mine, mi-a întins mîna spunîndu-mi cu duioşie în glas :

— Mulţumesc pentru pene... Mergem în aceeaşi barcă, nu-i aşa ?

— Dacă doriţi, am răspuns eu.

A luat loc pe bancă lîngă mine ; genunchiul ei mă atingea. M-am uitat la ea un moment ; m-a privit şi ea. Îmi făcea plăcere că mă atinge cu genunchiul ; începeam să mă simt despăgubit pentru ziua aceasta atît de penibilă şi să-mi recîştig buna dispoziţie, cînd, pe neaşteptate, ea îşi schimbă poziţia, întorcîndu-se cu spatele spre mine şi înce-

pînd să stea de vorbă cu doctorul, care era la cîrmă. Timp de mai bine de un sfert de oră nu am mai existat pentru ea. Atunci am făcut ceva de care îmi pare rău şi astăzi. Unul dintre pantofi îi alunecase din picior, l-am luat şi l-am aruncat departe, în apă, poate de bucuria că o simţeam iarăşi aproape sau poate din dorinţa de a mă afirma şi de a-i aduce aminte că existam — nu mai ştiu bine. Totul s-a petrecut foarte repede; nici nu mi-a mai rămas timp de reflectat; am dat urmare unui impuls de moment. Fetele au scos un ţipăt. Iar eu am rămas ca paralizat de ceea ce făcusem — dar la ce mai folosea acum? Fapta fusese săvîrşită. Doctorul mi-a venit în ajutor strigînd: „Vîsliţi repede" şi îndreptînd barca în direcţia pantofului; barcagiul a reuşit să-l prindă — udîndu-şi întreg braţul — tocmai în momentul în care pantoful era gata să se scufunde. Atunci mai multe voci din amîndouă bărcile au strigat „ura!" pentru a marca această salvare impresionantă.

Ruşinat, simţeam cum obrajii îmi păleau în timp ce ştergeam pantoful cu batista. Edvarda l-a luat fără să spună un cuvînt. Abia după un timp, a remarcat:

— N-am mai văzut niciodată aşa ceva.

— Nu-i aşa că nu? am întrebat eu. Zîmbeam şi-mi făceam curaj, încercînd totodată să las impresia că actul acesta stupid mi-ar fi fost dictat de un motiv anumit, că ar fi avut o cauză precisă. Dar ce cauză putea să existe? Pentru prima dată, doctorul m-a privit cu dispreţ.

A trecut un răstimp; bărcile alunecau spre casă, proasta dispoziţie a grupului s-a risipit, am în-

ceput să cîntăm, ne apropiam de debarcader. Edvarda spuse :

— Ascultaţi, încă n-am băut tot vinul. Mai este destul. O să mai facem o petrecere, o să dansăm ; dăm un bal în salonul nostru cel mare.

Cînd am ajuns la ţărm, am rugat-o pe Edvarda să mă scuze.

— Cît de mult doresc, am adăugat, să ajung o dată la cabana mea. Azi a fost o zi îngrozitoare.

— Zău ? Pentru dumneavoastră asta a fost o zi îngrozitoare, domnule locotenent ?

— Vreau să spun că v-am stricat plăcerea şi dumneavoastră şi mie. V-am aruncat pantoful în apă.

— Da, ciudată idee !

— Iertaţi-mă, am spus eu.

XVI

Ce putea să mi se întîmple mai rău decît atît ? Am luat hotărîrea să-mi păstrez calmul orice s-ar mai ivi. Dumnezeu mi-e martor. Oare eu fusesem acela care căutasem s-o întîlnesc ? Nu, de o mie de ori nu. Doar o singură dată îi ieşisem în cale, cînd a trecut prin faţa cabanei. Ce vară ciudată mai era şi aici, în nord. Cărăbuşul încetase să mai zboare iar oamenii deveneau din ce în ce mai enigmatici, deşi soarele strălucea zi şi noapte. Oare la ce se uitau ei cu ochii lor albaştri şi ce gînduri se frămîntau sub frunţile lor ciudate ? De altfel, îmi erau indiferenţi. Mi-am luat undiţele şi am

pescuit două zile, patru zile ; în timpul nopţii stăteam lungit în cabană, cu ochii deschişi...

— Nu te-am mai văzut de patru zile, Edvarda.

— De patru zile, aşa-i. Dar am fost foarte ocupată. Vino şi vezi.

M-a condus în salonul cel mare. Mesele dispăruseră, scaunele erau înşirate de-a lungul pereţilor, fiecare lucru fusese mutat de la locul său ; candelabrul, şemineul şi pereţii erau decoraţi fantastic cu iarbă-neagră şi cu stofe de culoare mai mult închisă, luate din prăvălie. Pianul stătea într-un colţ. Acestea erau pregătirile ei pentru „bal".

— Cum ţi se pare ? m-a întrebat.

— Bizar, am spus eu.

Am ieşit din camera de dans.

Am spus :

— Ascultă, Edvarda, m-ai uitat cu totul ?

— Nu te înţeleg, răspunse ea mirată. Doar vezi cîte am făcut... Puteam să trec să te văd în timpul ăsta ?

— Nu, desigur, am răspuns, nu puteai să vii. Eram nedormit, obosit peste măsură ; nefiind în stare să mă stăpînesc, am spus şi lucruri nepotrivite. Nu, sigur că nu puteai veni. Dar aş fi vrut să spun... într-un cuvînt, s-a produs o schimbare, a intervenit ceva între noi... Nu pot să-ţi citesc pe figură ce anume. Ai o frunte pe care nu se pot citi gîndurile, Edvarda. Acuma văd.

— Dar nu te-am uitat, strigă ea roşindu-se — şi deodată îşi petrecu braţul pe după al meu.

— Poate că nu m-ai uitat. Ori nu mai ştiu eu ce spun. Una din două.

— Mîine primeşti o invitaţie. Trebuie să dansezi cu mine. Ce-o să mai dansăm !

— Vrei să mă conduci o bucată de drum ? am întrebat.

— Acum ? Nu, nu pot. Trebuie să pice doctorul ; îmi mai dă o mînă de ajutor la ultimele pregătiri. Deci, găseşti că am aranjat camera bine aşa ? Dar nu crezi că...

Afară opreşte o trăsură.

— Doctorul vine azi cu trăsura ? întreb eu.

— Da, am trimis trăsura după el, am vrut să...

— Să-i cruţi piciorul suferind, da. Ei, am plecat. Bună ziua, bună ziua, domnule doctor. Mă bucur că vă văd din nou. Mereu sănătos şi bine... Vă rog să mă scuzaţi că plec.

Jos, la capătul scării, mi-am întors privirile ; Edvarda stătea la geam şi se uita în urma mea — trăsese perdelele la o parte cu amîndouă mîinile ca să vadă mai bine. Faţa îi era gînditoare. Pătruns de o bucurie ridicolă, mă îndepărtez repede cu un pas uşor, cu privirea întunecată. Mi se părea că puşca e uşoară ca un baston de plimbare. O, dacă ar fi a mea, m-aş face un om cu adevărat bun, îmi ziceam. Am ajuns în pădure şi îmi continuam firul gîndurilor : dacă ar fi a mea, aş sluji-o neobosit. Chiar dacă s-ar dovedi că nu este demnă de mine, chiar dacă s-ar încumeta să-mi ceară imposibilul, aş face tot ce mi-ar sta în putinţă, bucurîndu-mă că este a mea... M-am oprit, m-am aşezat în genunchi şi am lins, umilit, cîteva fire de iarbă de pe marginea drumului.

În cele din urmă, m-am simţit aproape sigur de reuşită. Schimbările pe care le observasem în ulti-

mul timp în comportarea față de mine țineau de felul ei de a fi. Stătea la fereastră și mă urmărea cu ochii cînd plecam... ce putea să facă altceva ? Bucuria parcă îmi întunecase mințile. Mai înainte îmi fusese tare foame, dar acum îmi trecuse.

Esop fugea înaintea mea ; la un moment dat, începu să latre. Mi-am ridicat privirile, o femeie cu un batic alb stătea lîngă cabană ; era Eva, fiica fierarului.

— Bună ziua, Eva ! am strigat.

Stătea lîngă piatra cea cenușie ; avea obrajii roșii și-și sugea un deget.

— Tu ești, Eva ? Ce-i cu tine ? am întrebat.

— M-a mușcat Esop, răspunse ea și lăsă privirile în jos. M-am uitat la degetul ei. Se mușcase singură. Mă străfulgeră o bănuială și o întreb :

— Mă aștepți de mult ?

— Nu, nu de mult, răspunse ea.

Apoi, fără ca vreunul din noi să mai spună ceva, am luat-o de mînă și am dus-o înăuntru, în cabană.

XVII

Mă întorceam ca de obicei de la pescuit și m-am prezentat la bal cu pușca și cu ranița ; e drept că-mi îmbrăcasem cel mai bun costum de piele. Era tîrziu cînd am ajuns la Sirilund, am auzit încă de departe vacarmul petrecerii, iar la un moment dat și voci strigînd : „A sosit vînătorul, locotenentul !“ Cîțiva tineri m-au înconjurat, voind să vadă ce vînasem. Împușcasem o pereche de păsări de

apă şi pescuisem cîţiva eglefini [1]. Edvarda mi-a urat zîmbind bun sosit; era îmbujorată, dansase.

— Primul dans, cu mine! spuse ea.

Am dansat. Nu s-a întîmplat nimic neobişnuit, am ameţit puţin, dar nu am căzut. În schimb, zgomotul cizmelor mele mă supăra; lăsasem chiar urme pe podeaua vopsită. Am hotărît să nu mai dansez, totodată bucuros că nu făcusem vreo boacănă şi mai mare.

Cei doi vînzători din prăvălia domnului Mack dansau mult. Tot aşa şi doctorul. În afară de aceştia mai erau prezenţi încă patru băieţi tineri, fiii pastorului şi ai medicului de district. Venise şi un comis-voiajor, în trecere prin Sirilund; acesta se remarca prin vocea lui plăcută; fredona melodiile de dans şi, din cînd în cînd, ţinea locul fetelor la pian.

Nu mai ştiu bine cum a trecut prima parte a serii; în schimb, ultimele ore ale acelei nopţi încă şi acum îmi sînt vii în amintire. Razele strălucitoare ale unui soare roşu-aprins intra tot timpul prin ferestre iar păsările dormeau pe ape. Ni s-a servit vin şi prăjituri, vorbeam tare şi cîntam — rîsul Edvardei răsuna argintiu şi degajat în toată încăperea. Dar de ce nu-mi mai adresa nici un cuvînt? M-am apropiat de ea, vrînd să-i spun ceva cît mai politicos; purta o rochie de culoare neagră — fără îndoială, rochia pe care o avusese la confirmare, căci îi rămăsese prea scurtă, dar la

---

1 Peşti care trăiesc în Marea Nordului şi în jurul coastelor Norvegiei.

dans îi stătea totuşi bine, şi doream să-i spun aceasta.

— Rochia asta neagră... am început eu.

Dar Edvarda s-a ridicat şi, luînd de mijloc pe una dintre prietenele sale, a plecat împreună cu aceasta. Manevra s-a repetat de mai multe ori. Bine, mi-am zis eu, în fond, ce importanţă are? Dar atunci de ce stă în fereastră şi ia un aer trist cînd plec? La urma urmei, treaba ei...

O fată m-a invitat la dans. Edvarda şedea în apropiere şi eu am răspuns îndată, cu voce tare:

— Nu, căci o să plec chiar acum.

Edvarda îmi aruncă o privire întrebătoare şi spuse:

— Să plecaţi? ...... Ei nu, n-o să plecaţi!

Mi-am muşcat buzele şi figura mi s-a întunecat. Am făcut cîţiva paşi spre uşă.

— Ceea ce aţi spus mi se pare semnificativ, domnişoară Edvarda.

Doctorul s-a aşezat în prag ca să-mi taie drumul, iar Edvarda a venit în grabă spre mine.

— Să nu mă înţelegeţi greşit, spuse ea cu multă căldură în glas. Am vrut să zic că sper că veţi pleca ultimul. Iar ora nu este decît unu... Auziţi, adăugă ea cu ochii strălucitori, i-aţi dat barcagiului o hîrtie de cinci daleri, fiindcă mi-a salvat pantoful de la înec. A fost mult prea mult. Apoi a rîs din toată inima şi s-a întors, rînd pe rînd, spre toţi cei prezenţi.

Am rămas cu gura căscată, dezarmat.

— Poate glumiţi, am spus eu în cele din urmă. Nu i-am dat luntraşului nici o hîrtie de cinci daleri.

— Nu i-aţi dat ? Ea a deschis atunci uşa de la bucătărie şi l-a chemat pe barcagiu înăuntru. Jakob, îţi aduci aminte de excursia noastră în insulele Korholmer ? Atunci cînd mi-ai scăpat pantoful de la înec...

— Da, răspunse Jakob.

— Ai primit cinci daleri drept răsplată ?

— Da, mi-aţi dat...

— Bine ! Poţi să pleci.

Ce-o mai fi vrînd şi cu acest şiretlic ? mi-am zis. Are cumva de gînd să mă umilească ? N-o să reuşească. Apoi am spus tare şi răspicat :

— Vreau să fac cunoscut tuturora că aceasta ori este o greşeală ori o minciună. Nici un moment nu m-am gîndit să-i dau luntraşului cinci daleri pentru pantoful dumneavoastră. Poate că ar fi trebuit să fac acest lucru... dar pînă acum nu s-a întîmplat.

— Ei, şi acum să continuăm dansul, spuse ea încreţind uşor sprîncenele. De ce nu dansaţi ?

Pentru asta îmi datoreşte o explicaţie, mi-am zis, şi căutam un prilej nimerit să-i vorbesc. Cum ea trecuse în camera de alături, am urmat-o acolo.

— În sănătatea dumneavoastră ! am spus.

— Mi-e gol paharul, răspunse ea sec.

Şi totuşi, paharul era plin ochi.

— Credeam că paharul de acolo e al dumneavoastră.

— Nu, nu e al meu, spuse ea şi se întoarse, preocupată, spre vecinul ei.

— Atunci scuzaţi-mă, am spus eu.

Cîţiva invitaţi au fost martori la această scenă.

Am spus, indignat :

— Totuşi, îmi datoraţi o explicaţie...

S-a ridicat, mi-a luat amîndouă mîinile şi mi-a spus, cu o voce pătrunzătoare :

— Dar nu astăzi, nu acum. Sînt atît de tristă ! Doamne, cum mă priviţi ! Doar am fost prieteni cîndva...

Absolut buimăcit, am făcut la stînga împrejur şi am intrat din nou în salonul de dans.

Puţin după aceea a venit Edvarda şi s-a aşezat lîngă pian. Pe faţă i se aşternuse o tristeţe nemărturisită. Comis-voiajorul cînta la pian o arie de dans.

— N-am învăţat de loc să cînt la pian, spuse ea şi mă privi cu ochi sumbri. O, dacă aş şti să cînt !...

La aceasta nu am putut răspunde nimic. Dar inima mi se revărsa spre dînsa şi am întrebat-o :

— De ce v-aţi întristat aşa, dintr-o dată, domnişoară Edvarda ? Dacă aţi şti cît sufăr cînd vă văd supărată.

— Nu ştiu de ce, răspunse ea. Sînt mîhnită de toate. O, de-ar pleca o dată toţi oamenii aceştia. Dar nu dumneata ; nu uita că dumneata trebuie să fii ultimul.

La aceste cuvinte, am simţit cum mă înviorez din nou şi am văzut lumina soarelui care umplea întreaga sală. Fiica pastorului s-a apropiat de mine şi a încercat să intre în vorbă ; dar, în momentul acela, nu-mi ardea să stau de vorbă cu ea ; astfel, n-am făcut decît să-i dau răspunsuri foarte scurte. Aducîndu-mi aminte că spusese că ochii mei seamănă cu aceia ai unui animal sălbatic, am evitat s-o privesc în faţă. Îndreptîndu-se spre Edvarda, i-a povestit că odată, cînd fusese în străinătate

— mi se pare că a pomenit de Riga — i s-a întîmplat ca un domn s-o urmărească pe stradă.

— S-a luat după mine de pe o stradă pe cealaltă şi mi-a zîmbit, spuse ea.

— Era cumva orb ? am izbucnit eu, ca să-i fac plăcere Edvardei. În acelaşi timp, am ridicat din umeri.

Surprinsă de cuvintele mele grosolane, fata răspunse :

— Da, sigur că trebuie să fi fost orb, dacă s-a încumetat să urmărească o persoană atît de urîtă şi de bătrînă ca mine.

Dar Edvarda nu mi-a arătat nici o recunoştinţă ; atît ea cît şi prietena ei s-au îndepărtat lăsîndu-mă singur, apoi şi-au şuşotit un timp la ureche, fiecare dînd din cap. Începînd din momentul acela, am fost lăsat să mă descurc singur.

Mai trece o oră. Păsările de mare încep să se trezească pe stînci, ţipătul lor pătrunde pînă la noi prin ferestrele deschise. La auzul lor, mă pătrunde un val de bucurie ; doresc să ajung cît mai repede departe, afară, printre stînci...

Doctorul era din nou în bună dispoziţie — şi asupra persoanei sale se concentra acum atenţia generală. Fetele se întreceau care mai de care să fie în preajma lui. Oare să-mi fie rival ? m-am întrebat, gîndindu-mă totodată la piciorul cu care şchiopăta şi la trupul său firav. Folosea adesea un fel de înjurătură : „Moarte şi chinuri !“ pe care, de bună seamă, o considera foarte spirituală. De fiecare dată cînd o repeta, eu izbucneam într-un rîs puternic. În situaţia mea penibilă, nu gă-

seam altceva mai bun de făcut decît să mă străduiesc să-l ajut pe rivalul meu să obţină succese. Aplaudam la tot ce spunea şi strigam : „Linişte ! să-l ascultăm pe doctor !"

— Iubesc lumea aceasta, spunea doctorul, mă cramponez cu mîinile şi cu picioarele de viaţă. Iar cînd o să mor, sper să găsesc un loc în veşnicie, undeva chiar deasupra Londrei sau Parisului, pentru ca să pot auzi zgomotul provocat de cancanurile oamenilor tot timpul, tot timpul.

— Minunat ! am strigat eu — după care am început să rîd pînă m-a înecat tusea, deşi nu eram de loc ameţit de băutură.

Edvarda părea şi ea transportată.

După ce oaspeţii au plecat, m-am furişat în camera cea mică, vecină cu salonul, şi m-am aşezat să aştept. Auzeam cum oaspeţii îşi iau unul după altul rămas bun ; doctorul a spus şi el la revedere şi a plecat. În curînd, zgomotul de voci s-a stins. În timp ce aşteptam, inima îmi bătea cu putere. Edvarda intră din nou. Cînd m-a văzut, s-a oprit un moment mirată, după aceea a spus zîmbind :

— Aa ! eşti aici ! Eşti foarte amabil că ai rămas pînă la urmă. Sînt frîntă de oboseală.

Stătea în picioare.

În timp ce mă ridicam, am răspuns:

— Trebuie să te odihneşti. Sper că melancolia ţi-a trecut, Edvarda. Mi-a fost greu să te văd tristă...

— O să treacă, după ce dorm.

Nu mai aveam nimic de adăugat şi m-am îndreptat spre uşă.

— Da, îţi mulţumesc că ai venit, spuse ea şi-mi întinse mîna. Iar cînd a vrut să mă însoţească pînă la scară, am încercat s-o opresc.

— Nu e nevoie, am spus eu, nu te deranja, pot şi singur...

Dar m-a însoţit totuşi pînă în antreu şi acolo a aşteptat cu răbdare pînă ce mi-am găsit cascheta, puşca şi sacul. Într-un ungher se afla un baston ; l-am recunoscut ; era al doctorului. Cînd a observat că privesc bastonul cu atenţie, Edvarda a roşit ; jena ei îmi dovedea că nu pricepe de ce bastonul se mai afla încă în locul acela. A urmat un minut de tăcere. În cele din urmă, la capătul răbdării, ea spuse cu un glas ce vibra de mînie :

— Bastonul dumitale... Să nu-l uiţi.

Apoi îmi întinde bastonul doctorului !

M-am uitat la ea. Mîna-i tremura. M-am hotărît să termin cu toată povestea şi, luînd bastonul, l-am pus din nou în colţ. Apoi am spus :

— E bastonul doctorului. Nu pot să înţeleg, dată fiind infirmitatea lui, cum şi-a uitat bastonul.

— Te rog să nu vorbeşti de infirmitatea lui ! strigă ea întărîtată şi făcu un pas spre mine. Dumneata nu eşti şchiop, nu ; dar şi dacă ai fi, tot nu te-ai putea măsura cu el, nu, n-ai putea... Aşa să ştii !

Am căutat un răspuns, dar nu am găsit şi am tăcut. M-am înclinat adînc şi am ieşit cu spatele înainte. Afară, m-am oprit un moment şi m-am holbat drept înaintea mea, apoi am plecat.

Aşa, deci şi-a uitat bastonul, îmi ziceam — şi acum o să vie înapoi după el, tot pe aici, ca să nu

fiu eu ultimul care pleacă din casa asta... Am luat-o încet pe drum în sus, privind atent în toate părţile, iar la marginea pădurii m-am oprit. După ce am aşteptat vreo jumătate de oră, iată-l pe doctor că apare. Mă zărise şi venea repede spre mine. Încă înainte ca el să spună ceva, mi-am scos cascheta ca să văd ce sentimente nutreşte faţă de mine. Şi-a scos şi el pălăria. Am înaintat pînă în dreptul lui şi i-am spus :

— Nu v-am salutat.

El s-a dat un pas înapoi şi s-a holbat la mine.

— Nu m-aţi salutat ?

— Nu, am răspuns.

Pauză.

— De altfel, prea puţin mă interesează ce aţi făcut, răspunse el pălind. Voiam să-mi iau bastonul pe care l-am uitat.

La aceasta nu aveam ce să mai spun ; dar m-am răzbunat într-un alt mod. Am întins ţeava puştii în faţa lui ca şi cînd ar fi fost un cîine, şi am spus :

— Sari peste puşcă !

Apoi am fluierat ca să-i dau curaj.

Un timp a luptat cu sine însuşi, schimba feţe-feţe şi, muşcîndu-şi buzele, îşi ţinea privirile aţintite în pămînt. Deodată m-a fixat pătrunzător şi schiţînd un început de zîmbet, m-a întrebat :

— De fapt, de ce faceţi toate acestea ?

Nu am răspuns ; dar întrebarea lui mi-a făcut totuşi oarecare impresie.

Mi-a întins mîna şi a spus calm :

— Ce se întîmplă cu dumneavoastră ? Dacă aţi vrea să-mi spuneţi despre ce e vorba, poate...

Calmul atitudinii lui m-a umplut de ruşine şi m-a adus în pragul desperării. Voind să repar modul în care îl ofensasem prin ieşirea mea, l-am luat de mijloc şi am spus cu voce tare :

— Vă rog, iertaţi-mă... Nu am nimic, absolut nimic, nu am nevoie de ajutorul dumneavoastră. Poate că o căutaţi pe Edvarda ? O găsiţi acasă. Dar grăbiţi-vă, căci altfel se culcă pînă ajungeţi dumneavoastră acolo. Era atît de obosită ; am văzut asta cu ochii mei. Mergeţi, mergeţi repede, vă spun că o s-o găsiţi acasă !

Apoi am făcut stînga împrejur şi am luat-o la picior ; am mers iute prin pădure şi curînd am ajuns acasă, la cabană.

Acolo m-am întins pe patul de campanie, cu sacul la şold şi cu puşca alături. Îmi treceau prin minte tot felul de gînduri ciudate. Oare de ce mă trădasem faţă de doctor ? Eram furios că-l luasem de mijloc şi că-l privisem cu ochii umezi ; de bună seamă că o să se amuze pe socoteala mea, mi-am zis, poate că chiar în momentul ăsta chicoteşte cu Edvarda vorbind despre aventura asta. Îşi lăsase bastonul în antreu. Nici dacă aş fi şchiop nu m-aş putea măsura cu doctorul... astea au fost propriile ei cuvinte...

M-am aşezat jos pe podea, am ridicat cocoşul armei, apoi am pus gura ţevii la încheietura piciorului stîng şi am tras. Glontele a trecut prin laba piciorului şi a găurit podeaua. Speriat, Esop lătră scurt.

Puţin după aceea se auzi un ciocănit la uşă. Apoi intră doctorul.

— Scuzaţi că vă deranjez, a început el. Aţi plecat atît de brusc ! M-am gîndit că nu ar strica dacă am sta puţin de vorbă. Parcă miroase a praf de puşcă.

Era absolut stăpîn pe sine.

— Aţi întîlnit-o pe Edvarda ? Dar bastonul vi l-aţi găsit ?

— Mi l-am găsit. Edvarda se culcase... Dar ce-i asta ? Pentru Dumnezeu, sîngeraţi.

— O, nu-i aproape nimic. Am vrut doar să pun puşca la locul ei şi s-a descărcat singură ; n-are nici o importanţă. La dracu ! De ce trebuie să vă dau explicaţii ?... Deci, v-aţi găsit bastonul ?

El se uită ţintă la cizma mea sfîrtecată şi la sîngele ce curgea. Cu o mişcare rapidă, a pus bastonul la o parte şi şi-a scos mănuşile.

— Nu vă mişcaţi, trebuie să vă scot cizma. Deci, nu m-am înşelat cînd mi s-a părut că aud o împuşcătură.

XVIII

Cît de mult am regretat mai tîrziu acea împuşcătură stupidă. Nu ar fi trebuit cu nici un preţ să ajung la acest act nesăbuit, care de altminteri nici nu mi-a folosit la nimic, în afară de a mă ţine închis în cabană un timp destul de îndelungat. Îmi sînt vii şi acum în minte toate necazurile şi neplăcerile care au urmat. Spălătoreasa venea în fiecare zi ca să se ocupe de menajul meu. Apoi mergea şi să-mi facă tîrguielile. A durat aşa timp de mai multe săptămîni.

Într-o bună zi, doctorul a început să-mi vorbească despre Edvarda. Îi rostea numele, îmi spunea ce spusese şi ce făcuse. Dar pentru mine acestea nu mai avea o importanţă deosebită ; era ca şi cum mi s-ar fi vorbit de lucruri îndepărtate, care nu mă mai interesau de loc. Cît de repede uităm ! îmi ziceam şi mă miram singur.

— Fiindcă îmi vorbiţi de Edvarda, spuneţi-mi, vă rog, doctore, ce părere aveţi despre ea. Ca să fiu sincer, în ultimele săptămîni nu m-am mai gîndit la ea. Spuneţi, de fapt, între dumneavoastră doi nu a fost nimic ? Eraţi atît de des împreună, dumneavoastră aţi fost amfitrion cu prilejul excursiei în insule, iar ea amfitrioană. Nu negaţi, a fost ceva, un fel de înţelegere. Pentru Dumnezeu, să nu-mi răspundeţi. Nu-mi datoraţi nici o explicaţie şi nu sînt curios să ştiu... Mai bine să vorbim de altceva. Cînd o să pot să umblu iarăşi ?

Şedeam şi mă gîndeam la cele ce spusese. De ce oare în sinea mea îmi era teamă de explicaţiile doctorului ? Ce mă interesa, în definitiv, Edvarda ? Nu o uitasem ?

Iar cu altă ocazie, cînd la un moment dat doctorul îmi vorbea iarăşi despre ea, l-am întrerupt, temîndu-mă ca nu cumva să aflu Dumnezeu ştie ce.

— De ce mă întrerupeţi ? întrebă el. Nu puteţi să suportaţi ca numele acesta să fie rostit în prezenţa dumneavoastră ?

— Spuneţi-mi, am continuat eu, care este, de fapt, părerea dumneavoastră despre domnişoara Edvarda ? Mă interesează să ştiu.

— Părerea mea ?

— Poate că astăzi o să-mi spuneţi ceva nou ; poate că i-aţi cerut mîna şi aţi primit un răspuns favorabil. Să vă felicit ? Nu ? Dar cine să mă creadă, ha-ha-ha !

— Prin urmare, de asta vă era teamă ?

— Teamă ? Cum aşa ?

Un moment de tăcere.

— Nu, nu i-am cerut mîna şi nici nu mi s-a răspuns „da“, spuse el ; poate că dumneavoastră aţi făcut asta... Pe Edvarda nu o cere nimeni în căsătorie, ea îl ia pe acela care-i place. Credeţi că, dacă aţi cunoscut-o într-o regiune îndepărtată din extremul nord, e ca o fată de ţăran ? E un copil pe care n-a avut cine să-l bată cu nuiaua, şi o femeie cu multe capricii. E rece ? Doamne fereşte ! Caldă ? Uneori sloi de gheaţă, nu altceva. Atunci, ce este ? O fetiţă de şaisprezece, şaptesprezece ani, nu-i aşa ? Dar încercaţi numai să cîştigaţi ascendent asupra fetiţei acesteia şi o să vedeţi cum vă zădărniceşte toată osteneala. Nici tatăl ei nu reuşeşte s-o strunească ; îl ascultă doar de formă, dar face ce vrea ea. Zice că dumneavoastră aveţi o privire de animal sălbatic...

— Vă înşelaţi, o altă fată a spus asta.

— Care altă fată ?

— Nu ştiu. Una dintre prietenele ei ! Nu, nu Edvarda a spus asta. Dar staţi puţin, poate că pînă la urmă totuşi Edvarda a spus...

— Ea pretinde că atunci cînd o priviţi îi faceţi tocmai o astfel de impresie. Dar credeţi cumva că asta vă dă vreun avantaj, fie el cît de mic ? Priviţi-o ţintă ; fixaţi-vă asupra ei ochiul dumnea-

voastră fascinant. De îndată ce vede că e observată cu atenție, își spune : Uite un bărbat care mă privește cu încăpățînare și își închipuie că a cîștigat jocul ! Și atunci, printr-o privire sau printr-un cuvînt, vă îndepărtează cale de zece mile. Credeți-mă, o cunosc bine... Cîți ani îi dați ?

— S-a născut în anul o mie opt sute treizeci și opt, nu-i așa ?

— Nu-i adevărat. M-am interesat, are douăzeci de ani, dar ai putea foarte bine să-i dai numai cincisprezece. Nu e de loc fericită ; mult prea multe idei contradictorii se înfruntă în căpșorul ei. Cîteodată, cînd contemplă munții și marea, îi apar în jurul gurii niște cute care-i dau o expresie îndurerată. În momentele acelea se simte într-adevăr nefericită, dar e prea mîndră ca să plîngă. Spiritul îi este romantic, fantezia bogată. Așteaptă un prinț... Cum a fost cu hîrtia aceea de cinci daleri pe care dumneavoastră cică i-ați dat-o barcagiului ?

— O ! a fost o glumă...

— ...care-și are tîlcul ei. Și mie mi-a făcut odată ceva asemănător. Acum un an. Ne aflam pe bordul vasului-poștă, în timp ce acesta era ancorat aici, în port. Ploua și era frig. O femeie cu un copil mic șade pe punte și dîrdîie. Edvarda o întreabă : „Nu ți-e frig ?“ Femeia răspunde că da. „Dar celui mic nu i-e frig ?“ „Ba da, și lui.“ „Atunci de ce nu intri în salon ?“ reia Edvarda firul întrebărilor. Femeia răspunde că are bilet de punte. „N-are decît bilet de punte“, îmi spuse atunci Edvarda. Și ce pot să fac eu ? îmi zic, deși, în același timp, înțeleg privirea Edvardei. Nu sînt

om bogat de acasă, m-am ridicat din nimic şi drămuiesc banii. Apoi merg cîţiva paşi mai încolo, spunîndu-mi : Edvarda nu are decît să plătească, dacă-i convine, doar ea şi tatăl ei au mai multe posibilităţi decît mine.

Şi într-adevăr, Edvarda a plătit... În privinţa asta, e minunată ; nu e lipsită de mărinimie. Dar pe sufletul meu dacă n-a aşteptat ca eu să plătesc un loc în cabină pentru femeie şi pentru copil, am putut vedea asta din privirile ei... Ce s-a mai întîmplat ? Femeia s-a ridicat şi a mulţumit pentru ajutor. „Nu-mi mulţumi mie, mulţumeşte-i domnului de colo", răspunde Edvarda arătînd spre mine.

Pînă la urmă, am fost nevoit să ascult mulţumirile femeii, fără să pot răspunde ceva. Aş putea să vă povestesc şi alte pozne de acest fel. Iar în ceea ce priveşte cei cinci daleri, ei bine, Edvarda i-a dat omului banii. Dacă aţi fi făcut dumneavoastră asta, atunci v-ar fi sărit de gît ; de ce nu aţi fost marele senior care să plătească suma aceasta pentru un pantof aruncat în apă ? O astfel de dărnicie ar fi corespuns ideii pe care şi-o făcuse despre dumneavoastră. Şi astfel, în numele dumneavoastră a acţionat ea. Aşa e Edvarda, nerezonabilă şi calculată în acelaşi timp.

— Va să zică e imposibil s-o cucereşti ? am întrebat.

— Trebuie să i se dea o lecţie aspră, răspunse doctorul evaziv. Ea nu ascultă decît de propria-i fantezie, face tot ce-i place şi pînă la urmă victoria e totdeauna de partea ei. Dacă te ocupi de ea, dacă nu te arăţi indiferent, atunci se găseşte me-

reu vreun lucru asupra căruia să-şi exercite influenţa. Aţi observat cum o tratez eu ? Ca pe o elevă de şcoală, ca pe o fetiţă, o dăscălesc, o corectez pentru felul în care se exprimă, folosesc orice prilej ca s-o umilesc. De bună seamă că procedeul meu o costă mult, dar ea e prea mîndră să arate aceasta. În orice caz, aşa trebuie tratată. Am ţinut-o mereu din scurt timp de un an ; metoda începuse să dea roade ; plîngea de ciudă, dar devenise o fiinţă mai rezonabilă. Atunci aţi venit dumneavoastră şi aţi stricat totul. În locul unuia care o scapă din mînă, ea găseşte repede altul ; poate că după dumneavoastră urmează un al treilea, cine ştie !

Ei, mi-am zis, desigur că doctorul are vreun motiv să-i poarte pică.

— Dar vreţi să-mi spuneţi, doctore, pentru ce v-aţi luat osteneala să-mi povestiţi toate astea ? Doriţi să vă ajut s-o ţineţi pe Edvarda în frîu ?

Fără să dea atenţie întrebării mele, doctorul a continuat :

— De altfel, e fierbinte ca un vulcan. M-aţi întrebat dacă e posibil ca cineva s-o cucerească. De ce ar fi imposibil ? Ea îşi aşteaptă prinţul, care nu s-a ivit încă ; pînă acum a avut cîteva decepţii. Pentru un moment, şi-a închipuit că dumneavoastră aţi fi prinţul, mai ales fiindcă aveţi priviri de animal sălbatic, ha-ha ! Auziţi, domnule locotenent, trebuia să vă aduceţi şi uniforma ; cu siguranţă că i-ar fi făcut impresie. De ce credeţi că nu o poate nimeni cuceri ? Am văzut-o frîngîndu-şi mîinile în aşteptarea aceluia care ar veni s-o ia, s-o ducă departe şi să fie stăpîn atît asu-

pra trupului cît şi a sufletului ei. Da, da. Trebuie însă neapărat ca respectivul să nu fie de aici; să apară într-o bună zi pe neaşteptate şi să fie o fiinţă deosebită. Bănuiesc că domnul Mack a plecat într-o expediţie de un anumit gen; se prea poate să facă drumul ăsta cu un scop. A mai fost odată într-o călătorie şi s-a întors acasă împreună cu un domn...

— A venit cu un domn?

— Da, dar nu cu omul potrivit, spuse doctorul, rîzînd cu amărăciune. Era un bărbat de vîrsta mea, şchiop întocmai ca mine. Nu a fost prinţul.

— Şi unde a plecat după aceea? l-am întrebat pe doctor, fixîndu-l.

— Unde a plecat? De aici? Nu ştiu, răspunse el încurcat. Ei, dar am vorbit prea mult despre asta. Peste o săptămînă puteţi începe să umblaţi. La revedere.

XIX

În faţa uşii cabanei, aud o voce de femeie. Mi se urcă un val de sînge la cap... Este vocea Edvardei.

— Glahn, Glahn e bolnav, e adevărat?

Iar spălătoreasa răspunde din pragul uşii:

— E aproape sănătos.

Aceste cuvinte — „Glahn, Glahn" — mi-au pătruns pînă în inimă. Am fost mişcat să-mi aud numele rostit de două ori; vocea era clară şi emoţionată.

A deschis uşa fără să mai ciocănească, a intrat în grabă şi dintr-o dată am revăzut-o aşa cum o ştiam de mai înainte : cu jacheta vopsită, cu şorţul tras mai jos de talie, ca să pară mai zveltă. I-am revăzut privirea, faţa bronzată, sprîncenele care-i descriau un arc înalt pe frunte, expresia deosebit de gingaşă a mîinilor ; toate acestea m-au impresionat profund, m-au zăpăcit. Şi totuşi, am sărutat-o cîndva, mi-am zis. M-am sculat în picioare.

— Te ridici, stai în picioare ! spuse ea. Te rog să şezi, doar te doare piciorul ; te-ai rănit. Dar, pentru Dumnezeu, cum s-a întîmplat ? Abia acum am aflat. M-am gîndit tot timpul : oare ce e cu Glahn că nu se mai arată de loc ? N-am ştiut nimic. Te-ai împuşcat în picior acum cîteva săptămîni şi eu n-am ştiut nimic. Cum te simţi acum ? Eşti tare palid, aproape că nu te mai recunosc. Şi piciorul ? O să rămîi şchiop ? Doctorul spune că nu. Cît de mult mă bucur că nu rămîi şchiop ; mulţumesc lui Dumnezeu !... Te rog să mă scuzi că am venit aşa, fără să dau de ştire ; de fapt, am alergat aproape tot timpul.

S-a aplecat spre mine, acum era aproape, îi simţeam răsuflarea ; am întins mîinile spre dînsa. Dar atunci s-a tras mai la o parte. Ochii îi erau umezi.

— Iată cum a fost, am început eu să bîigui, voiam să atîrn puşca acolo în colţ, dar am fost neîndemînatic, am ţinut-o cu ţeava în jos ; deodată, am auzit o detunătură... Totul a fost o întîmplare...

— Din întîmplare! spuse ea dusă pe gînduri. Să vedem ; e piciorul stîng ; dar de ce tocmai stîngul ? Ei da, a fost o întîmplare...

— Sigur, o întîmplare, am spus eu. De unde să ştiu de ce a fost tocmai piciorul stîng. Vezi, am ţinut puşca în direcţia asta şi atunci nu puteam să mă rănesc la piciorul drept. În orice caz, nu a fost plăcut!...

Ea mă privi cu atenţie şi spuse :

— Aşadar, eşti aproape bine acum. Dar ai fi putut să trimiţi femeia după mîncare la noi. Cu ce te-ai hrănit în tot timpul ?

Am continuat să mai stăm de vorbă încă vreo cîteva minute. Am întrebat-o :

— Cînd ai venit, păreai agitată ; ochii îţi străluceau. Mi-ai dat mîna. Acum ochii ţi-au devenit iarăşi indiferenţi. Mă înşel cumva ?

O pauză.

— Nu poţi tot timpul să fii...

— Răspunde-mi doar la o singură întrebare : ce-am spus sau ce-am făcut astăzi ca să-ţi producă neplăcere ? Poate că asta mi-ar servi drept călăuză pentru viitor.

Ea stătea la fereastră, contempla orizontul şi răspunse fără să se întoarcă :

— Nimic, Glahn. Cîteodată se întîmplă să fii copleşit de gînduri... Eşti nemulţumit ? Nu uita că unii dau puţin, dar cu mult efort ; alţii, dimpotrivă, dau totul cu o mare uşurinţă. Şi atunci, cine dă, de fapt mai mult ?... Boala te-a făcut cam melancolic. Dar cum se face că am ajuns să vorbim despre toate astea pe un ton atît de grav ?

Deodată se întoarce, mă privește țintă și spune, cu fața iluminată de bucurie :

— Dar fă-te bine — cît mai repede. O să ne vedem din nou.

Apoi mi-a întins mîna.

M-am hotărît, pe neașteptate, să nu i-o întind și eu. M-am ridicat, am dus mîinile la spate și m-am înclinat adînc ; în felul acesta voiam să-i mulțumesc pentru amabila ei vizită.

— Iartă-mă că nu te pot conduce, am spus eu.

După ce am rămas singur, m-au năpădit o sumedenie de gînduri. Apoi am scris o scrisoare, cerînd să mi se trimită uniforma.

XX

Prima zi în pădure.

Eram vesel, dar slăbit. Toate animalele se apropiau de mine și mă priveau. Pe frunze ședeau buburuze iar pe jos se tîrau omizi. Bine v-am găsit ! Simțurile mi se armonizau cu calmul naturii, plîngeam de emoție și întreaga mea ființă era pătrunsă de un sentiment de recunoștință. O, tu, pădure binefăcătoare, cămin iubit, îți spun din toată inima : Pacea Domnului coboare asupra ta !...

Mă opresc, mă întorc în toate direcțiile și cu ochii umezi de emoție salut păsări, copaci, pietre, ierburi și furnici. Îi spun fiecăruia pe nume. Privesc în sus spre munți și zic : Da, vin acum ! ca și cînd aș răspunde la o chemare. Acolo sus stătea pe ouă șoimul pitic, știam unde își are cuibul.

Iar gîndul la șoimul pitic, care-și scotea puii sus, în munți, m-a dus cu fantezia departe.

Spre prînz, mi-am desfăcut barca de la mal și am vîslit spre larg pînă la o insulă mică, nu prea departe de port. Acolo se aflau flori violete, ale căror lujeri îmi ajungeau pînă la genunchi ; mergeam printre niște plante ciudate, tufișuri de tot soiul și ierburi ; nu se zăreau animale de nici un fel, poate că nu treceau nici oameni pe acolo. Marea, ușor agitată, depune un covor de spumă de-a lungul malului insulei ; un vuiet puternic domină întreaga atmosferă, toate păsările de la țărm țipă speriate, adunate pe stînci. Marea mă înconjoară din toate părțile ca o îmbrățișare plină de pasiune... Binecuvîntată fie viața, și cerul, și pămîntul, binecuvîntați să-mi fie dușmanii ! În momentul acesta sînt gata să-l iert pînă și pe cel mai aprig inamic și să-i leg șireturile de la încălțăminte...

Un cîntec de marinar răsună dintr-unul din vasele cu pînze ale domnului Mack. Această melodie cunoscută îmi revarsă parcă o cascadă de lumină în suflet. Vîslesc pînă la debarcader, trec prin fața barăcilor pescarilor, apoi mă îndrept spre casă. Ziua e acum pe sfîrșite ; iau masa, îmi împart mîncarea cu Esop și apoi mă întorc din nou în pădure.

Un vînt ușor îmi mîngîie fața. Fiți binecuvîntate, le spun vînturilor, fiindcă îmi dezmierdați obrazul, fiți binecuvîntate ; chiar și sîngele din vine îmi tresare de recunoștință. Esop își pune o labă pe genunchiul meu.

Mă cuprinde o toropeală și adorm.

Lul ! Lul ! Se aud oare clopote ? La cîteva mile în larg se înalţă un munte. Rostesc două rugăciuni, una pentru cîine şi una pentru mine. Apoi intrăm în munte. Poarta se închide cu zgomot după noi ; aceasta mă face să tresar şi mă trezesc. Cerul este de culoarea flăcărilor, soarele mă orbeşte ; atmosfera nocturnă şi linia orizontului sînt scăldate în lumină. Esop şi cu mine ne adăpostim la umbră. În jur e linişte. „Nu, să nu mai dormim", îi spun eu lui Esop, „mîine o să mergem la vînătoare, soarele roşu aprins străluceşte asupra noastră, să nu mai intrăm în munte..." Apoi simt cum înlăuntrul meu iau naştere nişte senzaţii ciudate şi sîngele mi se urcă la cap. Sînt încă buimăcit şi slăbit şi simt cum un sărut mi se înfiripă pe buze. Mă uit în jur, dar nu zăresc pe nimeni. Iselin ! îmi zic. Prin iarbă foşneşte ceva, ar putea să fie frunze care cad la pămînt, ar putea să fie şi paşi. Un freamăt trece prin pădure, se prea poate să fie răsuflarea Iselinei. Pe sub copacii aceştia s-a plimbat Iselin, care este prietenă cu vînătorii ce poartă cizme galbene şi pălării verzi. Locuia într-un castel, la o depărtare de o jumătate de leghe de aici — şi, cu vreo patru generaţii în urmă, se auzea de la fereastra ei cornul de vînătoare răsunînd în jur. Un mare număr de vînători urmăreau reni, lupi şi urşi ; toţi vedeau cum ea creştea pe zi ce trece şi fiecare o aştepta. Unul îi contemplase ochii, altul îi auzise glasul ; într-o noapte, un tînăr care n-avea somn s-a sculat şi a făcut o gaură în casa Iselinei ; i-a văzut pîntecele alb şi catifelat. Cînd era de doisprezece ani, a venit Dundas. Acesta era scoţian, făcea negoţ cu peşte şi avea

multe corăbii. Avea și un fiu. Cînd l-a văzut prima dată pe tînărul Dundas, Iselin era de șaisprezece ani. El a fost prima ei iubire...

Sînt copleșit din nou de simțăminte atît de ciudate și capul începe să-mi atîrne greu ; închid ochii și caut să simt sărutul Iselinei. Iselin, ești aici, o, tu, iubită a vieții ? întreb eu — și Diderik e și el cumva pe-aici pe după vreun arbore ?... Iar capul mi-e din ce în ce mai greu și încetul cu încetul mă cuprinde somnul.

Lul ! Lul ! spune o voce ; este ca și cînd pleiadele mi-ar cînta prin vine ; este vocea Iselinei :

— Dormi, dormi ! O să-ți povestesc despre iubirea mea, în timp ce tu dormi, o să-ți povestesc despre prima mea noapte de dragoste. Îmi aduc aminte că uitasem să trag zăvorul la ușă ; aveam atunci șaisprezece ani, era primăvară și adiau vînturi calde : venise Dundas. Era ca și cînd ar fi sosit un vultur în zbor. L-am întîlnit într-o dimineață, înainte de a începe vînătoarea, avea douăzeci și cinci de ani și venea din țări îndepărtate. M-am plimbat cu el prin grădină și în clipa în care m-a atins cu brațul am și început să-l iubesc. I s-au ivit două pete roșii ca de fierbințeală pe frunte și aș fi vrut să-i sărut acele două pete.

Seara, după vînătoare, m-am dus să-l caut în grădină și mi-era teamă că s-ar putea să nu-l găsesc. I-am rostit numele ușor și mi-era teamă că n-o să m-audă. Dar deodată el s-a ivit dintre tufișuri și a șoptit : La noapte, la ora unu ! După aceea s-a făcut nevăzut.

La noapte, la ora unu, mi-am zis : oare ce a vrut să spună cu asta ?... Nu înțeleg nimic. Poate

că a vrut să spună că la noapte, la ora unu pleacă din nou într-o călătorie, dar ce mă priveşte pe mine asta?

Şi tocmai atunci s-a întîmplat că am uitat să trag zăvorul la uşă...

La ora unu, a intrat înăuntru.

— Nu era încuiată uşa? am întrebat.

— O să încui acum, răspunde el.

Apoi zăvorî uşa.

Zgomotul pe care-l făceau cizmele lui mă speria.

— Să nu-mi trezeşti servitoarea! i-am spus. Îmi mai era teamă şi din pricina scaunului care scîrţîie şi i-am spus: Nu te aşeza pe scaunul acela.

— Pot să mă aşed pe sofa? a întrebat el.

Am spus că da, numai pentru că scîrţîia scaunul.

Ne-am aşezat pe sofa. Eu m-am tras puţin la o parte, dar el s-a apropiat de mine. Am lăsat ochii în jos.

— Ţi-e frig, zise el luîndu-mă de mînă, o, cît ţi-e de frig! şi mă cuprinse cu un braţ. M-am încălzit de braţul lui. Stăm aşa un timp. În momentul acela cînta un cocoş.

— Ai auzit, spuse el, a cîntat cocoşul; îndată se face ziuă.

Iar eu am îngăimat:

— Eşti sigur că a cîntat cocoşul?

Pe frunte i-au apărut din nou cele două pete roşii şi atunci am vrut să mă ridic. Dar el m-a tras înapoi, apoi i-am sărutat petele dragi şi am închis ochii...

Cînd m-am trezit dimineaţa, nu mi-am mai recunoscut nici pereţii încăperii mele şi nici măcar ghetuţele. Parcă mă treceau nişte fiori dulci. Oare

ce să însemne asta ? m-am întrebat rîzînd. Şi cît putea să fie ceasul ? Nu mai ştiam nimic ; îmi aminteam doar de un singur lucru : că uitasem să zăvoresc uşa.

În momentul acela, intră fata care mă serveşte şi spune :

— Florile nu au apă.

Uitasem să-mi ud florile.

— Rochia ţi-e mototolită, continuă ea.

Oare unde să-mi fi mototolit rochia ? mă întreb eu zîmbind. Poate astă-noapte...

Pe poarta grădinii intră o căruţă.

— Pisicii nu i-a dat nimeni de mîncare, mai spune fata.

Dar eu uit de flori, de rochie şi de pisică şi întreb :

— E cumva Dundas, cel care a oprit afară ? Roagă-l să intre îndată, îl aştept, pentru... pentru... Şi îmi zic : Oare zăvoreşte iar uşa, cînd vine ?

El bate la uşă. Îi deschid şi apoi, ca să-i fac un mic serviciu, închid singură uşa cu zăvorul.

— Iselin ! exclamă el şi mă sărută pe buze timp de mai bine de un minut.

— Nu ţi-am trimis vorbă să vii, şoptesc eu.

— Nu? întreabă el.

Mă pierd din nou cu firea şi răspund :

— Ba da, ţi-am trimis vorbă. Mi-a fost iarăşi tare dor de tine. Rămîi un moment !

Plină de iubire, mi-am acoperit ochii. Apoi Dundas m-a cuprins în braţe ; m-am ascuns la pieptul lui.

— Mi se pare, spuse el ascultînd atent, că iarăşi aud ceva cîntînd.

— Nu, am spus eu în grabă, cum poţi să crezi că cocoşul cîntă acuma ? A fost numai un cotcodăcit de găină.

El m-a sărutat pe sîni. Apoi, dînd să se ridice, a spus :

— Aşteaptă puţin, să zăvoresc uşa.

Dar l-am tras înapoi, şoptindu-i :

— E zăvorîtă...

S-a făcut iar seară. Dundas a plecat. Mă trec fiori de încîntare. Stau în faţa oglinzii ; de acolo mă fixează doi ochi îndrăgostiţi. Simt cum, în timp ce privesc în oglindă, ceva freamătă înăuntrul meu, că fiori calzi mă pătrund pînă în inimă. Doamne, niciodată nu m-am privit cu astfel de ochi. Îmi sărut cu pasiune gura în oglindă...

Acum ţi-am povestit despre prima mea noapte şi despre dimineaţa şi seara care au urmat. Altădată o să-ţi povestesc şi despre Svend Herlufsen. L-am iubit şi pe el ; stătea la o milă de aici, pe insula pe care o vezi acolo, în larg — şi în nopţile de vară vîsleam cu barca pînă la el, fiindcă îl iubeam. O să-ţi mai povestesc şi despre Stamer. Era pastor, l-am iubit. Îi iubesc pe toţi...

Prin somn aud un cocoş cîntînd la Sirilund.

— Ai auzit, Iselin, a cîntat un cocoş şi pentru noi ! strig eu plin de bucurie şi îmi întind braţele. Mă trezesc şi-l văd pe Esop în picioare. A plecat ! spun eu cu o vie părere de rău şi mă uit în jur. Nu-i nimeni aici ! Foarte agitat, pornesc spre

casă. E dimineaţa ; cocoşul continuă să cînte la Sirilund.

În faţa cabanei se află o femeie ; este Eva. În mînă are o frînghie. Merge în pădure să aducă lemne. Fata este parcă iluminată de zorii vieţii, sînii îi vibrează, razele soarelui o îmbracă într-un nimb auriu.

— Să nu credeţi... îngînă ea.

— Ce să nu cred, Eva ?

— Că am venit aici anume să vă întîlnesc ; am trecut doar întîmplător...

Şi obrajii i se îmbujorează.

XXI

Piciorul a continuat să mă supere ; adesea, în timpul nopţii, îmi dădea mîncărimi care mă ţineau treaz ; de multe ori simţeam împunsături, iar cînd se schimba vremea aveam dureri reumatice destul de puternice, care ţineau mai multe zile în şir. Dar nu am rămas şchiop.

Timpul trecea.

Domnul Mack se întorsese din călătoria sa şi acest lucru aveam să-l aflu în curînd, căci mi-a luat barca. Astfel, am fost pus în încurcătură. Sezonul de vînătoare nu se deschisese încă şi nu puteam vîna nimic. Dar oare de ce mi-o fi luat barca fără nici o explicaţie ? Doi dintre oamenii domnului Mack duseseră dis-de-dimineaţă un străin cu barca pe mare.

L-am întîlnit pe doctor.

— Mi-au luat barca, i-am spus.

— A venit un străin, răspunse el. De-aici încolo o să-l ducă pe mare în fiecare zi. Studiază fundul mării.

Străinul era un finlandez pe care domnul Mack l-a cunoscut întîmplător pe vas. Venea din arhipelagul Spitzbergen cu cîteva colecţii de scoici şi de mici animale marine ; i se spunea „domnule baron". Sosirea sa a produs senzaţie. În casa domnului Mack, el ocupa un salon şi o cameră.

Duceam lipsă de carne şi mi-a venit ideea ca într-una din seri să mă invit singur la masă la domnul Mack. Fac o plimbare pînă jos, la Sirilund. Observ îndată că Edvarda îmbrăcase o rochie nouă ; părea să mai fi crescut intre timp ; rochia îi era foarte lungă.

— Scuzaţi-mă că nu mă ridic, făcu ea şi îmi întinse mîna.

— Da, din păcate, fiica mea nu se simte bine, spuse domnul Mack. E o răceală, a fost imprudentă... Probabil că veniţi să aflaţi ce e cu barca. Sînt nevoit să vă împrumut alta. Nu e nouă, dar dacă scoateţi apa mereu... Ştiţi, acum locuieşte la noi un savant şi veţi înţelege că un om ca el... Nu are de loc timp, lucrează toată ziua şi vine acasă numai seara. Vă rog să nu plecaţi înainte de a se întoarce, ca să-l cunoaşteţi. Vă va interesa să faceţi cunoştinţă cu el. Iată carta lui de vizită, cu coroană, e baron. Un om amabil. L-am întîlnit cu totul întîmplător.

Aha, mi-am zis eu, nu mă invită la cină. Mulţumesc lui Dumnezeu că am venit numai aşa, de probă ; pot să mă întorc acasă liniştit, căci mai

am încă puţin peşte. N-o să mor de foame. La dracu !

A apărut baronul. Un bărbat scund, ca de vreo patruzeci de ani, cu faţa îngustă, lunguiaţă, cu maxilarele proeminente şi cu barbă deasă, neagră. Privirea îi era pătrunzătoare, dar purta ochelari cu lentile groase. Avea coroana cu cinci diamante pînă şi pe nasturii de la cămaşă şi pe carta de vizită. Era puţin adus de spate. Mîinile-i slabe aveau vine albastre ; dar unghiile erau ca din metal galben.

— Încîntat, domnule locotenent... De cît timp sînteţi aici ?

— De cîteva luni.

Într-adevăr, un om plăcut. Domnul Mack îl roagă să ne vorbească despre scoicile şi animalele sale, ceea ce el face cu multă bunăvoinţă. Ne-a desoris natura solului marin în jurul insulelor Korholmer, apoi a trecut în camera sa de unde ne-a adus o mostră de alge din Marea Albă. Ducea într-una degetul arătător în sus, la ochelarii cu ramă groasă de aur, căutînd să-i potrivească mai bine pe nas. Domnul Mack asculta, interesat la culme. A trecut aşa o oră.

Baronul a făcut aluzie la accidentul meu. M-a întrebat dacă mă însănătoşisem. Da ? Aceasta îl bucura.

Oare cine i-o fi vorbit despre necazul meu ? Am întrebat :

— De la cine aţi auzit, domnule baron, despre accidentul meu ?

— De la... de la cine numai ? Cred că de la domnişoara Mack. Nu-i aşa, domnişoară Mack ?

Edvarda s-a înroşit pînă în albul ochilor.

Venisem în această vizită într-o dispoziţie atît de proastă ! Încă de mai multe zile eram copleşit de o desperare sumbră. Dar ultimele cuvinte ale baronului mi-au dat din nou un simţămînt de bucurie. Nu m-am uitat la Edvarda, dar mi-am spus : Îţi mulţumesc că ai vorbit despre mine, că mi-ai rostit numele, chiar dacă lucrul ăsta l-ai făcut fără să-i acorzi cîtuşi de puţină importanţă...

Mi-am luat rămas bun. Edvarda nu s-a ridicat nici de data asta de pe scaun, dar şi-a cerut politicos scuze, pretextînd că nu se simte bine. Mi-a dat mîna cu o perfectă indiferenţă. În timpul acesta, domnul Mack era absorbit de conversaţia cu baronul. Adusese vorba despre bunicul său, consulul Mack :

— Nu ştiu dacă v-am spus, domnule baron, că regele Karl Johan a prins catarama aceasta chiar cu mîna lui, pe pieptul bunicului meu.

Nu m-a însoţit nimeni pînă la scară. Am aruncat în treacăt o privire prin fereastră, în camera mare. Am văzut-o pe Edvarda, stînd în picioare, înaltă, dreaptă, ţinînd cu amîndouă mîinile perdelele îndepărtate, pentru ca să poată privi afară. N-am mai salutat ; uitasem de toate ; gîndurile îmi fuseseră parcă prinse într-un vîrtej care mă făcea să grăbesc tot mai mult pasul.

Stai, opreşte-te un minut ! mi-am zis, cînd am ajuns în pădure. Pe tot ce am mai sfînt ! Dar trebuie să se sfîrşească odată ! Deodată m-am înfuriat şi am început să gem. Oare pierdusem orice simţ al onoarei ? Dacă socoteam bine, mă bucurasem de favoarea Edvardei timp de cel mult o săptămînă.

Aceasta trecuse de mult, iar eu tot nu luam încă act de atitudinea ei de indiferență. Dar, pe Dumnezeul meu, o s-o fac !

Am sosit la cabană, am scos peştele şi am cinat. Iată-mă, aşadar, în situația de a mă perpeli de dragoste pentru o fetişcană de şcoală ; nopțile îmi sînt pline de vise urîte. Am ajuns să respir un aer îmbîcsit de mirosuri grele, în timp ce, acolo sus, cerul este de un albastru minunat, iar munții mă cheamă spre ei... Hai, Esop !

XXII

A trecut o săptămînă. Împrumutasem barca fierarului şi mergeam în fiecare zi la pescuit. Edvarda şi cu baronul puteau fi văzuți împreună în fiecare seară, cînd acesta se întorcea de pe mare ; o dată i-am văzut în apropierea morii, altă dată au trecut prin fața cabanei mele. M-am tras înapoi de la fereastră şi am încuiat uşa binişor, pentru orice eventualitate. Că i-am văzut împreună — nu mi-a produs nici o impresie deosebită ; am ridicat din umeri. Într-o seară i-am întîlnit pe drum şi ne-am salutat. L-am lăsat pe baron să mă salute el mai întîi, iar eu nu am dus decît două degete la caschetă, ca să fiu politicos. Am trecut încet pe lîngă ei — şi în timpul acesta i-am privit cu indiferență.

A mai trecut încă o zi.

Cît de multe zile trecuseră acum ! Căzusem pradă unei profunde descurajări — iar gîndurile îmi rătăceau fără rost ; acum pînă şi piatra cea

prietenoasă din fața cabanei arbora parcă o expresie de durere, de desperare cînd treceam pe lîngă ea. Vremea era a ploaie ; căldura încremenise literalmente şi mă întîmpina cu suflarea ei învăpăiată oriîncotro mă întorceam — iar piciorul stîng mă supăra din cauza reumatismului. În dimineaţa aceleiaşi zile văzusem unul din caii domnului Mack smucindu-se să scape din oişte ; iată mai multe semne de ploaie de care trebuia să ţin cont. Am hotărît să mă aprovizionez cu de-ale mîncării pînă mai ţinea vremea bună.

L-am legat pe Esop, mi-am luat uneltele de pescuit şi puşca şi am coborît la debarcader. Rar fusesem mai abătut.

— Cînd vine vasul-poştă ? am întrebat pe un pescar.

— Vasul-poştă ? Peste trei săptămîni.

— Îmi aştept uniforma, am spus eu.

Apoi m-am întîlnit cu unul dintre vînzătorii din prăvălia domnului Mack. I-am strîns mîna şi l-am întrebat :

— Spune-mi, pentru Dumnezeu, nu mai jucaţi de loc whist la Sirilung ?

— Ba da, foarte des, răspunse el.

Am rămas un moment pe gînduri, apoi am spus :

— N-am mai putut veni şi eu în ultimul timp.

Am vîslit pînă la locul unde obişnuiam să pescuiesc. Atmosfera devenea tot mai apăsătoare, ţînţarii se adunaseră în jurul meu într-un roi compact şi am fost nevoit să fumez tot timpul ca să mă feresc de ei. Batogii zoriţi trăgeau de momeală, am

avut spor la pescuit. În drum spre casă, am împuşcat şi doi tordmuli [1].

Cînd am ajuns la debarcader, l-am găsit acolo pe fierar. Avea de lucru. Pe neaşteptate, îmi vine un gînd. Îl întreb :

— Vii şi dumneata acasă ?

— Nu, răspunse el ; domnul Mack mi-a dat de lucru pînă pe la miezul nopţii.

E mai bine aşa, mi-am zis.

Am luat peştele pe care îl prinsesem şi am plecat, am luat-o spre casa fierarului. Eva era singură.

— Mi-a fost dor de tine, i-am spus. M-a mişcat s-o revăd ; ea abia putea să mă privească de mirare. Îţi iubesc tinereţea şi ochii tăi frumoşi, am spus eu. Pedepseşte-mă astăzi, fiindcă m-am gîndit mai mult la alta decît la tine. Auzi, vin la tine numai ca să te privesc, asta-mi face bine, sînt îndrăgostit de tine. Ai auzit că te-am strigat astănoapte ?

— Nu, răspunse ea speriată.

— Am strigat-o pe Edvarda, pe domnişoara Edvarda, dar de fapt m-am gîndit la tine. M-am trezit din pricina asta. Dar la tine m-am gîndit. Să nu mai vorbim de ea. Doamne, cît de mult te iubesc, Eva ! Ce roşii sînt buzele tale azi ! Ai picioare mai frumoase decît Edvarda, uită-te şi tu. I-am ridicat rochia şi i-am arătat propriile ei picioare.

Chipul îi radia de o expresie de bucurie cum

---

[1] Păsări marine specifice zonei nordice a Scandinaviei ; au aripi scurte, pe care le folosesc atît la zbor cît şi la înotul sub apă.

nu mai văzusem la ea ; dădu să plece, dar se răzgîndi şi mă cuprinse cu un braţ după gît.

Trece un timp. Şedem pe o bancă lungă şi vorbim despre cîte şi mai cîte.

— Închipuieşte-ţi, îi spun, domnişoara Edvarda nu a învăţat încă să spună anumite lucruri cum trebuie, vorbeşte ca un copil care nu ştie ; zice : „mai mult fericit decît mine"... asta am auzit-o cu urechile mele. Găseşti că are o frunte frumoasă ? Mie nu mi se pare. Are o frunte diabolică. Şi apoi, nici nu-şi spală mîinile.

— Parcă ne înţelesesem să nu mai vorbim de ea.

— Da. Aşa-i. Uitasem.

Trece din nou un timp. Mă gîndesc la ceva, dar nu spun nimic.

— De ce îţi sînt ochii umezi ? întreabă Eva.

— De altfel, are o frunte frumoasă, spun eu, şi mîinile îi sînt totdeauna curate. A fost numai o întîmplare că odată le-am văzut murdare... Asta-i tot ce-aveam de spus... Apoi continuu cu o voce iritată : Mă gîndesc fără încetare la tine, Eva ; dar îmi zic că, poate, încă nu ai auzit ce vreau să-ţi povestesc acum. Prima dată cînd l-a văzut pe Esop, Edvarda a spus : Esop ăsta a fost un înţelept, un frigian. Nu-i aşa că este o prostie ? Probabil, citise acest lucru undeva chiar în ziua aceea, sînt sigur.

— Da, spune Eva, şi pe urmă ?

— După cîte îmi aduc aminte, a mai spus şi că Esop l-a avut ca dascăl pe Xantus. Hahaha !

— Zău ?

— Ei şi ce rost are să spui de faţă cu mai mulţi oameni că Esop l-a avut ca dascăl pe Xantus ?

întreb numai. Cred că nu ești bine dispusă astăzi, Eva, căci altfel ai rîde pînă ai leșina de asta.

— Da, și mie mi se pare că e caraghios, spune Eva și începe să rîdă silit și mirată. Dar eu nu înțeleg toate astea așa de bine ca tine.

Nu mai zic nimic și cad pe gînduri.

— Vrei să stăm așa și să nu mai vorbim ? întreabă Eva încet, privindu-mă cu blîndețe și trecîndu-mi mîna prin păr.

— O, tu, ființă bună la suflet, izbucnesc eu, și o strîng cu putere la piept. Mă topesc de dragoste pentru tine... te iubesc tot mai mult pe zi ce trece, trebuie să vii cu mine cînd plec de aici. Ai vrea să vii cu mine ?

— Da, răspunse ea.

Aproape că nici nu aud acest „da", însă îl simt în respirația ei, îl văd din gesturile ei ; ne ținem strîns îmbrățișați și ea mi se lasă tot mai greu în brațe, uitînd de sine.

După vreo oră, o sărut de rămas bun și plec. În ușă mă întîlnesc cu domnul Mack.

Cu domnul Mack în persoană.

El tresare și se holbează în odaie ; rămîne un moment în prag, privind uluit.

— A ! spune el și nu e în stare să mai rostească nici un cuvînt, atît de mare îi este surpriza.

— Nu v-ați așteptat să mă găsiți aici ? spun eu salutînd.

Eva nu face nici o mișcare.

Recăpătîndu-și stăpînirea de sine, domnul Mack răspunde cu o siguranță remarcabilă :

— Vă înșelați ; tocmai pe dumneavoastră vă căutam. Trebuie să vă atrag atenția asupra fap-

tului că între întîi aprilie și cincisprezece august este interzis să se tragă vreun foc de armă într-un perimetru de cel puțin o optime de milă în jurul zonei de vînătoare oprită. Iar dumneavoastră ați împușcat astăzi două păsări în apropiere de insulă ; sînt persoane care v-au văzut.

— Am împușcat doi tordmuli, am spus eu înfrînt, dîndu-mi seama că omul era în toate drepturile sale.

— Doi tordmuli sau două rațe sălbatice, e același lucru. Ați contravenit legii.

— Recunosc, am spus eu. Nu mi-am dat seama pînă acum. În cursul lunii mai, am mai tras un foc de armă cam în același loc. Era pe cînd vizitam o insulă. Am făcut-o la îndemnul dumneavoastră, personal.

— Asta e altceva, spuse domnul Mack sec.

— Atunci, ce mai calea-valea, dumneavoastră, știți ce-aveți de făcut !

— Și încă foarte bine, răspunse el.

Între timp, Eva se pregătise de plecare. M-a însoțit o bucată de drum ; pusese baticul cel alb. De la un anumit loc a luat-o în jos, spre debarcader. Iar domnul Mack s-a îndreptat și el spre casă.

M-am gîndit la toate cele întîmplate. Ce îndemînare mai avea să se descurce într-o situație neplăcută ! Cît de tăios se mai uita ! O împușcătură, două împușcături, o pereche de tordmuli, o amendă pe care am plătit-o. Și astfel, totul s-a terminat, totul s-a lichidat între domnul Mack și mine. În fond, lucrurile au mers atît de simplu...

A început să plouă cu picături mari. Coţofenele zburau aproape de pămînt. Cînd am ajuns acasă, i-am dat drumul lui Esop, care a început să mănînce iarbă. S-a pornit şi vîntul.

XXIII

Jos, la o milă depărtare, văd marea. Plouă ; mă aflu în munţi, o stîncă ce se proiectează înainte mă apără de ploaie. Fumez fără întrerupere din pipa mea scurtă ; de fiecare dată cînd o aprind, tutunul degajă fire de cenuşă ce seamănă cu nişte viermişori aprinşi. Tot astfel îmi mişună şi gîndurile. În faţa mea, pe pămînt, se află o mînă de ramuri uscate, urmele unui cuib de păsări. Şi întocmai ca acest cuib de păsări, răvăşit este şi sufletul meu.

Îmi aduc aminte pînă şi de cel mai neînsemnat amănunt din cursul acelei zile precum şi al zilei următoare. Doamne, în ce situaţie am mai fost pus...

Iată-mă în munte. Marea şi aerul vuiesc ; în urechi îmi răsună urletul înfricoşător al furtunii. Departe, în larg, se văd bărci cu pînzele înfăşurate ; la bord se află oameni care, fireşte, doresc să meargă undeva, dar numai Dumnezeu ştie unde. Apa mării se ridică spumegînd, se rostogoleşte neîncetat — parcă ar fi populată de nişte coloşi furibunzi, care îşi agită mîinile şi picioarele şi urlă unii la alţii... Ba nu ! Este mai degrabă ca un ospăţ a zece mii de diavoli, care ţiuie şi se amuză dănţuind în jur cu capul tras între umeri şi biciuind marea cu vîrful aripilor pînă ce apa se face albă

ca spuma. Departe, pe o stîncă din larg, apare un triton, care priveşte scuturînd din cap după un vas cu pînze avariat, împins de vînd spre larg, spre largul pustiu al mării...

Mă bucur că sînt singur, că nimeni nu poate să-mi vadă ochii ; mă reazem de peretele stîncii şi ştiu că nimeni nu poate să mă observe din spate. Pe deasupra trece în zbor o pasăre, scoţînd un ţipăt puternic ; în acelaşi moment, din stîncă se desprinde un bloc şi se prăbuşeşte în mare. Iar eu şed acolo multă vreme nemişcat şi încet-încet sînt cuprins de simţămîntul plăcut că pot sta la adăpost în timp ce plouă cu găleata. Îmi închei vesta şi-i mulţumesc lui Dumnezeu că am o vestă atît de călduroasă. Şi aşa se scurge încă o bucată de timp. Aţipesc...

A trecut de amiază. Pornesc spre casă, în timp ce ploaia continuă. După cîteva clipe, am parte de o întîlnire din cele mai neprevăzute. Într-adevăr, pe cărare, în faţa mea, apare Edvarda, udată de ploaie, dar cu zîmbetul pe buze. Aşa ? îmi zic — şi mă cuprinde furia. Îmi continui drumul, cu degetele crispate pe puşcă, deşi ea continuă să zîmbească.

— Bună ziua ! spune ea ca să intre în vorbă.

Mă apropii cu cîţiva paşi, apoi zic :

— Vă salut, frumoasă domnişoară !

În faţa atitudinii mele oarecum ironice, ea are o clipă de ezitare. Dar, de fapt, vorbeam fără să-mi dau bine seama ce spun. Mă priveşte cu un zîmbet din care se poate citi teama...

— Aţi fost şi astăzi în munţi ? întreabă ea. Atunci sigur că sînteţi ud leoarcă... Am aici un

baticul, vreţi să-l luaţi, eu n-am nevoie de el... Cum, nu mă mai cunoaşteţi ? Şi fiindcă nu primesc baticul, ea lasă privirile în jos.

— Un batic, spun eu, zîmbind la rîndul meu cu răutate. Eu am o vestă, vreţi să v-o dau ? N-am nevoie de ea, i-aş fi împrumutat-o oricui, aşa că puteţi s-o luaţi. I-aş da-o bucuros chiar şi unei neveste de pescar.

Vedeam că era foarte curioasă să audă ce vreau să mai spun ; era atît de atentă încît se făcuse urîtă, căci rămăsese cu gura deschisă. Îşi desfăcuse baticul de mătase de la gît şi stătea cu el în mînă. Atunci îmi scot şi eu repede vesta.

— Pentru Dumnezeu, îmbrăcaţi-o iar ! strigă ea. Sînteţi chiar atît de supărat pe mine ? Zău, puneţi-vă vesta cît mai repede, o să vă udaţi pînă la piele.

Mi-am pus din nou vesta.

— Unde vă duceţi ? întreb eu sec.

— De fapt, nicăieri... Nu înţeleg cum aţi putut să vă scoateţi vesta...

— Unde vă este baronul azi ? am mai întrebat eu. Doar domnul conte nu poate să iasă în larg pe o vreme ca asta...

— Glahn, vreau să-ţi spun ceva...

O întrerup :

— Pot să te rog să-i transmiţi ducelui salutările mele ?

Ne privim ţintă. Sînt hotărît s-o întrerup de îndată ce ar începe să vorbească. În cele din urmă, trăsăturile feţei i se contractă dureros ; mă uit în altă parte şi spun :

— Serios, domnişoară Edvarda, lasă-l pe prinţ în plata Domnului. Nu e pentru dumneata. Îţi garantez că tocmai acum reflectează dacă ar fi cumva cazul să binevoiască să te facă soţie sau nu... E o afacere din care nu ai ce să cîştigi, ţi-o spun eu.

— Mai bine să nu mai vorbim de asta, vrei ? Glahn, m-am gîndit mult la dumneata... Ai fost în stare să-ţi scoţi vesta şi să te laşi udat pînă la piele pentru altul, în timp ce eu veneam la dumneata să...

Ridic din umeri şi continuu :

— Ţi-l propun, în schimb, pe doctor. Ce părere ai ? Un bărbat în floarea vîrstei, un om de o inteligenţă superioară. Gîndeşte-te bine.

— Ascultă-mă doar un minut...

— Esop, cîinele meu, mă aşteaptă în cabană. Apoi mi-am scos cascheta şi am spus din nou : Salut, frumoasă domnişoară.

Văzînd că dau să plec, ea scoase un ţipăt :

— Nu-mi frînge inima ! Am venit azi la tine, te-am pîndit ; am zîmbit cînd te-ai apropiat. Ieri mai că mi-am pierdut minţile gîndindu-mă mereu la acelaşi lucru... totul se învîrtea în jurul meu, ameţisem, atît de mult mă gîndisem la tine. Astăzi stăteam în camera mea, a intrat cineva, nu mi-am ridicat privirile, dar ştiam cine e. „Ieri am vîslit o optime de leghe“, mi-a spus el. „Nu aţi obosit ?“ am întrebat. „Ba da, adevărat că am obosit, am făcut bătături la mîini“, continuă el, părînd foarte trist. Mi-am zis : Uite cît e de mîhnit că a făcut bătături ! Apoi, după cîteva momente, a mai spus : „Astă-noapte am auzit un zgomot de voci pe sub

ferestrele mele. Fata în casă a dumneavoastră vorbea foarte intim cu unul dintre vînzătorii din prăvălie." „Da, vor să se căsătorească", zic. „Bine, dar era ora două noaptea". „Ei da", adaug eu, „noaptea le aparţine." Atunci, mutîndu-şi ochelarii cu ramă de aur puţin mai sus pe nas, el a spus : „Totuşi, chiar în toiul nopţii, nu vi se pare că nu face impresie bună ?" Eu continuam să privesc în jos. Au trecut aşa vreo zece minute. „Pot să vă aduc un şal, să-l puneţi pe umeri ?" a întrebat. „Nu, mulţumesc", am spus eu. „O ! de-aş îndrăzni doar să vă ating mîna !" a mai spus el. La asta n-am mai răspuns nimic. Gîndurile îmi erau în altă parte. Apoi mi-a pus o cutie mică pe genunchi. Am deschis-o. Înăuntru era o broşă. Pe broşă era gravată o coroană cu zece pietre preţioase... Glahn, am broşa la mine, vrei s-o vezi ? Am călcat-o în picioare, uite cum am strîmbat-o !... „Şi ce să fac cu broşa asta ?", l-am întrebat. „S-o purtaţi", a zis el. Dar i-am întins-o înapoi şi i-am spus : „Lăsaţi-mă, căci eu mă gîndesc la altul". „La care altul ?" a întrebat. „La un vînător !" am răspuns. „Acela nu mi-a dat ca amintire decît două pene minunate. Vă rog, luaţi-vă broşa înapoi." Şi atunci l-am privit pentru prima dată ; avea ochii pătrunzători. „Eu nu mai iau broşa înapoi, faceţi cu ea ce doriţi, călcaţi-o în picioare", a spus el. Atunci m-am ridicat, am pus broşa sub talpă şi am călcat pe ea cu putere. Asta s-a întîmplat azi-dimineaţă... Am aşteptat vreo patru ore ; după-amiază am ieşit. L-am întîlnit pe drum. „Încotro mergeţi ?" a întrebat el. „La Glahn", am răspuns, „vreau să-l rog să nu mă uite..." Am aşteptat aici

de la ora unu, am stat rezemată de un copac şi te-am văzut apropiindu-te ; erai ca un zeu. Îţi iubesc statura, barba, umerii, iubesc tot ce e al tău... Iar tu, tu nu mai ai răbdare. Vrei să pleci, numai să pleci... îţi sînt indiferentă, nici măcar nu te uiţi la mine...

Mă oprisem s-o ascult. Cînd a tăcut, am dat din nou să plec. Suferisem prea mult ; acum inima îmi era împietrită.

— A, da, am zis şi m-am oprit din nou. Parcă doreaţi să-mi spuneţi ceva.

Această atitudine ironică a făcut-o să-şi tempereze puţin zelul.

— Dacă am vrut să vă spun ceva ? Dar v-am spus doar... Nu aţi auzit ? Nu, nu mai am să vă spun nimic.

Vocea îi tremura puţin, dar aceasta nu mă mai mişca de loc.

XXIV

În dimineaţa următoare, cînd am ieşit, Edvarda era acolo, în faţa cabanei.

În cursul nopţii chibzuisem adînc şi luasem o hotărîre. De ce oare să mă mai tot las dus de nas de această fiinţă capricioasă, de o fată fără cultură, crescută printre pescari ? Nu trecuse oare destul de cînd numele ei, gravat în inima mea, mă chinuia fără încetare ? Acum s-a terminat ! De altfel, aveam impresia că parcă mă apropiasem de ea şi mai mult tocmai fiindcă-i arătam indiferenţă

şi o zeflemiseam. O, cît de tare îmi bătusem joc de dînsa ; închipuiţi-vă, după ce mi-a ţinut o tiradă de cîteva minute, o întreb calm : A da, parcă doreaţi să-mi spuneţi ceva ?...

Stătea lîngă piatră. Părea foarte agitată. Mai întîi a schiţat o mişcare ca şi cum ar vrea să-mi sară în braţe — pe ale ei le şi întinsese spre mine — dar s-a oprit, frîngîndu-şi mîinile. Mi-am scos cascheta şi am salutat-o fără nici un cuvînt.

— Glahn, începu ea, astăzi nu am să-ţi spun decît un singur lucru. Eu nu am făcut nici o mişcare ca să aud ce vrea. Am auzit că ai fost la fierar. Într-o seară. Eva era singură acasă.

Luat prin surprindere, m-am oprit.

— De la cine ai auzit asta ? am întrebat-o cu un aer mirat.

— Eu nu spionez pe nimeni. Am aflat de la tata, aseară. După ce am ajuns acasă, udată de ploaie, el mi-a spus : „Astăzi l-ai insultat pe baron." „Nu", am răspuns eu. „De unde vii acum ?" a întrebat el. „L-am întîlnit pe Glahn..." Atunci tata mi-a povestit totul.

Căutînd să-mi stăpînesc deznădejdea, îi răspund :

— Eva a fost şi aici.

— A venit aici ? În cabană ?

— De mai multe ori. Am chemat-o. Am stat de vorbă.

— Şi aici ?

Un moment de tăcere. Îmi zic : Acum, ţin-te tare, băiete ! Apoi spun :

— Fiindcă eşti atît de amabilă să te amesteci în treburile mele, n-o să mă las nici eu mai prejos.

Ieri ţi l-am propus pe doctor. Te-ai gîndit ? Căci de prinţ nu poate să fie vorba în nici un caz.

Ochii încep să-i scînteieze de mînie :

— În orice caz, baronul e mai bun ca dumneata ! spuse ea violent. Are ţinută, nu sparge ceştile şi paharele, îmi lasă pantofii în pace. Ştie cum să se poarte, dar dumneata te faci caraghios, mi-e ruşine de dumneata, eşti insuportabil, înţelegi ?

Cuvintele ei m-au lovit adînc. Am lăsat privirile în jos şi am răspuns :

— Ai dreptate, mă port neîndemînatic. Dar fii înţelegătoare ! Eu stau de preferinţă în pădure, acolo mă simt fericit. Aici, în singurătatea mea, nu fac nimănui nici un rău prin faptul că sînt aşa cum sînt ; dar, de îndată ce ies în lume, trebuie să mă observ într-una... De doi ani încoace n-am mai trăit aproape de loc în tovărăşia semenilor mei...

— De la dumneata poţi să te aştepţi, în orice moment, la tot ce e mai rău, continuă ea. Pînă la urmă, omul oboseşte să te tot supravegheze.

Cu cîtă înverşunare vorbea ! Trec prin momente de suferinţă acută ; în faţa violenţei atacului, încep să dau înapoi.

Edvarda nu terminase încă :

— Poate reuşeşti s-o faci pe Eva să te supravegheze. Păcat numai că e măritată.

— Eva ? Vrei să spui că Eva e măritată ?

— Da, măritată.

— Cu cine ?

— Asta trebuie s-o ştii şi dumneata. E măritată cu fierarul.

— Nu e fiica fierarului ?

— Nu, e nevasta lui. Crezi că te mint ?

Nu mai credeam nimic ; eram prea uluit. Apoi am repetat în sinea mea: Eva — măritată ?

— Deci, ai făcut o alegere reuşită, continuă Edvarda.

Mi se părea că toată această poveste nu mai ia sfîrşit. Am început să tremur de indignare şi am spus :

— Urmează-mi sfatul şi ia-l pe doctor. Prinţul nu-i decît un bătrîn imbecil.

Mînat de furie, mi-am bătut joc de baron, i-am exagerat vîrsta, am spus că e chel, că e aproape orb şi că poartă coroana aceea pe butonii de la cămaşă numai ca să facă paradă cu nobleţea lui.

— De altfel, nici nu merită să-mi iau osteneala să-l cunosc mai bine, am adăugat. Nu prezintă nimic interesant, nu are nici o personalitate : în fond, în fond e o nulitate.

— Nu-i adevărat ; e cineva, e cineva ! strigă ea şi vocea îi tremura de furie. E mult mai mult decît crezi tu, om din pădure ce eşti ! Dar aşteaptă numai, c-o să-l rog eu să stea de vorbă cu tine. Nu vrei să crezi că-l iubesc, dar o să vezi că te înşeli. O să mă căsătoresc cu el, o să mă gîndesc la el zi şi noapte. Nu uita ce-ţi spun acum : îl iubesc. Eva n-are decît să vină, poate să vină cît o vrea, nu-mi pasă ! Doar să plec cît mai repede de-aici... A luat-o în jos pe cărare ; mergea cu paşi mărunţi, grăbiţi. La un moment dat, şi-a întors faţa, albă ca varul, şi a strigat : Şi să nu te mai văd în faţa ochilor.

XXV

Frunzele începeau să îngălbenească, cartoful era în floare. A început iarăşi sezonul de vînătoare ; împuşcam găinuşe, cocoşi de munte şi iepuri — iar într-o zi am vînat chiar un vultur. Bolta cerului era înaltă şi senină, nopţile răcoroase, sunete clare în păduri şi pe cîmpii... Lumea se reculegea, mare şi paşnică...

Într-o zi, i-am spus doctorului că nu am mai primit nici o ştire de la domnul Mack cu privire la cei doi tordmuli pe care-i împuşcasem.

— Pentru asta poţi să-i mulţumeşti Edvardei, răspunse el. Am auzit-o cum s-a opus ca tatăl ei să mai dea curs afacerii.

— N-o să-i mulţumesc, am spus...

Ultimele zile ale verii. Cărările şerpuiau ca nişte panglici prin pădurea ce începea să îngălbenească ; în fiecare zi apărea pe cer cîte o nouă stea. Luna se zărea doar ca o umbră, o umbră aurie cufundată în argint...

— Dar pentru Dumnezeu, Eva, tu eşti măritată ?

— Nu ştiai ?

— Nu, n-am ştiut.

Mă strînse de mînă fără să spună nimic.

— Dar pentru Dumnezeu, fato, ce facem acum ?

— Ce vrei tu. Poate nu pleci încă şi o să fiu bucuroasă cît timp eşti aici.

— Nu, Eva.

— Ba da, cît eşti aici !

Pare pierdută şi îmi strînge tot timpul puternic mîna.

— Nu, Eva, du-te ! Niciodată de-acum încolo !

Nopţile trec, zilele de asemenea. Au trecut trei zile de la această convorbire. O văd pe Eva pe drum, ducînd o sarcină de lemne. Doamne, cîte lemne a mai cărat fata asta toată vara !

— Pune lemnele jos, Eva, şi lasă-mă să văd dacă ochii tăi sînt tot atît de albaştri.

Dar acum erau roşii.

— Eva, zîmbeşte-mi ! Nu pot să-ţi mai rezist, sînt al tău, al tău...

Seară. Eva cîntă, îi aud cîntecul şi sîngele îmi clocoteşte în vine.

— Văd că în seara asta cînţi, Eva.

— Da, sînt bucuroasă.

Fiindcă este mai scundă decît mine, se ridică pe vîrfuri ca să mă cuprindă de gît.

— Dar, Eva, nu vezi că ai făcut bătături la mîini ?

— Nu-i nimic.

Faţa îi străluceşte.

— Eva, ai stat de vorbă cu domnul Mack ?

— O dată.

— Ce ţi-a spus el şi tu ce i-ai spus ?

— Se poartă tare rău cu noi, pe bărbatul meu îl pune să muncească pe chei ziua şi noaptea iar pe mine mă pune la tot felul de treburi. Mi-a dat să fac lucruri grele, ca unui bărbat.

— Şi de ce se poartă aşa ?

Eva lasă privirile în jos.

— De ce face asta, Eva ?

— Fiindcă te iubesc.
— Dar de unde știe ?
— I-am spus-o chiar eu.
Tăceam amîndoi un moment.
— Să dea Dumnezeu să nu mai fie atît de aspru cu tine, Eva !
— Nu-i nimic. Las că nu-i nimic.
Și vocea ei răsună în pădure ca un mic cîntec dulce, tremolat.

Iar frunzele sînt tot mai galbene, pe zi ce trece ; se apropie toamna, pe cer s-a ivit un număr tot mai mare de stele și luna pare acum ca o umbră de argint cufundată în aur. Nu este încă de loc frig ; domnește doar o liniște adîncă, pătrunsă de răcoare. Fiecare copac pare că stă cufundat în gînduri. Fructele s-au copt.
Sosește și ziua de douăzeci și două august — și, cu ea, cele trei nopți de pericol de îngheț [1] .

XXVI

Prima noapte.
Soarele apune la ora nouă. Se lasă un întuneric mat, se văd cîteva stele, iar după vreo două ceasuri se distinge și un reflex slab de lună. Merg spre pădure cu pușca și cîinele alături. Aprind un

[1] În norvegiană, *jaernnat* : una dintre cele trei nopți de după 22 august, cînd se crede că există un pericol mare de îngheț. Această perioadă a unor nopți de îngheț posibil variază din punct de vedere calendaristic în diferitele regiuni ale Norvegiei și, în general, ale Peninsulei Scandinave.

foc de ramuri uscate şi lumina acestuia străluceşte printre tulpinile brazilor. Nu e ger.

Prima noapte! îmi zic. O bucurie nestăpînită că mă aflu în acest loc, la această oră, mă face să tresar.

O, voi, oameni, animale şi păsări! Ridic cupa în cinstea nopţii petrecute în singurătatea pădurii! Ridic cupa în cinstea întunericului, a murmurului divin de sub copaci, a armoniei simple a liniştii, a frunzelor verzi sau galbene! Ridic cupa în cinstea oricărui semn de viaţă, a unui bot ce adulmecă prin iarbă, a unui cîine ce fuge mirosind pămîntul! Strig un „ura“ frenetic pentru pisica sălbatică ce stă culcată pe burtă, pîndeşte o vrabie şi se pregăteşte să sară asupra ei în întuneric! Apoi încă un „ura“ pentru liniştea cucernică ce domneşte pe pămînt, pentru stele şi pentru lună; da, pentru toate acestea!...

Mă ridic şi ascult. Dar nu m-a auzit nimeni. Mă aşed din nou.

Mulţumesc din inimă pentru noaptea plină de singurătate, pentru munţi, pentru susurul mării, care mi se întipăreşte în suflet. Aduc vii mulţumiri pentru viaţa ce mi-a fost dăruită, pentru faptul că respir, pentru favoarea că trăiesc în noaptea aceasta. Ascultaţi, aşadar; la apus, ca şi la răsărit, pretutindeni este prezent Dumnezeu cel veşnic! Această linişte care îmi murmură în urechi este clocotul sîngelui creaţiei universale, este Dumnezeu care întreţese firele acestei lumi cu propria mea fiinţă. În lumina focului pe care l-am aprins, văd o pînză de păianjen; apoi aud cum o barcă, ale cărei vîsle lovesc apa, intră în port; o auroră bo-

reală alunecă pe cer spre nord. O ! pe sufletul meu nemuritor, îmi exprim recunoştinţa adîncă pentru faptul că tocmai eu sînt acela care şade acum aici !

Linişte. Un con de brad cade greu la pămînt. A căzut un con de brad, îmi zic. Luna este sus, pe cer, focul abia mai pîlpîie în ramurile arse pe jumătate. Vrea să se stingă. Într-un tîrziu, mă întorc acasă.

Cea de a doua noapte. Aceeaşi linişte şi vreme frumoasă. Sînt în dispoziţie meditativă. Mă îndrept mecanic spre un copac. Îmi trag cascheta adînc pe frunte şi mă reazem de copac cu mîinile împreunate după ceafă. Cad într-o stare de profundă reverie ; flăcările focului pe care l-am aprins îmi luminează puternic figura, dar nu le văd. Rămîn vreme îndelungată aşa, cu ochii privind în gol ; în cele din urmă, picioarele îmi obosesc. Aproape înţepenit, mă aşed. Apoi mă întreb de ce oare m-am holbat atît de mult la foc, stînd, în acelaşi timp, aproape nemişcat.

Esop ciuleşte urechile, aude paşi. Printre copaci, apare Eva.

— Sînt gînditor şi trist în seara asta, spun eu.

De compătimire, nici nu-mi răspunde.

— Iubesc trei lucruri, spun eu mai departe. Iubesc un vis de dragoste pe care l-am avut odată, te iubesc pe tine şi iubesc acest colţ de pămînt.

— Şi ce iubeşti cel mai mult ?

— Visul.

Esop, care a recunoscut-o pe Eva, lasă capul într-o parte şi o priveşte. Eu şoptesc :

— Am văzut astăzi pe drum o fată ; mergea la braţ cu iubitul ei. Fata m-a arătat din ochi celui

ce o însoţea şi numai cu greu a putut să se abţină să nu rîdă cînd am trecut prin dreptul lor.

— De ce rîdea ?

— Nu ştiu... probabil, de mine. Dar de ce întrebi ?

— O cunoşti ?

— Da. Am salutat-o.

— Dar ea te cunoaşte ?

— Nu, s-a făcut că nu m-ar cunoaşte... Dar de ce mă descoşi aşa ? Nu-i frumos din partea ta. Numele tot nu ţi-l spun.

Apoi am tăcut amîndoi un timp.

Spun din nou, încet :

— De ce a rîs ? E o femeie uşuratică ; dar de ce a rîs ? Pentru numele lui Dumnezeu, ce-i făcusem ?

Eva răspunde :

— A fost urît din partea ei, să rîdă de tine.

— Nu, n-a fost urît ! spun eu aproape strigînd. Să n-o vorbeşti de rău ; n-a făcut nimic urît, a avut chiar dreptate să rîdă de mine. Şi-apoi, taci o dată şi lasă-mă în pace, auzi ?

Iar Eva, speriată, nu-mi mai pune întrebări. Dar îndată mă căiesc că i-am spus cuvinte atît de tari, cad în genunchi în faţa ei, frîngîndu-mi mîinile :

— Du-te acasă, Eva. Pe tine te iubesc cel mai mult ; cum aş putea să îndrăgesc un vis ? Nu a fost decît o glumă, pe tine te iubesc. Şi acum du-te acasă, o să ne vedem din nou mîine ; aminteşte-ţi că sînt al tău, nu uita ! Noapte bună.

Şi Eva pleacă acasă.

A treia noapte ; o noapte de cea mai mare tensiune. De-ar fi înghețat cît de puțin ? Dar nici vorbă : după asfințit, soarele lăsase în urmă o căldură zăpușitoare ; ai fi zis că te afli într-o adevărată mlaștină încălzită. Mi-am aprins focul...

— Eva, uneori poate să-ți facă un fel de plăcere să fii tras de păr. Ca să vezi cît de ciudată e firea omului. Nu-i cu neputință să te lași tîrît de păr peste munți și văi — și dacă cineva te întreabă ce ți se întîmplă, tu să răspunzi încîntat : Sînt tras de păr ! Iar dacă te întreabă : Să nu-ți ajut să scapi ? atunci tu să răspunzi : Nu. Și dacă, în sfîrșit, te întreabă : Dar cum poți să rabzi să fii tratat așa ? tu să răspunzi : Da, pot, fiindcă ador mîna care mă trage de păr... Știi tu, Eva, ce înseamnă să speri ?

— Cred că da.

— Vezi, Eva, a spera e un lucru deosebit. Să zicem că într-o dimineață te plimbi pe un drum, nădăjduind să întîlnești persoana care ți-e dragă. Dar o întîlnești ? Nu. De ce ? Fiindcă se întîmplă ca tocmai în dimineața aceea să aibă treburi în altă parte... Sus, în munți, am cunoscut un lapon bătrîn și orb. Timp de cincizeci și opt de ani nu văzuse nimica și cînd l-am cunoscut era de șaptezeci. Acum i se părea că începe să vadă tot mai bine ; că face din ce în ce progrese. Dacă nu ar interveni nimic care să-l împiedice, spunea el, atunci în cîțiva ani ar putea să zărească soarele. Părul îi rămăsese încă negru, dar ochii îi erau albi. Cînd ședeam împreună în coliba lui și fumam, îmi povestea despre cele văzute înainte de a fi orbit. Era un om bine legat și sănătos, fără sensibilitate, dar cu o speranță ne-

abătută. Cînd plecam, mă însoţea o bucată de drum şi începea să arate în diferite direcţii. Încoace e miazăzi, spunea el, într-acolo e miazănoapte. Te duci mai întîi pe drumul ăsta şi după ce ai mers un timp în jos, o coteşti în partea aceea, spunea. Chiar aşa e cum zici ! răspundeam eu. Laponul rîdea mulţumit şi spunea : Cu patruzeci, cincizeci de ani în urmă n-aş fi ştiut să-ţi arăt drumul atît de precis. Aşadar, acum văd mai bine. Apoi se tîra din nou în colibă şi se aşeza iarăşi în faţa focului, mereu plin de încredere că peste cîţiva ani va putea să zărească soarele... Eva, speranţa asta e un lucru tare curios. De pildă, eu sper să uit persoana pe care n-am întîlnit-o pe drum ieri dimineaţă.

— Ce ciudat vorbeşti.

— Fiindcă e a treia noapte. Îţi făgăduiesc, Eva, că mîine o să fiu un alt fel de om. Acum lasă-mă singur. Mîine n-o să mă mai cunoşti, o să rîd şi o să te sărut, copila mea frumoasă. Gîndeşte-te că nu mai trebuie să treacă decît noaptea asta pentru ca să mă fac alt om. Peste cîteva ceasuri, lucrul acesta va fi aievea... Noapte bună, Eva.

— Noapte bună.

Mă lungesc mai aproape de foc şi privesc flăcările. De pe o cetină deasupra mea cade un con de brad şi în acelaşi timp şi o altă rămurică uscată. Noaptea este ca un adînc de necuprins. Închid ochii.

După vreun ceas, simţurile încep să-mi fremete într-un anumit ritm ; vibrez şi eu în tact cu liniştea profundă. Privesc la semiluna care stă pe cer ca o scoică albă şi mă cuprinde un sentiment de iubire faţă de ea ; simt că roşesc. Îi fac astrului

declaraţii, încet şi plin de pasiune... Timp de cîteva minute, inima îmi bate cu putere. Începe să sufle vîntul, o forţă necunoscută agită aerul. Oare ce să fie ? Mă uit în jur, dar nu văd nimic. Vîntul mă cheamă ; inima mea urmează această chemare şi mă simt ca scos din propria mea fiinţă, strîns la un piept nevăzut ; ochii mi se umezesc, tremur — Dumnezeu stă pe undeva pe aproape şi mă priveşte. Aceasta durează cîteva minute. Îmi întorc privirile înapoi ; vibraţia aerului a încetat şi mi se pare că văd ceva asemănător cu spatele unui spirit care intră fără zgomot în pădure...

Cîtva timp lupt împotriva amorţirii simţurilor. Epuizat de orice emoţii, copleşit de oboseală, adorm.

Cînd m-am trezit, noaptea se sfîrşise. O ! umblasem atîta timp într-o stare jalnică, răvăşit de febră, aşteptînd să fiu doborît de boală. Lucrurile îmi apăreau neclare, căci le vedeam cu ochi inflamaţi. O stare de adîncă tristeţe pusese stăpînire pe mine.

Dar acum toate acestea trecuseră.

XXVII

E toamnă. Vara a trecut ; a dispărut tot atît de repede precum venise ; o, cît de repede a trecut. Acum zilele sînt reci ; vînez, pescuiesc şi cînt prin pădure. În unele zile este o ceaţă deasă ce vine dinspre mare şi învăluie totul în semiobscuritate.

Într-o astfel de zi cu ceață, mi s-a întîmplat ceva. În lungile mele peregrinări, m-am rătăcit în pădurea comunei vecine şi aşa am ajuns pînă la casa doctorului. Acolo se aflau oaspeţi : fetele pe care le cunoscusem înainte, tineret care dansa şi se distra de zor.

La un moment dat, a sosit o trăsură care s-a oprit în fața gardului de la grădină ; în trăsură era Edvarda. Cînd m-a zărit, a tresărit. La revedere ! am spus eu încet. Dar doctorul nu m-a lăsat să plec. La început, Edvarda părea jenată de prezenţa mea şi cînd spuneam ceva, lăsa privirile în jos ; dar cu încetul şi-a redobîndit încrederea şi mi-a pus chiar cîteva întrebări. Era foarte palidă ; ceaţa cenuşie şi rece îi acoperea parcă faţa cu un văl. Nu s-a coborît din trăsură.

— Vizita mea e motivată, spuse ea rîzînd. Acum vin de la biserica mare, unde n-am zărit pe nimeni dintre voi ; mi s-a spus că sînteţi aici. Am mers cu trăsura vreo cîteva ore ca să pot da de voi. Mîine seară facem o mică petrecere — baronul pleacă săptămîna viitoare — şi vă invit pe toţi... o să dansăm... mîine seară !

Cu toţii s-au înclinat şi au mulţumit.

Mie mi-a spus :

— Fiţi amabil, veniţi şi dumneavoastră. Nu cumva să trimiteţi în ultimul moment un bilet în care să vă scuzaţi că nu puteţi veni.

Asta nu i-a spus-o nici unuia din ceilalţi. Apoi, curînd, a plecat.

Copleşit de atîta prietenie neaşteptată, m-am retras un moment la o parte ca să-mi savurez

bucuria. După aceea, mi-am luat rămas bun de la doctor şi de la oaspeţii săi şi am plecat spre casă. Cît era de binevoitoare cu mine ! Oare ce puteam să fac pentru ea în schimb ? Mîinile mi-au amorţit, prin încheieturi îmi trecea o răcoare plăcută. Doamne, mi-am zis, iată cum mă pierd de bucurie, nu mai am nici putere să strîng pumnii, ochii mi se umezesc ; oare ce-i de făcut ?... M-am întors acasă abia seara, tîrziu. Apoi m-am dus pe chei şi am întrebat pe un pescar dacă vasul-poştă soseşte cumva pînă a doua zi seara. Nu, poşta venea abia săptămîna viitoare. M-am înapoiat în grabă la cabană şi am început să-mi examinez cu de-amănuntul cel mai bun costum. L-am curăţit şi l-am adus în stare cît se putea mai bună ; în unele locuri se găurise ; plîngeam şi ţeseam găurile.

După ce am terminat, m-am aşezat pe patul de campanie. Această odihnă durează doar o clipă ; îmi vine subit un gînd, sar din pat şi mă opresc, ca lovit, în mijlocul camerei. E iarăşi un truc ! îmi spun în şoaptă. Nu m-ar fi chemat şi pe mine, dacă nu s-ar fi întîmplat să fiu de faţă cînd i-a invitat pe ceilalţi. Şi-apoi, tocmai mie mi-a făcut aluzia cea mai limpede să nu merg, ci să trimit un bilet cu scuze...

N-am dormit toată noaptea şi cînd s-a făcut ziuă am plecat în pădure, răzbit de frig, mort de oboseală şi într-o stare febrilă. Va să zică, se pregăteşte o petrecere la Sirilund ! Ei şi ? N-o să mă duc şi n-o să trimit nici scuze. Domnul Mack este un om care se gîndeşte departe, acum dă o petre-

cere în cinstea baronului, dar eu nu mă duc, e clar ?...

Ceața se întindea deasă peste munți și văi. Picături lipicioase de rouă mi se prinseseră de haine, făcîndu-le grele ; fața îmi era rece și umedă. Doar din cînd în cînd adia cîte un suflu de vînt și făcea ca ceața amorțită să se urce și să coboare, să se urce și să coboare.

Era după-amiază tîrziu, începuse să se întunece și ceața îmi ascundea întregul peisaj din fața ochilor. Nu se mai zărea nici un pic de soare după care aș fi putut să mă orientez. Și astfel, cu gîndul că merg spre casă, am rătăcit timp de mai multe ore ; dar, de fapt, nici nu aveam de ce să mă grăbesc ; cu cel mai desăvîrșit calm, m-am abătut de la drumul cel bun spre locuri necunoscute, prin pădure. În cele din urmă, îmi sprijin pușca de un copac și îmi consult busola. Îmi fixez drumul pe care trebuie să ajung acasă și pornesc la drum. Ora trebuie să fie între opt și nouă.

Și acum, o surpriză.

După vreo jumătate de oră, aud muzică prin ceață ; în cîteva minute recunosc locul : mă aflu chiar în dreptul clădirii principale din Sirilund. Oare să mă fi indus busola în eroare mînîndu-mă tocmai spre locul pe care voiam să-l evit ? O voce cunoscută mă strigă — e doctorul. Sînt condus în salon.

O, de bună seamă că țeava puștii îmi deranjase busola. Mi s-a mai întîmplat așa ceva o dată, în anul acesta. Nu știu ce să cred. Poate că asta mi-a fost soarta.

XXVIII

Toată seara am avut impresia penibilă că nu ar fi trebuit să vin la această petrecere. Sosirea mea aproape că nici nu a fost observată ; toţi erau atît de ocupaţi, Edvarda aproape că nici nu m-a salutat. Am început să beau pahar după pahar şi, cu toate că-mi dădeam seama că nu eram binevenit, nu am plecat.

Domnul Mack zîmbea aproape tot timpul, arborînd o figură dintre cele mai agreabile ; se îmbrăcase în frac, ţinută în care-i stătea bine. Era cînd aici, cînd dincolo în celelalte camere, stătea de vorbă pe rînd cu toţi cei vreo cincizeci de oaspeţi, dansa uneori, glumea şi rîdea. În ochi îi mijeau gînduri tainice.

Întreaga casă răsuna de muzică şi zvon de glasuri. Cinci camere erau ocupate cu oaspeţi şi în plus se mai dansa şi în salonul cel mare. Cînd am sosit eu, cina se terminase. Slujnice preocupate trec în grabă încoace şi încolo cu pahare cu vin, căni de aramă strălucitoare pline de cafea, cu ţigări, pipe, prăjituri şi fructe. Nu s-a făcut economie la nimic. Candelabrele din camere erau pline cu lumînări neobişnuit de groase, care fuseseră turnate tocmai pentru această ocazie ; iar pe deasupra mai ardeau şi lămpile noi cu petrol.

Eva ajuta la bucătărie — am zărit-o în treacăt. Cînd te gîndeşti că şi Eva era acolo !

Baronul se bucura de multă atenţie ; totuşi, păstra o atitudine discretă şi rezervată şi evita să se afişeze. Se îmbrăcase şi el în frac, dar poalele acestuia erau foarte şifonate din cauză că fuse-

seră multă vreme împachetate. Stătea des de vorbă cu Edvarda şi nu o slăbea din ochi ; ciocnea paharul cu dînsa şi-i spunea „domnişoară", întocmai ca şi fetelor pastorului şi celor ale medicului de circumscripţie. Simţeam cum îmi devine din ce în ce mai antipatic — şi de fiecare dată cînd privirile mi se opreau asupra lui, mă întorceam brusc în altă parte, schiţînd cîte o strîmbătură îndurerată şi cam stupidă. Cînd îmi vorbea, îi răspundeam scurt — şi după aceea îmi strîngeam buzele cu putere.

Îmi aduc aminte de un episod din seara aceea. Stăteam de vorbă cu o fată blondă — şi i-am povestit ceva care a făcut-o să rîdă. Fără îndoială, lucrurile pe care le-am spus nu erau de vreo importanţă deosebită, dar poate că în starea mea de uşoară ebrietate am ştiut să le redau într-un mod amuzant. Întorcîndu-mă la un moment dat, o văd pe Edvarda stînd în spatele meu. Mi-a aruncat o privire foarte binevoitoare.

După aceea am observat că a luat-o pe blondină la o parte ca să afle ce-i povestisem. Nu pot să spun cît de bine mi-a făcut privirea Edvardei, după ce toată seara mă simţisem atît de singur. Buna dispoziţie mi-a sporit îndată ; am început să intru în vorbă cu tot mai multe grupuri, să fiu tot mai comunicativ. După cîte ştiu, nu m-am făcut vinovat de nici o abatere de la bunele maniere...

Stăteam afară pe scară cînd, la un moment dat, dintr-una din camere a ieşit Eva, aducînd un platou. M-a văzut, a venit pe scară, m-a mîngîiat pe mîini în grabă, apoi a zîmbit şi s-a întors înăuntru. Nici unul dintre noi nu a spus nimic. Cînd am dat

să mă întorc în salonul de dans, Edvarda stătea pe coridor şi mă privea ţintă. Am intrat.

Deodată o aud spunînd, din prag, cu voce tare :

— Închipuiţi-vă, locotenentul Glahn se distrează dîndu-şi întîlnire cu slujnicele afară, pe scară.

Desigur că o auziseră mai multe persoane. Ea rîdea, ca şi cînd totul ar fi fost doar o glumă ; dar era foarte palidă.

Drept răspuns, am murmurat doar :

— A fost o întîmplare... ea tocmai ieşea... ne-am întîlnit în coridor...

A mai trecut un timp, poate vreun ceas. Cineva a vărsat un pahar pe rochia uneia dintre fete. Îndată ce Edvarda a văzut aceasta, a şi strigat :

— Sînt sigură că Glahn a făcut asta.

Dar nu fusesem eu vinovatul, căci în momentul acela mă aflam tocmai în cealaltă parte a camerei. Am început iarăşi să beau un pahar după celălalt şi m-am ţinut mai mult în apropierea uşii ; acolo nu riscam să stau în calea celor ce dansau.

Baronul continua să capteze atenţia unei mari părţi dintre fete. Spunea că regretă că se grăbise să-şi împacheteze colecţiile. Dar acestea conţineau lucruri interesante, ca de pildă alge din Marea Albă, probe de argilă din insulele Korholmer, apoi cîteva roci foarte interesante din fundul mării. Fetele se uitau curioase la butonii de la manşete, pe care se afla gravată coroana cu cinci diamante, simbol al titlului său de baron. Cît despre doctor, acesta nu se mai bucura de nici o atenţie deosebită, nici măcar vorba sa de duh „Moarte şi chinuri" nu mai avea nici un succes. Totuşi, de cîte ori vorbea Edvarda, el se afla la post, îi corecta greşelile de

limbă, o punea în încurcătură în problemele mai delicate, o domina cu o superioritate conştientă.

La un moment dat, ea spuse :

— ...chiar pînă ce trec peste valea Acheronului.

Iar doctorul întrebă :

— Peste ce ?

— Peste valea Acheronului. Nu-i corect spus ?

— Am auzit vorbindu-se cîteodată despre *rîul* Acheron. Desigur că asta vrei să spui.

Mai tîrziu, a spus că are o privire pătrunzătoare — „ca a unor ochi de..."

— ...de rîs, interveni doctorul.

— Da, da, ochi de rîs, spuse ea.

Apoi doctorul zise :

— Mulţumeşte-mi că te-am salvat. Sînt sigur că ai vrut să spui „ochi de argus".

Baronul a ridicat din sprîncene şi l-a privit mirat prin ochelarii săi cu lentile groase. Poate că nu mai auzise niciodată astfel de bagatele. Dar doctorul se făcea că nu vede nimic. În fond, ce-i păsa lui de baron !

Continuam să stau lîngă uşă. În salon, dansul era în toi. Am reuşit să leg un crîmpei de conversaţie cu institutoarea fetelor pastorului. Am vorbit despre războiul din Crimeea, despre evenimentele din Franţa, despre împăratul Napoleon al III-lea şi despre protecţia pe care acesta le-o acordă turcilor ; interlocutoarea mea citise ziarele în timpul verii şi putea să-mi spună noutăţi. Ne aşezăm pe o canapea şi continuăm conversaţia

Edvarda se apropie de noi, se opreşte în faţa mea şi spune :

— Trebuie să mă scuzaţi, domnule locotenent, că v-am surprins afară pe scară. Dar n-o s-o mai fac niciodată.

Apoi rîse, dar evită să mă privească în faţă.

— Domnişoară Edvarda, zău, încetaţi o dată cu asta.

Mi-a vorbit cu „dumneavoastră" ; asta nu prezicea nimic bun — apoi, şi expresia feţei o trăda că este pornită. Gîndindu-mă la doctor, am dat din umeri, aşa cum ar fi făcut el. Ea mai spuse :

— Dar de ce nu ieşiţi în bucătărie ? O găsiţi pe Eva acolo. Mi se pare că acolo e locul dumneavoastră.

Apoi mi-a aruncat o privire plină de ură.

Nu fusesem la multe petreceri, dar la puţinele la care m-am dus, nu am auzit pe nimeni vorbind cu un astfel de ton. Am spus :

— Nu credeţi, domnişoară Edvarda, că e posibil ca sensul cuvintelor dumneavoastră să fie înţeles altfel decît aţi dori în realitate ?

— Nu... adică de ce ? S-ar putea, dar ce vreţi să spuneţi ?

— Cîteodată vorbiţi atît de nechibzuit ! De pildă, acum mi s-a părut că îmi indicaţi în modul cel mai serios tocmai bucătăria ca fiind locul unde să mă duc. Or, fireşte că nu aţi intenţionat de fapt aceasta ; a fost o confuzie. Eu ştiu foarte bine că nu aţi avut de gînd să fiţi insolentă.

Ea se îndepărtează cu cîţiva paşi. Puteam să observ că se gîndea tot timpul la ceea ce îi spusesem. Deodată se întoarce. Apoi spune, cu răsuflarea tăiată :

— N-a fost nici un fel de confuzie, domnule locotenent ; aţi auzit bine ; într-adevăr, v-am indicat bucătăria !

— Vai, Edvarda ! izbucneşte institutoarea, speriată.

Apoi am început din nou să vorbesc despre război şi situaţia din Crimeea ; dar gîndurile îmi erau departe. Beţia îmi trecuse, dar continuam totuşi să mă simt ameţit. Pămîntul îmi fugea de sub picioare şi, ca de atîtea ori, mi-am pierdut din nou calmul. Mă ridic de pe canapea şi dau să plec. Doctorul mă opreşte.

— Chiar în momentul acesta am auzit pe cineva lăudîndu-te.

— Lăudîndu-mă ? Cine ?

— Edvarda. Uite-o, mai e acolo în colţ — şi te priveşte şi acum cu ochii strălucitori. N-o să uit niciodată privirile astea îndrăgostite. Susţine sus şi tare că te admiră.

— Foarte bine, am răspuns eu rîzînd. Vai, în momentul acela toate gîndurile îmi erau răvăşite. M-am apropiat de baron, m-am plecat asupra lui ca şi cum aş vrea să-i şoptesc ceva şi, cînd a fost destul de aproape, l-am scuipat în ureche. El a tresărit şi s-a holbat la mine, năuc. Mai tîrziu am văzut că i-a povestit Edvardei cele întîmplate şi că ea s-a supărat. Desigur, se gîndea la pantoful pe care i-l aruncasem în apă, la ceştile şi la paharele pe care am avut ghinionul să le sparg, la toate celelalte cusururi ale mele în ceea ce priveşte bunele maniere ; desigur că toate acestea i-au venit din nou în minte. Îmi era ruşine, îmi dădeam seama că se terminase cu mine ; oriîncotro mă întorceam, în-

tîlneam priviri speriate sau mirate. Fără să-mi mai iau rămas bun, chiar fără să spun cuiva vreun cuvînt de mulţumire, m-am strecurat afară din casă şi am plecat.

XXIX

Baronul urmează să plece ; foarte bine ! O să-mi încarc puşca, o să mă urc în munţi şi o să trag o salvă în cinstea lui şi a Edvardei. O să sfredelesc o gaură adîncă într-o stîncă de la marginea mării şi tot în cinstea lor o să arunc în aer un bloc enorm, care apoi să se prăbuşească în mare cu un zgomot asurzitor, chiar în momentul în care vaporul va trece prin apropiere. Cunosc un loc, o crăpătură în stîncă, pe unde s-au mai rostogolit pietre şi înainte, ajungînd pe drum bătătorit pînă la mare. Jos, la poalele stîncii, se află un debarcader.

— Două burghiuri pentru minat, îi spun fierarului.

Iar acesta îmi ascute două burghiuri...

Eva a fost pusă să mîne unul dintre caii domnului Mack de la moară pînă la debarcader şi înapoi. Munceşte ca un bărbat : cară saci cu grîne şi făină. O întîlnesc — şi faţa ei catifelată arată minunat. Doamne, şi cîtă dragoste i se poate citi în zîmbet ! Ne întîlneam în fiecare seară.

— Arăţi ca şi cînd nu ai avea nici o grijă, Eva, iubito !

— Îmi spui iubită ! Nu sînt decît o femeie fără învăţătură, dar o să-ţi fiu credincioasă. O să-ţi fiu

credincioasă, chiar dacă m-ar costa viaţa. Domnul Mack e din zi în zi tot mai rău, dar mie nu-mi pasă ; ţipă furios, dar eu nu-i răspund. Nu de mult m-a apucat de braţ. Era alb ca varul de mînie... Dar am, totuşi, o grijă.

— Ce grijă ?

— Domnul Mack te ameninţă. Mi-a spus : „Aha, te gîndeşti la locotenent !" Îi răspund : „Da, sînt a lui." Apoi el zice : „Aşteaptă numai, că-i fac eu vînt !" Asta a spus-o ieri.

— Nu-i nimic ; lasă-l să ameninţe... Eva, mă mai laşi să văd dacă picioarele îţi sînt tot atît de frumoase ? Închide ochii şi lasă-mă să văd !

Apoi, cu ochii închişi, mă ia pe după gît. O cuprinde un tremur. O duc în pădure. Calul stă şi aşteaptă.

XXX

Sînt sus pe stîncă şi sfredelesc o gaură ca să aşez mina. În jurul meu, atmosfera de toamnă este limpede ca un cristal. Loviturile ciocanului asupra burghiului răsună la intervale egale. Esop mă priveşte cu ochi miraţi. Prin piept îmi trece din cînd în cînd cîte un val de mulţumire ; nimeni nu ştie că sînt aici, în locul acesta pustiu.

Păsările călătoare au plecat ; drum bun şi întoarcere plăcută ! Numai piţigoii şi cîte o brumăriţă se mai aţin prin pietriş şi tufişuri : pippip ! Totul s-a schimbat atît de mult ; mesteacănul pi-

tic se profilează roşu ca sîngele pe fundalul cenuşiu al stîncilor, ici un clopoţel, colo o zburătoare care se leagănă uşor pe deasupra firelor de iarbă-neagră. Iar pe deasupra, cu gîtul întins, pluteşte un vultur de mare, îndreptîndu-se spre stînci.

Cînd se înserează, îmi ascund uneltele sub o piatră şi mă odihnesc. Totul aţipeşte, dinspre nord răsare luna, acum plină ; munţii aruncă umbre gigantice. Astrul pare o insulă în flăcări, este o figură de rebus rotundă şi din alamă, pe lîngă care trec şi care uimeşte. Esop dă semne de nerăbdare.

— Ce vrei, Esop ? Nu vezi că sînt ostenit de necazurile mele, că vreau să te uit, să le înec ? Îţi poruncesc să stai cuminte, nu vreau să fiu deranjat !

Eva mă întreabă : Te mai gîndeşti din cînd în cînd la mine ? Îi răspund : Numai la tine. Ea întreabă din nou : Şi îţi face plăcere să te gîndeşti la mine ? Îi spun : Numai plăcere, nimic altceva decît plăcere. Apoi ea spune : Începi să încărunţeşti. Iar eu îi răspund : Da, încep să încărunţesc. Apoi Eva întreabă : Încărunţeşti din pricina unui lucru la care te gîndeşti ? La aceasta răspund : Poate. În cele din urmă, Eva spune : Atunci nu te gîndeşti numai la mine... Esop stai liniştit, mai bine îţi povestesc altceva...

Dar Esop adulmecă puternic în jos spre vale, scheaună şi mă trage de haine. Cînd, în sfîrşit, mă ridic, nici nu ştiu cum să o iau mai iute la drum. Pe deasupra pădurii se profilează ceva roşu, încep să merg din ce în ce mai repede, în cele din urmă zăresc un foc, un rug uriaş. Mă opresc uluit — cabana mea este în flăcări.

XXXI

Incendiul a fost isprava domnului Mack, de aceasta mi-am dat seama chiar din primul moment. Îmi ardeau pieile de animale şi penele de păsări, vulturul meu împăiat ; totul era în flăcări. Acum ce-i de făcut ? Două nopţi am dormit sub cerul liber, fiindcă nu voiam să apelez la ospitalitatea proprietarului din Sirilund. În cele din urmă, m-am hotărît să închiriez în apropiere de debarcader o baracă părăsită a unor pescari, ale cărei crăpături le-am astupat cu muşchi uscat. O grămadă de iarbă-neagră, culeasă de pe stînci, îmi slujea drept pat. Astfel, aveam din nou un adăpost.

Edvarda mi-a trimis vorbă că auzise de necazul meu şi că, în numele tatălui ei, îmi oferea o cameră la Sirilund. Edvarda mişcată ? Edvarda făcînd gesturi nobile ? N-am dat nici un răspuns. Mulţumesc lui Dumnezeu, acum nu mai eram fără adăpost — şi încercam chiar un sentiment de bucurie că nu dau curs ofertei Edvardei. Într-o zi, am întîlnit-o braţ la braţ cu baronul ; i-am privit pe amîndoi drept în faţă şi i-am salutat în treacăt. Ea s-a oprit şi m-a întrebat :

— Nu vreţi să locuiţi la noi, domnule locotenent ?

— Acum m-am instalat în noua locuinţă, am răspuns eu şi m-am oprit.

Mă privea şi răsufla agitată.

— Nici la noi nu aţi fi fost prea deranjat, spuse ea.

Parcă mi s-a înfiripat în inimă dorința de a-i adresa un „mulțumesc“, dar nu eram în stare să spun nimic.

Baronul merse încet mai departe.

— Poate nu vreți să mă mai vedeți de loc acum ? întrebă ea.

— Vă mulțumesc, domnișoară Edvarda, fiindcă mi-ați oferit adăpost, după ce mi-a ars cabana, am spus eu. Oferta am socotit-o cu-atît mai generoasă cu cît desigur că necazul acesta nu a fost o consecință a bunelor intenții ale tatălui dumneavoastră față de mine. Îi vorbeam cu capul descoperit. Ea a exclamat :

— Dar, pentru Dumnezeu, Glahn, nu vrei să mă mai vezi niciodată ?

Atunci se auzi vocea baronului.

— Vă cheamă baronul, am spus eu și am salutat ceremonios.

Apoi m-am dus sus pe stîncă, la mina mea. Nimic, nimic n-o să mă mai facă să-mi pierd cumpătul. Pe drum m-am întîlnit cu Eva. I-am spus : Uite că domnul Mack nu va reuși să mă gonească de-aici. A dat foc cabanei mele, și iată că am alta... Ea ducea în mînă o bidinea și o găleată cu gudron. Dar ce-i cu astea ?

Domnul Mack pusese să i se construiască o barcă, și aceasta se afla acum la debarcaderul de la poalele stîncii. Eva trebuia să vopsească barca cu gudron.

— Dar de ce tocmai la debarcader ? De ce nu mai bine la chei ?

— Domnul Mack a poruncit așa...

— Eva, Eva, iubito, au făcut o sclavă din tine

şi tu tot nu te plîngi ! Zîmbeşti din nou şi din surîsul tău se revarsă un adevărat torent de viaţă, cu toate că eşti sclavă.

Cînd am sosit la mina mea, am avut o surpriză. Am observat că trecuse cineva pe acolo ; am cercetat cu atenţie pietrişul şi nisipul din jur şi am recunoscut urmele ghetelor lungi şi ascuţite ale domnului Mack. Oare ce-o fi adulmecînd el pe aici ? m-am întrebat şi apoi m-am uitat în jur. Dar nu se zărea nimeni. Atunci bănuielile mi s-au risipit.

Şi am început să bat mai departe în burghiu, fără să-mi dau seama ce nenorocire pregăteam prin aceasta.

XXXII

A sosit vasul-poştă. Mi-a adus uniforma. În seara aceleiaşi zile, vaporul urma să plece cu baronul şi cu toate lăzile acestuia în care erau împachetate scoici şi diferite specii de alge. Deocamdată, se încărcau de pe chei butoaie cu heringi şi ulei.

Iau puşca şi pun pulbere multă în amîndouă ţevile. După aceea zîmbesc cu înţeles şi plec sus, pe stîncă. După ce sosesc acolo, umplu cu pulbere şi mina mea ; apoi zîmbesc la fel ca înainte. Acum totul era pregătit. M-am aşezat să aştept.

Am stat aşa cîteva ore în şir. Zgomotul neîntrerupt al macaralei de pe punte, care era cînd ridicată cînd coborîtă, se auzea bine pînă sus la mine.

începe să se însereze. În cele din urmă, sună și sirena spre a anunța că totul este încărcat și că vasul urmează să se pună în mișcare. Mai am de așteptat vreo cîteva minute. Luna nu răsărise încă și mă holbam cu desperare prin întunericul ce se așternea tot mai dens.

Cînd vîrful prorei a apărut pe după insulă, am aprins fitilul și m-am depărtat repede. Trece ca la un minut. Deodată, răsună o bubuitură, o ploaie de schije de piatră este împroșcată în aer, stînca se cutremură, un bloc enorm se prăbușește cu un zgomot asurzitor în adîncuri. Ecoul exploziei răsună pînă departe, în munți. Apoi iau pușca și trag un foc dintr-o țeavă ; ecoul răsună din mai multe direcții. După cîteva clipe mai trag un foc și din cealaltă țeavă ; aerul vibrează puternic și ecoul este dus pînă departe. Ai fi zis că toți munții din jur salutau într-o ovație prelungită vaporul care pleca. Încetul cu încetul, aerul se liniștește, ecoul se stinge și totul se cufundă din nou în tăcere. Vasul dispare în întuneric.

Mai continuu, un timp, să fiu în prada unei tensiuni ciudate ; îmi iau burghiurile și pușca subsuoară și încep să cobor. Simt că genunchii mi s-au înmuiat. O iau pe drumul cel mai scurt și merg tot timpul pe urma fumegîndă, lăsată de colosul de piatră în timpul rostogolirii sale. Esop scutură din cap ; mirosul de încins îl face să strănute.

Cînd ajung jos, la debarcader, un tablou cu totul neașteptat îmi pricinuiește o emoție atît de profundă, cum nu mai simțisem niciodată în viață ; blocul de stîncă prăbușit în mare, sfărîmase o

barcă, iar alături zăcea Eva — Eva sfîrtecată de schije, mutilată îngrozitor la piept şi la abdomen. Murise pe loc.

XXXIII

Ce altceva să mai scriu ? Zile întregi nu am mai tras nici un singur foc de armă, proviziile mi se terminaseră. Stăteam retras în baracă şi nu mă gîndeam cîtuşi de puţin la mîncare. Corpul neînsufleţit al Evei a fost dus la biserică într-o barcă vopsită în alb a domnului Mack. M-am dus la înmormîntare pe jos, pe drumul cimitirului, de-a lungul ţărmului.

Eva a murit. Îţi mai aminteşti de căpşorul ei de fetiţă, de pieptănătura ei ca de călugăriţă ? Venea atît de tiptil, îşi punea jos legătura de lemne şi zîmbea. Şi cît de intens fremăta de viaţă acest zîmbet ! Taci o dată, Esop, că-mi aduc aminte de o poveste veche, de acum patru generaţii, de pe vremea Iselinei, cînd preot era Stamer.

O fată era închisă în turnul unui castel. Iubea pe un senior. De ce ? Întrebaţi vîntul şi stelele, întrebaţi-l pe Dumnezeu, stăpînul vieţii... nimeni altul nu cunoaşte aceste mistere. Iar seniorul acesta era prietenul şi iubitul ei ; dar, într-o bună zi, el a văzut altă fată şi atunci sentimentele i s-au schimbat.

Pe prima o iubise ca un adolescent ; îi spunea că este îngerul său păzitor, porumbiţa lui şi că îmbrăţişarea ei este fierbinte. El a zis : Dăruieşte-mi inima ! Şi ea a făcut aceasta. Apoi el a zis : Pot

să-ţi cer ceva, iubita mea ? Iar ea a răspuns fermecată : Da. I-a dat totul, dar el nu i-a mulţumit.

Pe cealaltă o iubea ca un sclav, ca un nebun şi ca un cerşetor. De ce ? Întrebaţi praful de pe drum, frunzele care cad, întrebaţi-l pe Dumnezeu cel nepătruns, care este stăpînul vieţii, căci nimeni altul nu cunoaşte aceste lucruri. Ea nu i-a dat nimic, absolut nimic şi totuşi el i-a fost recunoscător. Ea spunea : Dăruieşte-mi liniştea ta sufletească şi mintea ta ! Iar lui îi părea nespus de rău că nu-l ruga să-i dea şi viaţa.

Iar fata lui era închisă într-un turn...

— La ce te gîndeşti, fato, zîmbeşti ?

— Mă gîndesc la ceva ce s-a întîmplat acum zece ani. Atunci l-am întîlnit.

— Îţi mai aduci aminte de el ?

— Da, îmi mai aduc aminte.

Şi timpul trece...

— Ce faci, fato ? De ce zîmbeşti ?

— Îi cos numele pe o pînză.

— Al cui nume ? Al aceluia care te-a închis ?

— Da, acela pe care l-am întîlnit acum douăzeci de ani.

— Îţi mai aduci aminte de el ?

— Îmi mai aduc aminte de el ca şi pînă acum.

Şi timpul trece.

— Ce mai faci tu, fată închisă ?

— Îmbătrînesc şi nu mai văd ce cos. Rad varul de pe perete şi din el îi fac un urcior, un mic dar.

— Despre cine vorbeşti ?

— Despre iubitul meu, care m-a închis aici, în turn.

— Şi tu zîmbeşti fiindcă te-a închis aici ?

— Mă gîndesc la ceea ce o să spună. Ei, o să spună el, iubita mea de altădată mi-a trimis un urcior ; nu m-a uitat nici după treizeci de ani.

Şi timpul trece...

— Dar cum aşa, femeie închisă, nu faci nimic şi zîmbeşti ?

— Am îmbătrînit şi nu mai văd. Acum nu mai fac nimic, ci doar mă gîndesc.

— Te gîndeşti la acela pe care l-ai cunoscut acum patruzeci de ani ?

— La acela pe care l-am întîlnit cînd eram tînără. Poate că de-atunci au trecut vreo patruzeci de ani.

— Dar nu ştii că a murit ? Păleşti, sărmană bătrînă, nu răspunzi, buzele ţi s-au învineţit, nici nu mai respiri...

Aşa a fost povestea mea ciudată cu fata închisă în turn... Stai puţin Esop, am uitat ceva : Într-o zi, ea a recunoscut vocea iubitului în curte ; a căzut în genunchi şi a roşit. Atunci avea patruzeci de ani...

Te înmormîntez, Eva, şi sărut cu smerenie nisipul de pe mormîntul tău. O rază de soare îmi străbate prin amintire ori de cîte ori mă gîndesc la tine ; cînd îmi aduc aminte de zîmbetul tău, mă simt parcă învăluit de binecuvîntare. Tu dădeai totul fără nici o osteneală, pentru că fiinţa ta era plină de bucuria vieţii. Iar altele, care îmi refuză pînă şi favoarea de a-mi arunca o privire, pot să pună cu totul stăpînire pe mine. De ce ? Întrebaţi cele douăsprezece luni ale anului, vapoarele de pe mare, întrebaţi-l pe Dumnezeul cel nepătruns, care stăpîneşte inimile...

XXXIV

Cineva m-a întrebat :

— Nu mai vînaţi ? Esop fuge prin pădure, aleargă după un iepure.

Am spus :

— Du-te dumneata şi împuşcă-l pentru mine.

Au trecut cîteva zile. M-a vizitat domnul Mack. Avea ochii înfundaţi în orbite şi faţa îi era pămîntie. Mi-am zis : Oare sînt într-adevăr în stare să citesc gîndurile oamenilor, sau nu e adevărat ? Nu mai ştiu nici eu.

Domnul Mack mi-a vorbit despre prăbuşirea unei stînci, despre catastrofa, datorită unui accident, unei împrejurări triste, pentru care eu nu purtam nici o vină.

— Dacă există cineva, am spus, care a vrut cu orice preţ să mă despartă de Eva, atunci şi-a atins scopul. Dumnezeu să-l pedepsească !

Domnul Mack m-a privit pieziş, bănuitor şi a mormăit ceva despre înmormîntarea cea frumoasă, pentru care nu fuseseră precupeţite nici un fel de cheltuieli.

Îi admiram remarcabila supleţe.

Mi-a respins oferta de a-i plăti barca sfărîmată.

— Dar, am spus eu, nu doriţi să vă plătesc despăgubiri măcar pentru găleata cu gudron şi pentru bidinea ?

— Nu, dragă domnule locotenent. Cum puteţi să vă gîndiţi la asta ! Mă privea cu ochi plini de răutate.

Pe Edvarda nu am văzut-o timp de trei săptămîni... Ba da, am zărit-o odată în prăvălie. Mă dusesem să cumpăr pîine ; ea se afla în dosul tejghelei şi scotocea prin nişte mărfuri. În prăvălie nu se mai aflau decît cei doi vînzători.

Am salutat cu voce tare şi ea şi-a ridicat privirile, dar nu a răspuns nimic. Atunci m-am hotărît să nu cumpăr pîine în prezenţa ei. M-am întors către vînzători şi am cerut, în schimb, alice şi praf de puşcă. În timp ce mi se cîntăreau, n-o slăbeam din ochi.

O rochie cenuşie, mult prea strîmtă, cu butonierele cam uzate ; sînii mici i se agitau puternic. Cît de mult crescuse în timpul verii ! Fruntea îi devenise gînditoare, arcurile sprîncenelor i se desenau pe faţă ca două enigme. Mişcările ei trădau acum mai multă maturitate. I-am privit mîinile ; expresia degetelor lungi şi fine m-a răscolit adînc, făcîndu-mă să tremur. Continua să scotocească prin lucrurile acelea.

Doream ca Esop să se fi dus la ea după tejghea şi s-o fi recunoscut ; l-aş fi chemat îndată înapoi şi mi-aş fi cerut scuze ; oare ce ar fi răspuns atunci ?

— Poftiţi, făcu vînzătorul.

Am plătit, mi-am luat cele două pachete şi am salutat din nou. Ea şi-a ridicat privirile, dar nu a răspuns nici de data asta. Ei da, mi-am zis ; poate că acum s-a şi logodit cu baronul. Şi am plecat fără să fi cumpărat pîine.

Cînd am ajuns afară, am aruncat o privire în sus, spre fereastră. Dar nimeni nu se uita după mine.

XXXV

Într-una din nopţi a nins — şi în baracă a început să fie frig. Îmi pregăteam mîncarea pe o vatră, dar lemnele ardeau prost şi prin pereţi trăgea puternic, cu toate că astupasem crăpăturile cît putusem mai bine. Toamna se sfîrşise şi acum zilele erau scurte. Prima zăpadă s-a dus, topită de razele soarelui şi pămîntul s-a zvîntat din nou, dar nopţile erau reci şi apa îngheţa. Apoi toate ierbunile şi insectele au pierit.

Oamenii se învăluiau într-o tăcere misterioasă ; deveniseră meditativi, li se putea citi din priviri că acum nu mai aşteptau decît sosirea iernii. Din insula unde se usca peştele nu se mai auzea nici un strigăt, în port nu se zărea nici o mişcare, totul se pregătea de lunga noapte boreală, cînd soarele doarme cufundat în mare. Bătăile vîslelor unei bărci izolate făceau un zgomot înăbuşitor.

O fată se apropia de ţărm.

— Unde-ai fost, fetiţo ?

— Nicăieri.

— Nicăieri ? Ascultă, te recunosc, te-am întîlnit astă-vară.

Ea trase la mal, coborî şi legă barca.

— Păzeai caprele, ţeseai la un ciorap, te-am întîlnit într-o noapte.

Obrajii i se îmbujorează uşor şi rîde jenată.

— Fetiţa mea, vino înăuntru în colibă şi lasă-mă să te privesc. Te cheamă Henriette.

Dar ea îşi vede de drum fără să spună un cuvînt. Toamna, apoi iarna, au pus stăpînire pe ea ; simţurile îi erau acum amorţite.

Între timp, soarele coborîse în mare.

XXXVI

Mi-am pus pentru prima dată uniforma şi am plecat la Sirilund. Inima îmi bătea puternic.

Îmi aminteam de tot ce se petrecuse în prima zi, cînd Edvarda s-a repezit la mine şi m-a îmbrăţişat în văzul tuturor ; timp de patru luni m-a tot amăgit în fel şi chip ; ajunsese să-mi scoată peri albi. Era oare vina mea ? Da, căci m-am lăsat călăuzit greşit de steaua mea. Îmi ziceam : O, cît de mult s-ar amuza, dacă i-aş cădea la picioare şi i-aş mărturisi taina inimii mele ! Mi-ar oferi un scaun, ar cere să mi se aducă vin iar în momentul în care am ciocni paharele, ar spune : Domnule locotenent, vă mulţumesc pentru orele petrecute împreună, n-o să le uit niciodată ! În clipa următoare, văzîndu-mă bucuros, văzînd că încep iarăşi să nutresc puţină speranţă, se va preface că bea, dar va pune paharul jos, neatins. Şi nu-mi va ascunde faptul că nu a băut, ba chiar va face în aşa fel încît să văd aceasta. Aşa este ea.

Fie ce-o fi ! ceasul de pe urmă tot va suna în curînd.

Pe drum spre Sirilund, îmi continuam şirul gîndurilor : Uniforma o va impresiona, tresele sînt noi şi frumoase. Sabia va zăngăni pe parchet... Mă cu-

prinde o bucurie nervoasă şi îmi şoptesc : Cine ştie ce se mai poate întîmpla ! Mi-am ridicat capul şi am schiţat un gest hotărît : Nici o umilinţă în plus ! Sentimentul de demnitate în primul rînd ! Orice s-ar întîmpla, o să arăt perfect indiferent. Scuzaţi-mă, stimată domnişoară, că nu vă cer mîna...

Domnul Mack mi-a ieşit în întîmpinare în curte. Mi s-a părut că ochii i se înfundaseră şi mai mult în orbite, că era şi mai încărunţit.

— Plecaţi ?... Zău aşa ?... De altfel, în ultimul timp nu aţi fost prea bine instalat... V-a ars cabana...

Zîmbea. Mi se părea că îl am în faţă pe omul cel mai înţelept din lume.

— Intraţi, domnule locotenent, Edvarda e înăuntru. Da, la revedere. Ne întîlnim din nou pe chei, cînd pleacă vasul. Apoi s-a îndepărtat cu capul aplecat, gînditor, fluierînd uşor...

Edvarda citea în salon. Văzîndu-mi uniforma, a avut un moment de surpriză, m-a privit dintr-o parte, ca o pasăre, şi chiar a roşit. Gura i-a rămas deschisă.

— Vin să-mi iau rămas bun, am spus eu în cele din urmă.

S-a ridicat îndată şi am observat că cuvintele mele au avut un oarecare efect asupra ei.

— Glahn, vrei să pleci ? Acum ?

— De îndată ce soseşte vasul. O iau de mînă, de amîndouă mîinile. Mă cuprinde o emoţie inutilă, izbucnesc : „Edvarda !“ şi o privesc cu ardoare.

Dar în acelaşi moment iat-o iarăşi rece şi ermetică... Mi se împotrivea cu întreaga ei fiinţă ; s-a ridicat în picioare, iar eu stăteam în faţa ei ca un

cerşetor. I-am lăsat mîinile. Îmi aduc aminte că am repetat de mai multe ori, în mod mecanic : Edvarda ! Edvarda ! iar atunci cînd a întrebat : Da, ce vrei să spui ? n-am putut să-i explic nimic.

— Aşadar, vrei să pleci ? întrebă ea din nou. Şi-atunci, cine-o să vină la anul ?

— Un altul, am răspuns eu. Cabana va fi desigur reconstruită.

Un moment de pauză. Apoi ea întinde mîna după o carte de citit.

— Îmi pare rău că tata nu-i acasă, spuse ea. Dar o să-i transmit salutări din partea dumitale.

La aceasta nu am răspuns nimic. Am făcut un pas înainte, i-am strîns mîna încă o dată şi am spus:

— Rămîi cu bine, Edvarda.

— Drum bun.

Am deschis uşa şi m-am făcut că plec. Ea şedea cu cartea în mînă şi citea ; citea într-adevăr şi întorcea foile. Rămasul meu bun nu făcuse nici o impresie asupra ei.

Am tuşit.

Atunci s-a întors şi a întrebat mirată :

— Nu ai plecat ? Mi s-a părut că ai plecat.

Ştie Dumnezeu, dar parcă surpriza i-a fost prea mare ca să poată fi luată drept autentică ; am avut impresia că ştiuse tot timpul că stăteam în spatele ei.

— Acum plec, am spus eu.

Atunci s-a ridicat de pe scaun şi s-a apropiat de mine.

— Aş ţine să am o amintire de la dumneata. M-am gîndit să te rog ceva... dar poate că e prea mult. Vrei să mi-l dai pe Esop ?

Fără să ezit, am spus că da.

— Atunci poate vrei să vii cu el mîine, spuse ea.

Am plecat.

M-am uitat în sus spre fereastră. Nimeni.

Acum totul se sfîrşise...

Ultima noapte în baracă. Eram frămîntat de gînduri ; număram orele. Dimineaţa mi-am pregătit ultimul mic dejun. Ziua se anunţa rece.

Oare de ce mă rugase să-i aduc personal cîinele ? Voia cumva să stea de vorbă cu mine, să-mi spună ceva la despărţire ? Nu mai aveam ce să aştept. Şi cum o să se poarte oare cu Esop ?... Esop, Esop, o să te tortureze. Poate că din pricina mea o să te biciuiască ; poate că o să te şi mîngîie, dar în orice caz o să te bată şi cînd va fi şi cînd nu va fi nevoie ; o să-i devii insuportabil.

L-am chemat pe Esop la mine, l-am mîngîiat, i-am apropiat capul de al meu şi am pus mîna pe puşcă. Bietul animal a început să scîncească de bucurie, crezînd că mergem la vînătoare. Am apropiat ţeava puştii de ceafa lui Esop şi am apăsat pe trăgaci. Apoi am tocmit un om să-i ducă Edvardei cadavrul cîinelui meu.

XXXVII

Vasul-poştă urma să plece după-amiaza. M-am dus jos, pe chei ; lucrurile mele erau la bord. Domnul Mack mi-a strîns mîna şi mi-a prezis că vremea va fi bună, frumoasă chiar ; că şi lui i-ar face plăcere să călătorească pe o vreme ca asta. A apă-

rut şi doctorul, însoţit de Edvarda. Genunchii au început să-mi tremure.

— Am vrut să vedem dacă v-aţi instalat bine pe vapor, făcu doctorul.

Le-am mulţumit.

Edvarda m-a privit drept în faţă şi mi-a spus :

— Trebuie să vă mulţumesc pentru cîinele dumneavoastră. Îşi strînse buzele atît de tare încît se albiră. Din nou îmi spusese „dumneavoastră".

— Cînd pleacă vaporul ? întrebă doctorul pe un marinar.

— Peste o jumătate de oră.

Nu am spus nimic.

Edvarda se plimba agitată încoace şi încolo.

— Doctore, nu plecăm o dată acasă ? a întrebat ea. Am făcut ce era datoria mea.

— Ţi-ai îndeplinit datoria, spuse doctorul.

Ea rîse, umilită de mania doctorului de a o corecta şi răspunse :

— Dar nu m-am exprimat aproape la fel ?

— Nu, răspunse el sec.

Mi-am aţintit privirile asupra doctorului. Omul acesta mărunţel avea o atitudine rece şi categorică ; îşi fixase o anumită linie de conduită şi o urma neabătut pînă la capăt. Şi dacă, totuşi, pierdea partida ? În orice caz, n-o să-şi arate decepţia ; fizionomia nu-i trăda niciodată sentimentele.

Începea să se însereze.

— Rămîneţi cu bine, am spus eu. Şi vă mulţumesc pentru fiecare zi în parte.

Edvarda se uita la mine fără să spună un cuvînt. Apoi şi-a întors privirile şi a început să cerceteze vaporul.

Am coborît în şalupă. Edvarda mai stătea pe chei. Cînd am ajuns la bord, doctorul mi-a strigat : Drum bun ! Am privit spre ţărm ; chiar în momentul acela, Edvarda pornea spre casă. Mergea repede ; îl lăsase pe doctor mult în urmă. O vedeam pentru ultima dată.

Un val de melancolie mi-a cuprins inima...

Vaporul luase viteză : mai zăream încă firma domnului Mack : „Depozit de sare şi de butoaie goale". Dar în curînd literele nu se mai văzură desluşit. Apoi a răsărit luna şi stelele, de jur împrejur au apărut munţii şi, cu ei, pădurile nesfîrşite. Acolo e moara, acolo fusese cabana mea, care a căzut pradă flăcărilor ; piatra cea mare, cenuşie continuă să rămînă singură pe locul incendiului. Iselin, Eva...

Noaptea boreală se întinde peste munţi şi văi.

XXXVIII

Am scris toate acestea ca să-mi trec timpul. Îmi aduc aminte cu plăcere de vara petrecută în Nordland, cînd număram de multe ori ceasurile, care totuşi treceau atît de repede ; totul e schimbat, zilele parcă nu se mai sfîrşesc.

Mai trăiesc încă şi azi clipe de veselie, dar am impresia că timpul s-a oprit în loc şi nu înţeleg cum poate să stea aşa, încremenit. Sînt ofiţer în retragere, sînt liber ca un prinţ, totul este bine,

întîlnesc o mulţime de oameni, merg cu trăsura, din cînd în cînd închid cîte un ochi şi scriu cu degetul arătător, sus pe bolta cerului, gîdil luna sub bărbie şi mi se pare că ea rîde în hohote de plăcere. Totul îmi zîmbeşte. Destup cîte o sticlă şi invit la mine oameni bine dispuşi.

Cît despre Edvarda, la ea nu mă mai gîndesc. După atîta vreme, de ce n-aş fi uitat-o cu desăvîrşire ? Doar am amor propriu. Iar cînd cineva mă întreabă dacă am griji, îi răspund printr-un „nu" energic...

Cora stă la picioarele mele şi mă priveşte. Mai demult a fost Esop, acum e Cora. Ceasul ticăie pe cămin, prin ferestrele deschise pătrunde zgomotul străzii. Apoi se aude un ciocănit la uşă şi factorul îmi înmînează un plic pecetluit cu o coroană. Ştiu de unde vine. Ghicesc pe loc cuprinsul — sau poate am visat totul într-o noapte de insomnie. Dar în plic nu aflu nici o scrisoare ; sînt numai două pene verzi.

Deodată, mă trec fioni reci. Două pene verzi ! îmi zic. Ei, şi ce să fac cu ele ? Dar de ce mă ia cu frig ? Trage al naibii prin ferestrele astea.

Le închid.

Iată două pene de pasăre, îmi spun eu mai departe, parcă le-aş cunoaşte ; îmi aduc aminte de o mică glumă pe care am făcut-o sus, în Nordland ; o întîmplare oarecare, printre atîtea întîmplări fără importanţă ; e plăcut să revezi penele astea... Şi deodată mi se pare că văd o figură şi aud o voce, o voce care-mi spune : Poftiţi, domnule locotenent, aici sînt penele dumneavoastră !

Penele dumneavoastră...

— Cora, stai cuminte ; să ştii că te omor dacă faci o mişcare ! Afară este cald, este chiar o căldură insuportabilă ; oare ce mi-a venit să închid ferestrele ? Să fie deschise iarăşi, uşa să fie deschisă larg ; veniţi, prieteni veseli, intraţi ! Hei, comisionar, fii bun şi cheamă cît mai mulţi oameni încoace...

Şi ziua trece, dar timpul s-a oprit.

Am scris toate acestea numai pentru plăcerea mea şi m-am desfătat cît am putut mai bine. Nu mă mai apasă nici o grijă, nu mai vreau acum decît să plec departe, nu ştiu unde, poate în Africa, în India. Căci eu aparţin pădurilor şi singurătăţii.

MOARTEA LUI GLAHN

Însemnări din anul 1861

I

Oricît l-ar căuta familia Glahn prin tot felul de anunţuri în ziare pe locotenentul Thomas Glahn cel dispărut, el nu se va mai întoarce niciodată. A murit — şi eu ştiu chiar şi în ce împrejurări.

În fond, nu mă miră că rudele locotenentului depun atîta zel în căutările lor zadarnice, căci Thomas Glahn a fost în multe privinţe un om neobişnuit ; în plus, era şi iubit de toată lumea. Ţin să amintesc aceasta dintr-un sentiment de echitate, în ciuda faptului că nutresc o antipatie profundă pentru memoria lui ; atunci cînd îmi amintesc de el, o fac cu ură.

Arăta superb, era plin de tinereţe şi remarcabil de seducător. Cînd te fixa cu privirea sa de animal sălbatic, îţi dădeai seama cum te subjugă ; i-am simţit şi eu puterea. Se spune că o doamnă definea acest farmec ciudat astfel : „Cînd mă priveşte, simt că mă pierd ; în momentul acela sînt atît de emoţionată, încît parcă m-ar atinge cu mîna".

Dar Thomas Glahn avea şi cusururi şi nu am de gînd să le ascund, fiindcă îl urăsc. Cîteodată

putea să fie şi prostuţ ca un copil ; de altfel, era tare bun la suflet — poate fiindcă era atît de agreat de femei, Dumnezeu ştie. Se pricepea să stea de vorbă cu ele şi să rîdă de lucrurile, în fond banale, pe care le debitau ; de aceea făcea impresie asupra lor. Despre un bărbat foarte corpolent din oraş, Glahn spunea că merge cu grăsimea în pantaloni, apoi rîdea singur de gluma lui, deşi mie mi-ar fi fost ruşine s-o fac. Mai tîrziu, cînd locuiam în aceeaşi casă, mi-a dat o dovadă palpabilă a stupidităţii sale. Într-o dimineaţă, proprietăreasa a intrat la mine în cameră şi m-a întrebat ce doresc să mănînc la micul dejun, iar eu i-am răspuns : *o* ou şi *un* felie de pîine. În momentul acela, Thomas Glahn se afla în camera mea — de fapt, locuia deasupra, la mansardă, chiar sub acoperiş ; el a început să rîdă ca un copil de acest mic lapsus fără importanţă. Apoi a repetat de nu ştiu cîte ori „o ou şi un felie de pîine", pînă cînd l-am privit cu un aer foarte mirat şi astfel l-am făcut să înceteze. Poate că în cursul acestor însemnări voi mai aduce aminte şi de alte trăsături ridicole ale lui şi atunci le voi nota şi pe acelea. Nu-l voi cruţa fiindcă el continuă să-mi fie duşman. De ce aş fi mărinimos ? Totuşi, trebuie să recunosc că se purta stupid numai cînd era ameţit de băutură. Dar faptul de a fi ameţit de băutură nu constituie oare prin el însuşi un mare defect ?

Cînd l-am cunoscut, în toamna anului 1859, avea vreo 32 de ani. Eram de aceeaşi vîrstă. Pe vremea aceea purta barbă mare şi tricouri de vînătoare, de lînă, exagerat de decoltate — ba, pe deasupra, cîteodată mai uita să-şi încheie nastu-

rele de sus. La început mi s-a părut că are un gît foarte frumos, dar cu încetul a reuşit să mă facă să devin duşmanul său de moarte şi atunci am fost de părere că gîtul meu e tot atît de frumos, deşi eu nu mi-l etalam astfel. Prima dată l-am întîlnit pe un vas fluvial. Voia să meargă la vînătoare în acelaşi loc ca şi mine şi ne-am înţeles ca, din punctul de unde se termina calea ferată, să ne continuăm drumul spre interiorul ţării cu un car cu boi. Evit cu grijă să menţionez locul spre care ne îndreptam, căci nu vreau să pun pe nimeni pe urmele noastre. Dar, în orice caz, familia Glahn poate renunţa liniştită să-şi mai caute rubedenia prin anunţuri în ziare. El a murit în localitatea spre care ne-am îndreptat atunci şi al cărei nume nu-l voi pomeni.

De altfel, auzisem vorbindu-se despre Thomas Glahn încă şi înainte de a-l fi întîlnit. Numele său îmi era cunoscut. Auzisem că făcuse curte unei fete de familie bună din Nordland şi că o compromisese ; din care cauză ea a rupt relaţiile cu dînsul. Glahn a jurat să se răzbune pe sine însuşi, dar fata nu a ţinut cont de această ameninţare, ci l-a lăsat să facă ce l-o tăia capul, căci el n-o mai interesa. Thomas Glahn a început abia după aceasta să fie mai bine cunoscut, numele său obţinînd cu încetul o tristă reputaţie. El s-a dedat la beţii şi la tot felul de scandaluri şi, în cele din urmă, şi-a dat demisia din armată. Un mod destul de ciudat de a se răzbuna din cauza unui insucces în dragoste !

Dar despre relaţiile lui Glahn cu această fată mai circulă şi o altă versiune : că, de fapt, el nu o compromisese cîtuşi de puţin, şi că familia a fost

aceea care l-a înlăturat. Dar că şi fata s-a îndepărtat de dînsul după ce un conte suedez, al cărui nume nu-l voi menţiona, îi ceruse mîna. Dar mi se pare, totuşi, că prima versiune este mai demnă de încredere, căci continuu să-l urăsc pe Thomas Glahn şi-l cred în stare de orice josnicie. Dar, indiferent de cum s-ar fi întîmplat lucrurile, el nu făcea nici un fel de aluzii la relaţiile sale cu fata aceea de familie bună şi nici eu nu l-am întrebat vreodată ceva despre ea. În fond, ce mă privea pe mine?

Nu-mi aduc aminte să fi vorbit în timpul cît am mers pe vasul acela fluvial despre altceva decît despre satul către care ne îndreptam şi în care nici unul din noi nu fusese încă.

— Se pare că vom da acolo de un fel de hotel, spuse Glahn consultînd o hartă. Poate avem norocul să găsim camere. După cum am aflat, proprietăreasa este o bătrînă, pe jumătate englezoaică... Un şef de trib indigen locuieşte în satul vecin şi se spune că are multe neveste, unele din ele fiind în vîrstă de numai zece ani.

Dar cum eu nu ştiam dacă acest şef are multe neveste şi dacă în sat exista vreun hotel, nu am spus nimic. Glahn zîmbea şi mi se părea că zîmbetul său are mult farmec.

Deşi era atît de chipeş, nu putea să fie calificat drept un tip desăvîrşit de bărbat. Astfel, spunea că la piciorul stîng avea o rană, acum cicatrizată, provenită de la o împuşcătură şi că, de fiecare dată cînd se schimba vremea, aceasta îi pricinuia dureri reumatice.

II

După o săptămînă, eram cazați într-o cabană mare, denumită „hotel", la bătrîna pe jumătate englezoaică... Ce mai hotel! Pereții erau mai mult din lut și bruma de lemn din componența lor era mîncată de furnici albe, care mișunau peste tot. Am fost cazat alături de încăperea comună, într-o cameră în care lumina pătrundea printr-un geam verde, plin de praf, ce dădea în uliță. Glahn alese o cămăruță la mansardă, care avea de asemenea un geam spre uliță, dar unde era mult mai întunecric și mai prost de locuit. Soarele își trimitea razele sale fierbinți pe acoperișul de paie și făcea ca în încăperea minusculă a lui Glahn să fie zi și noapte o căldură sufocantă. În plus, ca să ajungi sus, trebuia să te cațări pe o scară mobilă de lemn cu patru trepte, căci nu exista scară de piatră. Ce puteam să fac? I-am spus:

— Uite, aici sînt două camere — una jos și alta deasupra. Alege!

Glahn a cercetat cele două încăperi și a ales-o pe cea de sus, poate ca să mi-o lase mie pe cea mai bună. Dar oare nu i-am fost recunoscător pentru asta? De aceea socotesc că nu-i datorez nimic.

Cît au durat căldurile cele mari, am fost nevoiți să renunțăm la vînătoare și să stăm mai mult prin cabană. Temperatura era insuportabilă. Dormeam cu o plasă deasă deasupra patului, ca să ne apărăm de insecte. Dar se întîmpla ca lilieci orbi să se năpustească, fără zgomot, asupra plasei și s-o rupă. Aceasta i s-a întîmplat lui Glahn chiar în mai multe rînduri, deoarece, din cauza căldurii înăbu-

şitoare, era nevoit să ţină tot timpul deschisă o ferestruică din acoperiş. Dar eu nu am avut astfel de neplăceri. În timpul zilei, stăteam întinşi pe rogojini în faţa „hotelului", fumam şi urmăream activitatea indigenilor. Aceştia aveau pielea brună şi buzele groase ; toţi aveau inele în urechi şi ochii negri, stinşi. Erau aproape goi ; drept veşmînt, le slujea un brîu din ţesătură de bumbac sau din frunze. Femeile purtau în plus şi un şorţ scurt, tot din pînză de bumbac. Copiii erau goi-puşcă tot timpul şi aveau nişte burţi destul de mari, care luceau de grăsime.

— Femeile sînt prea grase, spunea Glahn.

Şi mie mi se părea că femeile sînt prea grase şi poate că lucrul acesta îl constatasem încă înaintea lui. Dar nu am socotit că e cazul să mă cert numai pentru atîta lucru şi i-am cedat bucuros lui întîietatea. De altfel, nu toate femeile erau urîte, chiar dacă aveau faţa grasă şi puhavă ; descoperisem în sat o fată, o tînără metisă cu părul lung şi cu dinţii albi ca zăpada ; era cea mai frumoasă dintre toate. Am zărit-o întîmplător la marginea unui lan de orez ; stătea culcată pe burtă în iarba înaltă şi-şi bălăbănea picioarele în vînt. Ştia să se înţeleagă cu mine şi am stat de vorbă cît am vrut eu. Cînd ne-am despărţit, era aproape a doua zi de dimineaţă şi atunci ea nu s-a dus direct acasă, ci s-a prefăcut că fusese peste noapte în satul vecin. În seara aceea, Glahn a stat de vorbă chiar în mijlocul satului, în faţa unei colibe mici, cu alte două fete, foarte tinere — să fi tot avut vreo zece ani. Le spunea tot felul de şotii şi bea cu ele bere de orez. Aşa-i plăcea lui să se distreze.

După cîteva zile ne-am dus la vînătoare. Am trecut pe lîngă grădini plantate cu arbori de ceai, pe lîngă lanuri de orez şi prin cîmpii cu iarbă, am lăsat satul în urma noastră şi am luat-o spre rîu ; am trecut prin păduri cu copaci neobişnuiţi, exotici, cu bambuşi, mango, tamarini şi tic, apoi printre arbori de cauciuc, felurite plante oleaginoase şi Dumnezeu mai ştie ce fel de alte specii de arbori şi arbuşti, căci nu ne prea pricepeam noi la de-alde astea. În rîu nu era decît puţină apă şi pînă la începutul sezonului ploios nivelul ei nu a mai crescut. Am vînat porumbei şi găini sălbatice şi către seară am văzut şi două pantere ; pe deasupra zburau papagali. Glahn era un ţintaş excelent ; nu dădea greş niciodată ; dar trebuie să adaug că arma lui era mai bună decît a mea. De multe ori nimeream şi eu foarte bine, dar nu mă lăudam. Glahn, dimpotrivă, zicea adesea : „Pasărea asta o lovesc în coadă, pe asta o scarpin în cap“. Spunea aşa încă înainte de a apăsa pe trăgaci. Iar cînd pasărea se prăbuşea, constatam că, într-adevăr, o nimerise în coadă sau în cap. Cînd a zărit cele două pantere, Glahn a vrut să tragă în ele chiar cu arma cu alice, dar eu l-am înduplecat să renunţe, căci începuse să se întunece şi nu mai aveam decît două cartuşe. Dar el şi-a dat destul de mult aere fiindcă dovedise curajul de a fi gata să tragă în pantere chiar şi cu o armă cu alice.

— Cu toate acestea, mi-e ciudă că n-am tras, spuse el. De ce eşti dumneata chiar atît de al naibii de prevăzător ? Vrei să trăieşti mult ?

— Îmi pare bine că mă socoteşti mai înţelept decît dumneata, am răspuns.

— Ei, să nu ne certăm pentru atîta lucru, spuse el.

Acestea au fost cuvintele lui şi nu ale mele; dacă ar fi dorit să se certe, aş fi consimţit bucuros. Începea să mă enerveze purtarea lui uşuratică şi atitudinea lui de seducător. Într-o seară, mă plimbam liniştit cu Maggie, metisa care îmi era prietenă, şi eram amîndoi bine dispuşi. Glahn şedea în faţa cabanei. Ne-a salutat zîmbind. Maggie l-a văzut atunci pentru prima dată şi m-a întrebat, curioasă, cine este. Făcuse o impresie atît de puternică asupra ei încît, atunci cînd a sosit momentul să ne despărţim, a uitat să mă mai conducă acasă.

Iar cînd i-am vorbit de aceasta, Glahn a căutat să trateze lucrurile ca fiind lipsite de orice importanţă. Dar eu n-am uitat. De altfel, cînd am trecut prin faţa cabanei, Glahn nu-mi zîmbise mie, ci lui Maggie.

— Oare ce tot mestecă în gură fata asta? m-a întrebat el odată.

— Nu ştiu, am răspuns; n-are decît să mestece, că doar de aceea are dinţi.

Pentru mine nu era nici o noutate că Maggie mestecа mereu cîte ceva; observasem aceasta de mult. În orice caz, nu mesteca frunze de betel, fiindcă dinţii îi erau prea albi. Avea obiceiul să ţină în gură tot felul de alte lucruri: monede, bucăţi de hîrtie, pene de pasăre şi să le mestece ca pe ceva foarte bun. Dar asta nu era motiv de a o

ponegri, fiindcă, la urma urmei, tot ea era cea mai frumoasă fată din sat. Dar Glahn era invidios ; iată adevărul !

De altfel, m-am împăcat cu Maggie chiar în seara următoare. Dar atunci, nu l-am văzut pe Glahn.

III

A trecut o săptămînă ; mergeam în fiecare zi la vînătoare şi împuşcam un număr mare de orătănii. Într-o dimineaţă, Glahn m-a luat de braţ chiar în momentul în care intram în pădure, şi mi-a şoptit : „Stai !" În aceeaşi clipă a ţintit şi a tras. A împuşcat un leopard tînăr. Fireşte că aş fi putut să trag şi eu, dar Glahn mi-a luat-o înainte, pentru ca să-şi rezerve onoarea de a fi fost primul care a avut succes în ziua aceea. Ce-o să se mai laude acum ! mi-am zis. Ne-am apropiat de animalul ucis ; era deja înţepenit, sfîşiat în partea stîngă ; glonţul îi pătrunsese în spinare.

Nu-mi place să fiu apucat de braţ, de aceea am spus :

— Şi eu aş fi putut trage la fel.

Glahn se uită la mine fără să spună nimic.

Eu spun din nou :

— Nu crezi că aş fi putut trage şi eu la fel ?

Glahn nu răspunse nici de data aceasta. În schimb, a dat o nouă dovadă că era foarte copilăros, slobozind încă un cartuş în leopardul mort — de data aceasta în cap. Mă holbez la el, parcă aş fi căzut din nori.

— Da, spune el ca să se explice, nu e de demnitatea mea să împuşc un leopard în flanc.

— Ce amabil eşti astăzi, spun.

Vanitatea sa nu se putea împăca de fel cu un foc de armă atît de puţin glorios ! Ce copilărie !... Dar, la urma urmei, treaba lui. Eu nu aveam de gînd să-l trădez.

Seara, cînd ne-am întors în sat cu leopardul împuşcat, s-au adunat o mulţime de indigeni să-l vadă. Glahn s-a mărginit să spună că îl împuşcasem în cursul dimineţii şi nu a căutat să facă prea multă paradă. Maggie venise şi ea. A întrebat :

— Cine l-a împuşcat ?

Glahn a răspuns :

— Vezi că are două răni, a răspuns el, l-am împuşcat azi-dimineaţă. Apoi i-a arătat cele două răni : atît pe cea din flanc cît şi pe cea de la cap. Pe-aici a trecut glonţul meu, spuse el, indicînd rana dintre coaste şi dorind pesemne să creeze impresia că *eu* împuşcasem leopardul în cap. Îmi repugna să le mai explic celor din jur, că, de fapt, lucrurile nu stăteau aşa şi nici n-am mai făcut-o. Glahn i-a tratat apoi pe băştinaşi cu bere de orez ; le făcea cinste tuturor celor care voiau.

— L-aţi împuşcat amîndoi, murmură Maggie. Totuşi, ea îl privea neîncetat pe Glahn.

Am luat-o la o parte şi am întrebat-o :

— De ce te uiţi tot timpul la Glahn ? Nu sînt şi eu aici ?

— Ba da, răspunse ea. Ascultă : vin deseară.

Ziua următoare, Glahn a primit o scrisoare. O scrisoare adusă de un curier de la portul fluvial, şi care, înainte de a ajunge la destinaţie, făcuse un

ocol de o sută optzeci de mile. Era scrisă de o mînă de femeie şi mi-am zis că poate este de la fosta lui prietenă, fata aceea de familie bună. După ce a citit-o, Glahn a rîs nervos şi apoi i-a dat curierului o bancnotă, drept mulţumire. Dar curînd după aceea a devenit tăcut, figura i s-a întunecat şi n-a mai făcut altceva decît să se holbeze în gol. Seara s-a îmbătat cu un băştinaş bătrîn, mic de stat, şi cu fiul acestuia. M-a îmbrăţişat şi a insistat să beau şi eu.

Apoi a rîs puternic şi a spus :

— Nu-i aşa că-i tare nostim să fim aici, în centrul Indiei, şi să vînăm animale sălbatice ? Ridic paharul pentru toate ţările pămîntului, în cinstea tuturor femeilor frumoase, măritate şi nemăritate, de departe şi de aproape. Ha-ha ! Închipuie-ţi, un bărbat şi o femeie măritată care îi cere lui mîna ; o femeie măritată !

— O contesă ! am spus eu în zeflemea. Ironia mea răutăcioasă l-a durut. A avut un rictus care a trădat foarte limpede aceasta. Apoi deodată şi-a încreţit fruntea şi a început să clipească din ochi, gîndindu-se dacă nu cumva vorbise prea multe. Acorda deci o solemnă importanţă acestui mic secret. Dar chiar în acel moment cîţiva copii s-au apropiat în fugă de cabana noastră, strigînd cît îi lua gura : „Tigri ! Tigri !“ Un copil fusese prins de un tigru chiar la marginea satului, într-o pădurice care se întindea între sat şi rîu.

Aceasta a fost destul pentru Glahn, care era ameţit de băutură şi, în plus, într-o stare sufletească dintre cele mai agitate ; şi-a luat puşca şi

a plecat îndată în jos, spre pădurice ; nici nu şi-a pus pălăria. Dar dacă era chiar atît de curajos, de ce a luat puşca în loc să ia numai arma cu alice ? A trebuit mai întîi să treacă prin rîu — un lucru destul de primejdios. E drept însă că acum, spre sfîrşitul sezonului secetos, apa era aproape secată. Ceva mai tîrziu am auzit două împuşcături şi după aceea chiar pe a treia. Trei împuşcături pentru un singur animal ! mi-am zis ; chiar şi un leu s-ar fi prăbuşit după două gloanţe şi doar nu era decît un tigru ! Dar nici chiar aceste trei împuşcături nu au folosit la nimic, căci atunci cînd a sosit Glahn la faţa locului, copilul era sfîrtecat şi pe jumătate mîncat. Bineînţeles că dacă Glahn n-ar fi fost atît de ameţit de băutură, n-ar fi încercat, nici el, să salveze copilul.

Noaptea următoare a petrecut-o în desfrîu, în coliba unei văduve care avea două fete. Dumnezeu ştie cu care din cele trei...

Apoi, timp de două zile, Glahn nu a fost treaz nici măcar o singură oră şi în timpul acesta i-au ţinut de urît şi numeroşi prieteni de băutură. M-a invitat şi pe mine — dar fără succes — să iau parte la aceste beţii ; acum nu mai era atent la ce spunea şi îmi reproşa că sînt invidios pe el.

— Eşti orbit de gelozie, spunea.

Eu gelos pe el ! Am răspuns :

— Dar de ce să fiu gelos pe dumneata ?

— Nu, atunci nu eşti gelos pe mine, răspunse el. De altfel, în seara asta am salutat-o pe Maggie ; mesteca ceva, ca de obicei.

N-am răspuns nimic şi am plecat.

IV

Am început să ieşim iarăşi la vînătoare. Glahn îşi dădea seama că se purtase urît faţă de mine şi şi-a cerut scuze.

— Drept să-ţi spun, mi s-a făcut lehamite de toate, spuse el ; aş dori ca într-o zi să-ţi greşeşti ţinta şi să-mi plasezi un glonţ în beregată. Oare toate aceste idei îi fuseseră sugerate de scrisoarea primită de la contesă ? I-am răspuns :

— Cum îţi aşterni, aşa dormi.

Cu fiecare zi ce trecea, devenea tot mai tăcut şi mai întunecat ; acum nu mai bea şi nici nu mai spunea nimic ; obrajii i se scofîlciseră.

Într-o zi, atenţia mi-a fost atrasă de un zgomot de voci şi de rîsete la fereastra mea. Privesc afară : Glahn avea din nou figura sa veselă şi stătea de vorbă cu Maggie. Îşi pusese în funcţiune toate artificiile sale de seducător. Nu este exclus nici ca Maggie să fi venit direct de acasă şi ca Glahn să-i fi aţinut calea. Fără pic de jenă, ei se postaseră chiar în faţa ferestrei mele !

Am simţit cum mă cuprinde un tremur în tot corpul, am ridicat trăgaciul de la armă, apoi l-am coborît iarăşi. Am ieşit afară şi, luînd-o pe Maggie de braţ, am plecat, tăcuţi, spre marginea satului ; Glahn a dispărut îndată în cabană.

— De ce vorbeşti din nou cu el ? am întrebat-o.

Ea nu a răspuns nimic.

Eram desperat la culme ; inima îmi bătea atît de tare încît aproape îmi pierdusem răsuflarea. Niciodată nu o văzusem pe Maggie atît de fru-

moasă ca atunci ; la dreptul vorbind, nu văzusem nici fete albe mai frumoase. Am uitat că era metisă, am uitat totul de dragul ei.

— Răspunde-mi, am spus eu, de ce ai stat de vorbă cu el ?

— Îmi place mai mult de el, zise ea.

— Îţi place mai mult de el decît de mine ?

— Da.

Va să zică, îi plăcea mai mult de Glahn ! Şi totuşi, puteam să mă măsor foarte bine cu el ! Apoi, nu fusesem totdeauna prietenos cu ea, nu-i dădusem bani şi alte cadouri ? Iar el ce făcuse ?

— El rîde pe socoteala ta ; spune că mesteci mereu ceva în gură, am mai zis.

La început nu a înţeles bine despre ce este vorba. Atunci i-am explicat că are obiceiul să ducă totul în gură şi să mestece şi că, din acest motiv, Glahn rîde de ea. Dar tocmai aceasta a impresionat-o mai mult decît tot ce i-am mai spus.

— Ascultă, Maggie, am continuat, tu trebuie să fii a mea pentru totdeauna ; vrei ? M-am gîndit la asta ; trebuie să vii cu mine cînd plec de aici, vreau să mă căsătoresc cu tine, înţelegi, o să mergem în ţara mea şi o să locuim acolo. Vrei, nu-i aşa ?

Asta a făcut impresie asupra ei ; a devenit vioaie şi a vorbit mult cu mine în timpul plimbării. Pe Glahn nu l-a pomenit decît o singură dată. A întrebat :

— O să vie şi el cu noi, cînd plecăm ?

— Nu, am răspuns eu, n-o să vie. Îţi pare rău ?

— Nu, nu, răspunse ea îndată, îmi pare bine.

Nu a mai spus altceva cu privire la Glahn şi atunci m-am liniştit. Apoi, Maggie m-a condus pînă la cabană — fiindcă am rugat-o.

Peste cîteva ore, după ce Maggie a plecat acasă, am urcat scara pînă la odaia lui Glahn şi am bătut la uşa subţire de trestie. Era acasă. I-am spus :

— Am venit să te anunţ că ar fi bine ca mîine să nu mergem la vînătoare.

— De ce ? a întrebat Glahn.

— Fiindcă nu pot să garantez că vreunul din gloanţele mele nu ţi se va opri în beregată.

Glahn nu a răspuns nimic şi am coborît din nou în camera mea. Poate că, după acest avertisment, mîine nu o să se încumete să iasă la vînătoare... dar oare de ce o ademenise pe Maggie tocmai sub fereastra mea şi a glumit gălăgios cu ea ? Oare de ce nu se întorcea acasă ? Faimoasa scrisoare îl rechema doar... În loc să plece, el continua să rămînă. Adesea strîngea cu putere din dinţi şi apoi striga : „Niciodată ! Niciodată ! Mai bine mă las rupt în bucăţi !"

Dar în dimineaţa următoare, în ciuda avertismentului pe care i-l dădusem în ajun, Glahn a apărut la patul meu şi mi-a strigat :

— Scoală-te, prietene, să mergem la vînătoare. E o vreme minunată. Iar ceea ce ai spus aseară să ştii că e o prostie.

Nu era mai mult de ora patru. Dar pentru că-mi tratase avertismentul cu dispreţ, m-am sculat şi eu îndată şi am început să mă pregătesc de plecare. Printre altele, mi-am încărcat şi puşca ; am făcut în aşa fel ca el să fie martor la aceasta. Vre-

mea nu era chiar din cele mai frumoase, cum spusese ; ploua şi prin această minciună Glahn îşi bătea joc de mine încă şi mai mult. Dar m-am prefăcut că nu bag nimic de seamă şi am pornit la drum fără să fac vreo obiecţiune.

Am cutreierat pădurile toată ziua, fiecare preocupat cu propriile sale gînduri. Nu am vînat nimic, ne-a scăpat un animal după celălalt, fiindcă ne gîndeam la cu totul alte lucruri. Pe la ora prînzului, numai ce-i vine lui Glahn s-o ia puţin înaintea mea — ca şi cînd ar fi vrut să-mi dea şi mai mult posibilitatea să fac cu el ce vreau. Mergea chiar în faţa ţevii puştii mele, dar am tolerat şi batjocura aceasta. Seara ne-am întors acasă fără să se fi întîmplat nimic deosebit. Mi-am zis : Poate de acum încolo îşi va vedea de treabă şi o va lăsa pe Maggie în pace !

— Asta a fost ziua cea mai lungă din viaţa mea, spuse Glahn seara, cînd şedeam în faţa cabanei.

Altceva nu am mai vorbit.

În zilele următoare, el a fost într-o dispoziţie dintre cele mai proaste — fără îndoială tot din cauza scrisorii aceleia. „Nu pot să mai suport, nu mai pot !" striga el adesea în timpul nopţii, de se auzea în toată clădirea. Se făcuse atît de ursuz încît, la un moment dat, nu mai răspundea nici măcar la întrebările prietenoase ale proprietăresei şi gemea pînă şi în somn. Are multe pe conştiinţă ! îmi spuneam ; dar oare de ce, Doamne, nu pleacă o dată acasă ? Probabil că orgoliul îl oprea ; nu voia să se întoarcă acolo unde fusese respins odată.

Mă întîlneam cu Maggie în fiecare seară şi Glahn nu mai stătea de vorbă cu ea. Am observat că ea încetase să mai mestece. Lucrul mă bucura şi o iubeam cu atît mai mult. Într-o zi m-a întrebat de Glahn — de altfel, cu multă prudenţă. Nu era sănătos ? Plecase ?

— Dacă nu e mort sau nu a plecat, am răspuns eu, atunci desigur că stă acasă. Puţin îmi pasă de el. E insuportabil.

Iar cînd am sosit în dreptul cabanei, l-am văzut pe Glahn stînd culcat pe o rogojină, cu mîinile sub ceafă şi holbîndu-se spre cer.

— Iată-l unde stă, am spus.

Dar înainte de a o putea împiedica, Maggie a şi fost lîngă el şi a spus cu o voce veselă :

— Nu mai mestec lucruri în gură, uită-te şi tu. Nici pene, nici monede, nici bucăţi de hîrtie.

Glahn a privit-o doar un moment şi a continuat să rămînă culcat în aceeaşi poziţie ; iar Maggie şi cu mine am plecat. Cînd am învinuit-o că îşi călcase făgăduiala de a nu mai vorbi cu Glahn, mi-a spus că a vrut să-i dea o lecţie.

— Da, e bine că i-ai dat o lecţie, am spus eu ; dar de dragul lui te-ai lăsat de mestecat ?

Nu a răspuns nimic. Ce, nu vrea să răspundă ?

— Ascultă, ai făcut asta de dragul lui ?

— Nu, nu, a răspuns ea, am făcut-o de dragul tău.

Nici nu puteam să-mi închipui că ar fi altfel. De ce să facă ceva de dragul lui Glahn ?

Apoi Maggie mi-a promis că seara o să vie la mine. A şi venit.

V

A venit pe la ora zece ; i-am auzit vocea afară : vorbea tare cu un copil pe care îl ducea de mînă. Oare de ce nu intra înăuntru — şi de ce era cu un copil ? Încep să intru la bănuieli. Prezenţa copilului, căruia îi vorbea atît de tare, putea foarte bine să fie un semnal dinainte stabilit. Uitîndu-mă pe fereastră, mai văd şi că îşi ridica privirile spre mansardă, spre ferestruica lui Glahn. Oare îi făcuse el vreun semn de sus în momentul în care a auzit-o vorbind în stradă ? În orice caz, un lucru era clar — şi anume : pentru ca să vorbeşti cu un copil, nu este nevoie să priveşti în sus.

Tocmai mă pregăteam să mă cobor la dînsa şi s-o iau de braţ ; dar chiar în momentul acela a dat drumul copilului şi a intrat singură în cabană. A intrat pe coridor. În sfîrşit venea, dar acum o să-i trag o chelfăneală zdravănă, aşa cum merita !

Aud foarte desluşit cum intră pe coridor — nu mă înşel. Acum este în faţa uşii mele. Dar în loc să intre la mine, îşi continuă drumul urcînd scara spre mansardă, spre colivia lui Glahn ; aud totul prea bine. Deschid uşa larg, dar Maggie ajunsese sus şi dispăruse în cămăruţă... Aceasta se întîmpla pe la ora zece.

Intru din nou în camera mea, îmi iau puşca şi o încarc — cu toate că sîntem în puterea nopţii. Pe la ora douăsprezece, urc scara şi ascult la uşa lui Glahn ; o aud pe Maggie înăuntru, aud cum i se dăruieşte. Mă cobor din nou. La ora unu mă urc încă o dată. Acum se făcuse linişte. Aştept în faţa uşii pînă cînd o să se trezească. Se face ora

trei, patru. S-au trezit pe la cinci. Foarte bine! mi-am zis — acum nu mă mai gîndeam la altceva decît că se treziseră şi că asta era foarte bine. Dar la un moment dat am auzit gălăgie jos, în camera proprietăresei — şi atunci am fost nevoit să mă cobor repede ca să nu fiu cumva surprins de aceasta. Glahn şi Maggie erau acum treji — şi aş fi putut fără discuţie să ascult un timp mult mai îndelungat, dar trebuia să mă cobor.

Pe coridor mi-am zis: Pe aici a trecut, mi-a atins uşa cu braţul, dar nu a deschis-o, a urcat scara; iată aici şi scara, a urcat aceste patru trepte.

Patul meu era încă nedesfăcut, dar nu m-am culcat nici acum, ci m-am aşezat la fereastră, ţinînd strîns puşca. Inima nu-mi bătea — tremura de-a dreptul.

După o jumătate de oră, aud din nou paşii lui Maggie pe scară. Mă postez la geam şi văd că iese din cabană. Îşi îmbrăcase juponul de bumbac, care nu-i ajungea nici pînă la genunchi, iar pe umeri pusese un şal de lînă pe care i-l împrumutase Glahn. Nu mai avea nimic altceva pe ea, iar juponul era foarte mototolit. Mergea încet, ca de obicei, şi nici măcar atunci nu a aruncat o privire spre fereastra mea. Apoi a dispărut printre colibe.

Ceva mai tîrziu a coborît şi Glahn, cu puşca pe umăr, gata de vînătoare. Era posomorît şi nu a salutat. În schimb, se îmbrăcase cu grijă, acordase toaletei o atenţie deosebită. S-a gătit ca un ginere, mi-am zis.

M-am pregătit pe loc de drum şi am plecat. Nu am spus nici unul nimic. Primele două găini sălbatice pe care le-am vînat, le-am sfîşiat foarte rău,

fiindcă le doborîserăm cu puştile. Le-am fript cum am putut mai bine sub un copac şi le-am mîncat fără să ne spunem nimic. Aşa a trecut timpul pînă la amiază.

La un moment dat, Glahn zise :

— Eşti sigur că puşca ţi-e încărcată ? Am putea să dăm pe neaşteptate de ceva vînat. Încearc-o, în orice caz.

— E încărcată, am răspuns.

Apoi a dispărut pentru moment în desiş. Ce plăcere mi-ar face să-l împuşc, să-l culc la pămînt ca pe un cîine ! Nu era nici un zor, timp mai aveam încă berechet. Desigur că ghicise ce-mi trecea prin gînd ; de aceea m-a întrebat dacă îmi încărcasem puşca. Nici măcar astăzi nu putuse renunţa la nevoia lui de a fi orgolios ; se gătise, îmbrăcase o cămaşă nouă ; întreaga fizionomie îi era peste măsură de trufaşă.

Pe la ora unu se opreşte mînios şi palid în faţa mea şi spune :

— Nu, nu mai suport ! Uită-te, omule, dacă ţi-e puşca încărcată !

— Te rog, vezi-ţi mai bine de a dumitale, răspund eu. Dar ştiam foarte bine de ce tot întreba de puşca mea.

Apoi se îndepărtă din nou, lăsînd privirile în jos. Răspunsul meu îl intimidase.

După un timp am vînat un porumbel şi apoi mi-am încărcat iarăşi arma. În timp ce eram ocupat cu aceasta, Glahn stătea ascuns pe jumătate după un copac. Mă privea şi, la un moment dat, a început să cînte clar şi cu voce tare un psalm, şi încă un psalm de cununie... Cîntă psalmi de

nuntă, își pune hainele cele mai bune, mi-am zis, iată tot atîtea mijloace să-și exercite puterea de seducere ! Încă înainte de a termina de cîntat, Glahn a început iarăși să meargă încet, cu capul aplecat, pășind chiar prin fața țevii puștii mele. Părea că se gîndește : Acum trebuie să se întîmple și tocmai de aceea cînt un psalm de cununie !... Dar nu s-a întîmplat nimic. Cînd a terminat, s-a uitat spre mine :

— Azi tot nu împușcăm nimic, spuse el zîmbind, ca pentru a se scuza că a cîntat la vînătoare. Dar chiar și în acest moment zîmbetul îi era frumos ; ai fi zis că în sinea sa plînge ; buzele îi tremurau, cu toate că orgoliul îi dădea încă puterea să surîdă chiar și în acest moment solemn.

Dar nu eram femeie și el vedea bine că fanfaronadele sale nu mă impresionau. Atunci îl cuprinse nerăbdarea ; pălise, se rotea în jurul meu cu pași grăbiți, era cînd la dreapta cînd la stînga mea, din timp în timp se oprea și mă aștepta. Pe la ora cinci am auzit o împușcătură și un glonte mi-a țiuit pe lîngă urechea stîngă. Mi-am ridicat privirile ; Glahn stătea nemișcat cîțiva pași mai departe și se holba la mine ținînd în mînă pușca fumegîndă. Oare voise să mă împuște ? I-am spus :

— Ai greșit, nimerești pe delături în ultimul timp.

Dar, de fapt, el nu țintea prost, nu greșea niciodată ; acum nu voia decît să mă exaspereze.

— Atunci răzbună-te, la naiba ! îmi strigă.

— Cînd o să cred că a sosit momentul, am spus eu încleștîndu-mi dinții.

Ne oprim un moment şi ne uităm unul la altul ; Glahn dă deodată din umeri şi-mi strigă : „Canalie“. Oare de ce trebuia să-mi spună canalie ? Mi-am ridicat arma, l-am ochit drept în faţă şi am apăsat pe trăgaci.

Cum îţi aşterni, aşa dormi...

Aşadar, familia Glahn nu trebuie să-l mai caute pe omul acesta ; mă enervez de fiecare dată cînd dau în ziare de cîte un anunţ stupid promiţînd atîta şi atîta recompensă aceluia care ar putea da amănunte despre un om mort. Thomas Glahn a murit împuşcat într-un accident de vînătoare, în India. Justiţia i-a consemnat numele şi decesul într-un proces-verbal. În acest proces-verbal se arată că el este mort, aşa să ştiţi, şi încă mort prin accident.

VICTORIA

Povestea unei iubiri

I

Fiul morarului mergea agale şi gînditor. Era un băieţandru bine legat, de vreo paisprezece ani, bronzat de soare şi vînt şi plin de tot felul de idei. Cînd o să fie mare, se va face fabricant de chibrituri. Era, desigur, ceva foarte periculos ; nimeni n-o să se încumete să-i întindă mîna, fiindcă s-ar putea să fie plin de pucioasă pe degete. Datorită acestei meserii legate de atîtea primejdii, o să se bucure de multă consideraţie din partea prietenilor săi.

Se uita după păsările lui din pădure. Le ştia doar pe toate, le cunoştea strigătele şi le răspundea pe diferite tonuri. Le dăduse de multe ori cocoloaşe de aluat de la moara tatălui său.

Ştia foarte bine şi copacii de-a lungul cărării. Primăvara lua de la ei răşină ; iar în timpul iernii le era ca un mic părinte : îi curăţa de zăpadă, le îndrepta crengile. Nici chiar în mina de granit părăsită nu-i era străină nici o piatră : pe multe din ele săpase tot felul de litere şi de semne şi le aşezase într-o anumită ordine, aşa cum stau mirenii dintr-o parohie în jurul preotului lor. În

această mină veche de granit se petreceau cele mai minunate lucruri din lume.

Fiul morarului se îndreptă în jos, spre iaz. Moara mergea cu un zgomot puternic şi neîntrerupt. Era obişnuit să treacă pe aici vorbind cu sine însuşi ; fiecare mărgea de spumă îşi povestea parcă scurta ei viaţă ; mai încolo, la stăvilar, apa cădea drept în jos, semănînd cu o pînză ce fusese parcă atîrnată la uscat. Jos în iaz mişunau peştii ; de cîte ori nu dăduse el acolo cu undiţa...

Cînd va fi mare o să se facă scafandru. Aşa voia. O să se lase jos în mare de pe un vapor şi o să ajungă în împărăţii şi ţări străine, unde se află păduri mari şi minunate, iar la fund se ridică un castel de corali. De la o fereastră, prinţesa îi face semn şi-i spune : Intră !

În acea clipă, băiatul aude o voce în spate rostindu-i numele : era tatăl său care-l striga :

— Johannes ! Au trimis după tine de la castel. Trebuie să-i treci pe copii cu barca dincolo, în insulă !

Johannes a plecat în grabă. Fiului morarului i se făcea o nouă şi mare cinste.

În cadrul peisajului verde, „conacul“ arăta ca un mic castel, ba chiar ca un palat a cărui existenţă izolată n-ar fi bănuit-o nimeni. Clădirea de lemn era văruită în alb şi avea un mare număr de ferestre cu arcadă. Cînd veneau oaspeţi, pe turnul rotund flutura un drapel. Localnicii îi spuneau „castelul“. În faţa lui se întindea de o parte golful, iar de cealaltă pădurile nesfîrşite ; departe, spre orizont, se zăreau cîteva case ţărăneşti.

Johannes se duse la debarcader şi le ajută „tinerilor" să se urce în barcă. Îi cunoştea pe toţi ; erau copiii „castelanului" şi prietenii lor din oraş. Toţi aveau cizme înalte, cu care să poată merge prin apă ; numai Victoria, care nu avea decît ghete cu catarame, şi care abia împlinise zece ani, a trebuit luată pe sus pînă la ţărm, cînd au ajuns în dreptul insulei.

— Să te duc eu ? a întrebat-o Johannes.

— Nu, o duc eu ! spuse Otto, un băiat de la oraş, care avea cam vîrsta cînd copiii sînt confirmaţi [1], şi o luă în braţe.

Johannes a privit cum Victoria a fost dusă pe sus la mal, şi a auzit-o apoi mulţumind. Otto îi spuse :

— Ei, acum să ai grijă de barcă — cum îţi zice numai ?

— Johannes, răspunse Victoria. Da, să aibă grijă de barcă.

Johannes a rămas la mal. Ceilalţi au dispărut pe insulă, ducînd cu ei coşuri în care să adune ouă. Johannes a stat un timp şi s-a gîndit cît de bucuros s-ar fi dus şi el ; cît despre barcă, ar fi putut foarte bine s-o tragă la ţărm. Doar nu era prea grea. Apoi, fără a mai zăbovi, apucă barca şi o trase o bucată bună în sus, pe ţărm.

Auzea zgomotul de voci şi rîsetele copiilor care se depărtau. Bine, la revedere deocamdată, îşi zise. Dar n-ar fi avut decît de cîştigat dacă l-ar fi luat cu ei. Ştia mai multe cuiburi la care ar fi putut

[1] In ţările protestante, între 13 şi 14 ani.

să-i ducă, firide în stînci, în care se aţineau păsări cu peri pe cioc. O dată văzuse şi o hermină.

Împinse brusc barca în apă şi începu să vîslească spre partea cealaltă a insulei. Înaintase o bucată bună, cînd l-au strigat :

— Du-te înapoi ! Sperii păsările !

— Am vrut numai să vă arăt unde este o hermină, răspunse el întrebător. După un moment de tăcere, continuă : Am putea şi să afumăm gaura şarpelui. Am la mine chibrituri.

Dar nu primi nici un răspuns. Atunci întoarse barca şi vîsli înapoi, spre debarcader.

Cînd se va face mare, o să cumpere o insulă de la sultan şi n-o să dea voie nimănui să debarce acolo. Iar coastele insulei le va apăra o canonieră. „Înălţimea-Voastră, o să-l înştiinţeze sclavii, o corabie s-a izbit de stînci şi s-a sfărîmat şi tinerii care se aflau într-însa sînt ameninţaţi să se înece." „N-au decît !" va răspunde el. „Înălţimea-Voastră, strigă după ajutor, mai putem încă să-i salvăm şi pe corabie se află şi o femeie îmbrăcată în alb." „Salvaţi-i !" porunceşte el atunci, cu o voce ca tunetul. Şi astfel, el revede pe copiii stăpînului castelului după mulţi ani, iar Victoria i se aruncă la picioare şi-i mulţumeşte pentru că i-a scăpat. „Nu e nevoie de mulţumiri, nu mi-am făcut decît datoria, răspunde el ; mergeţi cu bine pe unde doriţi prin ţinuturile mele." Apoi dă poruncă să li se deschidă porţile castelului şi-i ospătează pe talgere de aur şi trei sute de sclave cu pielea brună cîntă şi dansează, în cinstea lor, noaptea întreagă. Dar cînd copiii de la castel vor să plece mai departe, Victoria simte că nu poate ; ea se aruncă

în țărînă la picioarele lui și plînge cu hohote, fiindcă îl iubește : „Îngăduie-mi să rămîn aici, nu mă alunga, Măria-Ta, fă-mă una dintre sclavele Măriei-Tale..."

El înaintează grăbit spre interiorul insulei, în prada unei puternice emoții. Da, da, voise să-i salveze pe copiii de la castel. Cine știe, poate că se rătăciseră în insulă. Poate că Victoria era strînsă între două stînci și nu reușea să se desprindă de acolo. Și, de fapt, era destul ca el să-și întindă doar brațul și s-o scape.

Dar cînd l-au zărit, copiii au rămas foarte mirați. Părăsise barca ?

— Te fac răspunzător pentru barcă, spuse Otto.

— Vreți să vă arăt unde e zmeură ? întrebă Johannes.

Cei din grup tac. Atunci Victoria se amestecă în vorbă :

— Da ? Unde ?

Dar tînărul de la oraș interveni îndată, zicînd :

— Nu putem să ne ocupăm de asta acum.

Johannes mai spuse :

— Știu și unde sînt scoici.

Din nou tăcere.

— Sînt și perle în ele ? întrebă Otto.

— Ce-ar fi dacă am găsi perle ! strigă Victoria.

Johannes a răspuns că nu știe, dar că scoicile sînt acolo, departe, în nisipul alb — trebuie să ai o barcă și să te scufunzi în apă după ele.

Propunerea a fost luată în rîs și Otto a spus :

— Să știi că tu chiar ai mutră de scafandru.

Johannes a început să respire greu.

— Dacă vreți, pot să mă urc pe stînca aceea şi să rostogolesc un pietroi în mare, spuse el iarăşi.

— Pentru ce ?

— Numai aşa ! Ați putea să vă uitați după el. Dar nici propunerea asta nu a fost primită şi Johannes a tăcut ruşinat. Atunci a început să caute ouă, departe de ceilalți, într-o altă parte a insulei. Cînd grupul se adună din nou jos, la barcă, Johannes avea cu mult mai multe ouă decît ceilalți ; le ducea cu băgare de seamă în şapcă.

— Unde ai găsit atît de multe ? a întrebat tînărul de la oraş.

— Ştiu unde sînt cuiburile, răspunse Johannes fericit. Acum le pun lîngă ale tale, Victoria.

— Stai, strigă Otto, de ce ?

Ceilalți se uitară la el. Otto a arătat spre şapcă şi a întrebat :

— Cine îmi garantează că şapca e curată ?

Johannes nu spuse nimic. Fericirea i se risipise pe loc. Apoi plecă încet, cu ouăle, înapoi în insulă.

— Dar ce are ? Unde se duce ? întrebă Otto nerăbdător.

— Unde te duci, Johannes ? strigă Victoria, şi alergară după el.

El se opreşte şi răspunde încet :

— Mă duc să pun ouăle înapoi în cuiburi.

S-au oprit un moment şi s-au uitat unul la altul.

— Apoi după-amiază mă duc la mina de piatră.

Victoria nu a răspuns.

— Atunci aş putea să-ți arăt peştera.

— Da, dar mie mi-e frică, zise ea. Ai spus că e întunecoasă.

Cu toată supărarea lui, Johannes trebui să zîmbească şi răspunse curajos :

— Da, dar sînt eu cu tine.

De cînd se pomenise, se jucase mereu sus, în cariera de granit.

Oamenii îl auziseră vorbind şi lucrînd acolo, cu toate că era singur ; cîteodată făcea pe pastorul şi oficia slujbe.

Locul era de mult părăsit ; pe pietre creştea muşchi — iar urmele de găuri unde se forase şi se puseseră explozive aproape că dispăruseră. Dar în peştera cea ascunsă fiul morarului făcuse ordine : o împodobise cu mult simţ artistic şi trona acolo ca şeful celei mai curajoase bande de hoţi din lume.

El sună dintr-un clopoţel de argint. Intră un omuleţ, un pitic, care poartă la şapcă o cataramă de diamante. Este servitorul. Se înclină pînă la pămînt. „Cînd vine prinţesa Victoria, condu-o la mine !" spuse Johannes cu voce tare. Piticul se înclină din nou, adînc, şi dispare. Johannes se întinde comod pe divanul moale şi cade pe gînduri. O va conduce acolo şi-i va oferi mîncări scumpe pe talgere de argint şi de aur ; un rug va lumina întreaga peşteră ; în dosul perdelei grele de brocart aurit dinăuntrul peşterii i se va pregăti patul şi doisprezece cavaleri vor sta de veghe...

Johannes se ridică, iese afară din peşteră şi ascultă. Se aude un foşnet prin ramurile şi frunzele de jos, de pe cărare.

— Victoria, strigă el.

— Da, răspunde fata.

Îi iese în întîmpinare.

— Aproape că nu îndrăznesc, spune ea.

El dă din umeri şi răspunde :

— Tocmai am fost acolo. Chiar acum mă întorc de acolo.

Apoi intră amîndoi în peşteră. Johannes arată spre un loc pe o piatră şi spune :

— Pe piatra asta a stat uriaşul.

— O, nici nu-mi mai spune. Şi nu ţi-a fost frică ?

— Nu.

— Ziceai că nu are decît un singur ochi ; dar numai spiriduşii au un singur ochi.

Johannes rămase un moment pe gînduri.

Nu, uriaşul avea doi ochi, dar era orb de unul. Asta o văzuse chiar el, Johannes.

— Şi ce-a mai zis ? Dar mai bine nu-mi spune !

— M-a întrebat dacă nu vreau să mă tocmesc la el.

— Şi n-ai vrut, nu-i aşa ? Dumnezeu să te ferească.

— Dar nu am răspuns „nu". Nu i-am spus că nu vreau să mă tocmesc.

— Eşti nebun ? Vrei să te închidă înăuntrul muntelui ?

— Nu ştiu. Nici pe pămînt nu e chiar atît de bine.

Pauză.

— De cînd au venit băieţii ăştia de la oraş, umbli numai cu dînşii, spune el.

Din nou un moment de tăcere.

Johannes continuă :

— Dar eu sînt mai tare şi pot să te duc şi să te ridic din barcă mai bine ca oricare dintre ei.

Sînt sigur că aş putea să te ţin un ceas întreg. Uite !

A luat-o în braţe şi a ridicat-o în sus. Ea l-a cuprins pe după gît.

— Aşa, acum e destul.

A lăsat-o jos şi ea a spus :

— Da, dar şi Otto e tare. Doar s-a bătut şi cu oameni mari.

Johannes a întrebat cu îndoială :

— Cu oameni mari ?

— Da, cu oameni mari. În oraş.

Pauză. Johannes cade pe gînduri.

— Da, da, m-am lămurit şi cu asta, spune el. Acum ştiu ce am de făcut.

— Ce ai de făcut ?

— Mă tocmesc la uriaş.

— Zău că eşti nebun, strigă Victoria.

— Da de unde, mi-e totuna. Mă tocmesc la el.

Victoria se gîndeşte la o cale de scăpare.

— Da, dar poate că nu mai vine.

Johannes răspunde :

— Vine.

— Aici ? întreabă ea repede.

— Da.

Victoria se ridică şi se apropie de ieşire.

— Hai mai bine să plecăm.

— Nu-i nici o grabă, spune Johannes, care pălise şi el. Căci nu vine înainte de a se întuneca. La miezul nopţii.

Victoria se linişteşte şi vrea să se aşeze din nou. Dar lui Johannes îi este acum greu să domine atmosfera lugubră pe care a creat-o el însuşi, i se pare

că în peşteră este prea primejdios şi în cele din urmă spune :

— Dacă vrei cu adevărat să ieşi, am afară o piatră pe care e săpat numele tău. Pot să ţi-o arăt.

Apoi se tîrăsc afară din peşteră şi caută piatra. Victoria este mîndră şi fericită. Johannes, mişcat pînă la lacrimi, spune :

— Dacă o s-o vezi cîteodată în timp ce eu voi fi plecat departe, să te gîndeşti la mine. Să-mi trimiţi un gînd prietenesc.

— Da, da, spune Victoria. Dar o să vii iarăşi înapoi, nu ?

— Dumnezeu ştie. Poate că nu mă mai întorc.

Pleacă spre casă. Johannes e gata să plîngă.

— Da, la revedere, spune Victoria.

— Încă nu, mai pot să merg o bucată de drum.

Dar faptul că ea a putut să-i spună la revedere atît de simplu, ca şi cînd ar fi dorit parcă să-l părăsească mai repede, îl îndîrjeşte, trezeşte mînia în sufletul lui jignit. Se opreşte brusc şi, pe un ton de justificată agitaţie lăuntrică, spune :

— Dar să ştii, Victoria, că nimeni n-o să mai fie atît de bun cu tine cum aş fi fost eu. Atîta am avut să-ţi spun.

— Da, dar şi Otto e bun, spune ea atunci.

— Da, da, ia-l pe el.

Merg tăcuţi mai departe încă vreo cîţiva paşi.

— O să-mi meargă desigur foarte bine. Cît despre asta, să n-ai nici o grijă. Căci nu ştii încă ce simbrie o să am.

— Nu. Ce simbrie o să ai ?

— Jumătate din împărăţie. Dar asta nu-i decît o parte.

— Nu mai spune !
— Apoi o să fie a mea şi prinţesa.
Victoria s-a oprit.
— Asta nu cred că-i adevărat.
— Ba da, aşa spune el.
Pauză. Apoi Victoria mumură ca pentru sine :
— Oare cum arată ?
— O, Doamne, dar e mai frumoasă decît orice fiinţă de pe pămînt. Asta se ştie de mult.
Victoria se întristează.
— Vrei să fie a ta ? întreabă ea.
— Da, răspunde el, aşa o să fie. Apoi, părîndu-i-se că asta o emoţionează pe Victoria cu adevărat, adaugă : Dar se poate şi să mă mai întorc vreodată ; să fac din nou o călătorie pe pămînt.
— Da, dar atunci nu o lua şi pe ea, se rugă Victoria. De ce s-o iei ?
— Nu, pot să mă întorc singur.
— Îmi făgăduieşti ?
— Da, îţi făgăduiesc. Dar, la urma urmei, ce-ţi pasă ţie de asta ? Doar nu pot să am pretenţia să-ţi pese.
— Ba să nu spui asta, înţelegi tu ? răspunde Victoria. Ştiu sigur că ei nu-i eşti atît de drag ca mie.
Inima lui tînără e străbătută de o caldă emoţie. Ar fi fost în stare să intre în pămînt de bucurie şi de ruşine la cuvintele ei. Nu îndrăznea s-o privească, se uita în altă parte. Apoi a ridicat o rămurică de jos, a jupuit-o de coajă şi s-a lovit cu ea în palmă. În cele din urmă, de jenă, a început să fluiere.

— Da, trebuie să mă întorc acasă, spune el.
— Da, la revedere, zice ea şi-i întinde mîna.

II

Fiul morarului a plecat departe. A rămas vreme îndelungată în locuri străine, a umblat la şcoli şi a învăţat foarte mult, a crescut şi s-a făcut puternic, iar pe buza de sus i-a crescut puful. Oraşul era atît de departe, călătoria pînă acolo şi înapoi atît de costisitoare încît morarul, econom, l-a ţinut pe fiul său acolo şi iarna şi vara, timp de mai mulţi ani. Băiatul învăţa tot timpul.

Acum era bărbat în toată puterea cuvîntului — avea vreo optsprezece, douăzeci de ani.

Într-o după-amiază de primăvară, a coborît de pe un vapor care acostase la ţărm. La castel flutura drapelul pentru fiul care se întorsese şi el acasă cu acelaşi vapor ; o trăsură venise să-l aducă de jos, de la debarcader. Johannes l-a salutat pe stăpînul castelului, apoi pe stăpîna castelului şi pe Victoria. Cît de mult crescuse Victoria ! Ea nu-i răspunse la salut.

Johannes şi-a scos din nou chipiul şi atunci a auzit-o întrebîndu-l pe fratele ei :

— Ditlef, cine mă salută ?

— E Johannes, Johannes Møller [1], îi răspunse acesta.

---

[1] Morarul.

Ea i-a aruncat din nou o privire; dar el s-a jenat să o mai salute încă o dată. Apoi trăsura a plecat.

Johannes s-a îndreptat şi el spre casă.

Doamne, cît de nostime şi de mici erau odăile de acasă. Nu putu să intre pe uşă fără să se aplece. Părinţii l-au primit cu paharul plin, închinînd de bun sosit. L-a cuprins o emoţie puternică; totul era atît de mişcător şi de drag, tatăl şi mama l-au primit cu atîta bunătate, îi dădeau mîna unul după altul şi-i urau bun venit acasă.

Încă în aceeaşi seară s-a dus şi le-a revăzut pe toate; a fost la moară, la cariera de granit, la iaz, a ascultat cu un sentiment de nostalgie ciripitul păsărilor cunoscute, care începuseră să-şi adune cuiburi prin copaci şi din cînd în cînd zburau pînă la muşuroiul cel mare de furnici din pădure. Furnicile plecaseră şi muşuroiul era acum pustiu. A scormonit puţin într-însul, dar nu se mai zărea nici un semn de viaţă.

În timpul acestei plimbări a observat că în pădurea din jurul castelului se tăiaseră mulţi copaci.

— Mai ştii locurile de pe-aici? îl întrebă tatăsău în glumă. Ţi-ai regăsit sturzii, vechii tăi prieteni?

— Nu le mai recunosc pe toate. Pădurea e tăiată.

— Asta-i pădurea domnului castelan, răspunse tatăl său. Nu-i treaba noastră să-i numărăm copacii. Oricine poate avea nevoie de bani, iar lui îi trebuie mulţi.

Zilele treceau una după cealaltă, zile blînde, minunate ceasuri de singurătate, cu amintiri dragi din copilărie ; pămîntul, aerul, munții, totul îi urau bun sosit.

Johannes a luat-o pe drumul spre castel. Dimineața îl împunsese o viespe și buza de sus i se umflase ; dacă ar fi întîlnit acum pe cineva, s-ar fi mulțumit să salute și să-și vadă zorit de drum. Dar nu a văzut pe nimeni. În parcul castelului a zărit o doamnă ; a salutat foarte respectuos cînd s-a apropiat și apoi a mers mai departe. Era castelana. Ca și mai de mult, simțea și acum că inima îi bate puternic cînd trece prin fața castelului. Respectul față de casa aceasta mare, cu ferestre multe, față de persoana fină, severă a castelanului, îi era încă și acum viu în sînge.

Apoi s-a îndreptat spre debarcader.

Pe neașteptate, i-au ieșit în cale Ditlef și Victoria. Revederea nu i-a făcut plăcere ; ei ar fi putut să-și închipuie că se luase pe urmele lor. Iar pe deasupra mai avea și buza de sus umflată. Și-a încetinit pașii ; nu era tocmai sigur dacă e cazul să se oprească ; în cele din urmă s-a hotărît să-și vadă de drum. Și-a scos chipiul încă de departe și l-a ținut în mînă tot timpul cît a mers prin dreptul lor. I-au răspuns, amîndoi, fără cuvinte și au trecut încet mai departe. Victoria l-a privit drept în ochi ; expresia feței ei se schimbase puțin.

Johannes și-a continuat drumul pînă jos, la debarcader ; îl cuprinsese un sentiment de neliniște ; mersul îi deveni nesigur. Cît de mult crescuse Victoria ! Se împlinise și acum era mai frumoasă

decît oricînd. Sprîncencele aproape că i se împreunau, erau ca două linii fine de catifea. Culoarea ochilor i se mai întunecase, erau acum de un albastru foarte închis.

Cînd s-a întors spre casă, a luat-o pe un drum ce ducea prin pădure, la mare depărtare de parcul castelului, ca să nu poată nimeni să spună că merge pe urmele copiilor castelanului. A urcat un deal, a căutat un bolovan şi s-a aşezat. Păsările cîntau de zor, cu multă pasiune, se ademeneau una pe alta şi zburau încoace şi încolo ducînd rămurele în cioc. Aerul era plin de o mireasmă de pămînt reavăn, de frunziş ce încolţea şi de trunchiuri de copaci putreziţi.

Ajunsese, fără să vrea, pe urmele Victoriei ; aceasta tocmai venea din direcţia opusă.

Îl cuprinse o furie neputincioasă ; dorea să fie departe, departe ; fireşte că ea va fi acum convinsă că a urmărit-o. Oare să mai salute o dată ? Poate mai bine să privească în direcţia cealaltă ; mai ales că şi buza îi era umflată de înţepătura viespei.

Dar în momentul în care Victoria a ajuns mai aproape, Johannes s-a ridicat şi şi-a scos chipiul. Ea a zîmbit şi a înclinat din cap.

— Bună seara. Bun venit acasă, spuse ea.

Buzele-i păreau din nou că tremură puţin ; dar îşi reveni îndată.

El spuse :

— Pare cam ciudat, dar n-am ştiut că o să te întîlnesc aici.

— Nu, tu nici nu aveai de unde să ştii. A fost o inspiraţie de-a mea. Mi-a venit aşa, deodată, s-o iau pe drumul ăsta încoace.

Vai, o tutuise !

— Pînă cînd rămîi acasă ? a întrebat ea.

— Pînă la sfîrşitul vacanţei.

Îi răspundea cu greu, o simţea deodată atît de departe ! Dar atunci de ce a mai intrat în vorbă ?

— Ditlef spune că eşti foarte bun la învăţătură, Johannes. Că iei note bune la examene. Mai spune şi că scrii poezii ; e adevărat ?

El răspunse scurt, întorcîndu-şi privirile în altă parte :

— Da, se înţelege. Toţi fac asta.

Îşi zise că poate o să plece acum, deoarece ea nu mai spuse nimic.

— S-a mai pomenit ? Azi m-a înţepat o viespe, spuse el şi-i arătă gura. De aceea arăt aşa.

— Ai fost prea mult timp plecat şi viespele nu te mai recunosc.

Aşadar, îi era indiferent dacă fusese desfigurat sau nu de o viespe. Da. Stătea şi răsucea pe umăr o umbreluţă roşie cu mîner auriu şi nu o interesa nimic. În schimb, el o purtase pe domnişoara de atîtea ori în braţe.

— Nici eu nu le mai recunosc, răspunse el ; mai demult, îmi erau prietene.

Dar ea nu înţelese sensul mai adînc al acestor cuvinte, căci nu răspunse. Şi ce tîlc aveau !

— Nu mai recunosc nimic. Chiar şi pădurea e tăiată.

Faţa ei a tresărit uşor.

— Atunci nici n-o să mai poţi scrie poezii aici,

spuse ea. Şi dacă mi-ai scrie mie una ?... Dar ce tot spun ? Cred că vezi cît de puţin mă pricep.

El lăsă privirile în jos, emoţionat, şi nu scoase nici un cuvînt. Îl ridiculiza cu cea mai mare amabilitate, vorbea pe un ton de superioritate şi căuta să observe ce efecte obţine în acest fel. Să ne fie cu iertare, el nu-şi petrecuse tot timpul scriind poezii, ci şi învăţase, ba chiar mai bine decît cei mai mulţi...

— Da, da, ne mai întîlnim, desigur. Rămîi cu bine.

El şi-a scos chipiul şi a plecat fără să răspundă.

Dacă ar şti ea că îi dedicase toate poeziile, pînă şi cea către noapte şi cea către duhul mlaştinilor, pe toate ei i le închinase. Dar lucrul acesta nu-l va afla niciodată.

Duminică a venit Ditlef şi l-a chemat să meargă cu ei dincolo, în insulă. Trebuie să fac iarăşi pe barcagiul, îşi zise Johannes. Dar s-a dus. La debarcader se aflau cîţiva oameni care se plimbau fără vreo treabă, ca în toate duminicile. Încolo, totul era liniştit, iar de sus soarele trimitea raze calde. Deodată se aud în larg acordurile unei muzici care se apropie tot mai mult de ţărm din direcţia insulelor ; vasul-poştă înaintează spre debarcader, descriind un cerc larg ; pe bord cînta o orchestră.

Johannes desprinse barca de la mal şi puse mîna pe vîsle. Era într-o dispoziţie melancolică, dar schimbătoare în acelaşi timp ; ziua aceasta senină şi muzica de pe vapor îi ţesuseră parcă în faţa ochilor un văl de flori şi de spice aurite.

Dar oare Ditlef de ce nu mai venea o dată? Stătea pe țărm și privea oamenii și vaporul, ca și cînd nu avea altceva de făcut. Johannes își zise: Nu mai stau la vîsle, mă duc și eu la țărm. Și se apucă să întoarcă barca.

În momentul acela, o licărire albă îi trece prin fața ochilor și aude un pleoscăit; de pe vas și de pe țărm se ridică strigăte desperate, pe mai multe voci; o mulțime de mîini și de ochi arătau spre locul unde dispăruse dunga albă. Muzica a încetat brusc.

Johannes a fost într-o clipă la locul acela. A acționat cu totul instinctiv, fără să reflecteze, fără o hotărîre prealabilă. Nici nu o auzea pe mamă de sus, de pe vapor, strigînd: „Fetița mea! Fetița mea!“ și nu vedea pe nimeni. Cu iuțeala fulgerului sări din barcă și dispăru sub apă.

Un timp, poate un minut, cei de pe punte nu l-au mai zărit de loc; în schimb, se putea vedea cum apa parcă fierbea în locul unde sărise și cei de sus și-au dat seama că el se muncea din răsputeri. Pe vapor, lamentările nu mai conteneau.

La un moment dat, a apărut din nou la suprafață, ceva mai departe, la cîțiva stînjeni de locul fatal. Oamenii strigau și-i arătau, ca ieșiți din minți: „Nu acolo, aici a căzut! Aici!“

El s-a dat din nou la fund.

Din nou, un moment de chinuitoare așteptare; de pe punte, un strigăt neîntrerupt și sfîșietor al unei femei și un bărbat care-și frîngea mîinile de desperare. De pe vapor a mai sărit încă un tînăr, cîrmaciul, care-și scosese vesta și cizmele; acesta

sondă cu atenţie locul unde dispăruse fata şi toţi sperau că va izbuti s-o găsească.

În momentul acela capul lui Johannes a apărut din nou la suprafaţă, cu vreo cîţiva stînjeni şi mai departe decît înainte. Îşi pierduse chipiul, capul îi strălucea la soare ca o focă. Se putea observa că luptă cu ceva ; înota cu greutate ; o mînă nu-i era liberă. După cîteva clipe, se văzu că ţinea ceva puternic în gură, în dinţi, ceva fără contur precis ; era fata care căzuse în apă. De pe vapor şi de pe ţărm răsunau pînă la el strigăte puternice de mirare — pînă şi cîrmaciul păru să le fi auzit de sub apă, căci ieşi deodată cu capul la suprafaţă şi se uită în jur.

În cele din urmă, Johannes ajunse la barca ce între timp se depărtase pe apă, întinse fata apoi se urcă şi el — toate acestea s-au întîmplat fără să-şi dea seama. Oamenii l-au mai văzut cum s-a aplecat asupra fetiţei, cum, literalmente, i-a sfîşiat rochia în spate, a apucat vîslele şi apoi s-a îndreptat cu cea mai mare iuţeală posibilă spre vapor. Un „ura“ triumfător răsună de pretutindeni în momentul cînd biaţa fetiţă a fost săltată pe punte.

— Cum ţi-a dat prin minte să cauţi atît de departe încolo, l-au întrebat oamenii din toate părţile.

El a răspuns :

— Cunosc fundul apei. Curentul e mai puternic aici. Ştiam asta.

Un domn îşi face loc prin mulţime, pînă la parapet ; este de o paloare cadaverică, zîmbeşte crispat şi în ochi îi mijesc lacrimi.

— Vino, te rog, puţin pe punte ! strigă el jos. Vreau să-ţi mulţumesc. Îţi sîntem atît de îndatoraţi ! Un moment !

Apoi se îndepărtează din nou de grămada de oameni, palid ca un cadavru.

Uşa laterală a vasului se deschide şi Johannes se urcă pe punte.

Nu rămîne mult timp acolo ; îşi dă doar numele şi adresa. O femeie îl îmbrăţişează pe tînărul ud leoarcă, iar domnul cel palid, tulburat, îi pune ceasul său în mînă. Johannes intră într-o cabină unde doi oameni făceau respiraţie artificială fetiţei salvate ; aceştia îi spun : îşi vine în fire, pulsul începe să bată ! Johannes o priveşte : o fetiţă blondă, cu o rochie scurtă în întregime sfîşiată la spate. Cineva îi pune o pălărie pe cap, apoi o duce afară.

Johannes nici nu-şi dădu bine seama cum se întorsese la ţărm şi cum trăsese barca afară din apă. A mai auzit cum s-a strigat încă o dată „ura" şi cum orchestra intona o melodie festivă, în momentul în care vaporul se îndrepta din nou spre larg. Un fior rece şi totodată dulce de plăcere l-a străbătut din creştet pînă în tălpi : zîmbea, îşi mişca buzele.

— Aşadar, din plimbarea noastră de azi nu s-a ales nimica, spuse Ditlef. Arăta indispus.

Venise şi Victoria ; se apropie de cei doi şi spuse repede :

— Nu mai vorbi prostii ! Doar trebuie să meargă acasă, ca să-şi schimbe hainele.

— O, ce eveniment, la cei nouăsprezece ani ai lui !

Johannes a luat-o repede spre casă. În urechi continua să-i răsune încă şi acum muzica şi uralele, o emoţie puternică îl mîna tot mai departe. Trecu prin faţa casei părinteşti şi o luă spre pădure, spre cariera de granit. Acolo îşi căută un loc unde soarele ardea puternic. Hainele îi abureau. Se aşeză jos. Dar o nelinişte agitată şi plină de bucurie îl făcu să se ridice şi să se plimbe în sus şi în jos. Cît era de fericit ! Căzu în genunchi şi cu lacrimi fierbinţi îi mulţumi lui Dumnezeu pentru ziua aceasta. Fusese şi ea de faţă, auzise uralele. Apoi îi spusese : Du-te acasă şi schimbă-ţi hainele !

Se aşeză din nou şi rîse încîntat. Da, ea îl văzuse săvîrşind această faptă, acest act de eroism, îl urmărise cu mîndrie atunci cînd se apropia de vapor aducînd în dinţi pe fetiţa căzută în apă. Victoria ! Victoria ! dacă ar şti că e întru totul al ei, că fiecare minut din viaţa lui îi aparţine ei. Era gata să o slujească ca un sclav şi să-i măture cu umerii drumul pe care păşea. Să-i sărute amîndoi pantofii, să se înhame la trăsura ei şi să-i pună lemne în sobă în zilele friguroase, Victoria !

Privi în jur. Nu-l auzea nimeni, era singur cu sine însuşi. În mînă ţinea ceasul preţios, care ticăia, mergea !

Mulţumesc, mulţumesc pentru ziua asta fericită ! El mîngîie muşchiul de pietre şi de pe ramurile căzute. Victoria nu-i zîmbise ; fireşte, nu era în obiceiul ei. Stătuse numai la debarcader, cu obrajii uşor îmbujoraţi. Oare ar fi primit ceasul, dacă ar fi vrut să i-l dăruiască ?

Soarele se apropia de asfinţit şi începea să se răcorească. Johannes simţea că e ud. Şi alergă, uşor ca un fulg, pînă acasă.

La castel aveau oaspeţi : persoane străine din oraş ; muzică şi dans. Pe turnul rotund, drapelul a fluturat timp de o săptămînă încheiată.

Trebuia cărat acasă fînul, dar caii erau ocupaţi cu transportul acestor musafiri veseli ; astfel, fînul continua să rămînă pe lunci. Mai erau încă loturi întinse de fîn necosit, dar servitorii trebuiau să facă pe vizitiii şi pe barcagiii şi de aceea fînul se usca şi putrezea pe cîmp.

Iar în salonul cel galben, orchestra continua să cînte...

În astfel de zile, bătrînul morar îşi oprea moara şi-şi zăvora casa. Devenise înţelept ; odată, mai de mult, i s-a întîmplat ca aceşti orăşeni veseli să dea buzna la moară şi să-i joace tot felul de feste cu sacii de grîne. Căci nopţile erau atît de calde şi de luminoase, şi se puteau face atîtea năzbîtii !... Într-un rînd, şambelanul cel bogat din oraş adusese chiar cu mîinile lui un muşuroi de furnici şi-l vărsase în jgheabul unde se adună făina. Acum îmbătrînise şi se potolise, dar fiul său Otto mai venea încă pe la castel şi se distra făcînd tot felul de pozne deşucheate. Despre el se puteau auzi multe...

Întreaga pădure răsuna de tropot de copite şi de strigăte. Tinerii se plimbau călare ; caii de la castel erau falnici şi focoşi. Călăreţii veniră la casa morarului, bătură în uşă cu cravaşele, dorind să intre. Uşa era atît de joasă — dar ei voiau să intre călare.

— Bună ziua, bună ziua, strigară ei. Am venit să vă dăm bineţe.

Morarul rîse smerit la această idee năstruşnică. Apoi au descălecat, au legat caii şi au dat drumul morii.

— Pietrele merg în gol! strigă morarul. Îmi stricaţi moara...

Dar nimeni nu auzea nimic în zgomotul acela asurzitor.

— Johannes! strigă morarul cît îl ţineau plămînii, ca să se audă pînă la cariera de granit.

Johannes veni în grabă acasă.

— Îmi strică pietrele de măcinat! strigă bătrînul.

Johannes se apropie încet de grup. Era foarte palid şi vinele de la tîmplă i se umflaseră. Îl recunoscu pe Otto, fiul şambelanului, care purta uniformă de cadet; lîngă el erau încă doi. Unul din ei a zîmbit, ca să mai repare lucrurile.

Johannes nu a spus nici un cuvînt, nu a făcut nici un gest, ci a mers ţintă unde trebuia. Şi anume, direct spre Otto. În acelaşi moment, zări două fete care veneau călare — una dintre ele era Victoria. Purta un costum de călărie de culoare verde; călărea iapa cea albă de la castel. Ea se opri, dar nu descălecă şi se uită pe rînd la toţi, cu ochi întrebători.

Atunci Johannes o apucă în altă direcţie, se urcă pe dig şi închise stăvilarul, zgomotul descrescu încetul cu încetul şi moara se opri.

Otto strigă:

— Las-o să meargă! De ce o opreşti? Lasă moara să meargă, îţi zic.

— Tu ai pornit-o ? întrebă Victoria.

— Da, răspunse el rîzînd. Dar acum de ce stă ? De ce să nu meargă ?

— Fiindcă e goală, răspunse Johannes cu răsuflarea tăiată. Înţelegeţi ? Pietrele merg în gol.

— N-auzi că e goală ? reluă şi Victoria.

— Dar de unde era să ştiu eu asta ? întrebă Otto rîzînd. De ce e goală ? N-are nici un fel de măciniş ?

— Hai, încalecă ! spuse unul dintre prietenii săi, ca să se termine odată povestea.

Au încălecat cu toţii. Înainte de a pleca, unul dintre străini i-a cerut scuze lui Johnnes.

Victoria a plecat cea din urmă. După o bucată de drum, a întors calul şi a venit la Johannes.

— Vrei să fii atît de bun să-l rogi pe tatăl dumitale să ne scuze pentru cele întîmplate ?

— Ar fi fost mult mai potrivit ca domnul cadet în persoană să-şi ceară scuze, răspunse Johannes.

— Da, fireşte, dar... el are atîtea idei... Cînd te-am văzut ultima dată, Johannes ?

El îşi ridică privirile spre dînsa, întrebîndu-se dacă a auzit bine. Uitase oare de duminica trecută, de ziua lui cea mare ?

— Te-am văzut duminică la debarcader, răspunse el.

— Da, spuse ea îndată. Ce noroc că l-ai ajutat pe cîrmaci să caute fetiţa. Aţi găsit-o, nu-i aşa ?

El răspunse scurt şi jignit :

— Da. Am găsit-o.

— Sau, continuă ea, ca şi cum şi-ar fi adus aminte de ceva, de fapt, nu cumva dumneata singur ?... Dar, în sfîrşit e totuna. Aşa ! Sper că o să

transmiţi scuze tatălui dumitale. Noapte bună !

Înclină capul zîmbind, trase de frîu şi plecă. Victoria dispăru şi Johannes o luă încet spre pădure, indigat. O găsi pe Victoria, stînd singură lîngă un copac. Se rezemase de el şi plîngea în hohote.

Căzuse cumva de pe cal ? Se lovise ?

Se apropie repede şi o întrebă :

— Ţi s-a întîmplat ceva ?

Fata făcu un pas spre el cu braţele întinse şi-l privi cu ochi strălucitori. Dar se opri, lăsă mîinile să-i cadă şi răspunse :

— Nu, nu mi s-a întîmplat nimic ; am descălecat şi am lăsat calul să meargă înainte singur... Johannes, de ce te uiţi la mine aşa ? Stăteai lîngă iaz şi mă priveai. Ce vrei de la mine ?

El îngăimă :

— Ce vreau ? Nu ştiu...

— Eşti atît de puternic aici, spuse ea, şi îşi puse pe neaşteptate mîna pe a lui. Eşti atît de puternic aici, la încheieturi. Şi eşti tare bronzat, bronzat ca o nucă...

El făcu o mişcare ; dorea să-i ia mîna într-a lui. Atunci ea îşi adună faldurile rochiei şi spuse :

— Nu, nu mi s-a întîmplat nimic. Nu voiam decît să mă întorc acasă pe jos. Noapte bună.

III

Johannes s-a înapoiat din nou la oraş. Apoi au trecut ani de zile ; o perioadă îndelungată, zbuciumată, cu multă muncă şi visuri, cu studii şi versuri.

A realizat progrese frumoase ; a reuşit să scrie un poem despre Estera, „o fată din Iudeea, care a ajuns regină în Persia" ; lucrarea a fost tipărită şi pentru ea a încasat un onorar. Un alt poem, intitulat „Labirintul dragostei", o istorie povestită cică de călugărul Vendt, i-a făcut numele cunoscut.

Şi ce este iubirea ? Un vînt care adie printre trandafiri ; nu, o luminiţă fosforescentă ce trece prin sînge. Iubirea este o muzică fierbinte a infernului, care face să bată chiar şi inimile celor vîrstnici. Este ca unele flori ce se deschid la căderea nopţii sau ca anemonele care îşi închid corola la atingerea sau la suflarea vîntului.

Aşa este iubirea.

Ea poate să-l distrugă pe om, să-l ridice din nou şi apoi să-l stigmatizeze iar ; poate să mă cuprindă în mrejele sale astăzi pe mine, mîine pe tine şi mîine seara pe el, atît este de nestatornică. Dar poate să fie şi trainică, întocmai ca o pecete rezistentă ce nu se desface, poate să ardă cu aceeaşi flacără vie pînă la sfîrşitul vieţii, atît este de eternă. Şi cum este iubirea ?

O ! Iubirea este ca o noapte de vară cu stele pe cer şi parfum pe pămînt.

Dar oare de ce îl face iubirea pe omul tînăr să aleagă cărările tainice iar pe cel bătrîn să se ridice în vîrful degetelor în camera lui singuratică ? O ! iubirea face din inima omului ceva asemănător cu o grădină de ciuperci, o grădină luxuriantă şi neruşinată, unde cresc ciuperci tainice şi obraznice.

Oare nu tot iubirea îl face pe călugăr să se furişeze în timpul nopţii în grădini ferecate, şi să arunce o privire prin fereastra celei care doarme ? Oare

nu tot ea o îndeamnă la păcat pe călugăriță și o scoate din minți pe prințesă ? Iubirea apleacă pînă și capul regelui în țărînă, făcîndu-l să măture colbul din drum cu pletele, să șoptească vorbe nerușinate și să rîdă prostește.

Așa este iubirea.

Nu, nu, ea este totuși altceva — și nu are seamăn pe lume. Ea a coborît pe pămînt într-o noapte de primăvară, cînd un tînăr a văzut doi ochi... doi ochi. I-a privit țintă, și-a cufundat privirile în ei. A sărutat o pereche de buze și în momentul acela în inima lui s-au întîlnit două raze de lumină, un soare care-și trimite strălucirea spre o stea. El a căzut în brațele ei și nu a mai auzit, nu a mai văzut nimic.

Iubire, iată primul cuvînt pe care l-a rostit Dumnezeu, primul său gînd. Cînd a spus : „Să fie lumină !“ s-a făcut iubire. Tot ceea ce făcuse era perfect, încît nu voia să desfacă nimic. Și astfel iubirea a fost originea lumii precum și stăpîna lumii, și toate căile ei sînt pline de flori și de sînge.

Zi de septembrie.

Pe ulița asta dosnică obișnuia Johannes să-și facă plimbarea zilnic — umbla pe aici ca prin odaia sa, fiindcă nu întîlnea niciodată pe nimeni. De o parte și de alta se întindeau grădini cu arbori cu frunze roșii și galbene.

Oare de ce trece Victoria pe aici ? De ce o duc pașii tocmai pe ulița asta ? Nu se înșela, tot Victoria fusese și seara trecută cînd privise pe fereastră.

Inima îi bătea puternic. Aflase că Victoria e în oraș, auzise aceasta ; dar știa că frecventează

cercuri în care el, fiul morarului, nu avea acces. El nu se întîlnea nici cu Ditlef.

Își făcu curaj și îi ieși în întîmpinare. Oare să nu-l mai cunoască ? Mergea serioasă și gînditoare.

El salută.

— Bună ziua, răspunse Victoria încet.

Nu a trădat prin nimic că ar dori să se oprească, așa că și-a continuat și el drumul în tăcere. Simțea un neastîmpăr în picioare. La capătul străzii, Johannes a făcut ca de obicei calea întoarsă. Să mă uit țintă la trotuar, să nu-mi ridic privirile, își zise. Apoi, după vreo zece pași, se uită drept înainte.

Victoria se oprise la o vitrină.

Oare n-ar fi mai bine să mă furișez pe prima uliță laterală ? De ce s-o fi oprit tocmai acolo ? Vitrina era sărăcăcioasă : se vedeau numai cîteva bucăți de săpun de culoare roșiatică, puse unele peste altele, un borcan de griș și niște timbre folosite.

Să mai fac vreo cîțiva pași, își spuse el, apoi să mă întorc.

În momentul acela Victoria privi spre Johannes și se îndreptă deodată spre dînsul. Mergea repede, ca și cum ar fi prins curaj, iar cînd a început să vorbească își trăgea răsuflarea cu greu. Zîmbea nervos.

— Bună ziua, spuse ea. Cît de bine îmi pare că te întîlnesc.

Doamne, cum îi mai bătea inima ! Nu bătea, trepida de-a dreptul... Încercă să spună ceva, dar nu reuși, i se mișcau doar buzele. Rochia emana un parfum, rochia ei cea galbenă, sau poate era respirația. În momentul acela nu-i sesiza trăsăturile feței, i-a recunoscut însă linia delicată a umerilor,

mîna lungă și îngustă în care ținea umbrela de soare. Era mîna dreaptă. Pe deget, o verighetă.

În primul moment, n-a dat atenție faptului, nu s-a simțit nefericit. Mîna era neasemuit de frumoasă.

— Sînt de o săptămînă în oraș, continuă ea ; dar nu te-am văzut. Ba da, te-am zărit odată pe stradă ; cineva mi-a spus că ești dumneata. Ce înalt ai crescut !

El bîigui :

— Știam că ești în oraș. Mai rămîi mult ?

— O, nu, numai cîteva zile. Trebuie să mă întorc din nou acasă.

— Mulțumesc întîmplării care ți-a îndreptat pașii încoace și mi-a dat prilejul să te salut.

Moment de tăcere.

— Da, de altfel m-am și rătăcit, reluă fata. Locuiesc la șambelan ; pe unde s-o iau ca să ajung acolo ?

— Te conduc, dacă îmi dai voie.

Au pornit.

— Otto e acasă ? întrebă el, mai mult ca să spună ceva.

— Da, acasă, răspunse ea scurt.

De sub o poartă au ieșit cîțiva oameni ; cărau un pian și barau trotuarul. Victoria feri spre stînga și se sprijini cu corpul de însoțitorul ei.

— Iartă-mă, spuse ea.

El simți o senzație de voluptate la această atingere ; respirația ei îi mîngîie un moment obrajii.

— Văd că porți verighetă, spuse el. Apoi zîmbi și căută să pară indiferent. Îmi dai voie, poate, să te felicit ?

Oare ce-o să răspundă ? Nu se uită la dînsa, dar își ținu răsuflarea.

— Și dumneata, răspunse ea cu o întrebare, nu ai verighetă ? A, nu. De fapt, cineva mi-a spus că... Se aud atît de multe despre dumneata în ultimul timp, scrie și în ziare.

— Am scris cîteva poezii, răspunse el. Dar desigur că nu le-ai văzut.

— Nu e vorba de o carte întreagă ? Mi se pare că...

— Da, o carte mai mică.

Au ajuns într-o piață ; deși trebuia să sosească la o anumită oră la casa șambelanului, Victoria nu se grăbea. Ba chiar se așeză pe o bancă. Johannes rămăsese în picioare în fața ei.

Deodată ea îi întinse mîna, spunînd :

— Ia loc și dumneata.

Și nu-și retrase mîna decît după ce se așeză și Johannes.

Acum ori niciodată ! își zise el. Încercă din nou să vorbească pe un ton glumeț și nepăsător, zîmbi, privi în sus.

— Așa, prin urmare te-ai logodit și nici măcar nu vrei să-mi spui. Mie, care-ți sînt vecin acasă.

Fata căzu pe gînduri.

— De fapt, nu despre asta voiam să vorbesc cu dumneata astăzi.

El deveni deodată serios și spuse încet :

— Da, da, înțeleg foarte bine.

Pauză.

Apoi reluă vorba :

— Firește, am știut dintotdeauna că n-are nici un rost... că nu eu... care nu sînt decît un fiu de

morar, pe cînd dumneata... Da, aşa-i. Nu înţeleg nici măcar cum mă încumet să şed acum lîngă dumneata şi să-ţi spun toate astea... Căci în faţa dumitale ar trebui să stau în picioare, mai la distanţă sau în genunchi. Aşa s-ar cuveni. Dar e ca şi cînd... Şi-apoi, toţi anii ăştia cît am fost plecat au contribuit şi ei. Acum parcă aş fi mai îndrăzneţ, fiindcă ştiu că nu mai sînt copil şi că nu m-ai putea arunca în închisoare, chiar dacă ai dori. Iată de ce mă încumet să-ţi vorbesc în felul ăsta. Dar să nu te superi pe mine ; uite, mai bine tac.

— Nu, te rog să vorbeşti mai departe. Spune ce doreşti să spui.

— Pot să spun ? Pot să spun tot ce doresc ? Dar în cazul ăsta nici verigheta dumitale nu trebuie să-mi interzică nimic.

— Nu, spuse ea încet, verigheta nu-ţi interzice nimic.

— Dar cum aşa ? Pentru Dumnezeu, Victoria, nu cumva mă înşel ? El sări de pe bancă şi se aplecă spre dînsa ca să-i vadă faţa mai bine. Adică, verigheta nu înseamnă nimic ?

— Şezi, te rog, zise Victoria.

El se aşeză din nou.

— O, dacă ai şti, spuse Johannes, cît m-am gîndit la dumneata ; Doamne, dar am avut oare vreun alt gînd ? Vedeam şi cunoşteam atîta lume, dar pentru mine nu exista nimeni în afară de dumneata. Nu am putut niciodată să simt decît aşa : Victoria e cea mai frumoasă, cea mai splendidă — şi eu o cunosc !... Domnişoara Victoria ! repetam tot timpul. Ce-i drept, îmi dădeam seama că nimeni nu se află mai departe de dumneata decît

tocmai eu ; dar, în schimb, te cunoşteam — da, aceasta nu era de loc lipsit de importanţă pentru mine — ştiam că exişti şi că poate, din cînd în cînd, îţi mai aminteşti de mine... Fireşte, nu-ţi aminteai. Dar în multe seri, la masa mea de lucru, îmi ziceam că poate totuşi cîteodată îţi mai aduci aminte. Atunci parcă se deschidea cerul pentru mine, domnişoară Victoria ; îţi scriam poezii şi-ţi cumpăram flori de toţi banii pe care-i aveam, le duceam acasă şi le puneam în glastre. Toate poeziile mele îţi sînt dedicate dumitale, cele care au un alt izvor de inspiraţie sînt puţine şi nici nu sînt tipărite. Dar poate că dumneata nu le-ai citit nici pe cele tipărite. Acum am început să scriu o carte mare... O, Doamne, cît îţi sînt de recunoscător ; mi-ai cucerit întreaga fiinţă — şi asta e toată bucuria mea. În timpul zilei, şi chiar şi noaptea, mereu văd sau aud cîte ceva ce-mi evocă prezenţa dumitale... Ţi-am scris numele pe tavan ; cînd stau culcat, îl citesc ; iar fata care îmi face curat în odaie nu-l vede — l-am scris cu litere mici, numai pentru mine. Asta îmi aduce bucurie...

Ea s-a întors într-o parte, şi-a desfăcut puţin rochia la piept şi a scos o bucată de hîrtie.

— Uite ! spuse ea cu un suspin. Am tăiat-o dintr-un ziar, am păstrat-o şi o citesc în fiecare seară. Prima dată mi-a arătat-o tata — şi m-am dus la fereastră s-o citesc. Dar unde e poezia, că n-o găsesc, mi-am zis şi am întors ziarul pe partea cealaltă. Am găsit-o îndată şi am citit-o. Şi am fost atît de fericită !

Hîrtia emana parfumul corsajului ei ; a despăturit-o şi i-a arătat-o ; era una din primele sale

poezii, patru versuri scurte dedicate ei, amazoanei de pe calul alb. Era o destăinuire naivă şi impetuoasă, pornită din inima unui tînăr, un entuziasm ce nu putea fi stăvilit, ci ţîşnea din rînduri întocmai ca stelele cînd se aprind.

— Da, spuse Johannes, eu am scris-o. E mult de-atunci. Era într-o noapte, cînd frunzele plopilor din faţa ferestrei mele foşneau atît de tare în bătaia vîntului. A, o pui la loc în sîn ? Îţi mulţumesc că o păstrezi... O ! exclamă el mişcat, cu o voce gravă şi suavă în acelaşi timp, cînd mă gîndesc că eşti atît de aproape de mine. Îţi simt braţul, emani o căldură plăcută, care mă pătrunde. De cîte ori, singur fiind, n-am fost copleşit de emoţie gîndindu-mă la dumneata... Cînd am fost acasă ultima dată erai frumoasă, dar acum eşti şi mai frumoasă. Ochii şi sprîncenele, zîmbetul — nu ştiu, totul, totul e minunat la dumneata.

Ea zîmbea şi-l privea cu ochii pe jumătate închişi ; printre genele ei lungi licărea un albastru închis. Întreaga ei fiinţă iradia căldură. Părea să fie cuprinsă de o bucurie intensă şi întinse mîna spre el cu o mişcare spontană.

— Îţi mulţumesc ! O, îţi mulţumesc, spuse ea.

— Nu, Victoria, nu-mi mulţumi, răspunse el. Se simţea atras spre ea cu întreaga sa fiinţă, sub imboldul poruncitor de a-i spune încă şi mai multe... Dar mărturisirile sale se mărginiră la nişte exclamaţii confuze ; parcă era beat. Da, dar... Victoria, dacă mă iubeşti cît de puţin... eu nu ştiu ce simţi, dar spune-mi că mă iubeşti chiar dacă nu-i adevărat. Fii atît de bună ! O, aş vrea să-ţi promit că o să fac lucruri mari, aproape de necrezut. Nici

nu bănuieşti ce aş putea să devin ; cîteodată visez asta şi mă simt plin de fapte mărețe, nemaivăzute... Adesea parcă se revarsă din mine ; uneori, noaptea umblu clătinîndu-mă prin odaie, în lung şi în lat, ameţit de viziuni. În camera de alături locuieşte cineva care nu poate să doarmă şi bate în perete. Cînd se crapă de ziuă, vine la mine furios. Dar nu are nici o importanţă, nici nu mă sinchisesc de el ; căci pînă să vină, eu mă gîndesc atît de mult la dumneata, încît mi se pare că eşti în preajma mea. Mă duc la fereastră şi cînt... începe să se lumineze de ziuă... afară, plopii foşnesc. Noapte bună ! le spun zorilor în chip de salut. Adică, de fapt, dumitale. Acum ea doarme, îmi zic, noapte bună ! Dumnezeu s-o binecuvînteze ! Apoi mă culc. Şi aşa, seară de seară. Dar niciodată nu mi-ai apărut atît de frumoasă ca acum. După ce pleci, o să-mi aduc aminte de dumneata aşa cum eşti acum. N-o să uit nimic...

— Nu vii şi dumneata acasă ?

— Nu, n-am terminat ce am de lucru. Ba da, vin. Plec acum. N-am terminat, dar o să fac tot ce-mi va sta în putinţă. Mai ieşi cîteodată la plimbare prin grădină ? Mai ieşi uneori serile ? Atunci aş putea să te văd, poate să te salut, altceva nici nu doresc. Dar dacă mă iubeşti cît de cît, dacă nu-ţi sînt indiferent, atunci spune-mi-o, te rog... O !... Fă-mi bucuria asta... Ştii, există un palmier care înfloreşte o singură dată în viaţa lui, cu toate că trăieşte şaptezeci de ani ; e palmierul talipot. Da, înfloreşte o singură dată. Acum înfloresc eu... Da, o să fac rost de bani şi mă întorc acasă. O să vînd ceea ce am scris ; de fapt, acum lucrez la o

carte mare — şi chiar mîine o să vînd tot ce am scris pînă acum. O să iau bani frumoşi. Atunci, ai vrea să mă întorc acasă ?

— Da.

— Mulţumesc ! O, îţi mulţumesc ! Iartă-mă dacă sper prea mult, dacă cred prea mult, e atît de minunat să crezi imposibilul. Asta e cea mai fericită zi din cîte mi-a fost dat să trăiesc...

Şi-a scos pălăria şi a pus-o alături.

Victoria privi în jur ; pe stradă se apropia o doamnă, iar mai departe venea o femeie cu un coş. Victoria deveni nerăbdătoare, se uită la ceas.

— Trebuie să pleci ? Spune-mi ceva înainte de a pleca, lasă-mă să-ţi aud vocea... Te iubesc şi ţi-o mărturisesc. Depinde de răspunsul dumitale dacă... De fapt, sînt cu totul al dumitale. Vrei să-mi răspunzi ?

Victoria tăcea.

Johannes îşi lăsă privirile în jos :

— Nu, mai bine nu spune, se rugă.

— Nu aici, răspunse ea. Mai bine acolo, jos.

Au plecat.

— Am auzit că o să te căsătoreşti cu fetiţa aceea, cu fetiţa aceea pe care ai salvat-o de la înec, cum o cheamă ?

— Vrei să spui, cu Camilla ?

— Camilla Seier. Se spune că o să te căsătoreşti cu ea.

— Va să zică aşa ! Dar de ce întrebi ? E încă mică. Am fost de multe ori în casa lor, e mare şi luxoasă, un castel ca al dumneavoastră. Dar e încă o fetiţă.

— Are cincisprezece ani. Am întîlnit-o şi am stat de vorbă cu ea. Mi-a plăcut foarte mult. E adorabilă.

— Nu mă căsătoresc cu ea, spuse Johannes.

— Deci, nu te căsătoreşti.

El o privi. Fata tresări uşor.

— Dar de ce spui asta acum ? De ce îmi vorbeşti de alta ?

Ea grăbi paşii fără să răspundă. În faţa casei şambelanului, îl luă de mînă şi-l trase înăuntru în vestibul, apoi în sus, pe scară.

— Nu vreau să intru, zise el cam mirat.

Victoria apăsă pe sonerie, apoi se întoarse spre dînsul ; sînii îi palpitau.

— Te iubesc, spuse ea. Inţelegi ? Pe tine te iubesc.

Coborî deodată în fugă trei-patru trepte trăgîndu-l după ea, apoi îşi petrecu mîinile pe după gîtul lui şi-l sărută. Stătea lipită de pieptul lui şi tremura.

— Pe tine te iubesc, spuse ea.

Sus se deschise o uşă. Ea se smulse brusc şi urcă repede scările.

IV

Noaptea se apropia de sfîrşit, se crapă de ziuă : o dimineaţă albăstruie, tremurîndă de septembrie. Vîntul adie prin frunzele plopilor din grădină. Se deschide o fereastră — apare un tînăr care fredonează un cîntec. E fără haină ; se uită afară, în

depărtare — un tînăr nebun, care în această noapte a gustat din plin fericirea.

Deodată întoarce capul de la fereastă şi priveşte spre uşă ; a bătut cineva. El spune : „Intră !“ Apare un bărbat.

— Bună dimineaţa ! îl salută pe noul venit.

Acesta este un bărbat mai în vîrstă, palid şi furios. Ţine în mînă o lampă, fiindcă nu s-a luminat chiar bine de ziuă.

— Vreau să vă întreb încă o dată, domnule Møller, domnule Johannes Møller, dacă găsiţi că e bine aşa, bombăni omul, furios.

— Nu, răspunde Johannes, aveţi dreptate. Am scris ceva, ideile mi-au venit uşor ; puteţi vedea aici tot ce-am scris ; am avut inspiraţie în noaptea asta. Dar acum am terminat. Am deschis fereastra şi am cîntat puţin.

— Aţi urlat, spune omul. De cînd sînt, n-am auzit ţipete ca astea, înţelegeţi ? Şi încă nici nu s-a luminat de ziuă.

Johannes scotoceşte prin grămada de hîrtii de pe masă, ia un teanc de coli şi spune :

— Uitaţi-vă aici ! Vă spun că niciodată nu am scris cu atîta uşurinţă ca acum. A fost ca un fulger prelungit. Am văzut o dată flacăra unui fulger prelingîndu-se pe un stîlp de telegraf — arăta ca o pînză de foc, zău aşa ! La fel am fost şi eu electrizat astă-noapte. Ce să fac ? Cred că nu o să mai fiţi supărat pe mine acum, cînd vedeţi cum stau lucrurile. Şedeam aici şi scriam, auziţi, nici nu m-am mişcat din loc ; m-am gîndit la dumneavoastră şi am păstrat liniştea. Dar, pe neaşteptate, la un moment dat nu m-am mai putut gîndi la ce

scriam ; pieptul amenința să mi se spargă ; poate că în clipa aceea m-am ridicat de pe scaun, poate că în cursul nopții m-am ridicat încă o dată și m-am plimbat de mai multe ori încoace și încolo prin odaie. Eram atît de fericit !

— De fapt, e vorba nu atîta de ceea ce s-a întîmplat astă-noapte, spuse vecinul. Dar e de neiertat să deschideți geamul la ora asta și să zbierați așa.

— Da ! Aveți dreptate, e de neiertat. Dar acum v-am explicat cum stau lucrurile, nu-i așa ? Să știți că am avut o noapte fără pereche. Ieri am trăit un eveniment deosebit. Merg pe stradă și-mi întîlnesc fericirea, auziți ?... îmi întîlnesc fericirea. Știți, m-a și sărutat. Buzele îi erau atît de roșii și o iubesc, mă sărută și mă vrăjește. Vi s-a întîmplat vreodată să vă tremure buzele atît de puternic încît să nu mai puteți scoate o vorbă ? Eu nu mai puteam vorbi, inima îmi bătea în piept de-mi zgîlțîia tot trupul. Am venit în grabă acasă și am dormit ; m-am așezat aici pe scaun și am ațipit. M-am trezit pe seară. Sufletul îmi vibra de fericire și am început să scriu. Ce-am scris ? Priviți ! Eram sub puterea unui șuvoi de idei ciudate și mărețe ; parcă se întredeschisese cerul ; pentru mine totul era ca o zi caldă de vară, un arhanghel mi-a oferit vin ; l-am băut dintr-o cupă de granate. Mai puteam auzi bătaia ceasului ? Mai puteam vedea că fitilul lămpii a ars pînă la capăt ? Să dea bunul Dumnezeu să înțelegeți ! Am trăit întreaga scenă încă o dată, mă plimbam iar cu aleasa mea pe stradă și toți își întorceau privirile după ea. Am intrat în parc, ne-am întîlnit cu regele, mi-am scos pă-

lăria pînă la pămînt de bucurie şi regele şi-a întors privirile după dînsa, după iubita mea — atît de măreaţă şi de frumoasă e !

Am coborît din nou în oraş şi toţi băieţii de şcoală îşi întorceau privirile după ea, căci e tînără şi poartă o rochie de culoare deschisă. Am ajuns în dreptul unei case de piatră roşie şi am intrat. Am urcat scările după ea şi am vrut să-i cad în genunchi. Atunci m-a cuprins cu mîinile pe după gît şi m-a sărutat. Asta mi s-a întîmplat aseară, nu e mai mult de-atunci. Dacă m-aţi întreba ce-am scris — ei bine, e un imn neîntrerupt, închinat bucuriei, fericirii. Mi se părea că văd bucuria aievea în faţa mea, întinzîndu-şi gîtul delicat spre mine, vrînd să mă îmbrăţişeze.

— M-am săturat de fleacurile dumitale, spune vecinul — mînios şi la capătul răbdării. Îţi atrag atenţia pentru ultima oară.

Johannes îl opreşte la uşă.

— Aşteptaţi o clipă. Închipuiţi-vă ! Am văzut cum v-a trecut o strălucire de soare pe faţă. Acum, cînd v-aţi întors ; de fapt, a fost lampa, care v-a aruncat pe frunte un mănunchi de raze de soare. Am văzut că nu mai eraţi atît de supărat. E adevărat că am deschis fereastra, că am cîntat prea tare. M-am simţit fratele vesel al tuturor oamenilor. Aşa ţi se întîmplă cîteodată. Înţelepciunea te părăseşte. Ar fi trebuit să mă gîndesc că dormiţi...

— Tot oraşul doarme.

— Da, e încă devreme. Aşteptaţi puţin. Vreau să vă dăruiesc ceva. Vreţi s-o primiţi ? E de argint, am primit-o şi eu în dar. Mi-a dat-o o fetiţă pe care am salvat-o cîndva de la înec. Vă rog. Încap

douăzeci de ţigări. Nu vreţi s-o primiţi ? A, nu mai fumaţi. Dar ar trebui să vă apucaţi din nou... Pot să trec pe la dumneavoastră mîine şi să-mi cer scuze ? Aş vrea să fac ceva, să vă **rog să mă** scuzaţi...

— Noapte bună.

— Noapte bună. Acum mă culc. Vă promit. N-o să mai auziţi nici un zgomot la mine. Iar în viitor o să am mai multă grijă.

Vecinul plecă. Johannes deschise uşa pe neaşteptate şi adăugă :

— A, da, voiam să vă mai spun că plec. N-o să vă mai deranjez, căci mîine plec. Am uitat să vă spun.

Dar n-a plecat. L-au reţinut diferite treburi ; mai avea de făcut unele cumpărături, apoi unele plăţi, în sfîrşit, cîteva curse. Şi aşa a trecut toată ziua. A umblat încoace şi încolo, clătinîndu-se pe picioare, ca într-o beţie.

În cele din urmă a sunat la casa şambelanului. Domnişoara Victoria era acasă ?

Domnişoara Victoria plecase în oraş.

El spuse că este din aceeaşi localitate cu dînsa, că ar fi dorit numai să o salute, dacă ar fi fost acasă ; şi-ar lua permisiunea doar să-i prezinte omagii. Că ar fi dorit şi să comunice ceva acasă.

Apoi a plecat şi el în oraş. Poate va reuşi s-o întîlnească, s-o descopere, poate că se afla într-o trăsură. A colindat străzile pînă seara. La un moment dat, a zărit-o în faţa teatrului, a salutat, a zîmbit ; ea i-a răspuns la salut. A vrut să se apropie de dînsa, erau doar cîţiva paşi — dar în mo-

mentul acela a observat că nu era singură. O însoţea Otto, fiul şambelanului, în uniformă de locotenent.

Cu capul înclinat, ca şi cînd s-ar fi ferit de cineva, cu faţa îmbujorată, ea intră repede în clădirea teatrului.

Johannes îşi zise : Poate că înăuntru îmi face un semn discret din ochi...

Şi-a cumpărat un bilet şi a intrat.

Cunoştea sala şi ştia că şambelanul, ca toţi oamenii bogaţi, îşi avea loja sa. Iat-o, în sfîrşit, pe Victoria şezînd acolo în toată splendoarea ei şi privind în jur. Oare se uita şi la el ? Nicidecum.

La pauză, a pîndit pe culoar pînă a văzut-o ieşind din lojă. A salutat din nou ; ea l-a privit puţin mirată şi i-a răspuns înclinînd uşor din cap.

— Vrei un pahar de apă ? o întrebă Otto şi arătă în faţă spre bufet.

Au trecut prin faţa lui.

Johannes i-a urmărit cu privirile. Parcă deodată în faţa ochilor i s-a lăsat un văl de ceaţă incoloră ; nu se simţea de loc la îndemînă printre oamenii aceştia care-l izbeau şi-şi făceau loc cu coatele ; fără să-şi dea seama, le cerea scuze, continuînd totuşi să rămînă pe loc. Pe acolo dispăruse ea.

Cînd s-a întors, el s-a înclinat adînc şi a spus :

— Scuzaţi, domnişoară...

— E Johannes, spuse ea ca pentru a face prezentările. Îl mai cunoşti ?

Otto răspunse la salut şi îl privi clipind din ochi.

— Poate că doriţi să ştiţi ce vă mai fac părinţii, continuă ea — şi faţa îi era frumoasă şi

calmă. Nu ştiu exact, dar cred că sînt bine. Chiar foarte bine. O să le transmit salutări din partea dumneavoastră.

— Vă mulţumesc. Vă înapoiaţi curînd ?

— Într-una din zilele acestea. Da, da, o să le transmit salutări.

Apoi a înclinat din cap şi a plecat.

Johannes privi din nou în urma ei pînă dispăru. După aceea a părăsit teatrul. A colindat vreme îndelungată pe diferite străzi ; a trebuit să facă aceasta, ca să treacă timpul. La ora zece era din nou în faţa casei şambelanului şi aştepta. Spectacolul urma să se termine pe la ora asta ; Victoria trebuia să se înapoieze, iar el ar putea să deschidă portiera trăsurii, să-şi scoată pălăria, să închidă portiera la loc şi să se încline pînă la pămînt.

În sfîrşit, după vreo jumătate de oră a sosit şi Victoria. Putea el să rămînă acolo, la intrare, şi să se arate din nou ? A trecut în grabă de cealaltă parte a străzii fără să se mai uite înapoi. A auzit poarta de la casa şambelanului deschizîndu-se, trăsura intrînd înăuntru, apoi poarta închizîndu-se din nou. Atunci s-a întors.

S-a mai plimbat prin faţa casei timp de vreo oră, fără nici un scop limpede — aştepta. Deodată, poarta se deschise şi Victoria ieşi din nou în stradă. Era cu capul gol ; pe umeri îşi aruncase doar un şal. Zîmbea pe jumătate speriată, pe jumătate jenată — şi întrebă ca să înceapă vorba :

— Te plimbi pe-aici cufundat în gînduri ?

— Nu sînt cufundat în gînduri, răspunse el. Mă plimb doar.

— Am văzut că treci în sus şi în jos, şi am vrut... te-am zărit prin geam. Trebuie să intru îndată în casă.

— Îţi mulţumesc că ai venit, Victoria. Mai adineauri eram atît de desperat, dar acum mi-a trecut. Te rog să mă scuzi că te-am salutat la teatru ; trebuie să-ţi mărturisesc că am şi întrebat de tine, aici, la domnul şambelan, am vrut să te întîlnesc şi să aflu ce înseamnă asta... ce ai vrut, de fapt, să spui.

— Da, zise ea, acum ştii doar. Alaltăieri am spus atîtea, încît ar fi fost cu neputinţă să mă înţelegi greşit.

— Dar tot nu ştiu limpede care ţi-e părerea.

— Să nu mai vorbim de asta. Am spus destule, am spus chiar prea multe şi acum te fac să suferi. Te iubesc, nu te-am minţit alaltăieri şi nu te mint nici acum ; dar sînt atîtea care ne despart ! Te iubesc mult, stau bucuros de vorbă cu tine, mai bucuros decît cu oricare altul, dar... O ! Nu îndrăznesc să mai zăbovesc aici, s-ar putea să ne vadă de la fereastră. Johannes, sînt atîtea pe care nu le ştii, aşa că nu trebuie să mă mai rogi să-ţi spun ce părere am. M-am gîndit zi şi noapte şi menţin ce am spus aseară. Dar e cu neputinţă ?

— Ce e cu neputinţă ?

— Totul. Ascultă, Johannes, nu mă sili să fiu orgolioasă pentru noi amîndoi.

— Bine, nu te silesc ! Dar cred că ieri m-ai amăgit. S-a întîmplat să mă întîlneşti pe stradă, erai în bună dispoziţie şi...

îi dă micului negustor o monedă de cinci coroane, un adevărat cadou, și își continuă drumul. Mai departe vede o ceată de copii, care se joacă pe trotuar lîngă o poartă. Un băiat de vreo zece ani șade liniștit și urmărește jocul celorlalți. Are ochi albaștri și îmbătrîniți, obrajii supți, o bărbie dreptunghiulară — în cap poartă o șapcă de pînză. De fapt, e căptușeala unei șepci. Băiatul poartă perucă ; o boală de păr îi pocise capul pentru totdeauna. Poate că și sufletul îi era pe de-a-ntregul ofilit.

Johannes privea toate acestea, dar nu avea idee în ce cartier al orașului se află sau încotro se îndreaptă. Nu simțea nici ploaia care începuse să cadă, și nu-și deschise umbrela, deși o purtase cu el toată ziua.

Cînd, în cele din urmă, ajunse într-un loc cu bănci, se așeză. Ploua tot mai tare. Fără să-și dea seama, își deschise umbrela, dar continuă să șadă pe bancă. După un timp, l-a cuprins o toropeală de neînvins ; creierul i se cufundase parcă în ceață ; închise ochii, începu să moțăie și apoi adormi.

La un moment dat, l-a trezit un trecător care vorbea cu glas tare. Se ridică și-și continuă drumul. Gîndurile i se limpeziseră ; acum își amintea tot ce se întîmplase, își amintea de cele mai mici amănunte, chiar și de băiatul căruia îi dăduse cinci coroane pentru un trandafir. Căută să-și imagineze cît de fericit va fi fost micul negustor să descopere o monedă atît de minunată printre banii săi mărunți, să constate că aceasta nu era o simplă mo-

Ea se întoarse, dînd să intre în casă.

— Am făcut ceva rău ? întrebă el. Faţa îi era palidă şi de nerecunoscut. Vreau să zic : prin ce te-am făcut să... ? Am greşit cu ceva în aceste două zile şi nopţi ?

— Nu. De loc. Tot timpul numai la asta m-am gîndit ; nu ai făcut şi tu la fel ? Dar tot timpul a fost cu neputinţă, doar ştii bine. Îmi place mult de tine, te preţuiesc...

— ...şi te stimez, spuse el zîmbind, în chip de completare.

Ea îl priveşte şi, jignită de acest zîmbet, continuă mai agitat :

— Dar, pentru Dumnezeu, nu înţelegi că tata te-ar refuza ? De ce mă sileşti să ţi-o spun ? Doar îţi poţi da seama şi singur. La ce bun ? N-am dreptate ?

Pauză.

— Ba da, spuse el.

— Şi-apoi, continuă Victoria, mai sînt atîtea motive... Zău, nu trebuie să mai vii după mine la teatru, mi-a fost teamă de tine. Să nu mai faci asta niciodată.

— Bine, spune el.

Fata îl ia de mînă.

— N-ai putea să vii acasă pentru cîtva timp ? M-aş bucura foarte mult. Cît ţi-e de caldă mîna. Mie, în schimb, mi-e frig... Ah, acum trebuie să plec. Noapte bună.

— Noapte bună, răspunse el.

Uliţa, rece şi cenuşie, urcă în oraş ca un brîu de nisip, ca un drum infinit. Întîlneşte un băiat care vinde trandafiri ofiliţi ; îl cheamă, ia o floare,

nedă de douăzeci şi cinci de øre, ci una de cinci coroane de aur. Să fii sănătos, băiete !

Poate că pe ceilalţi copii ploaia i-a alungat sub poartă, unde şi-au continuat jocurile : şotronul, bilele. Iar sărmanul bătrînel de zece ani, pocitul, stătea şi-i privea. Cine ştie, poate că totuşi avea şi el ceva de care să se bucure, în camera sa din fundul curţii : vreo păpuşă, o paiaţă, un muţunache. Poate că încă nu pierduse totul în viaţă, poate că în sufletul său ofilit mai mijea o rază de speranţă.

Deodată apare o doamnă zveltă şi delicată. El tresare, apoi se stăpîneşte. Nu, nu o cunoştea. Venea de pe o stradă laterală şi trecea în grabă. Dar, deşi ploua cu găleata, nu avea umbrelă. O ajunse din urmă, o privi atent, apoi i-o luă înainte. Cît era de tînără şi de delicată ! Apa îi pătrunsese prin haine, putea să răcească, dar el nu îndrăzni să se apropie de dînsa. Ba chiar îşi închise umbrela, pentru ca să nu fie numai ea udată de ploaie. Cînd sosi acasă, trecuse de miezul nopţii.

Pe masă se afla un plic : o carte de vizită cu o invitaţie. Familia Seier s-ar bucura dacă el ar vizita-o mîine seară. Se va întîlni cu persoane cunoscute, printre altele — poate să ghicească ? — Victoria, domnişoara de la castel. Salutări prieteneşti.

Adormi pe scaun. Se trezi după cîteva ore. Îi era frig. Pe jumătate treaz, pe jumătate dormind încă, scuturat de friguri, hărţuit de necazurile de peste zi, se aşeză la masă cu gîndul să răspundă la cartea de vizită, la invitaţia pe care nu avea de gînd s-o accepte.

Scrise răspunsul şi voi să-l ducă la cutia poştală. Dar deodată îşi aduse aminte că şi Victoria era invitată. Va să zică nu-i spusese nimic, se temuse ca nu cumva să vină şi el, voia să se descotorosească de el, între oamenii aceia străini.

Rupe scrisoarea bucăţi, apoi scrie alta în care mulţumeşte pentru invitaţie şi spune că va veni. O puternică agitaţie lăuntrică face ca mîna să-i tremure ; îl cuprinde o amărăciune ciudată, cu nuanţe de veselie. Adică, de ce să nu se ducă ? De ce să se ferească ?

O emoţie profundă îi copleşeşte acum întreaga fiinţă. Cu o singură smucitură rupe mai multe foi din calendarul de perete şi astfel, dintr-o dată, se află cu o săptămînă mai departe. Îşi închipuie că se bucură de ceva, că este entuziasmat peste măsură ; vrea să savureze această clipă, să-şi aprindă pipa şi să se bucure. Pipa nu este în ordine, caută în zadar un cuţit, ceva cu care să cureţe ţeava şi deoadtă scoate unul din arătătoarele de la pendula din colţ ca să-şi cureţe pipa cu el. Acest act de violenţă îi face bine, îl face chiar să zîmbească ; se uită în jur după ceva ce ar mai putea să strice.

Timpul trece. În cele din urmă se aruncă pe pat, îmbrăcat în hainele ude — şi adoarme.

Cînd s-a trezit, era ziuă namiaza mare. Continua să plouă, strada era udă. Se simţea încă buimac ; frînturi din visele pe care le avusese se amestecau cu evenimentele din ziua precedentă ; nu avea temperatură — dimpotrivă, fierbinţeala se potolise ; acum îl cuprinsese parcă o senzaţie de răcoare ca şi cînd ar fi umblat toată noaptea prin-

tr-o pădure înăbuşitoare şi acum ar fi ajuns la o apă limpede.

Se aude un ciocănit la uşă. Factorul îi aduce o scrisoare. Johannes deschide plicul, citeşte scrisoarea, dar îi este greu să înţeleagă ce cuprinde. Era de la Victoria ; o jumătate de coală ; uitase să-i spună că în seara aceea va fi şi ea la familia Seier ; doreşte să-l întîlnească acolo şi să-i dea explicaţii mai amănunţite, să-l roage s-o uite, să înfrunte totul ca un bărbat. Îşi cere scuze că-i scrie pe hîrtia aceea proastă. Cu salutări prieteneşti.

El ieşi în oraş, luă prînzul, se întoarse din nou acasă şi în cele din urmă scrise familiei Seier că nu va putea veni, dar că bucuros ar trece cu alt prilej — de pildă, mîine seară.

Trimise scrisoarea printr-un curier.

V

A venit toamna ; Victoria plecase acasă şi străduţa cea dosnică rămînea neschimbată : aceleaşi case, aceeaşi singurătate. În camera lui Johannes lumina ardea toată noaptea. Se aprindea o dată cu ivirea stelelor şi se stingea cînd se făcea ziuă. Lucra neabătut : scria la cartea sa cea mare.

Au trecut săptămîni, luni : lucra retras şi nu ieşea să vadă pe nimeni ; nici la familia Seier nu s-a mai dus. Adesea fantezia lui o lua razna presărîndu-i în carte idei care nu-şi aveau locul acolo, şi pe care mai tîrziu trebuia să le înlăture. Din această cauză înainta foarte încet. Un zgomot subit în tăcerea nopţii sau uruitul unei trăsuri pe cal-

darîm putea să-i tulbure gîndurile şi să le schimbe cursul : Atenţie ! Feriţi din calea trăsurii !

De ce ? De ce să se ferească din calea acestei trăsuri ? Doar trecuse ; poate că în momentul acesta a şi ajuns la colţul străzii. Poate că un om fără palton, fără pălărie, stă acolo aplecat înainte şi întinde capul spre trăsură, vrea să fie călcat, mutilat pe veci, ucis. Omul vrea să moară, îl priveşte. Nu-şi mai încheie nasturii de la cămaşă, nu-şi mai leagă nici şireturile de la ghete dimineaţa ; lasă totul deschis, pieptul îi este dezgolit şi supt ; o să moară... Un om trăgea să moară ; scrisese un bilet unui prieten, un bilet, o mică rugăminte. A murit şi a lăsat în urma lui acest bilet, care purta dată şi semnătură, era scris cu litere majuscule şi minuscule ; dar cel care-l scrisese urma să moară peste o oră. Cît de ciudat ! Făcuse şi înfloritura obişnuită sub semnătură, iar după o jumătate de oră era mort...

Mai era şi un alt om. Acesta zace singur într-o cameră căptuşită cu scînduri şi vopsită în albastru. Şi mai departe ? Nimic. Din toată lumea asta mare, tocmai el urmează să moară acum. Gîndul îl preocupă fără încetare, pînă la epuizare. Vede că este seară, că ceasul de pe perete arată ora opt, dar nu înţelege de ce nu bate. Ceasul nu bate. A şi trecut cu cîteva minute de opt ; continuă să ticăie, dar încă nu bate. Bietul om ; creierul i-a adormit ; ceasul bătuse, dar nu l-a auzit. Cu o lovitură, el sfîşie tabloul mamei sale, atîrnat de perete — ce nevoie mai are de el ? La urma urmei, de ce să rămînă tabloul întreg, cînd el o să moară ? Apoi privirile ostenite îi cad asupra ghiveciului cu

flori de pe masă ; îşi întinde mîna şi, dus pe gînduri, trage încet ghiveciul mare de flori, care cade pe podea şi se sparge. De se să mai rămînă întreg ? Apoi îşi aruncă portţigaretul de chihlimbar pe fereastră. Ce nevoie mai are de el ? E atît de convins că portţigaretul nu trebuie să mai rămînă acolo după moartea lui ! Iar după o săptămînă, omul era mort...

Johannes se ridică şi se plimbă încoace şi încolo prin cameră. Vecinul de alături se trezeşte, se opreşte din sforăit şi apoi scoate un oftat, un geamăt chinuit. Johannes merge în vîrful degetelor pînă la masă şi se aşază din nou. Şuieratul vîntului prin plopii din faţa ferestrei îi dau o senzaţie puternică de frig. Aceşti plopi bătrîni sînt dezgoliţi de frunziş şi seamănă cu nişte fantome triste ; cîteva crengi noduroase se lovesc de ziduri şi produc un zgomot continuu, care-i aminteşte de o maşină de lemn, de o batoză care merge şi tot merge înainte fără să se mai oprească.

Îşi aruncă privirile pe foile de hîrtie şi reciteşte ce a scris. Da, fantezia lui a luat-o iarăşi razna. Ce are el a face cu moartea şi cu trăsura care trece ? Doar scrie despre un parc, un parc verde, cu vegetaţie bogată din ţinutul său natal : parcul castelului. Despre acesta scrie. Parcul este acum mort şi acoperit de zăpadă, totuşi despre el scrie — iar acolo nu este acum nici iarnă şi nici zăpadă, ci e primăvară cu aer înmiresmat şi vînturi line. Este seară. Apa liniştită şi adîncă face ca eleşteul să pară de plumb. Boschetele de liliac răspîndesc un parfum îmbătător. Aerul e atît de liniştit, încît se poate auzi cocoşul-de-munte strigînd de cea-

laltă parte a golfului. Pe una din aleile grădinii se plimbă Victoria. E singură, îmbrăcată în alb şi numără doar douăzeci de primăveri. Iat-o. Statura ei zveltă întrece şi cele mai înalte boschete de trandafiri, priveşte peste ape spre pădure, spre munţii care dormitează în depărtare ; seamănă cu un suflet alb ce rătăceşte prin acest parc verde. De jos, de pe drum, se aud paşi ; ea înaintează puţin, merge pînă la pavilionul cel ascuns, se sprijină cu coatele de zid şi priveşte. Omul de pe drum salută scoţîndu-şi pălăria şi ducînd-o pînă aproape de pămînt. Victoria îi răspunde înclinînd uşor din cap. El se uită în jur ; pe drum nu este nimeni. Atunci face cîţiva paşi pînă la zid. Dar ea se dă înapoi şi strigă : „Nu, nu !“ şi, de spaimă, ridică mîna să se apere. „Victoria, spune el, a fost pe cît se poate de adevărat ceea ce mi-ai spus odată — că nu trebuie să-mi închipui asta, căci nu-i cu putinţă.“ „Da“, răspunde ea, „şi acum ce doreşti de la mine ?“ Între timp, el a ajuns aproape de tot ; nu-i mai desparte decît zidul. „Ce doresc ?“ întreabă. „Ştii, vreau numai să stau aici un minut. E pentru ultima oară. Doresc să stau cît mai aproape de tine, nimic altceva.“ Ea tace. Minutul trece. „Noapte bună“, spune el, şi din nou îşi scoate pălăria ducînd-o pînă aproape de pămînt. „Noapte bună“, răspunde ea. Apoi el pleacă fără să se uite înapoi...

Moartea ? Dar ce am eu a face cu moartea ? Mototoleşte foaia şi o aruncă în sobă. Mai sînt acolo şi alte hîrtii, sortite să fie mistuite de flăcări : idei fugare izvorîte dintr-o fantezie pe care nu putea s-o mai ţină în frîu. Apoi scrie mai departe

tot despre cel din drum, un biet pribeag care salută şi îşi ia rămas bun atunci cînd i-a trecut minutul. Iar în parc a rămas o fată îmbrăcată în alb şi care numără douăzeci de primăveri. Nu-l voia, fireşte. Dar el stătuse lîngă zidul îndărătul căruia locuia fata. Iată cît de aproape fusese odată de dînsa.

Au trecut din nou săptămîni şi luni — şi a venit iar primăvara. Zăpada se topise, murmurul apelor eliberate umplea întregul văzduh. Rîndunelele se întorseseră şi pădurea din apropierea oraşului se trezea la o nouă viaţă : începeau să mişune fel de fel de gîngănii, să zboare păsări ce vorbeau în limbi numai de ele înţelese. Pămîntul emana un miros proaspăt şi plăcut.

Activitatea lui Johannes a durat toată iarna. Crengile desfrunzite ale plopilor s-au izbit zi şi noapte de zidurile casei, ca un refren nesfîrşit ; dar venise primăvara, viscolele iernii trecuseră şi maşinăria, uzată, a trebuit să se mai oprească.

Johannes deschide fereastra şi priveşte afară ; pe stradă e linişte, deşi nu e încă miezul nopţii, stelele strălucesc pe un cer fără nori, ziua următoare se prevede a fi senină şi călduroasă. Vuietul oraşului se împleteşte cu freamătul neîntrerupt care vine din depărtare. Deodată, tăcerea e sfîşiată de şuieratul strident al unei locomotive. În liniştea nopţii, semnalul trenului de noapte răsună ca un cîntec izolat de cocoş. A sosit momentul să se aşeze la lucru ; în tot cursul iernii, acest şuierat al trenului a fost pentru el un mesaj şi un îndemn.

Închide fereastra şi se aşază din nou la masă. Dă la o parte cărţile din care a citit şi îşi scoate colile de hîrtie. Apoi pune mîna pe condei.

Cartea cea mare este aproape terminată, nu-i mai lipseşte decît capitolul final : un salut — ca sirena unui vapor ce se îndepărtează din port. Îl are în minte :

Într-un han de lîngă drum, a poposit un străin ; este în trecere şi călătoreşte departe, în lumea mare. Are părul şi barba albă ; dar este înalt şi încă viguros — de fapt, nu-i chiar atît de bătrîn precum pare. Trăsura lui e afară, în curte, caii se odihnesc, vizitiul este vesel şi mulţumit, căci a primit şi vin şi demîncare. Cînd străinul îşi trece numele în cartea de oaspeţi, hangiul îl recunoaşte, se înclină în faţa lui şi îl tratează cu mult respect. „Cine locuieşte acum în castel ?" întreabă străinul. Hangiul răspunde : „Domnul căpitan, care e foarte bogat ; doamna e bună cu toţi." „Cu toţi ?" întreabă străinul şi zîmbeşte ciudat : „oare şi cu mine ?" Apoi se aşază din nou şi scrie ceva pe o foaie de hîrtie ; după ce a terminat, reciteşte totul ; este un poem calm şi elegiac, dar care conţine şi multe cuvinte pline de amărăciune. Apoi rupe hîrtia în bucăţi ; şade la masă şi continuă să rupă hîrtia în bucăţi tot mai mici. Cineva bate la uşă şi intră o femeie îmbrăcată în galben. Ea îşi ridică vălul ; este tînăra castelană, doamna Victoria. Are o statură maiestuoasă. Străinul se ridică brusc de pe scaun, sufletul său sumbru este scăldat în momentul acela în lumină, întocmai ca o torţă. „Sînteţi atît de bună cu toţi", spune el cu asprime ; „veniţi şi la mine". Ea nu răspunde, stă doar şi-l

priveşte şi faţa i se îmbujorează intens. „Ce doriţi ?“ întreabă el cu aceeaşi intonaţie severă. „Aţi venit să-mi amintiţi de trecut ? Dar este pentru ultima dată, stimată doamnă, căci plec pentru totdeauna.“ Trufaşa doamnă, stăpîna castelului, încă nu-i răspunde, doar buzele îi tremură. El spune : „Deci, nu sînteţi mulţumită că am recunoscut o dată prostia pe care am făcut-o. Ei bine, ascultaţi atunci, că o s-o fac din nou : Am dorit să vă am alături de mine, dar n-am fost demn... Sînteţi satisfăcută acum ?“ Apoi continuă cu o ardoare crescîndă : „Aţi spus nu, aţi luat pe altul ; eu am fost un ţăran, un urs, un barbar, care în tinereţea lui se rătăcise pe un domeniu de vînătoare regal !“

Dar după aceste cuvinte străinul cade pe un scaun şi, printre hohote de plîns, o roagă stăruitor : „O, duceţi-vă acum ! Iertaţi-mă ! Plecaţi !“ Tînăra castelană, din obrazul căreia roşeaţa dispăruse între timp, spune, rostind cuvintele rar şi desluşit : „Te iubesc ; nu mă înţelege greşit ; pe tine te iubesc ; rămîi cu bine !“ Aşa a vorbit tînăra castelană, apoi şi-a acoperit faţa cu mîinile şi a ieşit repede...

Lasă condeiul jos şi se reazemă de speteaza scaunului. Da, punct, sfîrşit. Iată cartea, opera s-a terminat : toate foile acestea, la care scrisese timp de nouă luni. Îl cuprinde un simţămînt cald de mulţumire fiindcă şi-a dus lucrarea la bun sfîrşit. În timp ce priveşte spre fereastră, prin care se luminează de ziuă, ceva parcă-i umblă şi-i zvîcneşte sub frunte : mintea lui lucrează mai departe. Senzaţii ciudate vibrează în el ; creierul îi este ca o

grădină neîngrijită, care încă mai abundă de fructe şi al cărui pămînt roditor abureşte.

Printr-un mister a ajuns într-o vale adîncă, pustie, unde nu există nimic viu. În depărtare, răsună o orgă părăsită. El se apropie, încearcă să cînte, dar instrumentul sîngerează în timp ce-şi revarsă melodia. Merge mai departe şi ajunge într-o piaţă. Totul este pustiu, nu se vede nici un copac şi nu se aude nici un sunet, nu există nimic în afară de piaţa aceea pustie. Dar pe nisip se zăresc urme de picior omenesc, iar în aer parcă mai întîrzie ecoul ultimului cuvînt, care a fost rostit aici — atît de puţin timp a trecut de cînd a fost părăsit acest loc. El este cuprins de o senzaţie bizară ; aceste cuvinte care parcă mai răsună deasupra pieţii îl neliniştesc, se îmbulzesc tot mai mult în jurul lui, îl copleşesc. Încearcă să scape de ele, dar revin ; de fapt, nu sînt cuvinte, sînt nişte bătrîni, un grup de bătrîni care dansează ; acum îi vede. Oare de ce dansează şi de ce sînt atît de nepăsători în timp ce dansează ? Dinspre bătrîni adie un suflu glacial ; ei nu-l văd — sînt orbi ; le strigă ceva şi nu-l aud căci sînt morţi... Apoi el îşi continuă drumul spre răsărit, spre soare, şi ajunge în dreptul unei stînci. O voce îi spune : „Stînca lîngă care te afli e piciorul meu ; stau înlănţuit în ţara de la marginea lumii, vino şi mă eliberează !" El atunci pleacă spre ţara aceea. În dreptul unui pod, stă la pîndă un om care adună umbre ; omul este de mosc. O spaimă de gheaţă îl cuprinde la vederea acestui om care vrea să-i fure umbra. Scuipă după el şi-l ameninţă cu pumnii, dar omul stă nemişcat şi-l aşteaptă. „Întoarce-te !" strigă o voce în urma lui. Se întoarce

şi vede un cap de om care se rostogoleşte pe drum şi-i arată încotro s-o apuce. Capul se rostogoleşte prin faţa lui zile şi nopţi de-a rîndul şi el îl urmează. La marginea mării, capul se ascunde în nisip. El intră în mare şi începe să se scufunde. Ajunge în faţa unei porţi gigantice şi acolo întîlneşte un peşte mare, care latră. Peştele are coamă şi latră şi el ca un cîine. În spatele peştelui se află Victoria. Întinde mîinile spre dînsa ; ea nu poartă nici un fel de îmbrăcăminte ; îi zîmbeşte în timp ce un vînt puternic îi resfiră părul. O strigă, îşi aude propriul strigăt şi se trezeşte.

Johannes se ridică şi se duce la fereastră. S-a făcut aproape ziuă — şi în oglinda mică de la fereastră vede că tîmplele îi sînt roşii. Stinge lampa şi reciteşte la lumina cenuşie a revărsatului zorilor ultima pagină din cartea sa. Apoi se culcă.

În aceeaşi zi, după-amiaza, Johannes şi-a plătit camera, a predat manuscrisul şi a părăsit oraşul. A plecat în străinătate — nimeni nu a putut afla unde.

VI

Cartea cea mare a apărut ; era un adevărat regat, o mică lume ce fremăta de impresii, de voci şi de figuri. Cartea s-a vîndut, s-a citit şi apoi a fost pusă la o parte. Au mai trecut cîteva luni ; toamna, Johannes a publicat încă o carte. Despre ce era vorba ? Numele său ajunsese pe buzele tuturor, norocul îi surîdea, această nouă carte fusese scrisă în străinătate, departe de evenimentele de acasă, era calmă şi puternică, întocmai ca vinul :

„Dragă cititorule, este povestea lui Diderik şi a Iselinei. Scrisă în timpurile bune — cînd grijile erau puţine, cînd toate erau uşor de îndurat — scrisă cu cea mai mare bunăvoinţă pentru Diderik, cel pe care Dumnezeu l-a binecuvîntat cu iubire..."

Johannes se afla prin ţări străine, nimeni nu ştia unde, şi a trecut mai bine de un an pînă cînd s-a aflat.

— Parcă a bătut cineva la uşă, spune bătrînul morar într-o seară.

Atît el cît şi soţia sa ascultă cu atenţie.

— Nu, n-a fost nimic, spune ea, ceasul e zece şi în curînd e noapte.

Trec cîteva minute.

Se aude din nou un ciocănit, de astă dată puternic şi hotărît, ca şi cînd persoana de afară şi-ar fi făcut mai mult curaj să bată la uşă. Morarul deschide. E domnişoara Victoria, fata castelanului.

— Nu vă speriaţi, eu sînt, spune ea şi zîmbeşte timid. Apoi intră ; i se oferă un scaun, dar nu ia loc. Nu are decît un şal în jurul capului şi în picioare pantofi, cu toate că încă nu s-a desprimăvărat bine şi drumurile sînt pline de noroi.

— Voiam doar să vă previn, continuă ea, că în primăvara asta vine locotenentul, logodnicul meu. Poate că o să vîneze sitari pe-aici. Asta am vrut să vă spun, ca să nu fiţi surprinşi.

Morarul şi morăreasa o privesc miraţi pe domnişoara. Niciodată nu fuseseră anunţaţi dinainte atunci cînd veneau oaspeţi la vînătoare. I-au mulţumit smerit — cît de drăguţ din partea ei !

Victoria se apropie din nou de uşă.

— Asta am vrut să vă spun. M-am gîndit că sînteţi oameni în vîrstă şi nu e rău să vă înştiinţez.

Morarul răspunse :

— Cîtă bunăvoinţă din partea dumneavoastră să ne spuneţi ! Dar acum, de bună seamă că v-aţi udat pantofiorii.

— Nu, drumul e uscat, spune ea scurt. Oricum treceam în plimbare pe aici. Noapte bună.

— Noapte bună.

Victoria pune mîna pe clanţă şi dă să plece. În prag, se întoarce deodată şi întreabă :

— A, da — dar Johannes, aţi primit vreo veste de la el ?

— Nu, n-am primit nimic, mulţumim pentru întrebare. Nimic.

— Vine în curînd, nu-i aşa ? Credeam că aveţi vreo ştire.

— Nu, n-avem nici o ştire, încă din primăvara trecută. De bună seamă că a plecat prin ţări străine.

— Da, prin ţări străine. Îi merge bine. Chiar el scrie într-una din cărţile sale că nu are griji. Atunci desigur că îi merge bine.

— Poate... Dumnezeu ştie. Noi îl aşteptăm. Dar nu ne scrie ; nu scrie nimănui. Noi însă îl aşteptăm.

— Desigur că-i place acolo unde se află dacă zice că nu are griji. În sfîrşit... Voiam numai să ştiu dacă vine acasă în primăvara asta. Încă o dată, noapte bună.

— Noapte bună.

Morarul şi morăreasa o conduc pînă afară. Văd cum Victoria se îndreaptă spre castel, mergînd cu

capul sus şi călcînd cu pantofii ei mici printre băltoacele de pe drumul încă desfundat.

După cîteva zile a sosit scrisoare de la Johannes. Spunea că se întoarce acasă peste vreo lună, după ce va termina de scris încă o carte. În timpul ăsta îndelungat i-a mers bine, cartea cea nouă e aproape gata : o lume întreagă i-a trecut prin cap...

Morarul se duce la castel. Pe drum găseşte o batistă, este însemnată cu iniţialele Victoriei ; sigur că a pierdut-o alaltăieri seara.

Domnişoara este sus ; o fată în casă se oferă să-i ducă vestea — despre ce e vorba ?

Dar morarul nu-i spune. Mai bine aşteaptă.

În cele din urmă, domnişoara coboară.

— Aud că vrei să vorbeşti cu mine, zice ea, şi îi deschide uşa unei odăi.

Morarul intră, îi predă batista şi spune :

— Am primit o scrisoare de la Johannes.

O clipă, faţa ei se înseninează. Răspunde :

— Îţi mulţumesc. Da, batista e a mea.

— Acum se întoarce iar acasă, continuă morarul aproape în şoaptă.

Faţa ei capătă dintr-o dată o expresie de răceală.

— Dar vorbeşte ceva mai tare, domnule morar ; cine vine ? întreabă ea.

— Johannes.

— Johannes, ei da, şi ?

— Nimic, gîndeam că... Am crezut că n-ar fi rău să vă spunem. Am vorbit cu nevastă-mea şi zicea şi dînsa... Dumneavoastră aţi întrebat alaltăieri dacă se întoarce în primăvara asta. Da, se întoarce.

— Vă bucuraţi, nu-i aşa ? spune domnişoara Victoria. Cînd vine ?

— Peste o lună.

— Aşa ? Alte ştiri mai aveţi ?

— Gîndeam că... fiindcă aţi întrebat... Nu, alte ştiri nu mai avem. Numai atîta.

Morarul coborîse vocea din nou.

Ea îl însoţeşte pînă afară. Pe coridor se întîlnesc cu tatăl Victoriei şi ea îi spune în treacăt, pe un ton indiferent :

— Domnul morar spune că Johannes se întoarce acasă. Îţi mai aminteşti de Johannes, nu ?

Morarul iese pe poarta castelului şi se jură că nu va mai fi niciodată atît de prost ca să asculte de femeia sa, care îşi închipuie că înţelege tainele lucrurilor. Aşa o să i-o spună, ca să ştie şi ea.

VII

Cîndva ar fi vrut să taie scoruşul zvelt de lîngă iazul morii ca să-şi facă undiţă ; dar trecuseră mulţi ani şi copacul se făcuse mai gros decît braţul său. L-a privit surprins şi şi-a continuat drumul. De-a lungul rîului mai era şi acum o adevărată pădure de ferigi, prin care vitele bătătoriseră cărări. Dar noi frunze de ferigă se aplecau peste poteci şi le acopereau. Ca şi în anii copilăriei, înainta cu greu prin desiş, făcîndu-şi loc cu mîinile şi pipăind drumul cu picioarele. Insectele şi tîrîtoarele fugeau din faţa acestui bărbat puternic.

Sus, în cariera de granit, a găsit flori de porumbar, de floarea-paştelui şi toporaşi. A cules cîteva

flori şi parfumul lor discret i-a reamintit de vremurile de demult. În depărtare se pierdeau într-o negură albăstruie coamele de deal care ţineau de comuna vecină. De cealaltă parte a golfului începea să cînte cucul.

S-a aşezat în iarbă, a stat puţin pe gînduri, apoi a început să îngîne un cîntec. În clipa aceea a auzit paşi jos, pe cărare.

Se însera, soarele asfinţise, dar căldura persista, vibrînd parcă în aer. Peste păduri, pe deasupra culmilor de deal şi a golfului se aşternuse o linişte atotcuprinzătoare. O femeie urca spre carieră. Era Victoria. În mînă ducea un coş.

Johannes s-a ridicat, a salutat şi a dat să plece.

— Nu aveam de gînd să te deranjez, spuse ea. Voiam doar să culeg cîteva flori.

El nu răspunse. Nu s-a gîndit nici la faptul că, la urma urmei, ea avea tot felul de flori în grădină.

— Am luat un coş pentru flori, continuă ea. Dar poate nu găsesc. Ne trebuie flori ca să împodobim masa, fiindcă dăm o petrecere.

— Aici sînt floarea-paştelui şi toporaşi spuse el. Mai sus se găseşte, de obicei, hamei. Dar poate că pentru hamei e încă prea devreme.

— Eşti mai palid decît ultima dată, zise ea. Au trecut mai bine de doi ani de-atunci... Am auzit că ai fost plecat. Ţi-am citit cărţile.

El nu răspunse. Se gîndea că ar putea să-i spună : Da, bună seara, domnişoară ! şi să plece. Îl despărţeau de Victoria numai cîţiva paşi ; ea era în mijlocul cărării, purta o rochie galbenă cu decolteu mare şi o pălărie roşie. Era enigmatic de frumoasă.

— Îţi stau în drum, murmură el în timp ce cobora. Se stăpîni ca să nu-şi trădeze emoţia.

Acum distanţa dintre ei nu mai era decît de un pas. Ea nu-i făcu loc să treacă, ci se opri. Se priviră faţă în faţă. Deodată se roşi puternic, lăsă privirile în jos şi se dădu la o parte ; pe faţă i se putea citi tulburarea, totuşi zîmbea.

Johannes trecu pe lîngă dînsa, dar se opri brusc ; zîmbetul ei trist îl mişcase, inima-i începu să bată din nou pentru ea şi spuse la întîmplare :

— Da, sigur că de-atunci ai mai fost de multe ori în oraş, nu-i aşa ? De la data aceea... Acum îmi aduc aminte unde erau mai demult flori ; pe movilita din parcul dumneavoastră, lîngă pavilionul drapelului.

Victoria se întoarse spre el şi Johannes văzu cu uimire că faţa ei devenise palidă şi gravă.

— Vrei să vii la noi ? întrebă ea ? Vrei să vii la petrecere ? O să dăm o petrecere, continuă ea, şi faţa începu să se îmbujoreze din nou. Vine cineva din oraş. Va fi peste cîteva zile, dar pînă atunci o să-ţi dau mai multe amănunte. Ce zici ?

Johannes nu răspunse. O petrecere ca asta nu era pentru el ; nu fusese niciodată la castel, societatea de acolo îi era absolut străină.

— Să nu spui că nu vii. N-o să te plictiseşti, m-am gîndit la asta, am o surpriză.

Pauză.

— Nu-mi mai poţi face nici o surpriză.

Ea îşi muşcă buzele ; pe faţă i se înfiripă din nou un zîmbet îndurerat.

— Ce vrei să fac ? întrebă ea cu glasul aproape stins.

— Nu vreau să faci nimic, domnişoară Victoria. Şedeam aici pe un bolovan şi tocmai mă pregăteam să plec.

— Am trebăluit toată ziua pe-acasă şi într-un tîrziu am luat-o încoace. Aş fi putut să merg pe lîngă rîu, pe un alt drum, atunci nu aş fi ajuns chiar aici.

— Dragă domnişoară Victoria, locurile acestea sînt ale dumitale şi nu ale mele.

— Te-am jignit cîndva, Johannes, şi vreau să-mi repar greşeala. Crede-mă că am o surpriză, care cred... vreau să zic, care sper că-ţi va face plăcere. Deocamdată nu pot să-ţi spun mai multe. Dar aş vrea să vii, de data asta.

— Dacă-ţi face plăcere, o să vin.

— Vrei ?

— Da, îţi mulţumesc pentru amabilitate.

Jos, în pădure, s-a întors şi a privit înapoi. Victoria se aşezase, cu coşul alături. El nu s-a dus acasă, ci a mers mai departe pe acelaşi drum şi s-a întors din nou înapoi. Prin cap îi mişunau mii de gînduri. O surpriză ? Aşa spusese adineauri — şi vocea îi tremurase. O bucurie caldă şi intensă puse stăpînire pe dînsul ; inima începu să-i bată cu putere şi parcă simţea că-i creşteau aripi. Să fi fost o simplă întîmplare că astăzi îmbrăcase rochia galbenă ? Se uitase şi la mîna care altădată purta o verighetă — acum nu o mai avea.

Trece vreun ceas. Mireasma pădurii şi a cîmpiilor îl învăluie, îi pătrunde în plămîni. Se aşază, stă un timp întins, cu mîinile sub ceafă şi ascultă cum cîntă cucul de cealaltă parte a golfului. Iar în jurul lui răsună ciripitul voios al celorlalte păsări.

Aşadar, a ajuns să trăiască şi momentul acesta ! Cînd a urcat la el, spre cariera de granit, îmbrăcată în rochia galbenă şi cu pălăria de un roşu aprins, părea ca un fluture călător ce zbura de pe o piatră pe alta şi s-a oprit în faţa lui. Nu vreau să te deranjez, a spus ea şi a roşit. Îi roşise tot obrazul, care parcă se iluminase, parcă scăpăra stele. Pe gît i se iviseră cîteva vinişoare albastre — şi pistruii de sub ochi îi dădeau un colorit cald. Împlinea douăzeci de primăveri.

O surpriză ? Oare ce intenţii avea ? Voia cumva să-i arate cărţile lui, să-i prezinte cele două-trei volume şi să-i facă o bucurie fiindcă le cumpărase şi le tăiase paginile la toate ? Zău aşa, ar fi o mică atenţie şi o mîngîiere dulce ! Nu dispreţui umila mea strădanie !

S-a ridicat brusc, apoi s-a oprit. Victoria se întorcea. Coşul ei era gol.

— N-ai găsit flori de loc ? o întrebă el, dus pe gînduri.

— Nu. Ce-i drept, nici n-am mai căutat, doar m-am aşezat acolo.

El spuse :

— Fiindcă mi-am adus aminte ; nu cumva să-ţi închipui că m-ai jignit vreodată cu ceva. Nu e nevoie nici să repari şi nici să îndulceşti nimic ca să mă mîngîi.

— Nu ? răspunse ea, cam nedumerită. L-a privit un moment, apoi a rămas pe gînduri. Nu ? Am crezut că atunci... Nu vreau ca tot timpul să fii supărat pe mine pentru ceea ce s-a întîmplat.

— Nu sînt supărat de loc.

Ea mai rămîne o clipă pe gînduri. Apoi deodată se ridică şi spune :

— Atunci e bine. Ar fi trebuit să-mi dau şi eu seama. Deci, nu ţi-a lăsat o impresie atît de puternică ? Atunci să nu mai vorbim despre asta.

— Da, să nu mai vorbim. Impresiile mele îţi sînt şi acum tot atît de indiferente ca şi mai înainte.

— La revedere, spuse fata. Pe curînd.

— La revedere, răspunse el.

Apoi fiecare îşi văzu de drum. Johannes s-a oprit un moment şi, întorcîndu-şi privirile, a văzut-o depărtîndu-se. Întinse braţele după dînsa şi murmură cuvinte calde : Nu sînt supărat de loc, zău, nu ; te mai iubesc încă, te mai iubesc...

— Victoria ! strigă el.

Ea l-a auzit, a tresărit şi s-a întors, dar nu s-a oprit din drum.

Au trecut cîteva zile. Johannes era în cea mai mare agitaţie ; nu lucra nimic, nu dormea şi petrecea aproape toată ziua în pădure. Urcase pe colina cea mare cu pini, unde se afla pavilionul castelului ; drapelul era ridicat. Un alt drapel flutura şi el de pe turnul rotund al castelului.

Îl cuprinse o nelinişte ciudată. Desigur că acum urmau să vină oaspeţi, o să aibă loc petrecerea... Era o după-amiază liniştită şi caldă ; prin peisajul înfierbîntat, rîul curgea ca zvîcniturile unui puls. Un vapor se apropia de ţărm şi lăsa în urma lui o dungă albă în apele micului golf. Din curtea castelului ieşiră patru trăsuri şi se îndreptară spre debarcader.

Vaporul trase la mal. Cîţiva domni şi doamne coborîră, apoi luară loc în trăsuri. De la castel s-a auzit o salvă în cinstea lor. Sus, în turnul rotund, erau postaţi doi oameni care trăgeau cu puştile de vînătoare. După douăzeci şi unu de focuri, trăsurile au intrat pe poarta castelului şi salva a încetat.

Da, la castel va fi o petrecere ; oaspeţii erau întîmpinaţi cu drapele şi cu salve. În trăsuri erau şi cîţiva ofiţeri ; poate că printre ei şi Otto, locotenentul.

Johannes a coborît de pe colină şi a luat-o spre casă. Un om de la castel l-a ajuns din urmă şi l-a oprit. Avea o scrisoare în pălărie ; era trimis de domnişoara Victoria şi aştepta răspuns.

Johannes citi scrisoarea ; inima îi bătea puternic. Victoria îl invita, în cuvinte călduroase. Îl ruga să vină neapărat de data asta. Răspunsul prin curier.

Îl cuprinse o bucurie neaşteptată, un val de sînge i se urcă la cap şi-i spuse omului că va veni, că o să vie numaidecît.

— Poftim !

Îi dădu curierului o sumă de bani ridicol de mare şi plecă în grabă spre casă, să se schimbe.

VIII

Pentru prima dată în viaţa lui intra pe poarta castelului. Urcă scările la etajul întîi. Din interior se auzeau voci ; inima îi bătea cu putere, ciocăni la uşă şi intră.

Castelana, o doamnă încă tînără, îi ieşi în întîmpinare, îl salută cu amabilitate şi îi întinse mîna. Se bucura că-l vede, îl ştia de cînd era numai de o şchioapă... acum însă era bărbat în toată firea... Parcă ar fi vrut să spună şi mai multe, căci i-a reţinut mîna îndelung, măsurîndu-l din ochi.

Castelanul a venit de asemenea spre el şi i-a strîns mîna. Da, întocmai cum spusese şi soţia sa, era om mare, în mai multe privinţe... Un om celebru.. Foarte încîntat...

Apoi Johannes a fost prezentat cîtorva doamne şi domni, şambelanului, care, cu acest prilej, îşi pusese decoraţiile, doamnei şambelan, unui proprietar din districtul vecin, lui Otto, locotenentul. Pe Victoria n-a văzut-o.

A trecut cîtva timp. La un moment dat, a intrat Victoria — palidă, aproape ezitînd, ducea de mînă o fată foarte tînără. Au făcut un ocol prin salon, i-au salutat pe toţi şi au stat de vorbă cîte puţin cu fiecare. Apoi s-au oprit în faţa lui Johannes. Victoria spuse zîmbind :

— Iată pe Camilla ; ce zici de surpriză ? Vă cunoaşteţi, nu-i aşa ?

A stat puţin de i-a privit pe amîndoi, apoi a ieşit din salon.

Johannes rămase o clipă înmărmurit. Aşadar, asta era surpriza ! Victoria, foarte amabilă, îi adusese o înlocuitoare... Ascultaţi, oameni buni, treceţi, staţi de vorbă ! Primăvara e doar în plină floare, soarele străluceşte ; deschideţi ferestrele, dacă vreţi, căci în grădină e un parfum îmbătător şi afară graurii se joacă în vîrful mestecenilor. De ce nu staţi de vorbă ? Dar rîdeţi, zău !

— Da, ne cunoaştem, spuse Camilla pe un ton foarte firesc. Aici m-ai scos din apă, atunci.

Era tînără şi blondă, îmbrăcată într-o rochie roză, şi număra şaptesprezece primăveri. Johannes rîdea şi glumea strîngînd din dinţi. Încetul cu încetul, veselia fetei începu să-l molipsească şi pe el ; au stat de vorbă un timp mai îndelungat, bătăile puternice ale inimii s-au potolit. Ea îşi păstrase şi obiceiul drăguţ să stea cu capul puţin înclinat, în aşteptare, şi să asculte cînd el spunea ceva. Da, o recunoştea, nu era nici o surpriză.

Victoria intră din nou, la braţ cu locotenentul, merse cu el spre Johannes şi zise :

— Îl cunoşti pe Otto, logodnicul meu ? Desigur îţi mai aduci aminte de el.

Da, cei doi domni îşi mai aminteau unul de altul. Ei spun cuvintele de rigoare, fac reverenţele necesare, apoi se despart. Johannes şi Victoria rămîn împreună pentru un moment. El îi spune :

— Asta a fost surpriza ?

— Da, răspunde ea chinuită şi pierzîndu-şi răbdarea. Am făcut tot ce-am găsit că e mai bine, n-am fost în stare să născocesc altceva. Nu-mi cere imposibilul, mai bine mulţumeşte-mi ; doar am văzut că ţi-a făcut plăcere.

— Îţi mulţumesc. Da, mi-a făcut, într-adevăr, plăcere.

Îl cuprinse o desperare fără margini — faţa îi deveni lividă. Dacă ea îl jignise vreodată cu ceva, acum reparase, fără îndoială, foarte mult această nedreptate.

Îi era sincer recunoscător.

— Observ că astăzi porţi verigheta, făcu el sec. Să n-o mai scoţi.

Un moment de tăcere.

— Nu, n-o mai scot, răspunse ea.

Johannes se uită drept în ochii ei. Buzele lui tremurau ; arătă cu capul spre locotenent şi spuse răguşit şi brutal :

— Ai gust, domnişoară Victoria. E un om frumos. Epoleţii îi fac umerii proeminenţi.

Ea răspunse foarte calm :

— Nu, nu e frumos. Dar e un om cultivat. Or, asta contează ceva.

— Mulţumesc, spuse el rîzînd zgomotos. Apoi adăugă cu impertinenţă : Iar banii pe care-i are în buzunar, ăştia contează chiar şi mai mult.

Victoria s-a depărtat brusc.

Johannes se plimba agitat de la un perete la altul, parcă ar fi fost închis într-o colivie. Camilla îl opri, îi puse o întrebare, dar el nu auzea şi nu răspunse. Ea repetă întrebarea, îi atinse chiar braţul, dar în zadar.

— Uite-l cum a căzut pe gînduri, spuse ea rîzînd. Stă pe gînduri, stă pe gînduri !

Victoria auzi şi răspunse :

— Vrea să fie singur. Şi pe mine m-a expediat. Deodată, se apropie de Johannes şi-i spuse cu o voce hotărîtă : Te gîndeşti desigur cum să-mi ceri scuze. Nu-ţi bate capul cu asta. Dimpotrivă, eu trebuie să-ţi cer scuze fiindcă ţi-am trimis invitaţia atît de tîrziu. A fost o cumplită lipsă de atenţie din partea mea. Te-am uitat pînă la urmă, era cît

pe-aci să te uit de tot. Dar sper că o să mă ierţi ; am avut atîtea alte la care a trebuit să mă gîndesc.

El se holbă la dînsa înmărmurit ; pînă şi Camilla se uita cînd la unul cînd la celălalt şi părea mirată. Victoria stătea în faţa lor cu o figură rece şi palidă — şi arăta mulţumită. Era răzbunată.

— Aşa sînt tinerii noştri cavaleri, spuse ea. Nu trebuie să ne aşteptăm la prea multă amabilitate din partea lor. Uite, colo şade logodnicul meu şi vorbeşte despre o vînătoare de elani, iar aici stă poetul nostru, cufundat în meditaţie... Spune-ne ceva, poetule !

El tresări ; vinele de la tîmple i se umflară.

— Da. Mă rogi să spun ceva ? Da, bine.

— O, nu, nu face eforturi.

Şi dădu să plece.

— Ca să trecem direct la subiect — spuse el încet şi zîmbind, iar vocea îi tremura — ca să începem chiar cu miezul problemei ; eşti de mult îndrăgostită, domnişoară Victoria ?

Cîteva secunde a domnit o linişte profundă ; tustrei îşi auzeau inimile bătînd. Camilla răspunse speriată :

— Fireşte că Victoria e îndrăgostită de logodnicul ei. Tocmai s-a logodit, nu ştiai ?

În momentul acela s-au deschis larg uşile spre sufragerie.

Johannes şi-a găsit locul şi s-a oprit un moment în picioare. Întreaga masă parcă îi juca în faţa ochilor, vedea oameni mulţi, învăluiţi într-un zumzet de voci.

— Iată, aici e locul dumneavoastră, îi spuse amabil castelana. Vă rog, poftiţi şi luaţi loc cu toţii.

— Scuză-mă, spuse Victoria apărînd brusc în spatele lui.

Johannes se dădu la o parte.

Ea luă cartonul cu numele lui şi îl mută cu cîteva locuri mai departe spre uşă, alături de un domn în vîrstă, care fusese cîndva meditator al copiilor castelanului şi despre care se spunea că dăduse în darul beţiei. În locul cartonului lui Johannes, Victoria puse altul, apoi îşi reluă locul la masă.

El stătea şi o privea. Mama Victoriei, neplăcut impresionată, îşi făcea de lucru de cealaltă parte a salonului, evitînd să se uite spre dînsul.

Johannes, nedumerit şi încă şi mai tulburat decît înainte, se îndreptă spre noul său loc ; primul a fost ocupat de unul dintre prietenii de la oraş ai lui Ditlef, un tînăr cu nasturi de diamant la plastronul cămăşii. La stînga acestuia şedea Victoria ; la dreapta, Camilla.

Apoi a început masa.

Bătrînul meditator îşi amintea că-l cunoscuse de copil pe Johannes — şi între ei s-a înfiripat o conversaţie. Povesti că şi el cultivase poezia în tinereţe, că mai avea şi acum manuscrisele pe care o să i le dea cîndva şi lui Johannes să le citească. Fusese şi el chemat pentru ca în această zi festivă să ia parte la bucuria familiei cu ocazia logodnei Victoriei. Castelanul şi castelana îi rezervaseră această surpriză dintr-un simţămînt de veche prietenie.

— Nu am citit încă nimic din cele scrise de dumneavoastră, spuse el. De fapt, cînd vreau să citesc ceva, îmi citesc propriile scrieri ; am în sertar şi poezii şi povestiri. O să fie editate după moartea mea ; căci aş dori, în orice caz, ca publicul să ştie cine am fost. Da, noi, cei mai vîrstnici în această meserie, nu sîntem atît de grăbiţi să ne publicăm manuscrisele, aşa cum se întîmplă acum. La mulţi ani !

Masa continuă. Stăpînul castelului bate de cîteva ori în pahar şi se ridică. Faţa lui slabă, distinsă, vibrează de emoţie şi trezeşte impresia că este foarte fericit. Johannes şade cu capul adînc aplecat. În paharul său nu mai este nici un strop de vin şi nimeni nu-l serveşte ; şi-l umple el singur şi îşi apleacă privirile din nou. Iată că a sosit şi catastrofa, îşi zice.

Toastul a fost lung şi frumos şi a fost primit cu urale pline de veselie : logodna fusese declarată. Un potop de felicitări se revarsă din toate părţile spre fata castelanului şi spre fiul şambelanului.

Johannes şi-a golit paharul.

După cîteva minute, enervarea îi trecuse ; era din nou calm. Şampania îi clocotea prin vine. Aude că vorbeşte şi şambelanul, că se strigă din nou „Trăiască !“ şi se ciocnesc paharele. La un moment dat, se uită spre locul unde şedea Victoria ; ea este palidă, pare chinuită şi stă cu privirile aplecate. În schimb, Camilla îi face semn cu capul şi-i zîmbeşte, iar el îi răspunde înclinîndu-se uşor.

Meditatorul continuă să trăncănească :

— E frumos, e frumos cînd două fiinţe se unesc. Mie nu mi-a fost dat. La vîrsta lor, eram un tînăr

student cu perspective mari, foarte talentat ; tatăl meu avea un nume cunoscut, o casă mare, avere, multe proprietăţi. Aşa că, pot să spun, viitorul meu părea să fie strălucit. Cea pe care o iubeam era şi ea tînără şi se trăgea dintr-o familie distinsă. Mă refuză. Puteţi s-o înţelegeţi ? Mi-a spus că nu mă vrea. Nu mi-a rămas altceva de făcut decît să muncesc mai departe şi să suport totul bărbăteşte. Apoi au venit ani grei pentru tatăl meu : naufragii, datorii — pe scurt, a dat faliment. Şi-atunci, ce-am făcut ? Am suportat iarăşi, bărbăteşte, toate aceste neplăceri. Şi iată că într-o bună zi ea apare din nou, cea de care vă vorbesc. A venit şi mi-a făcut o vizită. Ce voia ? vă veţi întreba poate. Doar acum eram destul de sărac, primisem un post modest de învăţător, toate perspectivele mi se năruiseră iar poeziile stăteau aruncate în sertar, revenise şi mă voia. Mă voia. Puteţi s-o înţelegeţi ? spuse meditatorul privindu-l pe Johannes.

— Dar de data asta n-aţi mai vrut dumneavoastră.

— Puteam oare ? vă întreb. Sărăcit, un mic post de învăţător, tutun în pipă numai duminica — ce poţi face în situaţia asta ? Nu puteam să-i fac atîta rău. Dar vă întreb iarăşi : puteţi s-o înţelegeţi ?

— Şi-apoi ce s-a mai întîmplat cu ea ?

— O, Doamne, dar nu-mi răspundeţi la întrebare ? S-a măritat cu un căpitan. După un an. Cu un căpitan de artilerie. În sănătatea dumneavoastră !

Johannes zise :

— Se spune despre anumite femei că veşnic caută un obiect asupra căruia să-şi reverse senti-

mentul lor de compasiune. Dacă bărbatului îi merge bine, îl detestă şi se simt de prisos ; dar dacă îi merge prost şi e înfrînt, atunci ele apar şi spun triumfătoare : Iată-mă, prezent !

— Dar de ce n-a consimţit cînd timpurile erau bune ? Cînd viitorul îmi surîdea ca unui mic zeu ?

— Fără îndoială că voia să aştepte pînă cînd veţi fi înfrînt... Cine ştie ?

— Dar nu am ajuns niciodată pînă acolo. Niciodată. Mi-am păstrat mîndria şi am expediat-o. De asta ce mai spuneţi ?

Johannes a tăcut.

— Dar poate că aveţi dreptate, continuă bătrînul meditator. Pe Dumnezeul meu şi pe toţi sfinţii că aveţi dreptate în ceea ce aţi spus adineauri ! izbucni el din nou înviorat şi mai dădu pe gît un pahar. Pînă la urmă s-a măritat cu un căpitan în vîrstă ; îl îngrijeşte, îi face de mîncare şi ea este stăpînul în casă. Un căpitan de artilerie.

Johannes îşi ridică privirile. Victoria ţinea paharul ridicat şi îl privea ţintă. Simţi o zguduitură în tot corpul ; apucă şi el paharul. Mîna îi tremura.

Atunci cu o voce ridicată şi rîzînd, ea pronunţă numele vecinului său, al meditatorului.

Johannes îşi puse nedumerit paharul pe masă şi zîmbi în gol. Comesenii urmăriseră scena.

Bătrînul meditator, mişcat pînă la lacrimi de acest gest de amabilitate din partea fostei sale eleve, şi-a ridicat paharul şi l-a golit.

— Iată-mă acum om bătrîn, continuă el, singur şi necunoscut. Aşa mi-a fost soarta. Nimeni nu ştie ce se ascunde în mine ; dar nimeni nu m-a auzit gemînd. Cunoaşteţi turtureaua ? Aşa-i că

tocmai ea, pasărea care suferă atîta, tulbură apa limpede de izvor înainte de a bea dintr-însa ?

— Nu ştiam.

— Ei bine, aşa este. Şi tocmai asta fac şi eu. Nu mi-a fost dat să mă căsătoresc cu cea pe care am dorit-o ; totuşi, nu sînt chiar atît de lipsit de bucurii. Dar mi le tulbur pe toate. Le tulbur mereu. În felul ăsta decepţia nu poate să pună stăpînire pe mine. Iat-o pe Victoria. A ridicat paharul în cinstea mea. I-am fost profesor, acum o să se căsătorească şi asta mă bucură, simt o fericire de-a dreptul personală, ca şi cînd aş fi tatăl ei. Poate că o să-i meditez şi pe copiii ei... Da, există totuşi destule bucurii în viaţă. Dar ceea ce aţi spus despre milă şi femeie şi despre capul plecat — da, cu cît mai mult mă gîndesc la asta cu atît mai mult mi se pare că aveţi dreptate. Zău aşa... Scuzaţi-mă un moment.

S-a ridicat, şi-a luat paharul şi s-a îndreptat spre Victoria. Începuse să se cam clatine pe picioare şi mergea aplecat.

S-au mai rostit şi alte toasturi, a vorbit locotenentul, apoi proprietarul din districtul vecin a închinat în sănătatea doamnei, a stăpînei casei. După aceea s-a ridicat brusc domnul cu nasturii de diamant şi, luînd cuvîntul, i s-a adresat lui Johannes. Nu vorbea numai în numele său : voia să-i transmită tînărului poet un omagiu din partea tineretului, exprimîndu-i, în cuvinte calde, admiraţia şi respectul celor de o vîrstă cu el pentru talentul său.

Johannes nu-şi credea urechilor. Îl întrebă pe meditator în şoaptă :

— Vorbeşte despre mine ?

Meditatorul răspunse :

— Da. Mi-a luat-o înainte. Aveam de gînd să fac eu asta. Victoria m-a rugat încă în cursul după-amiezii să vorbesc.

— Cine spuneaţi că v-a rugat să vorbiţi ?

Meditatorul îl privi lung şi răspunse :

— Nimeni.

Privirile tuturor comesenilor se îndreptară în cursul acestui toast spre Johannes — pînă şi castelanul îi făcu din cap un semn de încurajare, iar doamna şambelan îl privi prin lornietă. Cînd cuvîntarea a luat sfîrşit, toţi cei prezenţi s-au înclinat şi au băut.

— Acum trebuie să răspundeţi, spuse meditatorul. El a ţinut un toast în cinstea dumneavoastră. La drept vorbind, asta îi revenea celui mai în vîrstă din tagmă. De altfel, nici nu sînt întru totul de acord cu cele ce a spus. Absolut de loc. Johannes privi peste masă spre Victoria. Ea îi ceruse, de fapt, acestui tînăr cu nasturii de diamant să vorbească — de ce oare ? Se adresase mai întîi altcuiva — aşadar, se gîndise la asta cu mult înainte de petrecere ; de ce ? Acum şedea cu privirile aplecate şi nu lăsa să i se citească nimic pe faţă. Deodată, o emoţie adîncă îi umezeşte ochii ; ar fi fost în stare să se arunce la picioarele ei şi să-i mulţumească, să-i mulţumească. Dar asta o s-o facă mai tîrziu, după masă.

Camilla vorbea în dreapta şi în stînga şi zîmbea cu toată faţa. Era mulţumită ; cele şaptesprezece primăveri ale sale nu-i aduseseră decît bucurii. Îi

făcu de mai multe ori semn lui Johannes, dîndu-i să înțeleagă că trebuie să ia cuvîntul.

El s-a ridicat.

A vorbit scurt ; vocea îi era gravă și plină de emoție. La această festivitate, cînd familia sărbătorea un eveniment îmbucurător, fusese invitat și el, un străin — fusese astfel scos la lumină din ungherul lui obscur. Voia să-i mulțumească persoanei care a avut, prima, acest gînd amabil, precum și aceluia care a spus atîtea cuvinte frumoase la adresa lui. Dar nu ar vrea să omită nici să-și exprime recunoștința pentru bunăvoința cu care întreaga asistență a ascultat elogiile ce i s-au adus lui — unui străin. Prezența lui aici cu acest prilej avea o singură justificare, și anume faptul că era fiul vecinului de la marginea pădurii...

— Da ! strigă Victoria pe neașteptate, cu ochii strălucitori.

Privirile tuturor s-au întors atunci spre ea ; obrajii îi erau îmbujorați și sînii îi palpitau. Johannes s-a oprit ; a urmat o tăcere penibilă.

— Victoria ! spuse tatăl ei, surprins.

— Continuați ! strigă ea din nou. Da, e singurul motiv ; dar vorbiți mai departe ! Apoi deodată își închise ochii, începu să zîmbească neajutorată și să dea din cap. După acea se întoarse spre tatăl său și spuse : Am vrut doar să exagerez. Și dînsul exagerează. Nu, n-am vrut să întrerup...

Johannes a ascultat explicația și a găsit o cale de ieșire. Inima îi bătea puternic. El mai observă și cum castelana se uita la fiica sa cu lacrimi în ochi și cu o nesfîrșită îngăduință.

Reluîndu-şi cuvîntarea, Johannes recunoscu că exagerase. Da, domnişoara Victoria avea dreptate. Dînsa a fost atît de amabilă să-i aducă aminte că el se află acolo nu numai în calitate de fiu al vecinului, dar şi pentru că încă din fragedă vîrstă fusese tovarăşul de joacă al copiilor de la castel şi tocmai acestei din urmă împrejurări se datora prezenţa lui aici. Îi mulţumeşte, acesta era adevărul. Locurile acestea i-au fost întotdeauna ca un sălaş drag, pădurile castelului au constituit cîndva întreaga sa lume, în spatele acestora se întindea, în depărtări albastre, necunoscutul, ţara visurilor... Iar în anii aceia, Ditlef şi Victoria îi trimiteau adesea vorbă, fie să meargă în vreo excursie, fie să se joace cu dînşii — acestea au fost marile evenimente ale copilăriei sale. Reflectînd ulterior mai adînc, el a trebuit să recunoască faptul că aceste momente au avut o însemnătate nebănuită pentru viaţa lui. Dacă este adevărat — după cum se menţionase — că ceea ce scria arde cîteodată ca o văpaie, aceasta e pentru că amintirea timpurilor de atunci îl înflăcărează. Această amintire este o reflectare a fericirii pe care cei doi prieteni de copilărie i-au rezervat-o încă atunci. Astfel, au şi ei o mare parte de contribuţie la ceea ce a scris. De aceea, la urările generale exprimate cu prilejul logodnei, doreşte să adauge şi el recunoştinţa sa personală faţă de cei doi copii de la castel, doreşte să-şi exprime mulţumirile pentru anii fericiţi de altădată, pentru vremea cînd nici timpul şi nici împrejurările vieţii nu interveniseră încă între dînşii. Ridică paharul pentru acea zi scurtă, fericită de vară care este copilăria...

O cuvîntare, o adevărată încercare de a ţine o cuvîntare. Nu a fost tocmai veselă, dar nici chiar atît de tristă ; toţi au băut, au mîncat mai departe şi şi-au reluat conversaţia. Ditlef îi spuse mamei sale pe un ton sec :

— Habar n-am avut că, de fapt, eu am fost acela care i-am scris cărţile. Ce zici ?

Dar castelana nu a rîs. Ea le-a spus copiilor săi :

— Mulţumiţi-i, mulţumiţi-i ! E foarte uşor de înţeles ; a fost atît de singur în copilărie... Ce faci, Victoria ?

— Vreau să rog fata să-i ducă ramura asta de liliac în semn de mulţumire. Nu am voie ?

— Nu, răspunse locotenentul.

După masă, invitaţii s-au răspîndit prin diferitele camere, pe balconul cel mare şi chiar jos, în grădină. Johannes a coborît la parter, în camera care da în parc. Acolo erau mai multe persoane ; cîţiva domni care fumau şi stăteau de vorbă. Proprietarul din districtul vecin şi un alt invitat discutau aproape în şoaptă despre situaţia financiară a amfitrionului. Pămînturile erau în paragină, gardurile căzute, pădurile tăiate ; se spunea că o să-i fie greu să achite chiar şi prima asigurării, fantastic de mare pentru clădiri şi acareturi.

— Cu cît era asigurat ?

Proprietarul a spus suma — o sumă fabuloasă. De altfel, la castel nu se făcuseră niciodată economii ; totdeauna, acolo se cheltuiseră sume mari. De pildă, cît nu costă o masă ca aceasta ! Dar acum probabil că suflă vîntul peste tot, chiar şi prin cunoscuta casetă de bijuterii a castelanei ; de

aceea, banii ginerelui sînt meniţi să restabilească strălucirea de mai înainte.

— Oare cîţi bani o fi avînd ?

— O, foarte mulţi.

Johannes s-a ridicat şi a coborît în parc. Liliacul era în floare, adia un parfum puternic de flori albe de urechea-ursului, bujori, iasomie şi lăcrămioare. Şi-a căutat un loc lîngă gard şi s-a aşezat pe o piatră ; un grup de arbuşti îl ascundea privirilor celorlalţi. Şedea acolo, sătul de toate ; epuizat de atîtea emoţii, îşi simţea mintea întunecată ; la un moment dat, se gîndi să se ridice şi să plece acasă, dar continuă totuşi să şadă nemişcat, sumbru şi absent. Pe alee se aude deodată un murmur de voci ; el o recunoaşte pe a Victoriei. Îşi reţine respiraţia şi aşteaptă ; după cîteva clipe, vede şi uniforma locotenentului strălucind prin frunziş. Logodnicii au ieşit să se plimbe.

— Mi se pare, spune el, că ceva nu e în ordine. Asculţi la ce spune, vorbele lui te impresionează şi apoi scoţi un ţipăt. Ce înseamnă toate astea ?

Victoria se opreşte în faţa lui şi întreabă :

— Eşti curios să afli ?

— Da.

Ea tace.

— Nu mă interesează, continuă el, dacă ţipetele astea nu înseamnă nimic. În acest caz, te scutesc să-mi mai dai explicaţii.

— Nu, nu înseamnă nimic, spune Victoria.

Locotenentul ridică nervos din umerii cu epoleţi şi spune cu voce tare :

— Să bage de seamă... Altfel s-ar putea să simtă o mînă de ofiţer pe obraz.

Apoi îşi continuă drumul spre pavilion.

Johannes a mai zăbovit un timp pe piatră, posomorît şi chinuit ca şi mai înainte. Totul începea acum să-i fie indiferent. Locotenentul intrase la bănuială în ceea ce-l privea, iar logodnica a spus ceea ce trebuia să spună, l-a împăcat şi a continuat să se plimbe cu el. Iar graurii piuiau în ramurile de deasupra lor... Da. Dumnezeu să le dea viaţă lungă. Ţinuse la masă o cuvîntare pentru ea — aproape îşi smulsese limba ; încercase să repare întreruperea ei nesăbuită. Dar ea nici nu-i mulţumise pentru aceasta. Doar ridicase paharul şi băuse. La mulţi ani ! priveşte-mă ce frumos beau... Ai privit vreodată dintr-o parte o femeie cînd bea ? Indiferent dacă bea dintr-o ceaşcă, dintr-un pahar sau din altceva, priveşte-o însă. Face nişte fasoane, încît ţi-e lehamite. Îşi ţuguie buzele, şi le înmoaie în lichid şi e desperată dacă în timpul ăsta începi să-i admiri mîinile. În general, nu vă uitaţi la mîinile unei femei. Nici una nu poate să sufere asta — capitulează. Îşi retrage îndată mîna, o aşază într-o poziţie mai frumoasă, chiar şi numai spre a ascunde un rid, un defect la un deget sau o unghie imperfectă. Pînă în cele din urmă nu mai rezistă, ci întreabă, pierzîndu-şi cumpătul : La ce vă uitaţi ?...

Îl sărutase odată, cîndva, într-o vară. E atît de mult de-atunci — pînă la urmă cine ştie dacă nu cumva a fost doar un vis... Nu-i aşa că au şezut pe o bancă ? Au stat mult de vorbă, iar cînd au plecat s-a apropiat atît de mult de ea încît a atins-o uşor cu braţul. L-a sărutat într-un vestibul. „Te iubesc !“ spusese ea atunci... Acum trecu-

seră prin fața lui — poate mai ședeau încă în pavilion. Locotenentul voia să-l pălmuiască ; așa zicea. Auzise foarte bine ; nu dormea, dar nici nu i-a ieșit în cale să-l pună la punct pentru această insultă. „O mînă de ofițer“, spusese. Dar, la urma urmei, îi era indiferent...

Se ridică de pe piatră și se îndreptă spre pavilion. Nu mai era nimeni acolo. De sus, din verandă auzi vocea Camillei :

— Vino te rog, se servește cafeaua.

El urcă. În salon îi găsi pe logodnici și încă vreo cîțiva invitați. A luat ceașca de cafea și și-a căutat un loc mai la o parte.

Camilla a căutat să lege o conversație cu el. Era atît de blondă, fața îi era atît de luminoasă și privirea atît de deschisă. N-a putut să reziste, a stat de vorbă cu ea, i-a răspuns la întrebări și a rîs. Unde fusese ? În grădină ? Nu-i adevărat ; doar l-a căutat în grădină și nu l-a găsit. Zău că nu ; nu fusese în grădină.

— A fost în grădină, Victoria ? întreabă ea.

Victoria răspunde :

— Nu, nu l-am văzut.

Locotenentul îi aruncă logodnicei sale o privire plină de mînie și, ca să-i dea o lecție, îi spune, cu o voce exagerat de puternică, proprietarului din districtul vecin :

— Spuneați că doriți să mă invitați la dumneavoastră la o vînătoare de sitari ?

— Da, răspunse proprietarul. Cu multă plăcere.

Locotenentul se uită la Victoria. Ea nu spune nimic, nu face nici cea mai mică încercare de a-l convinge să renunțe la vînătoarea de sitari. Fața

ofiţerului devine din ce în ce mai sumbră ; îşi răsuceşte mustaţa cu mişcări tot mai nervoase.

Camilla îi mai pune o întrebare Victoriei.

Atunci locotenentul se ridică brusc şi-i spune proprietarului :

— Bine, plec cu dumneavoastră deseară.

Cu aceasta, părăseşte camera.

Proprietarul şi alţi cîţiva îl urmează.

O scurtă pauză.

Deodată uşa se deschide şi locotenentul intră din nou. Este extrem de enervat.

— Ai uitat ceva ? întreabă Victoria şi se ridică.

El se depărtează de uşă ţopăind, ca şi cînd nu ar fi putut să meargă liniştit, şi se îndreptă ţintă spre Johannes pe care, ca din întîmplare, îl izbeşte cu mîna. După aceea se întoarce repede spre uşă, continuînd să ţopăie.

— Dar fii atent omule, că m-ai lovit în ochi, spune Johannes şi rîse sec.

— Greşeşti, răspunde locotenentul, ţi-am dat o palmă. Înţelegi ? Înţelegi ?

Johannes îşi scoate batista din buzunar, se şterge la ochi şi zice :

— Glumeşti, poate. Doar ştii prea bine că pot să te împătur în patru şi să te bag în buzunar.

Spunînd acestea, se ridică de pe scaun.

Atunci locotenentul deschise uşa în grabă şi ieşi.

— Nu glumesc ! zise el întorcîndu-se din uşă şi rînjind. O spun în serios, dobitocule !

Apoi trînti uşa.

Johannes se aşeză din nou.

Victoria continua să stea încă în mijlocul odăii. Îl privea şi se făcuse albă ca varul.

— Te-a lovit ? întrebă Camilla foarte surprinsă.
— Din greşeală. M-a lovit în ochi. Aici.
— Doamne, dar e roşu, curge sînge. Nu, nu-l freca, lasă-mă să te pansez. Batista dumitale e aspră, s-o iau pe a mea. Auzi ! Să te lovească în ochi !

Fără să spună un cuvînt, Victoria îşi oferi şi ea batista. Apoi se duse încet spre fereastră şi, rămînînd întoarsă cu spatele spre interior, privi afară. Îşi rupea batista în fîşii înguste. După cîteva minute deschise uşa şi părăsi încăperea fără să mai spună nimic.

IX

Camilla venea spre moară, veselă şi degajată. Era singură. Intră în cămăruţă şi spuse zîmbind :

— Scuzaţi că nu am bătut la uşă. Dar zgomotul pîrîului e atît de puternic încît cred că tot nu s-ar fi auzit. Se uită în jur şi exclamă : Dar e minunat aici ! Minunat ! Unde-i Johannes ? Îl cunosc pe Johannes ? Cum îi merge cu ochiul ?

I s-a oferit un scaun şi a luat loc.

L-au chemat pe Johannes din moară. Ochiul îi lăcrima şi era injectat.

— Vin fără să fiu invitată, îi spuse Camilla ; am vrut să vin pînă aici. Trebuie să-ţi pui mai departe comprese reci.

— Nu mai e nevoie, răspunse el. Nu. Doamne, dar ce idee gentilă să vii aici ! Vrei să vezi moara ? Îţi mulţumesc pentru vizită. A luat-o pe mamă-sa

de după mijloc şi a prezentat-o spunînd : Iat-o şi pe mama.

Apoi au coborît în moară. Bătrînul morar îşi scoase pălăria, salută adînc şi spuse ceva ; Camilla nu a auzit, dar a zîmbit şi a răspuns la întîmplare :

— Mulţumesc, mulţumesc. Voiam atît de mult să văd moara.

Zgomotul o înspăimînta ; îl ţinea pe Johannes de mînă şi îi privea cu ochi mari, atenţi, pe cei doi bărbaţi, ca să vadă dacă spun cumva ceva. Ai fi zis că e surdă. Numeroasele roţi din moară o minunau, rîdea, scutura entuziasmată mîna lui Johannes şi arăta cu degetul spre toate maşinăriile. Moara a fost oprită şi apoi pornită din nou, ca ea să-i poată urmări mecanismul.

Ieşiseră din moară de o bucată de vreme şi Camilla continua să vorbească tare, ca şi cînd zgomotele de acolo i-ar fi stăruit încă în urechi.

Johannes a condus-o înapoi pînă la castel.

— Cum de a îndrăznit să te lovească în ochi ? întrebă ea. Iar după aceea a dispărut, a plecat la vînătoare cu proprietarul acela. A fost teribil de urît. Victoria mi-a spus că nu a dormit toată noaptea.

— Atunci o să doarmă bine în noaptea asta, răspunse el. Dumneata cînd crezi că o să pleci acasă ?

— Mîine. Cînd vii din nou în oraş ?

— Probabil la toamnă. Pot să te întîlnesc după-amiază ?

Ea exclamă :

— O, da, te rog ! Mi-ai vorbit odată despre o peşteră, trebuie să mi-o arăţi.

— O să vin să te iau, spuse el.

În drum spre casă, a şezut multă vreme pe un bolovan, cufundat în gînduri. Îi venise o idee fericită.

După-amiază s-a dus la castel şi, fără să intre, a trimis pe cineva după Camilla. În timp ce aştepta, la o fereastră de la etajul întîi a apărut pentru un moment Victoria ; l-a privit ţintă, apoi s-a întors şi a dispărut.

După ce a venit Camilla, a condus-o la carieră şi apoi la peşteră. Era calm şi fericit ; conversaţia plăcută cu tînăra fată îi crease bună dispoziţie, cuvintele ei vesele fluturau parcă în jurul lui ca nişte mesaje angelice. Astăzi spiritele cele bune erau pe aproape...

— Îmi amintesc, Camilla, că odată mi-ai dăruit un pumnal. Avea teacă de argint. L-am pus într-o cutie, împreună cu alte lucruri, căci atunci nu aveam nevoie de el.

— A ! nu aveai nevoie de el ; şi apoi ce s-a întîmplat ?

— Ei bine, l-am pierdut.

— Da ? Păcat. Dar poate reuşesc să-ţi mai fac rost de unul la fel. O să încerc, vrei ?

Au luat-o spre casă.

— Dar de medalionul acela masiv îţi mai aduci aminte ? Era foarte mare şi greu ; era de aur şi montat pe un suport. Pe medalion mi-ai scris cîteva cuvinte amabile.

— Da, îmi aduc aminte.

— Cînd am fost anul trecut în străinătate, l-am făcut cadou.

— Zău ? l-ai făcut cadou ! De ce ?

— L-am dat unui tînăr prieten rus, în semn de amintire. A căzut în genunchi şi mi-a mulţumit pentru el.

— Chiar atît de mult s-a bucurat ? Doamne, cît de bine trebuie să-i fi părut, dacă a căzut în genunchi ! O să-ţi dau altul în loc, pe care să nu-l mai faci cadou.

Ajunseseră pe drumul ce ducea de la moară la castel.

Johannes s-a oprit şi a spus :

— Aici, în dreptul tufişului acestuia, mi s-a întîmplat odată ceva. Mă plimbam într-o seară pe-aici, singur, aşa cum făceam adesea în vremea aceea. Era vară şi vreme frumoasă. M-am aşezat îndărătul tufişului şi am început să mă gîndesc. Două persoane se apropiau în timpul acesta pe drum. Doamna s-a oprit. Însoţitorul ei a întrebat-o : „De ce te opreşti ?“ Şi fiindcă ea nu i-a răspuns, a întrebat-o din nou : „S-a întîmplat ceva ?“ „Nu“, a spus ea, „dar nu trebuie să te uiţi aşa la mine.“ „Te-am privit în felul ăsta doar în timp ce mergeai.“ „Da“, spuse ea, „ştiu că mă iubeşti, dar înţelege, te rog, că tata nu e de acord ; e imposibil.“ El mormăi : „Da, sigur, e imposibil.“ Atunci ea spuse : „Eşti atît de lat aici, la încheieturi, ai nişte încheieturi atît de puternice !“ Şi îl apucă de încheietura mîinii.

Pauză.

— Da, şi apoi ce s-a mai întîmplat ? întrebă Camilla.

— Nu ştiu, răspunse Johannes. De ce o fi vorbit aşa despre încheieturile lui ?

— Poate că erau frumoase. Şi-apoi, purta poate peste ele o cămaşă albă ; o, da, înţeleg destul de bine. Poate că-l şi iubea.

— Camilla ! spuse el, dacă te-aş iubi foarte mult şi aş aştepta cîţiva ani ?... nu e decît o întrebare. La dreptul vorbind, nu sînt demn de dumneata ; dar crezi că ai putea să fii cîndva a mea, dacă te-aş cere la anul sau peste doi ani ?

Un moment de tăcere.

Apoi dintr-o dată, Camilla, jenată, se face roşie ca racul. Îşi leagănă trupul delicat şi îşi împreună mîinile. El o cuprinde după mijloc şi o întreabă :

— Crezi că s-ar putea întîmpla cîndva, într-o zi ? Ai vrea ?

— Da, răspunde ea şi i se lasă în braţe.

Ziua următoare o conduse la debarcader. Îi sărută mîinile mici, care aveau o expresie atît de naivă, de nevinovată ; dulci emoţii de bucurie îl copleşeau.

Victoria nu venise.

— De ce nu te-a însoţit nimeni ?

Camilla i-a povestit cu groază în priviri că cei de la castel au primit o veste cumplită. De dimineaţă a sosit o telegramă ; castelanul s-a făcut alb ca varul, iar bătrînul şambelan şi doamna au scos adevărate vaiete de durere ; în ajun, Otto fusese rănit mortal, la vînătoare.

Johannes a apucat-o pe Camilla puternic de braţ.

— Mort ? Locotenentul ?

— Da. Sînt pe drum acum, îl transportă încoace. E îngrozitor.

Şi-au continuat drumul, fiecare cufundat în propriile sale gînduri ; abia oamenii de la debarcader, vaporul, comenzile i-au trezit la realitate. Camilla i-a întins mîna, timidă, el a sărutat-o, apoi i-a spus :

— Da, da, nu sînt vrednic de tine, Camilla, nu, în nici un caz. Dar voi face ca totul să fie cît mai frumos pentru tine, dacă vrei să fii a mea.

— Da, vreau... Am dorit întotdeauna, întotdeauna...

— Plec şi eu, peste cîteva zile. Peste o săptămînă te văd din nou.

Camilla se urcase pe vapor. El îi făcu semn cu mîna, pînă putu s-o mai zărească... Cînd se întoarse să plece spre casă, o văzu în spatele lui pe Victoria ; îi făcea semn Camillei cu batista.

— Am sosit cam prea tîrziu, spuse ea.

El nu răspunse. De fapt, ce putea să-i spună ? S-o consoleze pentru pierderea suferită, s-o felicite, să-i strîngă mîna ? Vocea ei era stinsă ; pe faţă i se putea citi o adîncă tulburare — trecuse printr-o mare încercare.

— Ochiul ţi-e roşu încă, spuse ea, şi dădu să plece. Apoi întoarse capul.

Johannes se oprise.

Atunci se întoarse cu totul şi se opri în faţa lui.

— Otto e mort, zise ea cu o voce aspră — şi privirile îi erau pline de văpăi. Nu spui nici un cuvînt ? Cît de dispreţuitor eşti ! Era de mii de ori mai bun ca dumneata, înţelegi ? Ştii cum a murit ? Împuşcat, i-a sfărîmat tot capul, tot căpşorul lui prostuţ. Era de o mie de...

Izbucni în hohote de plîns şi porni spre casă cu paşi mari, desperaţi.

Seara tîrziu, cineva bate la uşa morarului ; Johannes deschide şi priveşte afară ; Victoria stă în prag şi-i face semn să se apropie. Îl strînge cu putere de mînă şi-l trage spre drum ; mîna ei e rece ca gheaţa.

— Mai bine şezi puţin, spune el. Ia loc şi odihneşte-te o clipă ; eşti frîntă de oboseală.

Se aşază amîndoi.

Ea murmură :

— Oare ce-o să crezi despre mine, că nu-ţi mai dau pace ?

— Eşti tare nefericită, spune el. Ascultă, Victoria, acum trebuie să-ţi vii în fire. Pot să te ajut cu ceva ?

— Pentru numele lui Dumnezeu, te rog să mă ierţi pentru cele ce ţi-am spus azi ! se rugă ea. Da, sînt foarte nefericită, sînt nefericită de mulţi ani. Am spus că el era de mii de ori mai bun decît dumneata ; dar nu-i adevărat, iartă-mă ! El a murit, mi-a fost logodnic, asta-i tot. Crezi că am făcut-o de bună voie ? Johannes, îl vezi ? E inelul meu de logodnă, l-am primit de mult, o ! de foarte multă vreme ; acum îl arunc — îl arunc ! Apoi azvîrle inelul în pădure ; îl aud amîndoi cum cade undeva, departe. Tata a vrut. A sărăcit, a ajuns la sapă de lemn, iar Otto urma cîndva să moştenească atîţia bani. „Trebuie să te măriţi cu el“, îmi spunea tata. „Nu vreau“, am răspuns eu. „Dar gîndeşte-te la părinţii tăi, gîndeşte-te la castel, la vechiul nostru nume, la onoarea mea.“ „O să-l iau“, am răspuns, „aşteaptă însă trei ani şi apoi mă mărit.“ Tata mi-a mulţumit şi a aşteptat ; a aşteptat şi Otto, toţi au aşteptat ; dar verigheta am primit-o imediat. Ast-

fel, a trecut vreme îndelungată, dar am văzut că totul e zadarnic. De ce să mai aştept ? „Aduceţi-mi bărbatul", i-am spus tatii. „Dumnezeu să te binecuvînteze", zise el şi mi-a mulţumit din nou. Apoi a venit Otto. Nu l-am întîmpinat la debarcader, stăteam la fereastră şi l-am văzut venind. Atunci am alergat la mama şi m-am aruncat în genunchi în faţa ei. „Ce-i cu tine, copila mea ?" m-a întrebat. „Nu pot să-l iau", am răspuns, „nu pot să-l iau ; a venit, e jos... Asiguraţi-mi mai bine viaţa şi atunci pot să mă arunc în golf sau în cascadă, asta ar fi cel mai bine." Mama se face albă ca varul şi se apleacă plîngînd asupra mea. În momentul acela, vine tata. „Hai, dragă Victoria, coboară şi primeşte-l", spune el. „Nu pot, nu pot", răspund eu şi repet ceea ce spusesem mai înainte, că ar fi mai bine să-mi asigure viaţa. Tata nu zice nimic, ci se aşază pe un scaun, începe să tremure şi cade pe gînduri. Cînd văd asta, îi spun : „Aduceţi-l, îl iau".

Victoria se opreşte. Începe să dîrdîie ca scuturată de friguri. Johannes îi ia şi mîna cealaltă şi i-o încălzeşte în palme.

— Mulţumesc, spune ea. Johannes, fii atît de bun şi strînge-mă tare de mînă. Fii bun ! Doamne, cît eşti de cald. Îţi sînt atît de recunoscătoare... Iar pentru cele ce ţi-am spus la debarcader, te rog să mă ierţi.

— Dar am şi uitat de mult. Vrei să-ţi aduc un şal ?

— Nu, mulţumesc. Dar nu înţeleg de ce am frisoane, căci capul mi-e fierbinte. Johannes, ar trebui să-ţi cer iertare pentru atîtea...

— Nu, nu, lasă, nu te mai gîndi. Aşa, acum te-ai mai calmat puţin. Şezi liniştită.

— Ai vorbit pentru mine. Ai ţinut o cuvîntare... Din momentul în care te-ai ridicat şi pînă cînd te-ai aşezat din nou, n-am mai ştiut de mine. Nu mai exista nimic în afară de vocea dumitale. Suna ca o orgă şi eram desperată că mă fermecase aşa de mult. Tata m-a întrebat de ce am strigat şi te-am întrerupt ; i-a părut foarte rău. Dar mama nu m-a întrebat, ea a înţeles. Mamei îi spusesem totul ; ea ştia încă de multă vreme, iar acum doi ani cînd m-am întors din oraş, i-am mai povestit o dată... Ştii, atunci, după ce ne-am întîlnit...

— Să nu mai vorbim de asta.

— Nu, să nu mai vorbim ! Dar iartă-mă ; ascultă, Johannes, ai te rog îndurare ! Ce-o să fac eu acum ? Tata e acasă, se plimbă încoace şi încolo prin birou. Pentru el lovitura e teribilă ! Mîine e duminică ; a dat dispoziţie ca toţi oamenii să aibă liber ; e singura hotărîre pe care a luat-o astăzi. E cenuşiu la faţă şi nu scoate nici un cuvînt, atît e de mîhnit din cauza pierderii celui care urma să-i devină ginere. I-am spus mamei că vreau să vin la dumneata. Dar ea mi-a răspuns că mîine trebuie să-l însoţim, amîndouă, pe şambelan în oraş. „Mă duc la Johannes“, am repetat eu. „Tata nu poate să facă rost de bani pentru tustrei, el o să rămînă acasă“, a spus ea şi apoi a continuat să vorbească despre alte lucruri. M-am îndreptat spre uşă. Mama s-a uitat la mine. „Acum mă duc la el“, am spus eu pentru ultima oară. Mama a venit după mine, m-a sărutat şi a spus : „Bine, bine, du-te cu Dumnezeu“.

Johannes îi lăsă mîinile şi zise :

— Aşa, acum te-ai mai încălzit.

— Îţi mulţumesc din suflet ; da, acum m-am încălzit. „Dumnezeu să vă binecuvînteze“, a spus mama. Îi povestisem totul, ea ştia încă de mult. „Dar, draga mea, pe cine iubeşti ?“ m-a întrebat. „Mai întrebi ?“ am spus eu, „pe Johannes îl iubesc, numai pe el l-am iubit toată viaţa, iubit, adorat...“

El a făcut o mişcare.

— E tîrziu, oare n-o să fie îngrijoraţi acasă ?

— Nu, răspunse ea. Acum ţi-ai dat seama că pe tine te iubesc, Johannes, te-ai convins, nu-i aşa ? Am suferit atît de mult aşteptîndu-te în anii ăştia, cum nimeni nu poate să-şi închipuie... Treceam adesea pe-aici şi-mi ziceam : ia să mă depărtez puţin de drum, să intru mai adînc în pădure. Şi lui îi plăcea să meargă pe-aici... În ziua în care am auzit că ai sosit, m-am îmbrăcat într-o rochie deschisă, în galben-deschis, eram ca bolnavă de emoţie şi de dorinţa să te revăd... intram şi ieşeam fără încetare de pe o uşă pe alta. „Cît de radioasă eşti astăzi!“ spunea mama. Repetam tot timpul : „A venit iarăşi acasă. Johannes e minunat şi e din nou acasă ; astea două lucruri sînt minunate, şi unul şi altul !“ Ziua următoare n-am mai putut rezista ; m-am îmbrăcat din nou în rochia cea deschisă şi m-am dus spre carieră să te întîlnesc... Îţi mai aduci aminte ? ...Te-am şi întîlnit, dar n-am cules flori aşa cum spusesem — şi nici nu venisem pentru asta. Nu te-ai mai bucurat că mă revezi, dar mulţumesc totuşi cerului că te-am întîlnit. Trecuseră mai mult de doi ani de cînd... În momentul în care am sosit, şedeai, ţineai în mînă

o ramură şi te jucai cu ea. După ce ai plecat, am luat ramura, am ascuns-o şi am dus-o acasă...

— Dar, Victoria, spuse el cu un tremur în glas, acum nu trebuie să-mi mai spui lucrurile astea.

— Nu, făcu ea înspăimîntată şi-i strînse mîna. Nu trebuie să mai fac asta. Nu vrei să ţi le mai spun, nu-i aşa ? Apoi începu să-i mîngîie nervos mîna. Nu ! fiindcă e firesc să nu mai vrei să le auzi... Şi-apoi, ţi-am făcut atîta rău ! Nu crezi că ai putea să mă ierţi cu timpul ?

— Ba da, am şi iertat totul. Dar nu despre asta e vorba.

— Atunci despre ce ?

Pauză.

— M-am logodit, răspunse el.

X

În ziua următoare — era duminică — castelanul în persoană l-a vizitat pe morar şi l-a rugat să vină spre prînz la castel, de unde urma să transporte cu carul pînă la vapor sicriul cu trupul neînsufleţit al locotenentului Otto. Morarul nu a înţeles bine şi l-a privit surprins, dar castelanul i-a explicat pe scurt că, întrucît toţi oamenii săi aveau liber în ziua aceea, plecaseră la biserică : pentru moment nici unul dintre servitori nu era acasă.

De bună seamă că stăpînul castelului nu dormise noaptea, căci era palid ca un cadavru şi pe deasupra şi nebărbierit. Totuşi, îşi agita bastonul ca de obicei şi se ţinea drept.

Morarul şi-a pus haina cea mai bună şi a plecat. După ce caii au fost înhămaţi, castelanul l-a ajutat pe morar să ducă şi să aşeze sicriul în car. Totul s-a petrecut în tăcere, aproape în taină — nu mai era nimeni de faţă.

Morarul mîna carul spre debarcader. În urma carului veneau şambelanul şi soţia sa, apoi castelana şi Victoria. Toţi mergeau pe jos. Castelanul rămăsese pe trepte şi saluta într-una ; vîntul îi răsfira părul cărunt.

După ce sicriul a fost dus pe vapor, au urcat şi îndoliaţii. De pe punte, castelana i-a strigat morarului să fie bun şi să-i transmită salutări soţului ei ; Victoria i-a adresat aceeaşi rugăminte.

Apoi vaporul plecă. Morarul rămase pe chei şi îl privi cum se îndepărtează. Vîntul sufla puternic şi apa golfului era agitată ; vaporul a dispărut în spatele insulelor abia după un sfert de oră. Morarul s-a întors la castel.

A dus caii la grajd, le-a dat nutreţ şi apoi s-a îndreptat spre clădirea principală, cu gîndul să transmită castelanului salutări din partea familiei. Dar uşa bucătăriei era încuiată. Morarul dădu atunci ocol casei, vrînd să intre pe uşa principală. Dar şi aceasta era încuiată. E ora prînzului şi poate domnul castelan s-a culcat, îşi zise. Dar fiindcă era un om corect, care voia să-şi aducă la îndeplinire misiunea, coborî în odaia servitorilor cu gîndul să caute acolo pe cineva care să-i transmită castelanului salutările. Dar nu găsi nici ţipenie de om. Ieşi, dădu din nou o raită în jurul casei şi în cele din urmă intră chiar şi în camera servitoarelor. Dar nici acolo nu era nimeni. Întreaga casă era pustie.

Era tocmai gata să plece cînd zări deodată o licărire de lumină în pivniţa castelului. Se opri în loc. Prin ferestrele mici cu gratii, el văzu clar cum un bărbat intră în pivniţă ţinînd într-o mînă o lumînare şi în cealaltă un scaun tapisat cu mătase roşie.

Era castelanul, bărbierit şi îmbrăcat ca de sărbătoare. Să încerc să bat la fereastră şi să-i dau bineţe din partea doamnei, gîndi morarul, dar se opri.

Castelanul aruncă o privire în jur, cercetă cu lumînarea toate ungherele, apoi se uită iarăşi atent peste tot. Dintr-un colţ luă un sac, în care părea să fie fîn sau paie, şi îl puse lîngă uşa de intrare, iar dintr-un bidon turnă nişte lichid peste sac. După aceea îngrămădi la uşă lăzi, paie şi un stativ vechi şi turnă şi peste acestea lichid din bidon. Morarul observă că în tot acest timp castelanul era foarte atent ca nu cumva să-şi murdărească degetele sau hainele. Apoi castelanul luă lumînarea, o puse pe sac şi o înfăşură în paie. În cele din urmă, se aşeză pe scaun.

Morarul, din ce în ce mai uluit, urmărea toate aceste pregătiri cu ochii pironiţi asupra uşii de la pivniţă ; deodată, fu cuprins de o bănuială sinistră. Castelanul şedea pe scaun şi se uita calm cum flacăra cobora tot mai jos ; îşi ţinea braţele încrucişate. Morarul mai văzu cum el înlătură o scamă de pe mîneca hainei şi cum îşi încrucişează din nou braţele.

Atunci bătrînul morar scoase un ţipăt de groază.

Castelanul îşi ridică privirile spre el. Apoi sări deodată de pe scaun şi veni pînă la fereastră, unde se opri şi se uită afară... În privirile sale se oglindea, parcă, suferinţa unei lumi întregi. Gura îi era

crispată în mod bizar, își întinse ambele mîini cu pumnii strînși spre fereastră, amenințînd, mut. Lăsă jos o mînă și, continuînd s-o țină pe cealaltă ridicată într-un gest de amenințare supremă, el se retrase, mergînd de-a-ndăratelea, spre interiorul pivniței. Cînd se lovi de scaun, lumînarea se răsturnă. În acea clipă izbucni o flacără uriașă.

Morarul scoase un strigăt și o luă la fugă. El alergă un timp ca scos din minți prin curte, neștiind ce să facă. Se repezi la fereastra pivniței, sparse geamurile și strigă înăuntru ; se aplecă și, apucînd cu amîndouă mîinile barele de fier, le zgîlțîi, le îndoi, le smulse.

Atunci auzi un glas din pivniță, un glas fără cuvinte, un geamăt surd ca al unui om îngropat de viu ; un geamăt care se repetă ; morarul o luă la fugă îngrozit și nu se mai opri pînă acasă. Nici nu îndrăznea să se uite înapoi.

Cînd se întoarse, după cîteva minute, împreună cu Johannes, întregul castel, casa cea mare și veche de lemn era în flăcări. Între timp, veniseră și cîțiva oameni de la debarcader, dar totul fu zadarnic. Castelul era pierdut.

Dar morarul nu a scos nici un cuvînt ; se cufundase într-o tăcere de mormînt.

XI

Dacă cineva vrea să știe ce este iubirea — ea nu este decît o briză care adie printre trandafiri, apoi se potolește și moare. Dar adesea este și ca o pecete ce nu se poate desface și care durează toată viața,

pînă la moarte. Dumnezeu a creat-o în fel şi chip şi a văzut-o durînd sau pierind.

Două mame merg pe acelaşi drum şi stau de vorbă. Una este îmbrăcată în haine de culoare deschisă, în albastru, fiindcă i s-a întors iubitul din călătorie. Cealaltă poartă haine de doliu. Avusese trei fete, două brunete şi una blondă, dar cea blondă a murit. De atunci au trecut zece ani, zece ani împliniţi, şi totuşi mama mai poartă doliu.

— Ce zi minunată e azi ! strigă vesel cea îmbrăcată în albastru, bătînd din palme de încîntare. Soarele mă încălzeşte, iubirea mă îmbată, sînt în culmea fericirii. Aş fi în stare să-mi scot hainele de pe mine chiar aici în drum, să-mi ridic mîinile spre soare şi să-i întind buzele să mi le sărute.

Dar cea îmbrăcată în negru nu zîmbeşte şi nu scoate nici un cuvînt.

— Mai porţi încă doliu după fetiţa ta ? întreabă cea în albastru, în nevinovăţia inimii sale. Dar au trecut zece ani de cînd a murit.

Cea în negru răspunde :

— Da, acum ar fi fost de cincisprezece ani.

Atunci cea în albastru îi spune, ca s-o mîngîie :

— Dar ai şi fete în viaţă ; mai ai două.

Mama cea îmbrăcată în negru spune plîngînd în hohote :

— Da, dar nici una din ele nu e blondă ! Cea care a murit era atît de blondă !

Apoi cele două mame se despart şi fiecare îşi vede de cale, fiecare cu iubirea ei...

Dar şi cele două fete brunete îşi aveau fiecare dragostea ei : iubeau acelaşi bărbat.

Acesta veni la fata cea mai mare și-i spuse :

— Vreau să-ți cer un sfat, fiindcă o iubesc pe sora dumitale. Ieri i-am fost necredincios, m-a surprins cînd am sărutat-o pe servitoarea dumitale pe coridor ; a scos un țipăt, un geamăt de durere și a trecut mai departe. Ce să fac acum ? O iubesc pe sora dumitale, pentru Dumnezeu, pune o vorbă bună, ajută-mă !

Iar sora cea mai mare a pălit și și-a dus mîna la inimă. Totuși, a schițat un surîs de o infinită bunătate și a spus :

— O să te ajut.

În ziua următoare, el s-a dus la sora cea mică, a îngenuncheat în fața ei și i-a mărturisit că o iubește.

Ea l-a privit din creștet pînă în tălpi și i-a spus :

— Dorești să-mi fac pomană ? Din păcate, nu pot să-ți împrumut mai mult de zece coroane. Dar du-te la soră-mea, ea o să-ți poată da mai mult.

Și cu aceasta l-a părăsit, îndepărtîndu-se mîndră...

Dar cînd a ajuns în camera ei, s-a aruncat pe podea și și-a frînt mîinile de durere — atît de mult îl iubea.

Iarnă. Pe străzi e frig și ceață, praf și vînt. Johannes este din nou în oraș, în vechea sa cameră din care aude cum se izbesc plopii de zid și de la a cărei fereastră a salutat de atîtea ori zorii zilei. Acum soarele a dispărut.

Munca l-a ținut tot timpul ocupat ; umplea coli mari de hîrtie și vedea cum numărul lor crește pe măsură ce înaintează iarna. Erau niște povestiri din împărăția fanteziei sale, o noapte nesfîrșită, plină de razele roșiatice ale soarelui.

Dar zilele nu erau toate la fel — cele bune alternau cu cele rele. Se putea întîmpla ca uneori, chiar cînd lucra mai cu spor, vreun gînd oarecare, amintirea a doi ochi, a cine știe cărui cuvînt de altădată să reteze aripile imaginației sale. Atunci se ridica de pe scaun și începea să se plimbe în lung și în lat prin cameră ; se plimbase de atîtea ori astfel, încît pe podea apăruse o dungă albă, care se făcea din zi în zi mai albă...

Astăzi nu pot nici să scriu și nici să gîndesc ; fiindcă amintirile m-au năpădit și nu-mi lasă nici o clipă de răgaz, mă apuc să aștern pe hîrtie prin ce am trecut într-o noapte...

Iubite cititorule, astăzi am avut o zi atît de proastă ! Afară ninge, pe stradă nu trece aproape nimeni, totul este trist și sufletul mi-e pustiu. M-am plimbat pe stradă ; apoi ore întregi, aici, în camera mea, am încercat să-mi mai adun gîndurile ; iată că, între timp, s-a făcut după-amiază și tot nu mă simt mai bine. Deși ar trebui să-mi fie cald, mă ia cu frig și sînt palid ca o zi fără soare. Iubite cititorule, în starea aceasta voi încerca să scriu despre o noapte senină și palpitantă. Căci munca mă obligă să fiu calm — și poate că după cîteva ore voi fi iarăși vesel...

Cineva bate la ușă ; intră Camilla Seier, tînăra sa logodnică. El pune condeiul jos și se ridică. Zîmbesc amîndoi și se salută.

— Nici nu mă întrebi cum a fost la bal, spune ea îndată și se aruncă într-un fotoliu. Am dansat toate dansurile. Am stat pînă la ora trei. Am dansat cu Richmond.

— Îţi mulţumesc foarte mult că ai venit, Camilla. Sînt atît de trist şi tu eşti atît de veselă ; prezenţa ta o să-mi fie de mare ajutor. Ce rochie ai avut la bal ?

— Una roşie, fireşte. O, Doamne, nu-mi mai aduc aminte, dar sigur că am vorbit şi am rîs foarte mult. A fost minunat. Da, am fost îmbrăcată într-o rochie roşie, fără mîneci, complet fără mîneci. Richmond e ataşat de legaţie la Londra.

— Aşa !

— Părinţii lui sînt englezi, dar el s-a născut aici... Dar ce ai la ochi ? Sînt roşii. Ai plîns ?

— Nu, răspunse el rîzînd ; dar am privit adînc în lumea povestirilor mele şi acolo e atît de mult soare. Camilla, dacă vrei să fii o fată foarte cuminte, nu rupe hîrtia aceea şi mai mult decît ai rupt-o pînă acum.

— O, Doamne, cît sînt de distrată ! Scuză-mă, Johannes !

— Nu face nimic ; nu sînt decît nişte însemnări. Dar să vedem, spuneai deci... bineînţeles, ai avut şi un trandafir în păr, nu-i aşa ?

— Sigur că da ; un trandafir roşu, aproape negru. Ştii ce, Johannes, voiajul nostru de nuntă l-am putea face la Londra. Acolo nu-i atît de urît precum se spune ; că ar fi numai ceaţă — asta-i un basm.

— Cine ţi-a spus ?

— Richmond. Spunea aseară — şi el ştie. Îl cunoşti pe Richmond, nu-i aşa ?

— Nu, nu-l cunosc prea bine. A ţinut cîndva un toast în cinstea mea ; avea butoni cu diamante la manşete. Atîta îmi mai amintesc.

— E foarte, foarte bine. Cînd s-a prezentat în fața mea, s-a înclinat și a spus : „Poate că nu mă mai recunoașteți...", ei bine, i-am oferit trandafirul.

— Așa ? Care trandafir ?

— Acela pe care-l aveam în păr. I l-am dat.

— După cîte văd, ești tare îndrăgostită de Richmond.

Ea roșește și se apără din răsputeri :

— Aș, de unde ! Nici vorbă ! Doar poate să-ți fie simpatic cineva, poți să-l prețuiești fără să... Zău, Johannes, că nu ți-e bine ! N-o să-i mai pomenesc numele niciodată.

— Nu te supăra, dragă Camilla, n-am vrut să spun... zău că nu trebuie să crezi... Dimpotrivă, aș vrea să-i mulțumesc că ți-a făcut o seară atît de plăcută.

— Da, fă asta, te rog, te rog, nu te jena ! Dar să știi că nu mai vorbesc cu el niciodată.

Pauză.

— Lasă, nu te necăji, spune el. Vrei să și pleci ?

— Da, nu pot să mai rămîn. Cît de departe ai ajuns cu scrisul ? întreabă mama. Închipuie-ți că n-am mai văzut-o pe Victoria de cîteva săptămîni și tocmai am întîlnit-o adineauri.

— Adineauri ?

— Cînd veneam încoace. Zîmbea. Doamne, cît a slăbit ! Ascultă, cînd vii pe la noi ?

— Curînd, răspunde el și se ridică brusc. S-a înroșit la față. Poate chiar într-una din zilele astea. Trebuie să scriu mai întîi ceva, ceva ce mi-a trecut prin minte, o încheiere la una dintre povestirile mele. Da, o să scriu ceva, o să scriu ceva ! Închipuie-ți pămîntul văzut de sus ca o frumoasă și mi-

nunată mantie papală. În cutele ei se plimbă oameni : doi cîte doi ; e seară şi linişte ; e ora iubirii. Povestirea se va întitula „Geneza".

Cred că o să iasă o povestire viguroasă : am avut viziunea asta atît de des şi de fiecare dată mi s-a părut că pieptul ameninţă să mi se spargă şi că aş cuprinde pămîntul în braţe. O să trăiască acolo şi oameni şi animale şi păsări şi toate o să aibă ora lor de dragoste, Camilla. Un val de încîntare se revarsă spre ei... ochii lor devin mai strălucitori, pieptul respiră puternic. Din pămînt se înalţă apoi o boare roşiatică, e roşeaţa de ruşine a tuturor acestor inimi goale ; iar noaptea se colorează în roz. Departe, la orizont, munţii înalţi dorm ; ei n-au văzut nimic şi n-au auzit nimic. Iar în dimineaţa următoare, Dumnezeu face ca soarele să-şi reverse razele calde asupra întregului tablou... O să-i pun titlul „Geneza".

— Aşa ?

— Da. Cînd o termin de scris, trec să te văd. Îţi mulţumesc de mii de ori că ai venit, Camilla. Şi te rog să uiţi ce-am spus. N-am vrut să te supăr.

— Am şi uitat. Dar n-o să-i mai rostesc numele niciodată.

În dimineaţa următoare, Camilla apăru din nou. Era palidă şi neobişnuit de agitată.

— Ce ţi s-a întîmplat ? întreabă el.

— Mie ? Nimic, răspunde ea în grabă. Eu pe tine te iubesc şi nu trebuie să-ţi închipui că mi s-a întîmplat ceva şi că nu te mai iubesc. Apoi, să vezi, m-am gîndit să nu mai plecăm la Londra. Ce să căutăm noi acolo ? Sigur că omul ăsta nu ştie ce

vorbeşte. E mai multă ceaţă decît îşi închipuie el. Te uiţi la mine... de ce te uiţi aşa ? Doar nici nu i-am rostit numele ! Ce mincinos ! Minte de îngheaţă apele ! Nu mai mergem la Londra !

Johannes o priveşte cu tot mai multă atenţie.

— Nu, nu mai mergem la Londra, repetă el într-un tîrziu, dus pe gînduri.

— Nu-i aşa ? Deci, nu mai mergem... Ai scris paginile acelea despre „Geneza" ? Doamne, cît de mult mă interesează ! Trebuie să termini cît mai curînd şi să vii la noi, Johannes. Ora iubirii, parcă aşa era, nu ? Şi o splendidă mantie papală cu tivuri, o noapte trandafirie. Doamne, cît de bine îmi mai aduc aminte de toate cîte mi le-ai povestit. Nu am trecut pe aici prea des în ultimul timp, dar de-acum încolo o să vin în fiecare zi să văd dacă eşti gata.

— O să termin curînd, spune el şi continuă să se uite cu multă atenţie la ea.

— Astăzi am luat cărţile scrise de tine şi le-am aşezat în camera mea. Vreau să le mai citesc o dată; n-o să mă obosească de loc, dimpotrivă, o să-mi facă mare plăcere... Ascultă, Johannes, ai vrea să fii atît de bun să mă însoţeşti, mă cam tem să mă întorc singură pe drum pînă acasă... Nu ştiu. Poate că afară mă aşteaptă cineva. Aproape cred asta... Apoi deodată izbucneşte în plîns şi spune printre lacrimi : L-am făcut mincinos şi n-ar fi trebuit. Îmi pare rău că am spus asta. Nu m-a minţit, dimpotrivă, a fost tot timpul... Marţi o să avem musafiri, el n-o să vie, dar tu o să vii, da ? Îmi promiţi ? Totuşi, n-ar fi trebuit să-l vorbesc de rău. Nu ştiu ce-o să crezi despre mine...

El răspunde :

— Încep să te înţeleg.

Ea se aruncă de gîtul lui, se cuibăreşte la pieptul lui ; tremură şi este foarte tulburată.

— Da, dar şi pe tine te iubesc, izbucneşte ea. Să nu-ţi închipui că nu. Nu-l iubesc numai pe el, n-am ajuns pînă acolo. Cînd m-ai întrebat anul trecut, am fost atît de fericită ; dar acum a apărut el. Nu mai înţeleg. Să fie chiar atît de urît din partea mea, Johannes ? Poate că pe el îl iubesc chiar un pic mai mult decît pe tine ; n-am încotro, mi-a venit aşa, deodată. O, Doamne, de cînd l-am văzut nu mai pot dormi şi îl iubesc tot mai mult. Ce să fac ? Tu eşti mult mai în vîrstă, spune-mi ce să fac ! Acum m-a însoţit pînă aici, e jos şi mă aşteaptă să mă conducă iar acasă şi poate că i-e frig. Mă dispreţuieşti, Johannes ? Nu l-am sărutat, nu, zău, crede-mă ; nu i-am dat decît trandafirul. De ce nu răspunzi nimic, Johannes ? Spune-mi ce să fac, căci nu mai pot îndura.

Johannes şedea şi o asculta în linişte. La un moment dat, zise :

— N-am nimic de răspuns.

— Îţi mulţumesc, o ! îţi mulţumesc, dragă Johannes ! E atît de drăguţ din partea ta că nu eşti furios pe mine, spuse ea ştergîndu-şi lacrimile. Dar să nu-ţi închipui că nu te iubesc şi pe tine. O să vin să te văd chiar mai des ca înainte şi o să fac tot ce vrei. Numai că pe el îl iubesc un pic mai mult. N-am vrut eu. Nu-i vina mea.

Johannes se ridică fără să spună un cuvînt şi, după ce-şi puse pălăria, întrebă :

— Mergem ?

Coborîră în stradă.

Richmond aştepta afară. Era un tînăr cu părul întunecat, cu ochii negri, scăpărători. Gerul îi înroşise obrajii.

— Ţi-e frig ? îl întrebă Camilla apropiindu-se repede de el.

Vocea îi tremura de emoţie. Apoi se întoarse brusc spre Johannes, îl luă de braţ şi-i spuse :

— Scuză-mă că nu te-am întrebat şi pe tine dacă ţi-e frig. Nu ţi-ai luat paltonul : să mă duc sus să ţi-l aduc ? Nu ? Dar atunci încheie-ţi măcar haina.

Şi îi încheie ea haina.

Johannes îi întinse mîna lui Richmond. Era cu totul absent, ca şi cum ceea ce se întîmpla nu-l privea cîtuşi de puţin. Zîmbi vag, apoi mormăi :

— Mă bucur să vă întîlnesc din nou.

Richmond l-a salutat respectuos ; părea să fie foarte bucuros că-l întîlneşte. În atitudinea lui nu se vădea nici o urmă de remuşcare sau de prefăcătorie.

— Recent, am văzut o carte a dumneavoastră într-o librărie din Londra. În traducere. Era o plăcere s-o vezi acolo ; pentru mine a fost ca un salut din patrie.

Camilla mergea între ei şi se uita cînd la unul cînd la celălalt. În cele din urmă, spuse :

— Atunci, vii marţi, Johannes. Scuzaţi-mă că mă gîndesc numai la treburile mele, adăugă ea rîzînd. Dar întorcîndu-se îndată şi spre Richmond, îl rugă, umilă, să vină şi el. De altfel, vor fi numai cunoştinţe ; Victoria şi mama ei fuseseră şi ele invitate şi o să mai vină încă vreo şase persoane.

Deodată, Johannes se opri şi spuse :

— De fapt, aş putea să mă întorc.

— La revedere, pe marţi, răspunse Camilla.

Richmond i-a strîns mîna cu căldură.

Apoi, cei doi tineri şi-au continuat drumul, singuri şi fericiţi.

XII

Îmbrăcată în albastru, mama era într-o stare de nelinişte extremă ; aştepta dintr-un moment într-altul să audă dinspre grădină semnalul cunoscut ; dar drumul nu era liber, nimeni nu putea să treacă prin grădină atîta timp cît soţul ei nu pleca de-acasă. O, soţul acesta de patruzeci de ani şi chel ! Oare ce gînduri sinistre îl făceau să fie atît de palid în seara asta şi îl ţineau pironit acolo, în fotoliu, cu privirile aţintite în ziar ?

Fiecare minut era un adevărat calvar şi între timp ceasul se făcuse unsprezece. Copiii se culcaseră de mult ; dar bărbatul nici nu se gîndea să plece. Ce s-ar întîmpla dacă s-ar auzi semnalul, dacă o cheie mică şi dragă ar descuia uşa şi cei doi bărbaţi s-ar întîlni faţă în faţă ! Nici nu îndrăznea să-şi ducă gîndul pînă la capăt.

Apoi s-a retras în ungherul cel mai întunecat al camerei şi, frîngîndu-şi mîinile, a spus degajat :

— E ora unsprezece. Dacă mai ai de gînd să te duci la club, nu trebuie să mai întîrzii.

El se face şi mai palid, iese brusc din odaie, apoi pleacă în oraş. În faţa grădinii se opreşte : aude o fluierătură, un semnal discret. Apoi se aud paşi pe alee, o cheie se strecoară într-o broască şi cineva o răsuceşte ; curînd după aceea, pe perdeaua de la fereastră se profilează două umbre.

El cunoaşte de mult semnalul, paşii şi cele două umbre de după perdea ; toate acestea îi sînt cunoscute.

La club e deschis, ferestrele sînt luminate ; totuşi, nu intră. O jumătate de oră — care i se pare nesfîrşită — colindă pe străzi trecînd de nu ştiu cîte ori prin faţa grădinii sale. Să aştept încă puţin, îşi spune, şi mai aşteaptă un sfert de oră. Apoi intră în grădină, urcă scările şi sună la propria sa uşă.

Fata în casă vine să deschidă, scoate puţin capul pe uşă şi spune :

— Doamna e de mult... În momentul acela se opreşte, căci îl recunoaşte.

— ...Culcată, completează el. Du-te şi spune-i doamnei că m-am întors.

Fata dispare. Ea bate la camera doamnei şi spune prin uşa încuiată :

— Am venit să vă spun că domnul s-a întors acasă.

Doamna întreabă dinăuntru :

— Ce zici ? Domnul s-a întors acasă ? Cine te-a trimis să-mi spui asta ?

— Chiar domnul. E la uşă.

Din camera doamnei se aud lamentări desperate, urmate de şoapte înfrigurate, apoi zgomotul unei uşi ce se deschide şi se închide din nou. După aceea, totul se cufundă iarăşi în tăcere.

În cele din urmă, domnul intră. Doamna îi iese în întîmpinare, cu inima cît un purice.

— Clubul era închis, spune el îndată, cuprins de un sentiment de milă. Ţi-am trimis vorbă, ca să nu fii îngrijorată.

Ea cade pe un scaun — uşurată, salvată. În momentul acesta de fericire, inima ei bună debordează; se interesează de sănătatea soţului :

— Eşti palid ! Ce ai, dragul meu ?

— Nu mi-e frig, răspunde el.

— Dar ţi s-a întîmplat ceva ? Faţa ţi-e atît de ciudat de crispată.

Soţul răspunde :

— Nu, zîmbesc. De-acum încolo aşa voi zîmbi. Vreau ca grimasa asta să fie tipică pentru mine.

Ea ascultă aceste cuvinte sacadate, răguşite şi nu le înţelege, nu le poate pricepe tîlcul. Ce-o fi vrînd să spună ?

El o cuprinde deodată în braţe, strîngîndu-o puternic, ca într-o încleştare de fier, cu o forţă teribilă şi-i şopteşte :

— Ce-ai zice dacă i-am pune coarne... aceluia care a plecat... dacă i-am pune coarne ?

Ea scoate un ţipăt şi cheamă fata.

Cu un rîs înfundat şi sec, el îi dă drumul ; deschide gura larg şi îşi loveşte amîndouă coapsele.

În dimineaţa următoare, inima cea bună a soţiei cîştigă din nou supremaţia. Ea îi spune soţului :

— Aseară ai avut un acces ciudat ; acum ţi-a trecut, dar tot mai eşti palid.

— Da, răspunde el. E greu să mai fii spiritual la vîrsta mea. N-o să mai încerc niciodată.

Dar după ce a vorbit despre multiplele înfăţişări ale iubirii, călugărul Vendt mai descrie încă una şi spune :

— E atît de îmbătător un anumit gen de iubire !

Tinerii soţi tocmai s-au întors acasă din lunga lor călătorie de nuntă ; s-au retras în camera lor.

Pe deasupra casei alunecă o stea căzătoare.

În timpul verii, tinerii soţi s-au plimbat împreună şi nu s-au părăsit nici un moment. Au cules flori galbene, roşii şi albastre, pe care şi le-au oferit unul altuia ; vedeau cum iarba se ondulează în bătaia vîntului, auzeau păsările cîntînd în pădure şi fiecare cuvînt pe care-l rosteau era ca o dezmierdare. Iarna mergeau cu sania, trasă de cai cu clopoţei, iar cerul era albastru şi stelele parcă treceau în zbor peste cîmpiile veşnice.

Şi aşa s-au scurs mulţi ani. Tinerii soţi aveau trei copii şi se iubeau ca în prima zi, la primul sărut.

Or, tocmai atunci s-a întîmplat ca frumosul soţ să fie lovit de o boală care l-a ţintuit la pat atîta timp şi care a pus răbdarea soţiei la o încercare atît de grea. Cînd, în cele din urmă, s-a făcut bine, nu s-a mai recunoscut el însuşi ; boala îl pocise : îi căzuse tot părul.

El suferea şi era tot timpul cufundat în gînduri. Într-o dimineaţă, spuse soţiei sale :

— Sigur, acum nu mă mai iubeşti.

Dar ea l-a îmbrăţişat roşind, l-a sărutat cu tot atîta patimă ca şi în primăvara tinereţii lor şi a răspuns :

— Ba te iubesc, te iubesc mereu. N-o să uit niciodată că pe mine m-ai luat şi nu pe alta şi că am fost atît de fericită.

Apoi a intrat în camera ei şi şi-a tăiat tot părul auriu, ca să semene cu soţul ei, pe care-l iubea.

Din nou au trecut, mulţi, mulţi ani. Tinerii soţi de odinioară îmbătrîniseră ; copiii erau acum mari. Dar toate clipele de bucurie le trăiau împreună, ca şi odinioară ; ieşeau şi acum vara afară, la cîmp, şi vedeau din nou iarba ondulîndu-se în bătaia vîntului, iar în timpul iernii se îmbrăcau în haine de blană şi plecau la plimbare cu sania, sub cerul înstelat. Şi inimile lor calde erau ca îmbătate de un vin minunat.

Într-o zi, ea spuse :

— Acum aş vrea să mor. Sînt atît de lipsită de puteri şi atît de urîtă, iar faţa ta e atît de frumoasă încît nu poţi să mă mai săruţi şi să mă mai iubeşti ca înainte.

Dar el o îmbrăţişează şi, îmbujorat de emoţie, răspunde :

— Te iubesc, draga mea, mai mult decît însăşi viaţa mea, te iubesc ca în prima zi, ca în primul ceas, ca atunci cînd mi-ai dat trandafirul. Îţi mai aduci aminte ? Mi-ai întins trandafirul şi m-ai privit cu ochii tăi frumoşi ; trandafirul avea parfumul tău, tu te îmbujorai întocmai ca el şi întreaga mea fiinţă era fermecată. Dar acum te iubesc şi mai mult, eşti mai frumoasă ca în tinereţe şi în inima mea îţi mulţumesc şi te binecuvîntez pentru fiecare zi în care ai fost a mea.

Soţul intră în camera sa, îşi toarnă acid pe faţă ca s-o sluţească şi apoi îi spune soţiei :

— Am avut nenorocul să-mi vărs acid pe faţă. Obrazul mi-e plin de răni ; desigur că acum nu mă mai iubeşti, nu-i aşa ?

— Oh, logodnicul meu, iubitul meu, îngînă bătrîna şi-i sărută mîinile. Eşti mai frumos decît oricare alt bărbat, vocea ta îmi încălzeşte încă şi-acum inima şi te voi iubi pînă la moarte.

XIII

Johannes o întîlneşte pe Camilla pe stradă. Este cu mama ei, cu tatăl ei şi cu tînărul Richmond ; ei opresc trăsura şi îi vorbesc amabil.

Camilla îl ia de braţ şi-i spune :

— N-ai venit la noi. Am avut o petrecere mare, zău ; te-am aşteptat pînă în ultima clipă, dar n-ai venit.

— N-am putut, răspunde el.

— Scuză-mă că n-am mai trecut să te văd de-atunci, continuă ea. O să vin, cu siguranţă, peste cîteva zile, după ce pleacă Richmond. Ah, cît de frumoasă a fost petrecerea ! Dar Victoriei i s-a făcut rău, a trebuit să fie dusă acasă, ai auzit ? O să-i fac în curînd o vizită. Sigur că se simte mai bine acum. Poate că s-a şi însănătoşit din nou. I-am făcut cadou lui Richmond un medalion, aproape la fel cu al tău. Ascultă, Johannes, trebuie să-mi promiţi că o să fii mai atent şi o să pui lemne în sobă ; cînd scrii, uiţi de toate şi se face un frig straşnic în cameră. Să suni fata !

— Da, o să sun fata, răspunde el.

Şi doamna Seier a stat de vorbă cu el, l-a întrebat cum merge cu treaba ; mai are mult de scris la „Geneza" ? I-a spus că aşteaptă cu plăcere viitoarea sa carte.

Johannes a dat răspunsurile cerute, a salutat foarte ceremonios şi apoi a privit după trăsură cum se îndepărta... Cît de puţin îl privea, în fond, totul : trăsura aceasta, oamenii aceştia, vorbăria aceasta goală ! Îl cuprinse un sentiment profund al zădărniciei şi al goliciunii — şi acesta l-a urmărit tot drumul pînă acasă. Prin faţa porţii se plimba cineva încoace şi încolo — o veche cunoştinţă, fostul meditator de la castel.

Johannes îl salută.

Meditatorul avea un palton lung, călduros şi periat cu grijă ; trăsăturile lui erau acum îndrăzneţe şi sigure.

— Îl revedeţi pe prietenul şi confratele dumneavoastră. Strîngeţi-mi mîna, tinere coleg. În ultimul timp, Dumnezeu mi-a condus minunat paşii ; sînt căsătorit, am un cămin, o mică grădină, o soţie. După cum vedeţi, se mai întîmplă minuni în viaţă. Aveţi ceva de adăugat la această ultimă remarcă a mea ?

Johannes îl priveşte mirat.

— Prin urmare, sînteţi de acord. Aşa. Vedeţi, i-am dat lecţii fiului ei. Are un fiu din prima căsătorie ; fireşte, a mai fost măritată o dată, era văduvă. Deci, m-am căsătorit cu o văduvă. Aţi putea obiecta că asta nu mi s-a ursit cînd eram în leagăn, dar, cum zic, m-am căsătorit cu o văduvă. Odrasla o avea de mai înainte. Mă plimb pe-acolo, mă uit şi la grădină şi la văduvă şi un timp rumeg gînduri profunde privitoare la acest subiect. Deodată îmi dau seama ce am de făcut şi-mi zic : fie, chiar dacă nu mi s-a ursit cînd eram în leagăn

etc. ... totuşi, o fac. Căci probabil că aşa îmi este scris în stele. Iată cum s-a întîmplat !

— Vă felicit ! spuse Johannes.

— Opriţi-vă ! Nici un cuvînt mai mult. Ştiu ce vreţi să spuneţi. Dar pe cealaltă, pe prima, veţi zice, aţi uitat-o — iubirea eternă a primei dumneavoastră tinereţi ? Asta vreţi să spuneţi, nu-i aşa ? Dar îmi daţi voie să vă întreb, la rîndul meu, preastimate domn, la cine s-a oprit prima, unica şi eterna mea iubire ? Nu a luat ea oare pe un căpitan de artilerie ? Şi vă mai pun încă o întrebare : aţi pomenit cîndva, undeva, ca un bărbat să fi luat ceea ce i s-ar fi cuvenit ? Eu nu. Se spune că a existat odată un bărbat căruia Dumnezeu i-a ascultat rugăciunea, făcîndu-i parte de prima şi unica sa iubire. Dar asta nu i-a adus nici o fericire. De ce ? veţi întreba iarăşi. Ei bine, vă răspund : pentru simplul motiv că ea a murit îndată după aceea — *îndată* după aceea, auziţi, ha, ha, ha, chiar în momentul următor. Aşa-i întotdeauna. Fireşte, nu iei pe femeia care ţi s-ar cuveni. Iar dacă totuşi asta se întîmplă, fie şi numai o singură dată — căci nu este, să-l ia naiba, decît un caz de pură echitate — atunci femeia se grăbeşte să moară cît mai repede. Totdeauna lucrurile se întîmplă pe dos. Şi astfel, bărbatul este nevoit să-şi găsească o altă iubire, de cea mai bună

calitate posibilă, şi să nu moară neapărat de pe urma acestei schimbări. Vă spun că lucrurile sînt atît de înțelept orînduite de natură, încît bărbatul suportă asta foarte uşor. N-aveţi decît să vă uitați la mine.

Johannes spuse :

— Văd că vă merge bine.

— Minunat, pînă acum. Ascultați, pipăiţi şi vedeţi ! Nu a trecut oare peste mine un adevărat torent de griji dintre cele mai apăsătoare ? Acum am îmbrăcăminte, încălțăminte, casă şi masă, o soţie — ba chiar şi un copil, adică odrasla. Ce voiam să spun... a, da, poeziile mele... o să vă răspund pe loc şi la această întrebare. O, tinere coleg, sînt mai în vîrstă decît dumneavoastră şi poate chiar un pic mai bine înzestrat de natură. Poeziile mele sînt în sertar. Ele vor fi publicate după moartea mea. Dar atunci — veţi obiecta, poate — nu o să vă bucurați de loc de ele ! Din nou vă înşelaţi ; deocamdată, ele fac bucurie celor de-acasă. Seara, după ce se aprinde lampa, deschid sertarul, scot poeziile şi le citesc cu voce tare soţiei şi odraslei. Ea e de patruzeci de ani, iar el de doisprezece, amîndoi sînt captivaţi. Dacă veniţi o dată pe la noi, o să vă oprim la cină şi o să vă servim şi un grog. Vă invit acum, Dumnezeu să vă dea viaţă lungă.

Îi întinse mîna lui Johannes, apoi îl întrebă brusc :

— Aţi auzit ceva despre Victoria ?

— Despre Victoria ? Nu... Ba da, am auzit chiar adineauri...

— N-aţi văzut cum se topeşte încetul cu încetul pe picioare, cum cearcănele din jurul ochilor ei devin tot mai negre ?

— Nu am mai văzut-o de astă-primăvară, de cînd am fost acasă. Mai e încă bolnavă ?

Meditatorul răspunse cu un glas nefiresc de puternic şi izbi cu piciorul în pămînt :

— Da.

— Am auzit chiar adineauri... Nu, n-am văzut cum se sfîrşeşte, n-am întîlnit-o. E foarte bolnavă ?

— Foarte. Poate că a şi murit. Înţelegeţi ?

Johannes privi, rătăcit, mai întîi pe meditator apoi poarta, ca şi cînd nu ştia dacă trebuie să intre sau să stea pe loc, apoi se uită din nou la meditator, la paltonul lung al acestuia, la pălăria lui. Faţa i se contractă, zîmbi neajutorat şi îndurerat, ca un om la mare cumpănă.

Bătrînul meditator continuă ameninţător :

— Iată încă un exemplu ; mai puteţi nega ? Nici ea nu a avut parte de cel care i s-ar fi cuvenit, de iubitul ei din copilărie, un locotenent tînăr şi chipeş. Într-o seară, se duce la vînătoare : un glonte

îl nimereşte drept în frunte şi-i zboară creierii. O victimă a micii intrigi pe care a urzit-o împotriva lui Dumnezeu. Iar Victoria, logodnica, începe să bolească, un vierme începe s-o roadă şi-i găureşte inima ca pe o sită ; noi, prietenii ei, am observat asta. Acum cîteva zile a fost la o petrecere, la o familie, Seier ; de altfel, mi-a spus că şi dumneavoastră trebuia să mergeţi, dar că nu v-aţi dus. Pe scurt, la acea petrecere se oboseşte peste măsură, amintirile despre iubitul ei o copleşesc şi o fac să fie veselă parcă în ciuda cuiva ; dansează, dansează nebuneşte noaptea întreagă. În cele din urmă se prăbuşeşte pe parchet într-o baltă de sînge ; e luată pe braţe, urcată în trăsură şi dusă acasă. Nu mai are multe zile...

Apoi meditatorul se apropie şi mai mult de Johannes şi spune cu glas răspicat :

— Victoria a murit.

Johannes îşi agită mîinile prin aer ca un orb, şi întreabă :

— Cînd a murit ? Cum, a murit Victoria ?

— A murit, răspunde meditatorul. Azi-dimineaţă, azi, înainte de prînz. Apoi îşi duce mîna la buzunar, de unde scoate o scrisoare voluminoasă. M-a rugat să vi-o înmînez. Poftim ! „După moartea mea“, mi-a spus. Acum a murit. Vă predau scrisoarea. Misiunea mea s-a încheiat.

Apoi, fără să salute, chiar fără să mai spună un cuvînt, se întoarce, o ia încet pe stradă în jos şi dispare.

Johannes rămîne cu scrisoarea în mînă. Victoria murise. Îi rosteşte numele într-una cu o voce tare, insensibilă, aproape dură. Se uită la scrisoare şi-i recunoaşte trăsăturile: vede majuscule şi minuscule; rîndurile sînt drepte, dar cea care le scrisese era acum dispărută.

Johannes intră pe poartă, urcă scările, găseşte cheia, o pune în broască şi deschide. În cameră e frig şi întuneric. Se duce la fereastră şi la ultimele licăriri de lumină ale zilei citeşte scrisoarea Victoriei.

„Dragă Johannes! scria ea. Cînd o să citeşti aceste rînduri, eu nu voi mai fi! Totul e atît de ciudat pentru mine. Acum nu mă mai ruşinez de tine şi-ţi scriu ca şi cînd n-ar mai exista nici o piedică. Mai demult, cînd eram în viaţă, aş fi preferat să sufăr zile şi nopţi de-a rîndul decît să-ţi scriu din nou, dar acum sînt în pragul morţii şi nu mai gîndesc aşa. Oameni străini m-au văzut pierzîndu-mi sîngele, m-a consultat şi medicul; nu am decît o parte dintr-un plămîn; atunci de ce să-mi mai fie ruşine?

Stînd aici, în pat, m-am gîndit la cuvintele pe care ţi le-am spus în seara aceea, în pădure. Nu

mi-am închipuit că acelea vor fi ultimele cuvinte pe care ţi le adresez, căci mi-aş fi luat rămas-bun şi în acelaşi timp ţi-aş fi mulţumit. De-acum înainte n-o să te mai văd şi-mi pare rău că nu ţi-am căzut la picioare ca să-ţi sărut încălţămintea şi pămîntul pe care calci şi să-ţi arăt cît de nespus de mult te iubesc. De aici, din pat, am dorit şi ieri şi astăzi să nu fi fost atît de bolnavă şi să am puterea să mă întorc iarăşi acolo, să merg în pădure şi să găsesc locul unde am şezut, atunci cînd mi-ai ţinut mîinile într-ale tale ; aş fi putut să mă întind pe jos, să încerc să găsesc urmele paşilor tăi şi să sărut toată iarba din jur. Dar acum nu pot să mă duc ; poate, dacă o să mă simt ceva mai bine, aşa cum speră mama.

Dragă Johannes ! Cît e de curios cînd te gîndeşti că nu am reuşit să fac altceva decît să mă nasc ca să te iubesc şi acum să-mi iau rămas-bun de la viaţă. Căci e straniu să stai aici şi să-ţi aştepţi ziua şi ceasul morţii. Mă îndepărtez pas cu pas de viaţă, de oamenii de pe stradă şi de zgomotul trăsurilor ; probabil că n-o să mai ajung să văd primăvara ; casele şi străzile şi copacii din parc vor rămîne în urma mea. Astăzi mi-au dat voie să mă ridic în pat şi să privesc puţin afară, pe fereastră. Jos, la colţ, erau doi oameni care se întîlniseră şi-şi dădeau mîna. Apoi au stat de vorbă şi

au rîs, dar era atît de ciudat că eu, care stăteam în pat şi-i priveam, trebuie să mor. Mi-am zis : Cei doi de jos nu ştiu că eu mă aflu aici şi aştept să-mi sune ceasul ; dar chiar dacă ar şti, tot s-ar saluta şi ar sta de vorbă, întocmai ca acum... Astănoapte, pe întuneric, am crezut că mi-a venit sfîrşitul ; inima şi-a încetinit bătăile şi mi se părea că aud în depărtare susurul nesfîrşit al veşniciei. Dar în momentul următor m-am întors din acele depărtări şi am început din nou să respir. A fost o senzaţie ce nu se poate descrie. Dar mama crede că n-a fost nimic ; mi-am amintit probabil de susurul pîrîului de acasă, din pădure.

Doamne, Dumnezeule, dacă ai şti, Johannes, cît de mult te-am iubit. N-am putut să ţi-o arăt, prea multe m-au împiedicat ; în primul rînd, însăşi firea mea. Şi tata avea obiceiul să-şi facă răul cu mîna lui — şi eu sînt doar fiica lui. Dar acum, cînd sînt pe moarte şi totul e prea tîrziu, îţi mai scriu încă o dată, ca să ţi-o spun. Mă întreb de ce mai fac asta, de vreme ce probabil că pentru tine totul e indiferent, mai ales după ce nu voi mai fi în viaţă. Dar aş vrea să fiu aproape de tine pînă în ultima clipă, ca să nu mă simt şi mai singură decît pînă acum. Mi se pare că te văd citind toate acestea, îţi văd umerii, mîinile ţinînd scrisoarea, mişcarea pe care o faci cînd întorci paginile. Nu

pot să trimit pe nimeni după tine, nu am dreptul. Mama a vrut să trimită să te cheme, dar eu am preferat să-ţi scriu. Apoi, aş vrea să-ţi aduci aminte de mine, aşa cum eram cînd nu mă îmbolnăvisem încă. Îmi amintesc că tu... (aici lipsesc cîteva cuvinte) ... ochii şi sprîncenele mele ; dar nici ochii nu-mi mai sînt ca altădată. Iată încă un motiv pentru care nu am vrut să vii. Aş mai vrea să te rog să nu vii să mă vezi în sicriu. Desigur, voi arăta aproape tot aşa cum am fost în viaţă, doar ceva mai palidă, şi voi fi îmbrăcată într-o rochie galbenă ; totuşi, ai regreta dacă ai veni.

Am luat astăzi de mai multe ori condeiul ca să-ţi scriu scrisoarea asta, dar n-am reuşit să-ţi spun nici măcar a mia parte din cîte aş fi vrut. Pentru mine e groaznic să mor ; nu vreau, mai sper încă atît de mult că aş putea să mă fac ceva mai bine, măcar pînă la primăvară. Atunci zilele sînt luminoase şi copacii înfrunziţi. Dacă m-aş face iarăşi bine, sigur că nu m-aş mai purta rău cu tine, Johannes. O, cît m-am gîndit la asta şi cît am plîns ! Aş ieşi şi aş mîngîia fiecare piatră de pe stradă ; m-aş opri şi i-aş mulţumi fiecărei trepte a scării şi aş fi bună cu toată lumea. Nu mi-ar păsa oricît de prost mi-ar merge, numai de-aş putea să trăiesc. Nu m-aş mai plînge niciodată de nimic ; ba, i-aş zîmbi şi aceluia care m-ar lovi şi

i-aş aduce mulţumiri şi laude lui Dumnezeu pentru că trăiesc. Mi-am trăit atît de puţin viaţa ; nu am reuşit să fac nimic pentru nimeni — şi această viaţă ratată trebuie acum să se sfîrşească. Dacă ai şti cît nu vreau să mor, poate că ai face ceva, ai încerca tot ce-ţi stă în putere. Fireşte, nu poţi să faci nimic ; dar mă gîndesc că dacă tu şi lumea întreagă v-aţi ruga pentru mine şi nu m-aţi lăsa să mă prăpădesc, Dumnezeu mi-ar dărui viaţa. Ah, cît aş fi de recunoscătoare ; n-aş mai face nimănui nici un rău, ci aş accepta cu zîmbetul pe buze tot ceea ce mi-ar fi scris, numai de-aş putea să mai trăiesc.

Mama şade lîngă mine şi plînge. A plîns toată noaptea din cauza mea. Asta îmi face bine, îmi mai alină durerea despărţirii. Azi mi-am zis : oare ce-ai face, dacă într-o bună zi m-ai vedea venind spre tine pe stradă, îmbrăcată frumos şi nu ţi-aş spune nimic care să te supere, ci ţi-aş da un trandafir cumpărat dinainte la o florărie ? Dar apoi m-am gîndit iarăşi că n-o să mai pot niciodată face ce vreau ; fiindcă, de bună seamă, nu mă mai însănătoşesc înainte de a muri. Plîng atît de des, stau aici în pat nemişcată şi plîng neîncetat şi fără alinare ; cînd plîng liniştit, nu mă doare pieptul. Johannes, prietene drag, singurul meu iubit de pe pămînt, vino acum la mine şi stai puţin aici cînd

va începe să se lase întunericul. Atunci n-o să plîng, ci o să zîmbesc, o să zîmbesc de bucurie că ai venit.

Dar unde sînt mîndria şi curajul meu ? Acum nu mai sînt fiica tatălui meu ; asta se datoreşte faptului că puterile m-au părăsit. Am suferit mult, Johannes, încă cu mult înainte de zilele acestea. Cînd erai în străinătate suferearn, iar mai apoi — de cînd am venit aici, în oraş, de astă-primăvară — sufăr tot mai mult pe zi ce trece. Niciodată nu am ştiut cît poate să fie noaptea de lungă. Te-am zărit în timpul ăsta de două ori pe stradă. O dată ai trecut prin faţa mea fredonînd, dar nu m-ai observat. Am sperat să te pot vedea la familia Seier, dar n-ai venit. Nu aş fi căutat să vorbesc cu tine şi nici nu ţi-aş fi aţinut calea, ci m-aş fi mulţumit să te pot zări de departe. Dar n-ai venit. Mi-am zis că, poate, n-ai venit din pricina mea... Pe la ora unsprezece am început să dansez, fiindcă nu mai suportam aşteptarea. Da, Johannes, te-am iubit, numai pe tine te-am iubit, întreaga mea viaţă. Victoria le scrie acestea şi Dumnezeu le citeşte peste umărul meu.

Şi acum trebuie să-ţi spun adio — s-a făcut aproape întuneric şi nu mai văd. Adio, Johannes, îţi mulţumesc pentru fiecare zi. Cînd voi pleca de pe pămînt, o să-ţi mulţumesc încă o dată, pînă

în clipa din urmă, şi o să-ţi rostesc numele pe tot drumul. Rămîi cu bine şi iartă-mă pentru tot ce ţi-am făcut. Iar dacă n-am putut să mă arunc la picioarele tale să-ţi cer iertare, acum o fac în inima mea. Rămîi cu bine, Johannes ; adio pentru totdeauna. Îţi mulţumesc încă o dată pentru fiecare zi şi pentru fiecare clipă. Şi acum nu mai pot.

A ta,
Victoria.

Am rugat să se aprindă lampa şi acum e mai multă lumină. Am fost cufundată într-un somn adînc şi din nou am rătăcit departe, pe pămînt. Mulţumesc lui Dumnezeu că de data asta nu a fost atît de lugubru ca înainte ; am auzit chiar puţină muzică şi, mai ales, nu a fost întuneric. Mă simt uşurată. Acum nu mai am putere să scriu. Adio, iubitul meu..."

CUPRINSUL

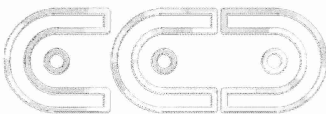

Redactor responsabil : G. MARCUSON
Tehnoredactor : AURICA IONESCU

Dat la cules 03.05.1967. Bun de tipar 16.06.1967. Apărut 1967. Tiraj 40.160 ex. broşate. Hîrtie tipar B mat de 63 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 11,52. Coli tipar 9,25. A. nr. 491. C. Z. pentru bibliotecile mari 839.6. C.Z. pentru bibliotecile mici 839.6—31=R.

Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918“,
Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97, Bucureşti,
Republica Socialistă România
Comanda nr. 364

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

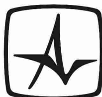

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

